

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของ
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Pattern and Method of Youth Development for the
Stability of Three Southern Border Provinces

โดย

สมบัติ โยธาทิพย์ และคณะ

สิงหาคม 2555

รหัสโครงการ.....

(จากระบบ NRPM 13 หลัก)

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของ
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คณะผู้วิจัย

สมบัติ	โยธาทิพย์
ศรีประไพ	อุดมละมุล
ซูลฟิกอร์	มาโซ
มารุยูกิ	รานิง
ดาเรศ	ชวยก
ริตวาน	ดาหะมิ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สนับสนุนโดย สำนักบริหารโครงการวิจัยในอุดมศึกษา
และพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ
สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ชื่อวิจัย รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 ชื่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ โยธาทิพย์ และคณะ
 ปีการศึกษา 2555
 สังกัด คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อค้นหารูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และการจัดเวทีประชาคม โดยเชิงคุณภาพใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) ได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 30 คน ผู้เชี่ยวชาญจะให้น้ำหนักความสำคัญและความเป็นไปได้ของรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชน แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อเรียงลำดับความสำคัญ ซึ่งพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) ซึ่งพิจารณาจากค่ามากไปหาน้อย ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Inter quartile rank) ซึ่งพิจารณาจากค่าน้อยไปหามาก และค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งพิจารณาจากค่ามากไปหาน้อย และเชิงปริมาณเป็นการศึกษาความต้องการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากกลุ่มตัวอย่างเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 1,200 คน และการจัดเวทีประชาคมเพื่อวิพากษ์ร่างผลการศึกษา จำนวน 3 เวที และเวทีสรุป 1 เวที

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านแนวคิด ควรมีนโยบายเฉพาะและดูแลเป็นพิเศษ ทั้งด้านงบประมาณและควรต่อเนื่อง โดยเน้นการสร้างการเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ควบคู่กับหลักศาสนา ด้านจุดมุ่งหมาย ปลูกฝังให้เยาวชนมีระเบียบวินัย รักประเทศชาติ มีจิตอาสา มีความสามัคคี ห่วงไกลยาเสพติด และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม ด้านองค์กรประกอบ ส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนทุกระดับ มีศูนย์เยาวชนประจำจังหวัด สร้างความร่วมมือกับองค์กรศาสนา จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักศาสนา ด้านหน่วยงานหลักที่มีบทบาทหน้าที่ ควรเป็นศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด สำนักพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ด้านรูปแบบการพัฒนา มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด ยุทธศาสตร์และเป้าหมายร่วมกันและอย่างชัดเจน ด้านวิธีการ ให้เยาวชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ใช้หลักศาสนาควบคู่กับการจัดกิจกรรม ด้านการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มองค์กร ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมศักยภาพเยาวชน บูรณาการกลุ่มโครงการการพัฒนาเยาวชน

สำหรับรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนมี 4 รูปแบบและวิธีการ โดยรูปแบบและวิธีการที่ 1 มีศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นหน่วยงานหลักที่รับการ

จัดสรรงบประมาณและบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนในการพัฒนาเยาวชน โดยมีคณะกรรมการพัฒนาเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแนวทางปฏิบัติ รูปแบบและวิธีการที่ 2 มีการจัดตั้งสภาตัวแทนเยาวชนทำหน้าที่กำหนดยุทธศาสตร์จังหวัด มี คอ.บต. เป็นหน่วยงานที่ปรึกษาและสนับสนุนงบประมาณ โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด เป็นหน่วยกำกับดูแลปฏิบัติในระดับต่างๆ รูปแบบและวิธีการที่ 3 มี คอ.บต. เป็นหน่วยงานวางแผนบริหารยุทธศาสตร์บริหารงบประมาณ โดยมีสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นหน่วยงานกำกับดูแลในการปฏิบัติในระดับต่างๆ และรูปแบบและวิธีการที่ 4 การจัดสรรงบประมาณมาจากส่วนกลาง มีสภาเด็กและเยาวชน กำหนดยุทธศาสตร์ มีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นหน่วยงานกำกับดูแลในการปฏิบัติระดับต่างๆ ข้อเสนอเชิงนโยบาย ควรมีการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ โครงสร้างการบริหาร รูปแบบและวิธีการเฉพาะพื้นที่ มีการกำหนดนโยบายที่ต่อเนื่อง มีเป้าหมาย แผนในระยะต่างๆ มีการปฏิรูปกระบวนการที่กฎหมาย ระเบียบ และบุคลากร มีงบประมาณที่ต่อเนื่อง กลไกที่ชัดเจนและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ระหว่างภาครัฐ ประชาสังคม ท้องถิ่นและเยาวชน ข้อเสนอเพื่อการศึกษา ควรนำรูปแบบและวิธีการทั้ง 4 ไปทดลองใช้ในพื้นที่นาร่อง ศึกษาเจาะลึกแต่ละรูปแบบและวิธีการและควรศึกษาหารูปแบบและวิธีการในส่วนการพัฒนาต่างๆ ต่อไป

คำสำคัญ : รูปแบบ การพัฒนา เยาวชน ความมั่นคง สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Research Title: Pattern and Method of Youth Development for the
Stability of Three Southern Border Provinces

The Researcher Asst. Prof. Dr. Sombat Yotahtip

The Academic Year 2012

Organization Humanities and Social Sciences

Abstract

This research aimed to study the context of youth development in three southern border provinces and to discover patterns and how to develop youth appropriately with the context of three southern border provinces. It was a combination research of quantitative and qualitative based on Delphi technique. In order to gain the qualitative data, in-depth interviews with 30 experts was employed to weight the importance and feasibility of the model and methods for the stability in three southern border provinces. The data was analyzed to prioritize considering on the basis of the Median value descending. The range between the quartiles (Inter quartile rank) was considered on the basis of the ascending and the average (Mean). Quantitative study was used to investigate the need of youth development for stability in three southern border provinces. The Samples consisted of 1,200 young people in three southern border provinces. The civil society forum was conducted three times to critique the results and one time for finding conclusion.

The results of this study showed that the youth development for the stability in three southern border provinces, in terms of the concept, the specific policies and special care including with the budget should be provided continuously. Creating an understanding of the traditions along with the principle of religions should be focused. In aspect of goals, the discipline, the nation's unity, volunteering, being away from drugs and adaptation to the society should be instilled in youth. The elements include supporting of youth activities at all levels, establishing the provincial youth center, creating the partnerships with religious organizations and the activities consistent with the doctrine. Southern Border Provinces Administration Centre (SBPAC), local governments, Community Development Office and the provincial Office of Social Development and Human Security should be the main organizations to play roles. The development model, the relevant strategies and clear common goals should be formed.

The approach should be focused on the opportunity given to youths to comment along with creating activities based on the religious principle. The establishment and development organization, to share their learning, to empower the youth group integration, youth development programs should be provided.

There are 4 models and methods for youth development. Firstly, Southern Border Provinces Administration Centre (SBPAC) is the main agency for the budget and the integration of all sectors in the development of youth. The policies, strategies and practices should be set by the youth development board of the three southern border provinces. Secondly, Youth Representative Council should be established to determine the strategies of province. SBPAC is an advisory and budget supporter whereas the provincial local government units should supervise and operate. Next, SBPAC is an agency of strategic planning, budget management. The Provincial Community Development Agency is the supervising and operating unit at different levels. Finally, the budget should be allocated from the central. The children and youth Council determines the strategy. The Provincial Office of Social Development and Human Security is as the supervising and operating unit at different levels. The suggestions for the study, these four models and methods should be brought to trial in the pilot areas. The depth study of each model and method, and the further investigation of the forms and methods for the developments should be conducted.

Keywords : Pattern   Development   Youth   Stability   Three Southern Border
Provinces

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัย “รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” เป็นการศึกษาเพื่อนำเสนอรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ตรวจสอบเครื่องมือ และวิพากษ์ต้นฉบับรายงานวิจัย รวมทั้งตัวแทนเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ตลอดจนศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และสำนักงานท้องถิ่นจังหวัด ทั้ง 3 จังหวัด ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดเวทีประชาคม และผู้เข้าร่วมเวทีประชาคมจากทุกภาคส่วน ที่ทำให้ข้อมูลมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ มานพ จิตต์ภูษา ที่ได้ให้คำแนะนำ ตลอดจนวิพากษ์รายงานวิจัยจนทำให้งานวิจัยเล่มนี้ มีความสมบูรณ์ และมีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ได้จริงในการพัฒนาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ โยธาทิพย์

หัวหน้าโครงการวิจัย

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	(ก)
บทคัดย่อ	(ข)
Abstract	(ค)
สารบัญ	(ง)
สารบัญตาราง	(จ)
สารบัญภาพ	(ฉ)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ความสำคัญของการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.6 นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ความหมาย แนวคิดและทิศทางการพัฒนาเยาวชน	6
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ	44
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ	50
2.4 กระบวนการวิจัย โดยการใช้เทคนิคเดลฟาย	56
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	74
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	90
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
3.1 การดำเนินการวิจัย	91
3.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	91
3.3 เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล	94
3.4 วิธีการเก็บข้อมูล	96
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	98

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัย

4.1 บริบทในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	99
4.1.1 สถานการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	105
4.1.2 วิเคราะห์ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	108
4.1.3 แนวทางการแก้ไขสถานการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	116
4.1.4 นโยบาย/โครงการพัฒนาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	118
4.2 ผลการศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเปรียบเทียบระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับเยาวชน	119
4.2.1 การพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	120
4.2.2 รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	151

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย	159
5.2 อภิปรายผล	163
5.3 ข้อเสนอแนะ	173
บรรณานุกรม	174
ภาคผนวก	187

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1	แสดงจำนวนประชากรโดยแยกตามกลุ่มอายุ ระหว่างปี 2000 - 2010	42
2	แสดงผลการลดลงของความคลาดเคลื่อนของจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ	66
3	แสดงจำนวนประชากร (เยาวชน) และสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ ของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	92
4	แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ด้านแนวคิดการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้	120
5	แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ด้านจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	122
6	แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัด ชายแดน ภาคใต้ ด้านเศรษฐกิจ	124
7	แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ด้านสังคม	126
8	แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ด้านการเมือง การปกครอง	128
9	แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ด้านโครงสร้างการบริหารของการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคง ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	129
10	แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ด้านองค์ประกอบของการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้	131
11	แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ด้านหน่วยงานหลักที่มีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชน เพื่อความมั่นคงของสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้	133
12	แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ด้านบทบาทในการพัฒนาเยาวชนของคณะกรรมการมัสยิด / วัด	135
13	แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัด	137

ชายแดนภาคใต้ ด้านรูปแบบการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้

สารบัญญัตราลง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
14	แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
15	แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดตั้งและการพัฒนากลุ่มหรือองค์กรของเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
16	แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ด้านการเรียนรู้)
17	แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ด้านสุขภาพอนามัย / กีฬา)
18	แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ด้านศาสนา – ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น)
19	แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ด้านการพัฒนาอาชีพและเสริมสร้างรายได้)
20	แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

(จ)

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่

1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	90
2	รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชน ที่ 1	151
3	รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชน ที่ 2	153
4	รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชน ที่ 3	155
5	รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชน ที่ 4	157

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การพัฒนาเยาวชนในประเทศไทยที่ผ่านมาในอดีต ยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร เยาวชนยังคงมีปัญหและได้รับผลกระทบจากปัญหา ซึ่งมาจากหลายสาเหตุ และสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งคือ การพัฒนาเยาวชนยังขาดการประสานงานและร่วมมือระหว่างรัฐกับเอกชน การส่งเสริมให้องค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเยาวชน จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะแก้ปัญหานี้ได้ โดยการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐกับองค์กรพัฒนาเอกชน (1) เยาวชน คือ อนาคตของชาติ เป็นคำที่สามารถพิสูจน์ในเชิงประจักษ์ได้ เพราะประเทศชาติ จะเจริญก้าวหน้าหรือล้าหลังในอนาคตย่อมต้องถูกกำหนดโดยคนหนุ่มสาวที่เป็นวัยเยาวชนในขณะนี้ จากช่วงวัยเยาวชนที่เป็นข้อต่อระหว่างวัยเด็กกับผู้ใหญ่เป็นช่วงที่มีความสำคัญยิ่งที่เกิดความรู้สึกสับสนทั้งในบทบาทและความต้องการของตนเอง ซึ่งมาสู่ปัญหามากาประการ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาเอดส์ ปัญหาความยากจน ปัญหาด้านการศึกษา ปัญหาเหล่านี้ เราจะพบเห็นโดยทั่วไป ซึ่งมีลักษณะคล้าย ๆ กัน ทั่วโลก ซึ่งทุกจังหวัดในประเทศไทยก็เช่นกันที่ประสบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน

เยาวชนเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงจากการเป็นเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ โดยมีการพัฒนา ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างมาก วัยนี้เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต และอาจมี การกระทำหรือมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดผลเสียของชีวิตตน และผู้อื่นได้ เนื่องจากขาดความรู้ ขาดประสบการณ์ชีวิต ขาดทักษะในการตัดสินใจ จากคำกล่าวที่ว่า เด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้วันที่ 20 กันยายนของทุกปี เป็น “วันเยาวชนแห่งชาติ” และนับแต่ปี พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา เยาวชนจึงมีความสำคัญและได้รับการพัฒนาให้สามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน และพัฒนาประเทศได้อย่างต่อเนื่อง เยาวชน จำนวน 13 ล้านคนที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ เป็นวัยที่ อยู่ในระหว่างศึกษาเล่าเรียน มีความอยากรู้อยากลอง ดังนั้นพฤติกรรมของเยาวชนจึงถูกกำหนด แนวทางหรือถูกล้อมกรอบให้เป็นไปในทิศทางที่ผู้ใหญ่ประสงค์ แต่ในขณะที่เดียวกันด้วยวัย และวุฒิภาวะที่เป็นธรรมชาติทุกยุคทุกสมัย ก็มักจะเกิดการต่อต้าน ขัดขืน หรือทำในสิ่งที่ตรงกันข้าม เพราะในวัยนี้มักมีความต้องการการยอมรับในความคิดของตนเองจากคนรอบข้าง และยังถือได้ว่า เป็นวัยที่สังคมคาดหวังให้เป็นพลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนประเทศชาติไปสู่อนาคตข้างหน้า และ ในทางกลับกัน ยังเป็นวัยที่เสี่ยงต่อการสร้าง

ปัญหาในสังคม

ในสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมต่างๆ ที่เอื้ออำนวยต่อความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นสถานการณ์ครอบครัวไทยอ่อนแอจนน่าวิตก เพราะต้องต่อสู้กับ ปัญหาคุณภาพชีวิต ทำให้พ่อแม่ห่างเหินกับลูก วัยรุ่นใช้เวลาโดยเฉลี่ยกับครอบครัวน้อยลง และยิ่งห่างเหินจากศาสนามากขึ้นด้วย และพบว่า วัยรุ่นจำนวนไม่น้อยไม่เคยเข้าวัดฟังเทศน์เลย และยังไม่ค่อยได้ทำบุญตักบาตร แต่กลับเลือกที่จะไปใช้ชีวิตตามห้างสรรพสินค้า ดูหนัง คูยโทรศัพท์ หรือ เล่นอินเทอร์เน็ตเพื่อพูดคุยหรือเพื่อความบันเทิงมากกว่า ด้านการบริโภค ก็พบว่า เด็กและเยาวชน ไทยกำลังเผชิญกับกระแส “วัฒนธรรม กินดื่ม ช้อป” อันเป็นแรงให้เกิดค่านิยมบริโภคอย่าง มหาศาล เยาวชนถูกจูงใจจากโฆษณาให้ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย นิยมแฟชั่นราคาแพง ของมีค่าหรือ ของมีเยื่ออาทิ โทรศัพท์มือถือ นาฬิกา น้ำหอม เสื้อผ้า กระเป๋าถือ เป็นต้น รวมถึงการบริโภคของ มีนเมาต่างๆ ก็มีอัตราที่เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดปัญหาอุบัติเหตุ ปัญหาความรุนแรง และปัญหาอื่นๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 จนถึงวันที่ 28 เมษายน 2547 เยาวชนจำนวนหนึ่งได้เข้าร่วมขบวนการโจรก่อร้ายอย่าง ชัดแจ้ง ขณะเดียวกัน ภาครัฐได้ใช้แนวทางแก้ไขปัญหาคือต้องพัฒนาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้พ้นจากความยากจน ถ้ายังก่อนคนเหล่านี้ถูกใช้เป็นเหยื่อ โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่กำลังศึกษาค้นคว้า และถูกชักจูงได้ง่าย ยิ่งเจอยาเสพติดยิ่งไปใหญ่ และขอร้องให้ประชาชนชาวไทยให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ (2) นอกจากนั้นจากข้อมูลที่ปรากฏโดยทั่วไปยังมีกลุ่มเยาวชนกลุ่มหนึ่งที่เข้าไปมีส่วนร่วมในขบวนการก่อความไม่สงบซึ่งคาดว่าประมาณ 3,000 - 4,000 คน ซึ่งใช้ชื่อขบวนการคนหนุ่ม “เปอร์มุดอ” (Pemuda)

จากปัญหาและความสำคัญข้างต้น จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า เยาวชนเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งโดยรูปแบบและวิธีการปัจจุบันในส่วนของการพัฒนาเยาวชนภาครัฐเองหรือองค์กรเอกชนหรือภาคประชาชนยังไม่มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมและเป็นรูปธรรม โดยแต่เดิมกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยซึ่งมีพัฒนาการเป็นผู้รับผิดชอบงานพัฒนาเยาวชนทุกตำบลแต่ก็เป็นรูปแบบที่ใช้ทั่วไปทั่วประเทศ และยังไม่มีความเฉพาะพื้นที่ และที่สำคัญยิ่งที่ส่งผลถึงปัจจุบันก็คือหลังจากการปฏิรูประบบราชการได้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ ทำให้งานพัฒนาเยาวชนไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง

ก่อให้เกิดสูญญากาศแห่งการเข้าถึงปัญหาและการพัฒนาเยาวชนนำมาซึ่งปัญหาความรุนแรงและความไม่สงบในปัจจุบัน ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าถ้าต้องการให้พื้นที่ที่ได้รับการแก้ไขและพัฒนา โดยไม่ละเลยทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีพลังสำคัญคือเยาวชน ให้ได้รับการพัฒนาที่มีรูปแบบและวิธีการที่สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของท้องถิ่นที่มีความหลากหลายในวัฒนธรรมและเป็นพื้นที่พิเศษ จึงได้วิจัยรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเกิดสันติสุขอย่างถาวรต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาบริบทการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2.1 เพื่อค้นหารูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.3 ความสำคัญของการวิจัย

1.3.1 ได้ทราบถึงบริบทการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและมีประสิทธิภาพ

1.3.2 เป็นแนวทางการสร้างความมั่นคงและเกิดสันติสุขในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมุ่งเน้นการศึกษาในประเด็นของบริบทการพัฒนาเยาวชนในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ตลอดจนรูปแบบและวิธีการการพัฒนาเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นไปยังพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีบริบทและความเป็นอัตลักษณ์ที่แตกต่างไปจากพื้นที่อื่นๆ ของประเทศไทย ทั้งในด้านการดำรงชีวิต ศาสนา ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ผลการวิจัยสามารถตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาและวารสารวิชาการอื่นๆ ทั้งในระดับประเทศและต่างชาติ

1.5.2 ได้รูปแบบและวิธีการการพัฒนาเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ยั่งยืนและสันติสุข

1.5.3 ได้แนวทางและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เพื่อให้หน่วยงานที่นำผลการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสร้างสรรค์สังคมที่สันติสุขต่อไป

1.6 นิยามศัพท์

1.6.1 รูปแบบการพัฒนาเยาวชน หมายถึง โครงสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

1.6.2 เยาวชน 3 จังหวัดภาคใต้ หมายถึง เยาวชนผู้มีอายุระหว่าง 15-25 ปี ที่อาศัยอยู่ในจังหวัด นราธิวาส ปัตตานี และยะลา

1.6.3 ความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง ลักษณะปกติไม่มีภาวะตึงเครียด มีความสงบเรียบร้อยในสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของจังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส ไม่มีเหตุการณ์ที่จะทำให้ประชาชนเกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

1.6.4 แนวคิด หมายถึง มุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละบุคคลเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชน 1.6.5 จุดมุ่งหมาย หมายถึง สิ่งที่คุณให้สัมภาษณ์ต้องการให้เยาวชนได้รับการพัฒนา เพื่อแก้ปัญหาด้านความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนใต้

1.6.6 การพัฒนาเยาวชน หมายถึง การพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ ความมีเหตุผล มีคุณธรรม มีวัฒนธรรมที่ดีงาม และมีพลานามัยที่สมบูรณ์ตลอดจนมีทักษะในการประกอบอาชีพ ฟังตนเองได้ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

1.6.7 โครงสร้างการบริหาร หมายถึง รูปแบบของการจัดสรรทรัพยากร และการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อการบริหารงานนั้น ๆ บรรลุจุดมุ่งหมาย

1.6.8 องค์ประกอบ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบเป็นสิ่งใหญ่ เช่น องค์ประกอบของการพัฒนาเยาวชน คือ ศูนย์เยาวชน สมาชิกศูนย์เยาวชน ฯลฯ

1.6.9 หน่วยงานหลัก หมายถึง หน่วยงานภาครัฐ ที่มีความเหมาะสมในการมีบทบาทหน้าที่พัฒนาเยาวชนเป็นหลัก

1.6.10 หน่วยงานสนับสนุน หมายถึง หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่าง ๆ ที่มีศักยภาพให้การสนับสนุนหน่วยงานหลักในการพัฒนาเยาวชน

1.6.11 บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ของคณะกรรมการมัสยิด / วัด ในการพัฒนาเยาวชน

1.6.12 รูปแบบ หมายถึง แบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่กำหนดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำเป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบและพัฒนา

1.6.13 วิธีการ หมายถึง วิธีปฏิบัติที่จะนำไปสู่การพัฒนาเยาวชน

1.6.14 การจัดตั้งและการพัฒนากลุ่ม หมายถึง การส่งเสริมให้คณะกรรมการของกลุ่มเยาวชนมีการดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง และพัฒนากลุ่มให้สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.6.15 การจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุน หมายถึง กิจกรรมที่สามารถพัฒนาทักษะความคิด ปัญญา และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จ

1.6.16 แนวโน้มการพัฒนาเยาวชน หมายถึง การมองอนาคตว่าพัฒนาเยาวชนจะเป็นไปในทิศทางใด เช่น อนาคตเยาวชนสามารถเป็นที่พึ่งของสังคมด้านใดบ้าง

1.6.17 ข้อเสนอแนะ หมายถึง การระบุความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่สามารถเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาเยาวชนต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะวิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 ความหมาย แนวคิดและทิศทางการพัฒนาเยาวชน

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ

2.4 กระบวนการวิจัย โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 ความหมาย แนวคิดและทิศทางการพัฒนาเยาวชน

2.1.1 ความหมายของเยาวชน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (3) ให้ความหมายว่า เยาวชน คือ บุคคลอายุเกิน 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปี บริบูรณ์ นอกจากนี้แล้ว เยาวชน หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปถึง 25 ปี แต่ไม่รวมถึงผู้ที่พ้นสภาพการเป็นเยาวชนด้วยการสมรส

กรมการพัฒนาชุมชน (4) ให้ความหมายเยาวชนว่า หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้าน ตำบล โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพการสมรส คณะอนุกรรมการพัฒนานโยบายและแผนพัฒนาเยาวชน (5) ให้คำนิยามว่า เยาวชน หมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ ถึง 25 ปีบริบูรณ์

กรมการพัฒนาชุมชน (6) ให้ความหมายเยาวชนว่า หมายถึง คนหนุ่มสาวที่มีพลังอันสำคัญที่จะสามารถช่วยกันเสริมสร้างกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต ดังนั้น เยาวชนที่สมควรตระหนักในคุณค่าของตนเอง และร่วมแรงร่วมใจ สามัคคี และเสียสละเพื่อส่วนร่วม

ปพนัน วิถีวัฒนา (7) ให้ความหมายเยาวชนว่า หมายถึง ผู้ที่อายุระหว่าง 15-25 ปี มีเกียรติ สิทธิ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เป็นช่วงที่ชีวิตคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็ก

และความเป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้ที่สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมและความอยู่รอดของชาติ เป็นทั้งผู้ได้รับการพัฒนา และสามารถดำเนินการเป็นผู้พัฒนาได้ด้วย

กล่าวโดยสรุปเยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี ซึ่งอยู่ทั้งในและนอกระบบการศึกษาและยังไม่ได้มีการสมรส ซึ่งเป็นพลังสำคัญในการเสริมสร้างกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต

2.1.2 ความสำคัญของเยาวชน (8)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2528 กำหนดให้วันที่ 20 กันยายนของทุกปีเป็นวันเยาวชนแห่งชาติ โดยถือว่าเป็นวันที่เป็นสิริมงคลวันหนึ่ง เนื่องจากเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของพระมหากษัตริย์ในพระบรมราชจักรีวงศ์สองพระองค์ด้วยกันคือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) และพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล (รัชกาลที่ 8) ซึ่งทั้งสองพระองค์ได้เสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์ราชสมบัติในขณะที่ยังทรงพระเยาว์ ถือเป็นวันสิริมงคลที่เยาวชนไทย ควรสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของล้นเกล้าทั้งสองพระองค์ และที่สำคัญเยาวชนไทยควรกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองและประพฤติตนให้เป็นประโยชน์สุขต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ

การที่ทางราชการกำหนดวันเยาวชนแห่งชาติขึ้นมานั้น มีเป้าหมายที่สำคัญ 3 ประการด้วยกันคือ

1. เพื่อให้เยาวชนไทยในช่วงอายุระหว่าง 15 – 25 ปี ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน และพัฒนาประเทศ
2. เพื่อให้ประชาชนไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติ ทั้งในด้านคุณภาพและคุณธรรม
3. เพื่อให้นโยบายส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนของชาติได้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและสัมฤทธิ์ผล

นอกจากเป้าหมายแล้ว ยังได้กำหนดคุณสมบัติของเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. มีความผูกพันในครอบครัว ภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีทักษะในอาชีพและการดำรงชีวิตที่รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น
2. มีสุขภาพและพลานามัยแข็งแรงและรู้จักการป้องกันตนเองจากโรคและสิ่งเสพติด
3. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ จริยธรรม คุณธรรมและมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบตามวัย
4. มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจในการทำงานสุจริต
5. รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้าน และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
6. รู้จักช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสและมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ

สมาชิกทุกคนในสังคมต้องมีบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพของตน ซึ่งบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันไป ซึ่งในหลักใหญ่และรายละเอียดจะเหมือนกัน ถ้าสมาชิกทุกคนในสังคมได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องก็จะได้ชื่อว่าเป็น “พลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ” และยังส่งผลให้ประเทศชาติพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้น สมาชิกในสังคมทุกคน โดยเฉพาะเยาวชนที่ถือว่าเป็นอนาคตของชาติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อช่วยนำพาประเทศชาติให้พัฒนาสืบไป

ลักษณะของเยาวชนที่ดี

เยาวชนที่ดีควรจะเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม กล่าวคือ จะต้องมีความประพฤติในการดำเนินชีวิต ได้แก่

1. การเสียสละต่อส่วนรวม เป็นคุณธรรมที่ช่วยในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า เพราะถ้าสมาชิกในสังคมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และยอมเสียสละผลประโยชน์ส่วนตน จะทำให้สังคมพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและมั่นคง
2. การมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นคุณธรรมที่ช่วยให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข เพราะถ้าสมาชิกในสังคมยึดมั่นในระเบียบวินัย รู้และเข้าใจสิทธิของตนเอง ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด สังคมนั้นก็จะมีแต่ความสุข เช่น ข้าราชการทำหน้าที่บริการประชาชนอย่างดีที่สุด ก็ย่อมทำให้เป็นที่ประทับใจรักใคร่ของประชาชนผู้มารับบริการ
3. ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญ เพราะหากสมาชิกในสังคมยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต เช่น ไม่ลักทรัพย์ ไม่เบียดเบียนทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของประเทศชาติมาเป็นของตน รวมทั้งผู้นำประเทศมีความซื่อสัตย์สุจริต ก็จะทำให้สังคมมีแต่ความเจริญ ประชาชนมีแต่ความสุข
4. ความสามัคคี ความรักใคร่กลมเกลียวปรองดองและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมจะทำให้สังคมเป็นสังคมที่เข้มแข็ง แต่หากคนในสังคมเกิดความแตกแยกทั้งทางความคิดและการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกัน จะทำให้สังคมอ่อนแอและล่มสลายในที่สุด
5. ความละเอียดและเกรงกลัวในการทำชั่ว ถ้าสมาชิกในสังคมมีหิริโอตตปัสะ มีความเกรงกลัวและละอายในการทำชั่ว สังคมก็จะอยู่กันอย่างสงบสุข เช่น นักการเมืองจะต้องมี

ความซื่อสัตย์สุจริตไม่โกงกิน ไม่เห็นแก่ประโยชน์พวกพ้อง โดยต้องเห็นแก่ประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ ประเทศชาติก็จะสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคง

ความสำคัญของการเป็นเยาวชนที่ดี

การเป็นเยาวชนที่ดีมีความสำคัญต่อตนเองและประเทศชาติดังนี้

1. ความสำคัญต่อตนเอง เยาวชนที่ดีต้องเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต คิดดี ทำดีเพื่อตนเองและเพื่อส่วนรวม ปฏิบัติตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จะทำให้มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันและกัน เป็นที่รักของคนรอบข้าง

2. ความสำคัญต่อส่วนรวม เมื่อเยาวชนได้รับการปลูกฝังให้เป็นเยาวชนที่ดีแล้ว ก็จะเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต และถ้าประเทศชาติมีพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบปฏิบัติตามกฎระเบียบกติกาของสังคม และนำหลักประชาธิปไตยมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของตน ก็ย่อมทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุข

3. ความสำคัญต่อประเทศชาติ เมื่อสังคมมีเยาวชนที่ดี และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมย่อมเป็นพื้นฐานทำให้เกิดพลเมืองดีในอนาคต และเมื่อสังคมมีพลเมืองที่ดี ย่อมนำมาซึ่งการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไปอย่างรวดเร็ว

การปฏิบัติตนเป็นเยาวชนที่ดีตามสถานภาพและบทบาท

1. เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว เยาวชนในสถานภาพของการเป็นบุตรควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1.1 เคารพเชื่อฟังบิดามารดา
- 1.2 ช่วยเหลือบิดามารดาในทุกโอกาสที่ทำได้
- 1.3 ใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย สรุ่ยสุร่าย
- 1.4 มีความรักใคร่ปรองดองในหมู่พี่น้อง
- 1.5 ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
- 1.6 ประพฤติตนให้สมกับเป็นผู้ดำรงวงศ์ตระกูล

2. เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียน เยาวชนในฐานะนักเรียนควรมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

- 2.1 รับผิดชอบในหน้าที่ของนักเรียน คือ ตั้งใจเล่าเรียน ประพฤติตนเป็นคนดี

- 2.2 เชื้อฟ้าสั่งสอนอบรมของครูอาจารย์
- 2.3 กตัญญูรู้คุณของครูอาจารย์
- 2.4 รักใคร่ปรองดองกันในหมู่เพื่อนนักเรียน
- 2.5 ส่งเสริมเพื่อนในทางที่ถูกที่ควร

3. เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ชุมชนคือ สังคมขนาดเล็ก เช่น หมู่บ้านหรือกลุ่มคนโดยเยาวชนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ จึงต้องมีบทบาทหน้าที่ต่อชุมชนดังนี้

- 3.1 รักษาสัญลักษณ์ของชุมชน เช่น การทิ้งขยะให้เป็นที่ ช่วยกำจัดสิ่งปฏิกูลต่างๆ
- 3.2 อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น ไม่ขีดเขียนทำลายโบราณวัตถุในชุมชน ช่วยกันดูแล สาธารณสมบัติ
- 3.3 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชน

4. เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของประเทศไทย

- 4.1 เข้ารับการศึกษาระดับพื้นฐาน 12 ปี
- 4.2 ปฏิบัติตามกฎหมาย
- 4.3 ใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
- 4.4 ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- 4.5 สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย
- 4.6 ช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ที่ทางราชการจัดขึ้น
- 4.7 ประกอบอาชีพสุจริตด้วยความขยันหมั่นเพียร
- 4.8 ประหยัดและอดออม

จะเห็นได้ว่าที่ผ่านมาทางราชการได้ส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนของชาติให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ พร้อมทั้งปลูกฝังสร้างจิตสำนึกให้เยาวชนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยมาอย่างต่อเนื่อง แต่ทั้งนี้ การพัฒนาเยาวชนของชาติ จะเป็นหน้าที่ของภาครัฐฝ่ายเดียวคงไม่ได้ ภาคเอกชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ในด้านการฝึกอาชีพ การให้การทำงาน จะสามารถช่วยให้เยาวชนมีรายได้สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัว แต่ที่สำคัญที่สุดคงเป็นสถาบันครอบครัว ถ้าเด็กได้รับความรัก ความอบอุ่น การอบรมสั่งสอนที่ดีจากครอบครัวแล้ว ก็จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและมีคุณภาพต่อไปในอนาคต

ทุกประเทศทั่วโลกตระหนักดีว่าเยาวชนเป็นทรัพยากรหลักของการพัฒนาและเป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคม เศรษฐกิจ และนวัตกรรมทางเทคโนโลยีต่างๆ เป็นประชากรที่อยู่ในช่วงวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของชีวิต โดยเป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนผ่านจากวัยเด็กที่ต้องพึ่งพาไปสู่วัยผู้ใหญ่ที่พึ่งตนเองและมีบทบาทเป็นที่พึ่งพิงทางสังคม โดยมีประเด็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 3 ประการ (9) ดังนี้

1. เป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงชีวิตจากการศึกษา ฝึกอบรมเต็มเวลา เป็นการทำงานเต็มเวลา หรือเปลี่ยนจากโรงเรียนสู่ตลาดแรงงาน
2. เป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงชีวิต ครอบครัว จากครอบครัวต้นกำเนิดสู่การสร้างครอบครัวใหม่
3. เป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินชีวิตที่อาศัยอยู่กับบิดา มารดา เป็นการเริ่มต้นดำรงชีวิตตามลำพัง แยกตัวออกมาจากบิดา มารดา

ดังนั้น การพัฒนาเยาวชนเป็นสิ่งที่สำคัญที่รัฐ และทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเยาวชนอย่างจริงจัง เพื่อเตรียมความพร้อมของเยาวชนในอนาคตไปสู่แนวทางการพัฒนาเยาวชนในระดับท้องถิ่นและในระดับประเทศ

2.1.3 นโยบายรัฐบาลในการพัฒนาเยาวชน

รัฐบาลมีนโยบายในการพัฒนาเยาวชนโดยกำหนดนโยบายชัดเจน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละฉบับ โดยเริ่มจากนโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2516 – 2554) กล่าวโดยสรุปได้ (10) ดังนี้

(1) ช่วงแผนชาติฯ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509)

แนวคิดการพัฒนาประเทศได้รับอิทธิพลจากโลกทัศน์ของนักเศรษฐศาสตร์การพัฒนาซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในขณะนั้นว่า การพัฒนาคือการพัฒนาเศรษฐกิจ กลยุทธ์การวางแผน และแนวทางการพัฒนาจึงเน้นเฉพาะด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการลงทุนในสิ่งก่อสร้างขั้นพื้นฐานในรูปแบบของระบบคมนาคม และขนส่ง ระบบเขื่อนเพื่อการชลประทาน และพลังงานไฟฟ้า สาธารณูปการ ฯลฯ ในช่วงแผนชาติฯ ฉบับที่ 1 ได้มีการจัดตั้งสำนักงานเยาวชนแห่งชาติขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2508 เป็นหน่วยงานระดับกอง สังกัดสภาวิจัยแห่งชาติ ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี การดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติมีเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหาเยาวชนและการศึกษาวิจัยปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชน เพื่อการนำไปสู่การจัดกิจกรรม

การให้บริการ การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาลักษณะงานของสำนักงานเยาวชนแห่งชาติเป็นเรื่องของการประสานและส่งเสริมกิจกรรมเยาวชน

(2) ช่วงแผนชาติฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510-2514)

ในช่วงแผนชาติฯ ฉบับที่ 2 ยังคงให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจ เน้นการขยายอัตราความเจริญทางเศรษฐกิจเป็นหลัก การพัฒนาสังคมเป็นเรื่องของการสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยกระจายการวางแผนไปสู่ระดับกระทรวง (Sector) เน้นการวิเคราะห์เป็นรายสาขา (Sectoral Analysis) ให้นำหนักกับการวางแผนกำลังคนของประเทศ และเริ่มเห็นความสำคัญของการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค จากแนวคิดที่ว่าการศึกษาเป็นรากฐานของความเจริญ จึงให้มีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในชนบท ขณะเดียวกันได้จัดตั้งมหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นมหาวิทยาลัยเปิด และจัดตั้งกลไกระดับชาติขึ้นรับผิดชอบงานเยาวชน คือ คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (กยช.) ในปี 2511 ในช่วงนี้มีการวางแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนขึ้น 2 ฉบับ ฉบับหนึ่งร่างโดยผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ และอีกฉบับหนึ่งคือ แผนการส่งเสริมเยาวชนแห่งชาติ กำหนดลักษณะการส่งเสริมเยาวชนในด้านการศึกษาวิจัย ส่งเสริมงานอาสาพัฒนาเยาวชนในเมืองและส่งเสริมการปลูกฝังวัฒนธรรมและความรักชาติบ้านเมือง

(3) ช่วงแผนชาติฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519) โดยในช่วงนี้ได้มีการกำหนดนโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 1

รัฐบาลเริ่มตระหนักในความไม่สมดุลของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ด้วยความเจริญทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่รุนแรงขึ้นเป็นลำดับ การพัฒนาประเทศจึงเริ่มเห็นความสำคัญของการพัฒนาทางสังคม โดยเฉพาะปัญหาการว่างงานและการย้ายถิ่นของประชาชนเข้าไปกระจุกตัวอยู่ในเมือง จึงมีการกำหนดนโยบายด้านประชากรเป็นครั้งแรก แต่มองเฉพาะการลดอัตราการเพิ่มประชากรเท่านั้น รวมทั้งการกระจายรายได้และบริการทางสังคม

ในปี 2516 สำนักงานเยาวชนแห่งชาติยกฐานะขึ้นเป็นกรม ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และมีการประกาศใช้นโยบายเยาวชนแห่งชาติเป็นฉบับแรก จนกระทั่ง วันที่ 14 ตุลาคม 2516 ได้มีการเดินขบวนเรียกร้องรัฐธรรมนูญ ฝ่ายรัฐบาลใช้กำลังเข้าปราบปราม ทำให้ผู้คนบาดเจ็บล้มตายจำนวนมากเมื่อผู้บริหารสูงสุดขณะนั้นลาออกจากตำแหน่งและเดินทางออกนอกประเทศ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีคนใหม่ นับว่าเป็นปีที่นักศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งนโยบายเยาวชนแห่งชาติฉบับแรก มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่ศรัทธาต่อการปกครองระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีระเบียบวินัยยึดมั่นในความสามัคคี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความคิดริเริ่ม นิยมและภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งกายและใจ ฯลฯ เป็นผลให้เยาวชนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัยและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้มีโอกาสจัดทำและเข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับชีวิตชนบทและประชาธิปไตยมากขึ้น

เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2517 จนถึงปี 2519 มีการเปลี่ยนรัฐบาลอีก 2 ชุด เกิดวิกฤติการณ์น้ำมันทำให้เศรษฐกิจโลกผันผวน ส่งผลให้สภาพการเมืองภายในประเทศแปรปรวนและสับสน มีการเปลี่ยนรัฐบาลอีกหลายชุด ทำให้แนวคิดและการพัฒนาประเทศแตกต่างกันไป แต่ก็ยังมีการประท้วงเรียกร้องของกลุ่มต่างๆ จนเกิดเหตุการณ์วันจลาจลวันที่ 6 ตุลาคม 2519 จึงได้มีคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 42 ให้ยกเลิกระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับองค์การและกิจกรรมนิสิตนักศึกษาและนักเรียนโดยให้ระงับกิจกรรมนิสิตนักศึกษาและนักเรียนในรูปต่างๆ ทั้งที่จัดขึ้นภายในและภายนอกสถานศึกษา แต่อนุญาตให้จัดเฉพาะกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านกีฬา ศิลปวัฒนธรรม และการบำเพ็ญประโยชน์ตามความจำเป็นเท่านั้น แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานศึกษาเสียก่อน พร้อมกับประกาศยุบสำนักงานเยาวชนแห่งชาติและโอนทรัพย์สินต่าง ๆ ของสำนักงานเข้าไปอยู่กระทรวงศึกษาธิการ

(4) ช่วงแผนชาติฯ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) โดยในช่วงนี้ได้มีการกำหนดนโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2

เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2520 มีการประกาศใช้นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 โดยมีแนวคิดที่ว่าเยาวชนเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมจึงต้องแสวงหาความรู้จากการศึกษาเล่าเรียนเสียก่อนในวัยนี้ เพื่อจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในวันหน้า

เมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 มาตรา 62 ระบุว่า รัฐพึงสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อความมั่นคงของรัฐ จึงได้มีการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2521 พร้อมกับประกาศตั้ง สำนักงานเยาวชนแห่งชาติขึ้นใหม่ ใช้ชื่อว่าสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นหน่วยงานกลางในการกำหนดนโยบาย ประเมินผล และส่งเสริมประสานงานการพัฒนาเยาวชน

มีการประกาศใช้นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2522 ซึ่งนโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 นี้เอง ได้ใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติในช่วงแผนชาติฯ ฉบับที่ 4-6 รวม 3 แผน

ในปี 2522 สหประชาชาติได้ประกาศให้เป็นปีเด็กสากล ประเทศไทยร่วมรณรงค์ให้ทุกภาคส่วนของสังคมเห็นความสำคัญของเด็กและเยาวชนอย่างกว้างขวาง ได้มีการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาเด็กระยะยาว 0-14 ปี ขึ้น ซึ่งใช้เป็นแนวทางหลักในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพคนและแรงงานในโอกาส

ต่อมาในปี 2523-2524 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำนโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว 15-25 ปี เสร็จเรียบร้อย

นโยบายและแผนพัฒนาเด็กระยะยาวและนโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาวครอบคลุม การพัฒนาในช่วง 20 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2524-2544 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นและเร่งรัดให้ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนและประชาชนทั่วไปได้ตระหนักถึงความสำคัญของเยาวชนที่มีต่อสังคมและเข้าใจกระบวนการพัฒนาเด็กและเยาวชน ทั้งนี้เห็นว่านับตั้งแต่ปี 2523 ในสมัย รัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นต้นมา ทุกรัฐบาลได้สนับสนุนนโยบายเยาวชนแห่งชาติโดยกำหนดไว้เป็นหัวข้อหนึ่งในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา

(5) ช่วงแผนชาติฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529)

นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2522 ยังคงใช้ในช่วงแผนชาติฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระดับแผนรวม เป็นส่วนหนึ่งในภาคผนวกของแผนพัฒนากำหนด 2525-2529 เป็นการพัฒนาผู้เยาว์ทางกาย สติปัญญา และบุคลิกภาพพื้นฐาน นอกจากนี้ ยังได้จัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระดับแผนงานและโครงการปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) จุดเน้นการพัฒนามี 6 ด้าน คือ ด้านโภชนาการ ด้านสุขภาพกาย ด้านสุขภาพจิต ด้านสติปัญญา และความสามารถพื้นฐาน ด้านสังคม จริยธรรม และวัฒนธรรม และด้านการเตรียมให้มีอาชีพ

ในปี 2528 สหประชาชาติประกาศให้เป็นปีเยาวชนสากล เชิญชวนนานาประเทศร่วมกันจัดกิจกรรมเยาวชนเฉลิมฉลองปีเยาวชนสากล ภายใต้คำขวัญฯ “Participation Development and Peace” ซึ่งรัฐบาลมอบหมายให้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนดำเนินการจัดกิจกรรมเยาวชนตลอดทั้งปีภายใต้คำขวัญฯ “ร่วมแรงแข่งขัน ช่วยกันพัฒนา ฝ่าฟันสันติ” และเนื่องจาก วันที่ 20 กันยายน เป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของพระมหากษัตริย์ไทย 2 พระองค์คือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อานันทมหิดล ซึ่งเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ รัฐบาลจึงได้กำหนดให้ วันที่ 20 กันยายน ของทุกปีเป็นวันเยาวชนแห่งชาติ ซึ่งในวันพิธีเปิดงานวันเยาวชนแห่งชาติ สมเด็จพระ

พระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเป็นองค์ประธานเปิดงานวันเยาวชนแห่งชาติ ณ ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี 2529 เป็นต้นมา

ในช่วงแผนชาติฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2535) โดยคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติมีมติให้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติ เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2528 และได้นำเสนอสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติบรรจุไว้ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2535)ซึ่งในแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 6 แบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 3 ช่วงวัย คือ กลุ่มอายุ 0-5 ปี 6-14 ปี และ 15-25 ปี มีจุดเน้นการพัฒนา 6 ด้าน คือ ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต ด้านโภชนาการ ด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน การเตรียมให้มีอาชีพ ด้านสังคม วัฒนธรรม จริยธรรม ด้านการเมืองการปกครอง

โดยให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัว และการประสานงานพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

ในปี 2534 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 กำหนดไว้ในมาตรา 69 ระบุว่า รัฐพึงสนับสนุนและส่งเสริมพลเมืองของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรม

นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ใช้ติดต่อกันมาจนถึงปี 2536 เป็นเวลาถึง 15 ปี จึงได้มีการยกร่างนโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4

(6) ในช่วงแผนชาติฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ในช่วงนี้ได้มีการกำหนดนโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4

นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2537 กำหนดขึ้นในช่วงแผนชาติฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ใช้เป็นแนวทางหลักให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน มีสาระโดยสรุป คือ การปลูกฝังเยาวชนตระหนักในความมั่นคงของประเทศ สำนึกในหน้าที่ มีความรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม มีสุขภาพแข็งแรง บุคลิกภาพดี มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักป้องกันตนเองจากอบายมุข ได้รับการสงเคราะห์ พัฒนาและพิทักษ์สิทธิ โดยเฉพาะเด็กในสภาวะยากลำบาก ให้สามารถพึ่งตนเองได้ ตลอดจนการส่งเสริมมิตรภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างระหว่างเยาวชนในประเทศกับต่างประเทศ เพื่อสันติสุขของโลก

นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2537 ได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7

(พ.ศ.2535 -2539) มีจุดเน้น 7 ประการ คือ เร่งขยายการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กวัย ประถมศึกษา อายุ 0-5 ปี ทั้งปริมาณและคุณภาพ เร่งรัดการฝึกอาชีพแก่เยาวชนนอกระบบ โรงเรียน อายุ 14-25 ปี ทั้งปริมาณและคุณภาพ

1. ขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 ปี เป็น 9 ปี สำหรับเด็ก อายุ 6-14 ปี
2. มุ่งพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน เจตคติ ค่านิยม และวิถีชีวิตประชาธิปไตย ในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมแก่เด็กและเยาวชน เพื่อให้เป็นคนดี มีความรับผิดชอบ มีคุณภาพ และรู้จักอยู่ร่วมกันโดยสันติ
3. เร่งรัดการป้องกัน ฝ้าระวังและรักษาพยาบาลแก่เด็กและเยาวชนที่ป่วยเป็นโรคเอดส์ มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์
4. เร่งดำเนินการป้องกัน คัดกรอง แก้ไข พิษฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในภาวะ ยากลำบากเป็นพิเศษ
5. ส่งเสริมเด็กและเยาวชนที่มีสติปัญญาเลิศ

นอกจากนี้ ในการดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนนั้น ยังมีส่วนประกอบที่เป็นกรอบแนวคิดเพิ่มเติมจากปัจจัยภายนอก ได้แก่

1. ปฏิญญาโลก 1990 กำหนดให้เด็กคือผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นพันธสัญญาระหว่าง ประเทศสมาชิกที่ได้เข้าร่วมประชุมสุดยอดด้านเด็ก (World Summit for Children 1990s) ณ กรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งประเทศไทยได้ร่วมลงนามรับรองการปฏิบัติตามปฏิญญา โลกว่าด้วยความอยู่รอด การปกป้องและการพัฒนาเพื่อเด็ก ระหว่างปี 1990-2000 (พ.ศ. 2533-2543)
2. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งประเทศไทยร่วมลงนามทำภาคยานุวัติสารในปี 2534 มีหลักการในเรื่องความอยู่รอด การปกป้อง การพัฒนาและการมีส่วนร่วมสำหรับเด็ก โดยไม่เลือกปฏิบัติ
3. ปฏิญญาอิสบอน ว่าด้วยนโยบาย และโครงการวัยรุ่น ค.ศ.1998 (พ.ศ. 2541)

สรุปแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ฉบับที่ 5 - 7 (พ.ศ. 2525-2539) มีจุดมุ่งหมายเพื่อ สมอง สภาวะความจำเป็นขั้นพื้นฐานด้วยการขยายการจัดบริการและแก้ไขปัญหของเด็กและ เยาวชน ทั้งนี้รัฐเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลและการจัดบริการ ทั้งร่างกาย สติปัญญา และ ความสามารถพื้นฐานการเตรียมให้มีอาชีพด้านสังคม วัฒนธรรม จริยธรรม ด้านการเมืองการ ปกครอง และการดูแลกลุ่มเด็กในภาวะยากลำบาก นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดหน้าที่ของ สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งได้แก่ ครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา ภาครัฐกิจ องค์กรเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในช่วงแผนชาติฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2537 ยังคงใช้เป็นกรอบในการกำหนด แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 แนวคิดการพัฒนามุ่งเน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนในลักษณะองค์รวม เนื่องจาก มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและยุทธศาสตร์การพัฒนาและกระบวนการในการจัดทำแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์และผลกระทบทาง เศรษฐกิจ กล่าวคือ การพัฒนาเด็กและเยาวชนต้องดำเนินการอย่างรอบด้าน ครอบคลุมการ พัฒนาครอบครัว ชุมชน และระบบบริหารจัดการของหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ให้ มีการบูรณาการโครงการโดยให้ความสำคัญกับพื้นที่ ภารกิจ และการมีส่วนร่วม เพื่อให้การ พัฒนาครอบคลุมทั้งกลุ่มปกติทั่วไป กลุ่มที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก และกลุ่มเด็กที่มี ความสามารถพิเศษซึ่งรวมกลุ่มปัญญาเลิศเข้าไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนา 3 ประเด็น หลัก คือ 1) การพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนด คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กและเยาวชน อันได้แก่ การมีครอบครัวอบอุ่นเจริญเติบโต สมวัย คิดเป็น สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร มีส่วนร่วมในกิจการของชุมชนและสังคม และรู้จัก พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 2) การพัฒนาปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็กและ เยาวชน และ 3) พัฒนาระบบการ บริหารและการจัดการให้มีการดำเนินการในรูปพหุภาคี

โดยสรุป นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - 3 (พ.ศ. 2516 2520 และ 2522) ถูก กำหนดเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งจุดเน้นของการพัฒนาแปรเปลี่ยนไป ตามความต้องการของผู้มีอำนาจทางการเมืองในช่วงแรกของนโยบายเยาวชนมุ่งเน้นที่จะพัฒนา เยาวชนให้ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย แต่กลับเบี่ยงเบนในกลุ่มเยาวชนจนต้องแลกด้วยเลือด เนื้อ กอปรกับความผันผวนทางการเมืองการปกครองของไทย นโยบายเยาวชนฯ ฉบับต่อมา จึง เน้นการปลูกฝังให้เยาวชนตระหนักในความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ และการมีส่วนร่วมของ เยาวชนในการพัฒนาสังคม เกิดจากปัจจัยภายในเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งช่วงเวลาของการกำหนด นโยบายเยาวชนไม่ห่างกันมากนัก จนกระทั่งประกาศใช้นโยบายเยาวชนฯ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2537 ซึ่งห่างจากฉบับที่ 3 ถึง 15 ปี แนวคิดการพัฒนาได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกเป็น ส่วนใหญ่ ได้แก่ พันธกรณีต่างๆ เช่น ปฏิญญาโลกว่าด้วยความอยู่รอด การปกป้องและการ พัฒนาเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และการเป็นภาคีองค์การการค้าโลก การพัฒนาเยาวชน ถูกมองอย่างเป็นองค์รวมมากขึ้น แต่การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดเป็นแผนพัฒนา ฯ กลับไม่สอดคล้องกัน เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบริหารงานตามภารกิจเป็นหลักและมี ลักษณะตึงรับ จึงทำให้เกิดแผนงานย่อยๆ มีลักษณะแยกส่วน แต่กระนั้นก็นับว่า นโยบาย เยาวชนฯ ฉบับที่ 4 มีฐานแนวคิดที่กว้างขึ้น ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ของชาติ ในช่วงแผนชาติฯ ฉบับที่ 7 - 8

(7) ช่วงแผนชาติฯ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 ช่วงนี้ได้มีการกำหนดนโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5

นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545 กำหนดขึ้นในช่วงแผนชาติฯ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 ซึ่งนโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 เป็นแนวทางหลักให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนนำไปใช้ดำเนินการเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องและบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน ซึ่งมีสาระไม่แตกต่างจาก ฉบับที่ 4 คือ ยังคงเน้นการปลูกฝังเยาวชนให้ตระหนักในความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ สำนึกในหน้าที่ มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม การได้รับการส่งเสริมสุขภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม ให้รู้จักช่วยเหลือ ปกป้องตนเองให้รอดพ้นจากอบายมุข การได้รับการพัฒนา ฟื้นฟู ปกป้อง พิทักษ์สิทธิ์ และการส่งเสริมมิตรภาพระหว่างเยาวชนในประเทศกับต่างประเทศตามนโยบายของรัฐ

นโยบายเยาวชนแห่งชาติ แต่ละฉบับ รัฐบาลมอบหมายให้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลัก รับผิดชอบใช้เป็นกรอบในการจัดทำเป็นแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับแผนชาติฯ เพื่อให้แบ่งงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติ ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ในปี 2545 ประกาศใช้ พ.ร.บ.ปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2545 ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่สุดในรอบ 110 ปีของระบบราชการไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ก่อตั้งขึ้นใหม่โดยยุบหน่วยงานสำคัญๆ หลายแห่งเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ กรมประชาสงเคราะห์ บางส่วนของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท บางส่วนของกรมการพัฒนาชุมชน และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สลายตัวมีฐานะเทียบเท่ากอง คือ สำนักส่งเสริมและพิทักษ์เด็ก และสำนักส่งเสริมและพิทักษ์เยาวชน ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

นโยบายเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ใช้เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว พ.ศ. 2545-2554 แผนแก้ไขปัญหาคะเริ่ดในภาวะยากลำบาก และแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2549 ซึ่งใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาเยาวชนของ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อย โอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ จนถึงปัจจุบัน

(8) นโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว พ.ศ. 2545-2554 ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน มีสาระสำคัญ (11) ดังนี้

ทิศทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

1. ช่วงเวลาของนโยบายเยาวชนแห่งชาติและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนระยะยาว 1 ปี ครอบคลุมช่วง พ.ศ. 2545-2554 ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลมีความทันสมัย สามารถคาดการณ์ได้ และ สอดคล้องกับช่วงเวลา ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)
2. แนวคิดในการจัดบริการตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชน ต้องมีลักษณะ องค์กรร่วม คือ เด็ก เยาวชน ครอบครัว และชุมชน และมุ่งไปที่ความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่เป็น มาตรฐานสากล
3. ครอบครัวโดยเฉพาะบิดามารดา และผู้ใช้อำนาจปกครองเด็กและเยาวชนจะมี บทบาทหลัก และภาระหน้าที่ในการดูแลขัดเกลารับผิดชอบเด็กและเยาวชนขนานไปกับ องค์กร สังคมอื่นๆ
4. กระจายความรับผิดชอบไปยังท้องถิ่น เช่น องค์กรปกครองท้องถิ่น ได้แก่ องค์กร บริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ให้เป็นผู้รับผิดชอบ ในการดูแลเด็กและเยาวชนในชุมชนอย่างใกล้ชิด
5. ให้สื่อมวลชนซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งที่มีอิทธิพลสูงต่อจิตใจและพฤติกรรมของเด็กและ เยาวชน ร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาครอบครัว ตัวเด็กและเยาวชน
6. มีกฎหมายและมีการใช้กฎหมายเป็นกรอบในการพัฒนา การคุ้มครอง การป้องกัน และการลงโทษเด็กและเยาวชน รวมทั้งการลงโทษผู้ละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่
7. มีการปรับแนวคิดของผู้ให้บริการโดยเฉพาะภาครัฐให้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเป็น ภารกิจหลักในการจัดบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชน ให้มีการทำงานที่โปร่งใส ทุกด้าน พร้อมให้ตรวจสอบได้ รวมทั้งมีมาตรการการติดตามและประเมินผลที่เป็นมาตรฐาน

2.1.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านเยาวชน

ในการดำเนินงานพัฒนาเยาวชน นั้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องในแต่ละช่วงเวลา (12) ดังนี้

(1) พระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2521

จากพระราชบัญญัตินี้ได้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงาน เยาวชนแห่งชาติ โดยคณะกรรมการมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) เสนอนโยบายและความเห็นเกี่ยวกับเยาวชนต่อคณะรัฐมนตรี

2) พิจารณากำหนดแผนหลักเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน ในด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนของรัฐและเอกชน ให้สอดคล้องกับนโยบายเยาวชน แห่งชาติ

3) พิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายในการทำโครงการ หรือแผนงานเกี่ยวกับเยาวชน ตลอดจนการประสานงาน ติดตามและประเมิน ผลการปฏิบัติตามโครงการและแผนงานนั้น

4) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงการปฏิบัติ ราชการแผนงานหรือโครงการของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีอำนาจ หน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับเยาวชน

5) เสนอรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับเยาวชนของประเทศต่อ คณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

6) พิจารณาเรื่องอื่นใดเกี่ยวกับเยาวชนตามที่คณะรัฐมนตรีขอให้ พิจารณา ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการอาจมอบให้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติเป็น ผู้ปฏิบัติการหรือเตรียมข้อเสนอมายังคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาดำเนินการ ต่อไปก็ได้ และให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ
- 2) ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการหรือตามที่คณะกรรมการ มอบหมาย
- 3) รวบรวม ศึกษา และวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับเยาวชนเพื่อประโยชน์ ในการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชน ตลอดจนการป้องกันและแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับเยาวชน
- 4) จัดทำโครงการและแผนงานส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนในด้าน ร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตลอดจนการฝึกอบรมวิชาชีพแขนงต่าง ๆ
- 5) จัดทำโครงการและแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเยาวชน ในด้านต่าง ๆ
- 6) ริเริ่มและเร่งรัดให้มีการส่งเสริมกิจกรรมของเยาวชนที่จะ เป็นประโยชน์ในการกีฬา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมของ ประเทศ
- 7) จัดให้มีการฝึกอบรมผู้ซึ่งจะทำงานด้านเยาวชน ตลอดจน ส่งเสริมและร่วมมือกับเอกชนในการฝึกอบรมบุคคลดังกล่าว
- 8) ให้การสนับสนุนกิจการของเยาวชนตามโครงการที่เอกชน เสนอ
- 9) ร่วมมือและประสานงานกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนในการดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับเยาวชน
- 10) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ งานและกิจการเกี่ยวกับเยาวชน
- 11) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนงาน และโครงการเยาวชนแห่งชาติ และรายงานให้คณะกรรมการทราบ

ทั้งนี้ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจาก เยาวชนของประเทศ มีจำนวนถึงร้อยละหกสิบของประชากรทั้งหมด ดังนั้น เยาวชนจึงเป็นชนกลุ่มใหญ่ที่รัฐควรให้ความสนใจและสนับสนุนเพื่อส่งเสริม และพัฒนาให้เยาวชนของชาติเป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาพร้อมที่จะเป็นพลังรับช่วงหน้าที่ในการสร้างสรรค์สังคมและพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าสืบไป แต่โดยที่ปัจจุบันมีหน่วยงานของทางราชการและเอกชนเป็นจำนวนมากที่ต่างก็ดำเนินงานด้านเยาวชนในสาขา ต่าง ๆ ซึ่งถ้าได้มีการประสานงานกันเป็นอย่างดีแล้ว จะสามารถช่วยกัน ดำเนินงานในด้านนี้ไปสู่เป้าหมายที่มุ่งประสงค์ได้โดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในการนี้ สมควรมีองค์กรสำหรับทำหน้าที่วางแผน ประสานงาน กำกับดูแลและติดตามประเมินผลในการดำเนินงานส่งเสริม กิจกรรมเยาวชน ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

(2) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550

(1) ตามพระราชบัญญัตินี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีหน้าที่ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งแก้ไขปัญหาที่อาจมีผลกระทบในทางลบต่อเด็กและเยาวชน โดยมีหลักการดังต่อไปนี้

1) การพัฒนาเด็กและเยาวชน การบังคับใช้และการปฏิบัติตามบทบัญญัติใดแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นอันดับแรก

2) เด็กและเยาวชนทุกคนมีสิทธิในการได้รับการศึกษา และได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพสูงสุดตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

3) เด็กพิการ เด็กที่มีข้อจำกัดทางการเรียนรู้ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ มีสิทธิในการได้รับการศึกษาที่รัฐจัดให้เป็นพิเศษที่เหมาะสมกับลักษณะเด็กประเภทนั้นๆ

4) เด็กและเยาวชนมีสิทธิในการรับบริการทางการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานสูงสุดเท่าที่มีการให้บริการทางด้านนี้

5) เด็กและเยาวชนมีสิทธิในการเล่น มีเวลาพักผ่อน และเข้าร่วมกิจกรรมการเล่น ทางนันทนาการที่เหมาะสมตามวัยของเด็กและเยาวชน และการมีส่วนร่วมอย่างเสรีในทางวัฒนธรรมและศิลปะ

โดยการดำเนินการตามที่กล่าวมาข้างต้นให้กระทำโดยมีแนวทาง ดังต่อไปนี้

- 1) ให้เด็กและเยาวชนมีความผูกพันต่อครอบครัว ภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย และรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งกฎเกณฑ์และกติกาสังคม
  - 2) ให้มีสุขภาพและพลานามัยแข็งแรง รู้จักการป้องกันตนเองจากโรคและสิ่งเสพติด
  - 3) ให้มีคุณภาพทางอารมณ์ตามสมควรแก่วัย จริยธรรม และคุณธรรม
  - 4) ให้มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจในการทำงานสุจริต
  - 5) ให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
  - 6) ให้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีจิตสำนึกในการให้และการอาสาสมัคร รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ
  - 7) ให้มีความรับผิดชอบต่อนตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อส่วนรวมตามสมควรแก่วัย
- (2) กำหนดสิทธิให้เด็กและเยาวชนทุกคนมีสิทธิได้รับการจดทะเบียนรับรองการเกิด การพัฒนา การยอมรับ การคุ้มครองและโอกาสในการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรม การศึกษาอบรม ความคิดเห็นทางการเมือง การเกิด หรือสถานะอื่นของเด็กและเยาวชน บิดามารดา หรือผู้ปกครอง (ม.7)
- (3) การสนับสนุนการทํากิจกรรมของเด็กและเยาวชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดทำแผนการสนับสนุน “ให้สำนักงานหรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พม.จ.) ร่วมมือ ส่งเสริม และประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ในระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ ทว่าการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงหลักการและแนวทาง การมีส่วนร่วมของประชาชนและประชาสังคมในท้องถิ่นด้วย” (ม.8)
- (4) คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ได้มีการกำหนดให้มีตัวแทนมีเด็กและเยาวชน 2 คน ร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย ซึ่งถือเป็นกฎหมายด้านเด็กและเยาวชนฉบับแรกที่เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมอยู่ในคณะกรรมการระดับชาติ
- (5) คณะกรรมการและสภาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ จะร่วมกันจัด “สมัชชาการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ” ปีละ 1 ครั้ง ขึ้นเพื่อเป็นเวทีในการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชน ทบทวนกลไกและกระบวนการทำงานและพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และ

ทัศนคติในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ เพื่อนำไปสู่นโยบายด้านเด็กและเยาวชนแห่งชาติต่อไป

(6) เน้นให้ทุกภาคส่วนมาพัฒนาเด็กและเยาวชน เช่น ให้องค์กรเอกชนและองค์กรชุมชนมีสิทธิขอจดทะเบียนเป็น “องค์กรเอกชนหรือองค์กรชุมชนด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน” กับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และองค์กรที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจะได้รับการสนับสนุน เช่น งบประมาณ อาสาสมัคร การประชาสัมพันธ์ ฯลฯ

(7) ให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดจัดให้มีสภาเด็กและเยาวชนอำเภอขึ้น โดยมีสมาชิกประกอบด้วยเด็กและเยาวชนที่อยู่ในเขตอำเภอนั้น เพื่อเป็นกลไกการประสานงาน การทำกิจกรรมของเด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่ และระดับชาติ ทั้งนี้ สภาเด็กและเยาวชนจะเป็นเวทีการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน เป็นตัวแทนเสียงของเด็กและเยาวชนที่จะให้ข้อเสนอแนะ ต่อการทำงาน นโยบาย แผนงาน และงบประมาณของภาครัฐในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

2.1.5 แนวคิดและทิศทางการพัฒนาเยาวชน

นโยบายเยาวชนของประเทศไทยมีแนวคิดที่จะพัฒนาพลังเยาวชนของชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2454 รัชกาลที่ 6 ได้ทรงพระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย ด้วยทรงมีแนวคิดและนโยบายเกี่ยวกับเยาวชนว่า “เยาวชนเป็นสมาชิกสำคัญของครอบครัวและสังคมประชาชาติ มีความต้องการที่จะสร้างเยาวชนให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพด้วยการพัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่ม และบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น” (12)

22 พฤศจิกายน 2516 ประกาศใช้นโยบายเยาวชนแห่งชาติฉบับแรก มีเป้าหมายเพื่อให้เยาวชนเป็นผู้มีคุณลักษณะที่ศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีระเบียบวินัย สามัคคี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความคิดริเริ่มนิยมและภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งกายและใจ

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2521 มาตรา 62 ระบุว่า “รัฐพึงสนับสนุนและพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพื่อประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อความมั่นคงของรัฐ” และออกพระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2521 พร้อมทั้งประกาศตั้ง “สำนักงานส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ” ให้เป็นหน่วยงานกลางในการกำหนดนโยบาย ประเมินผล และส่งเสริมประสานงานและพัฒนาเยาวชน นโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว ครอบคลุมการพัฒนาในช่วง 20 ปี (พ.ศ. 2544 - 2564) มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นและเร่งรัดให้ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน และทำให้เห็นถึงความสำคัญของเยาวชนที่มีต่อสังคม และเข้าใจกระบวนการพัฒนาเยาวชน

การพัฒนาเยาวชนมีแนวคิดพื้นฐาน 6 ประการ คือ

1. เยาวชนมีเกียรติ สิทธิ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
2. การพัฒนาคนนั้นเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต ในช่วงชีวิตหนึ่ง ๆ ต่างก็มีจุด

วิกฤต และจุดเด่น อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสรีระ การรับรู้โดยเฉพาะด้านการปรับตัว และการปรับตัวทางอ้อม อันเนื่องมาจากประสบการณ์ และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ปรากฏชัดเจนกล่าวคือความยากจน สภาพทุพโภชนาการ การมีโรคภัยไข้เจ็บ ความด้อยโอกาสในการศึกษา ความไม่รู้ การขาดทักษะเชิงอาชีพ การไม่มีงานทำ การเพิ่มประชากร การไม่ได้รับการบริการพื้นฐานที่ทั่วถึง และบริการที่ขาดคุณภาพ ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นมีความสัมพันธ์ทั้งทางตรง และทางอ้อม ต่อการพัฒนาเยาวชน โดยทั้งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา และเสริมให้มีสภาพเศรษฐกิจที่สร้างปัญหาให้แก่เยาวชนเอง อันมีผลทำให้เยาวชนบางกลุ่มกลายเป็นปัญหาสังคมในที่สุด

4. เยาวชนควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษ เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

5. จำเป็นต้องสร้างโอกาสให้เยาวชนทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ โดยเฉพาะเยาวชนที่มีโอกาสมากกว่าจะต้องช่วยพัฒนาผู้ด้อยโอกาส

6. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน และต้องลงทุนสูงจึงควรระวังมิให้เกิดการสูญเปล่าโดยใช้วิธีการป้องกันมากกว่าการแก้ไข

ทั้ง 6 ข้อนี้คือแนวความคิดพื้นฐานในการพัฒนาเยาวชนที่คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดเป็นกรอบเพื่อกำหนดนโยบาย และวิธีการหลักในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ

เนื่องจากเยาวชนเป็นกำลังสำคัญที่จะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ดังนั้นจึงมีการคาดหวังบทบาทที่เยาวชนพึงปฏิบัติ โดยอาจแบ่งความคาดหวังต่อบทบาทของเยาวชนได้ 7 ประการ (12)

1. เยาวชน คือ สมาชิกของครอบครัว และสังคม ซึ่งต้องฝึกฝนอบรมให้รู้จักบทบาทของตนในครอบครัว และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น

2. เยาวชนไทย คือ กำลังในการปกป้องรักษากันเมืองจึงต้องอบรมให้วินัยแบบทหาร และมีความรู้สึกในเรื่องชาตินิยม

3. เยาวชนไทย คือ พลังในทางเศรษฐกิจ จะต้องพัฒนาให้เป็นกำลังผลิตที่พอเพียงกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยอาศัยการศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นเครื่องมือ

4. เยาวชนไทย คือ พลังในการพัฒนาเศรษฐกิจจึงต้องพัฒนาให้เหมาะสมทั้งปริมาณ และคุณภาพโดยอาศัยการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ

5. เยาวชน เป็นทั้งผู้รับการพัฒนา และผู้ดำเนินการพัฒนาด้วย โดยเฉพาะเยาวชนในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูง จะเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าในการกระจายการพัฒนาไปสู่ผู้ด้อยโอกาส ดังนั้นต้องตระหนักในบทบาทและการมีระเบียบวินัยในตนเอง

6. เยาวชน เป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมเพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อความอยู่รอดปลอดภัยของสังคมในอนาคต

7. เยาวชน ต้องเป็นคนที่มีความรู้ มีสติปัญญา มีเหตุผล มีคุณธรรม และวัฒนธรรม มีพละนาถัยที่สมบูรณ์ มีทักษะในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีความรู้ความสามารถ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ

กล่าวโดยสรุป เยาวชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนท้องถิ่นอย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีความภาคภูมิใจ สามารถเรียนรู้พัฒนาตนเอง จนสามารถสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัว และชุมชนท้องถิ่น เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

สุริยา เสถียรกิจอำไพ (13) ได้นำคำกล่าวโอวาทจาก พระเทพโสภณ หรือที่รู้จักแพร่หลายในนาม ท่านเจ้าคุณธรรมปิฎกซึ่งได้แสดงปาฐกถาไว้เมื่อปี 2537 ว่า การพัฒนาเยาวชนที่ถูกทิศทางนั้นจะต้องเน้นที่ “กระบวนการให้การศึกษาที่ถูกต้อง” โดยเน้น “จริยศึกษา ควบคู่พุทธิศึกษา” (การปฏิบัติควบคู่คุณธรรมจริยธรรม) มิใช่เป็นการศึกษาที่เน้นทางด้านวัตถุ โดยมองข้ามความสำคัญของศีลธรรม มิใช่การศึกษาที่สอนให้คนเรียนหนังสือเพื่อให้มีอาชีพแต่ไม่มีคุณธรรม การศึกษาที่ถูกต้องจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพของเยาวชนให้เป็นที่พึงประสงค์ของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งของสังคมไทยและสังคมโลก เยาวชนควรมีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ

1. เยาวชนจะต้องเป็นบุคคลที่ “มองกว้าง” รอบรู้การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ใช้ปัญญาในการมองและวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ และเชื่อมโยงในเชิงปัจจัยสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในเชิงจิตสำนึกทางสังคม

2. เยาวชนจะต้องเป็นบุคคลที่รู้จัก “คิดไกล” มีเป้าหมายที่ชัดเจน รู้จักใช้อดีตเป็นตัวกำหนดเป้าหมายให้อนาคต โดยให้ตั้งอยู่บนฐานแห่งชีวิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อการพัฒนาตนให้ก้าวไปข้างหน้าตลอดเวลา

3. เยาวชนจะต้องเป็นบุคคลที่ “ใฝ่สูง” แต่มิได้หมายความว่า ให้เป็นบุคคลที่มีความทะเยอทะยานหวังแต่ลาภยศ มุ่งจะหาวัตถุบำเรอความสุขของตน ซึ่งคำว่า “ใฝ่สูง” ในที่นี้หมายถึงเป็นบุคคลที่ “ใฝ่ดี” มีจิตใจที่รักความเป็นธรรม ยึดความถูกต้อง ความดีงาม เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิตของตนเอง

การพัฒนาเยาวชนมีประเด็นสำคัญ 4 ประเด็นหลัก ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ (7) ดังนี้

1. ด้านการศึกษา ส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อให้การศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เยาวชน ด้อยโอกาส และผู้เสียเปรียบในสังคม ปรับปรุงคุณภาพของการศึกษา เพื่อให้เยาวชนมีความสามารถและเป็นพลังในการทำงานและพัฒนาสังคมต่อไป

2. ด้านสุขภาพ ส่งเสริมอนามัยเจริญพันธุ์ในเยาวชน และให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการจัด

กิจกรรมให้ความรู้ และรับผิดชอบในการดำเนินการต่อต้านการกระทำมิชอบทางเพศและการเอาเปรียบทางเพศจากเยาวชน

3. ด้านการมีงานทำ ให้การแนะนำและขยายการศึกษาและอาชีพ และพัฒนาทักษะของเยาวชนให้เหมาะสมกับโอกาสในการจ้างงาน ให้คำปรึกษาแก่เยาวชน และแสวงหาทางเลือกด้านอาชีพและการฝึกอาชีพแก่เยาวชน

4. ด้านการมีส่วนร่วม สร้างตัวชี้วัดด้านการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนา ขยายกลไกการประสานงานเยาวชนระดับชาติ เพื่อสนับสนุนการจัดตั้งองค์กรในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการตัดสินใจและการพัฒนา

อย่างไรก็ตาม กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหนึ่งที่รับผิดชอบการพัฒนาเยาวชน มาช่วงหนึ่ง ได้กำหนดหลักการดำเนินงานตามแผนงานพัฒนาเยาวชน ไว้ดังนี้ (14) คือ

ขั้นที่ 1 การรวมกลุ่มเยาวชนพื้นฐาน

1.1 รวมกลุ่มเยาวชนหมู่บ้าน เพื่อสร้างความสามัคคี ความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย รู้จักการทำงานร่วมกันในระบบกลุ่ม และร่วมกันจัดตั้งองค์กรกลางของเยาวชนในหมู่บ้าน โดยการเลือกตั้งคณะกรรมการเยาวชนหมู่บ้าน (กยม.) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่บริหารงานของกลุ่มเยาวชนในระดับหมู่บ้าน 1.2 การจัดกลุ่มกิจกรรมของเยาวชน เพื่อให้เยาวชนรวมกลุ่มกระทำการ ด้านการงานและอาชีพร่วมกันในลักษณะกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมความรู้ เพิ่มพูนทักษะ ปลูกพื้นฐานด้านอาชีพ ตลอดจนการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ปลูกฝังให้เยาวชนมีความรับผิดชอบ รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 2 การจัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล

“ศูนย์เยาวชนตำบล” เป็นศูนย์กลางจัดกิจกรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน เป็นศูนย์ส่งเสริมและประสานงานเพื่อพัฒนาเยาวชนของหน่วยงานทั้งรัฐบาลและเอกชน โดยคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการสภาตำบล และเจ้าหน้าที่ร่วมกันรับผิดชอบ ดำเนินการ ทั้งนี้ อาจจะใช้เงินงบประมาณหรือไม่ใช้งบประมาณ

2.1 การจัดค่ายเยาวชน เป็นรูปแบบการฝึกอบรมรูปแบบหนึ่งที่มุ่งเน้นในเรื่องการใช้กิจกรรมที่อยู่ร่วมกันภายในค่าย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการทำงานระบบกลุ่ม ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคีมีคุณธรรม และเสริมพัฒนาการ เป็นผู้นำผู้ตามที่ดี นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้เยาวชนร่วมกันจัดตั้งองค์กรกลางของเยาวชนในระดับตำบลขึ้น เรียกว่า “ศูนย์เยาวชนตำบล”

โดยมีการเลือกตั้ง/แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์เยาวชนตำบล

2.2 การประชุมสัมมนาคณะกรรมการเยาวชนหมู่บ้านเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นประสบการณ์และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการเยาวชนหมู่บ้านในตำบลและร่วมกันในการจัดตั้งองค์กรกลางของเยาวชนในรูปศูนย์เยาวชนตำบล โดยการเลือกตั้ง/แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์เยาวชนตำบล

ขั้นที่ 3 การสนับสนุนศูนย์เยาวชนตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการสภาตำบล เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ จังหวัดรับผิดชอบดำเนินการ

3.1 การจัดกิจกรรมเพื่อสมาชิก เพื่อให้สมาชิกได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ มีงาน ส่งเสริมอาชีพ และรายได้ฝึกอบรมอาชีพ แสวงหาตลาดแรงงานสำหรับเยาวชน การสนับสนุนเงินกู้ยืมหมุนเวียนแก่เยาวชนกู้ยืมไปประกอบอาชีพ

3.2 การจัดกิจกรรมเพื่อชุมชน เพื่อให้สมาชิกเยาวชนได้ประกอบกิจกรรม เพื่อประโยชน์ต่อชุมชนทางด้านสังคมจากการร่วมกันบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ การทำนุบำรุงรักษา ศาสนา การรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่นและการกีฬา-นันทนาการ และอื่นๆ

ขั้นที่ 4 การพัฒนาศูนย์เยาวชนตำบล สำนักงานพัฒนาชุมชนเขต จังหวัดร่วมรับผิดชอบดำเนินการ

4.1 การฝึกอาชีพสมาชิกศูนย์เยาวชนตำบล เพื่อพัฒนาฝีมือและแรงงานของสมาชิกศูนย์เยาวชนตำบลให้มีขีดความสามารถสูงขึ้นในการประกอบอาชีพและนำไปถ่ายทอดให้แก่เพื่อนสมาชิกด้วยกัน

4.2 การฝึกอบรมผู้นำศูนย์เยาวชนตำบลเพื่อเสริมสร้างการเป็นผู้นำแก่คณะกรรมการศูนย์เยาวชนตำบลให้รับบทบาทหน้าที่ ตลอดจนหลักและวิธีการบริหารศูนย์เยาวชนตำบล เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โครงการหรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกศูนย์เยาวชนตำบลและชุมชน

ขั้นที่ 5 การแสดงผลงานศูนย์เยาวชนตำบลเพื่อให้สมาชิกศูนย์เยาวชนตำบล ผู้นำและที่ปรึกษาศูนย์เยาวชนตำบล ได้แสดงผลงานความคิดจากการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์และปัญหาและนำมาซึ่งการปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ศูนย์เยาวชนตำบล

5.1 การประชุมสัมมนาผู้นำศูนย์เยาวชนตำบล และการประชุมสัมมนาที่ปรึกษาศูนย์เยาวชนตำบล เพื่อให้ผู้นำเยาวชนตำบลให้เจริญก้าวหน้า มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตลอดไป

5.2 การชุมนุมผู้นำและสมาชิกศูนย์เยาวชนตำบลเพื่อสร้างความสามัคคีและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ประสบการณ์ ระหว่างผู้นำศูนย์เยาวชนตำบลและสมาชิกศูนย์เยาวชน

ตำบล ในการชุมนุมในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ และเพื่อสร้างความภาคภูมิใจในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

จากแนวคิดและทิศทางการพัฒนาเยาวชนที่กล่าวมาทั้งหมด สรุปได้ว่า แม้มีนโยบายเยาวชนแห่งชาติและมีนโยบายรัฐบาลอย่างชัดเจน แต่ยังไม่มีการพัฒนาเยาวชนล้วน ๆ ระดับชาติเลย ทำให้การพัฒนาเยาวชนไร้ทิศทางที่แน่นอน ขาดการปฏิบัติงานที่ต่อเนื่อง ขาดการประสานงาน ทำให้เกิดความเสื่อมศรัทธาและสงสัยในเจตนารมณ์ที่แท้จริงของรัฐบาล

2.1.6 องค์การของรัฐ องค์การพัฒนาเอกชน องค์การเอกชน และองค์การที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายที่ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาเยาวชน (12)

ในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาเยาวชนในประเทศไทย มีองค์การที่ปฏิบัติงานเยาวชนหลายองค์การ ทั้งองค์การของรัฐ องค์การพัฒนาเอกชน องค์การเอกชน และองค์การที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายที่ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาเยาวชน รายละเอียด ดังนี้

ก. องค์การของรัฐ

(1) คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 หมวด 2 มาตรา 10 บัญญัติให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบคณะกรรมการตามมาตรา 10 ประกอบด้วย

- 1) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ
- 2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นรองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
- 3) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นรองประธานกรรมการ คนที่สอง
- 4) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข และประธานสภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชน
- 5) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านการ

พัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งต้องเป็นผู้ปฏิบัติงานในภาคเอกชน จำนวนไม่เกินห้าราย

- 6) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเลือกกันเอง จำนวนหนึ่งคน
- 7) ผู้แทนเด็กและเยาวชนซึ่งได้รับเลือกจากสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยจำนวนสองคน เป็นชายหนึ่งคนและหญิงหนึ่งคน
- 8) ให้ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการฯ แต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 11

- 1) เสนอนโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ โดยต้องคำนึงถึงพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่ด้วย
- 2) เสนอแนวทางปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนต่อคณะรัฐมนตรี
- 3) กำหนดระเบียบและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การช่วยเหลือทางวิชาการ การวิจัยและพัฒนา เงินอุดหนุน สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการต่างๆ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
- 4) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดสัมมนาการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติอย่างน้อย ปีละครั้งเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ด้านเด็กและเยาวชน ทบทวนกลไกและกระบวนการทำงานและพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ
- 5) จัดการประเมินผลการดำเนินงาน และเสนอรายงานการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาอย่างน้อยปีละครั้ง
- 6) ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

(2) สำนักส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิเยาวชน

สำนักส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิเยาวชน เป็นหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

เป็นหน่วยส่งเสริมและพิทักษ์เยาวชน โดยผลักดันเครือข่ายเพื่อสร้าง และพัฒนาเยาวชนให้เข้มแข็ง เป็นพลังพัฒนาชาติ โดยมีพันธกิจที่สำคัญ คือ

- 1) เร่งรัด ผลักดันให้เกิดมาตรการ กลไก ในการส่งเสริม ค้ำครองและพิทักษ์สิทธิและนำไปสู่การปฏิบัติ
- 2) พัฒนาระบบการส่งเสริม การใช้อำนาจความรู้ มาตรฐาน มาตรการ กลไก การ

ส่งเสริม คุ่มครอง พิทักษ์สิทธิเยาวชน

ยุทธศาสตร์

- 1) เสริมพลังครอบครัวเด็กและเยาวชน
- 2) สร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมเพื่อเด็กและเยาวชน
- 3) สร้างบทบาทและพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน
- 4) เสริมพลังปัญญาเด็กและเยาวชน
- 5) พัฒนาแนวทางการดำเนินงาน และพัฒนาศักยภาพขององค์กรและกลุ่มเยาวชน

กลยุทธ์

- 1) ส่งเสริมการวิจัยเพื่อส่งเสริมคุ่มครอง และพิทักษ์สิทธิเยาวชน
- 2) พัฒนารูปแบบและกระบวนการในการส่งเสริม คุ่มครองและพิทักษ์สิทธิเยาวชน
- 3) ส่งเสริม/ผลักดันมาตรการกลไก การส่งเสริมคุ่มครองและพิทักษ์สิทธิเยาวชน
- 4) จัดทำแผนยุทธศาสตร์ การส่งเสริม คุ่มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน

แห่งชาติ

- 5) นำระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ มาใช้ในการจัดทำฐานข้อมูล
- 6) เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้การคุ่มครองและพิทักษ์สิทธิให้แก่เยาวชน
- 7) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด
- 8) ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาเครือข่ายสภาให้ดำเนินงานอย่างเข้มแข็ง
- 9) ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพสมาชิกสภา
- 10) ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาเครือข่าย/เยาวชนให้ดำเนินงานอย่างเข้มแข็ง
- 11) ส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรเครือข่ายภาคเอกชนจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ

เยาวชน

- 12) ส่งเสริมเยาวชนในการสร้างภูมิคุ้มกัน ทางสังคมให้มีคุณธรรม จริยธรรม

จิตสำนึกความเป็นไทย

- 13) ส่งเสริมสนับสนุนการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศ
- 14) ส่งเสริมผู้บริหารผู้ทำงาน และเยาวชนในการประชุม/ศึกษาดูงานในต่างประเทศ
- 15) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาดูงานสภาเด็กและเยาวชนระหว่างประเทศ
- 16) การสรรหาเยาวชนและผู้ทำคุณประโยชน์ต่อเยาวชน
- 17) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย พ.ร.บ. หอพัก
- 18) เตรียมความพร้อมแก่ อปท. เพื่อรับโอนงานหอพัก

กลุ่มเป้าหมายการพัฒนา คือ เยาวชนอายุ 18-25 ปี แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

- 1) กลุ่มเยาวชนปกติ
- 2) กลุ่มเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ
- 3) กลุ่มเยาวชนที่อยู่ในภาวะยากลำบาก

(3) สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย

สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2550 ภายใต้การสนับสนุนของ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และดำเนินงานภายใต้ ข้อบังคับสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย โดยมี การกิจ ดังนี้

- 1) เป็นศูนย์กลางประสานงานเพื่อดำเนินกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในจังหวัดต่างๆ
- 2) ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของรัฐและองค์กรเอกชนหรือองค์กรชุมชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชน
- 3) ให้ความเห็นในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และงบประมาณของหน่วยงานรัฐเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน
- 4) เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการ พัฒนาเด็กและเยาวชนที่อาจมีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน
- 5) เสนอคณะกรรมการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและเอกชนหรือองค์กรชุมชน
- 6) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมและการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่

สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย ประธานสภาเด็กและเยาวชน จังหวัด 76 คน ผู้แทนเด็กและเยาวชน จากกลุ่มเด็กและเยาวชน ที่ได้ลงทะเบียนไว้ตามที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กำหนด จำนวน 38 คน รวม 114 คน มีประธานและคณะบริหารสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จำนวน 26 คน

อำนาจหน้าที่

- 1) เป็นศูนย์กลางประสานงานเพื่อดำเนินกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในจังหวัดต่างๆ

2) ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของรัฐและองค์กรเอกชนหรือองค์กรชุมชน ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

3) ให้ความเห็นในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และงบประมาณของหน่วยงาน รัฐเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน

4) เสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการ พัฒนาเด็กและเยาวชนที่อาจมีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน

5) เสนอคณะกรรมการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและเอกชน หรือองค์กรชุมชน

6) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมและการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่

ข. องค์กรพัฒนาเอกชน

(1) สภาองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชน (สอ.ดย.)

สภาองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชน ก่อตั้งโดยผู้บริหารองค์กรเอกชนด้านเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ เพื่อเป็น ศูนย์กลางในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนในประเทศไทย ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรต่างประเทศ รวมถึงองค์กรระหว่างประเทศ มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนอันเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในอนาคตของชาติ เป็นงานที่ทุกฝ่ายเล็งเห็นและตระหนักในความจำเป็น และความสำคัญที่จะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังทั้งในภาครัฐและเอกชน ปัจจุบันในภาคเอกชนมีหน่วยงาน องค์กร กลุ่ม และ ชมรมจำนวนมาก ได้ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนอยู่ทั่วประเทศ

อย่างไรก็ตาม บทบาทและความสำเร็จขององค์กรภาคเอกชนดังกล่าวยังถูกจำกัดอยู่มาก ด้วยเหตุที่การดำเนินงานเป็นไปในลักษณะที่เป็นเอกเทศ ขาดระบบของความร่วมมือประสานงานที่เป็นระบบจริงจัง

สภาฯ จึงรับหน้าที่เป็นองค์กรสนับสนุน และมีบทบาทในการส่งเสริมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง ดังมีนโยบายขององค์กรดังต่อไปนี้

1) เป็นศูนย์กลางเพื่อประสานงานองค์กรเอกชนในด้านนโยบาย แผนงานและโครงการ พัฒนาเด็กและเยาวชน

2) เป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนขององค์กรเอกชน

3) เป็นศูนย์กลางส่งเสริมและสนับสนุน และดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนขององค์กรเอกชน

4) เป็นตัวแทนองค์กรเอกชนในการส่งเสริมและติดต่อประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานในต่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศ

5) เผยแพร่ข่าวสารในหนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของ สอ.ดย.

(2) มูลนิธิสุข – แก้ว แก้วแดง

มูลนิธิสุข – แก้ว แก้วแดง ตั้งใจและมุ่งมั่นที่จะเป็นองค์กรหลัก ภาคประชาชน ร่วมกับทุกฝ่าย ในการแก้ปัญหาและเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้อยู่ร่วมกันเหมือนในอดีต

วัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ คือ

- 1) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทั้งที่มูลนิธิและองค์กรเครือข่าย
- 2) เพื่อทำการวิจัยเรื่องการศึกษา อาชีพ การเกษตร และสิ่งแวดล้อม
- 3) เพื่อพัฒนาองค์กรเยาวชน นักเรียน นักศึกษา สตรี ผู้นำชุมชนและภูมิปัญญา
- 4) เพื่อฟื้นฟูวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่หลากหลายของชายแดนใต้
- 5) เพื่อส่งเสริมอาชีพขององค์กรเยาวชน องค์กรสตรีและผู้สูงอายุ
- 6) เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เขียนให้สามารถเล่าเรื่องราวดีๆ ของชายแดนใต้สู่โลกภายนอกได้
- 7) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติเรื่องสิทธิมนุษยชน
- 8) เพื่อทำการประเมินคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาชายแดนใต้

บทบาทและโครงการที่สำคัญตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการมา กิจกรรมทุกโครงการ เน้นกระบวนการทำงาน โดยศึกษา วิจัย และทดลอง เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เหมาะสมกับพื้นที่และวิถีชีวิต วัฒนธรรมของคนชายแดนภาคใต้ ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นคนไทยมุสลิม แล้วถ่ายทอดเทคโนโลยีไปยังกลุ่มนักเรียน เยาวชน และประชาชน ทั้งคนไทยพุทธและคนไทยมุสลิม ได้มาเรียนรู้ร่วมกัน เป็นเพื่อนกัน อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเหมือนในอดีต

(3) สถาบันรามจิตติ โครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัดภาคใต้

โครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัดหรือ Child Watch เป็นโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในโครงการนำร่องมาตั้งแต่ ปี 2544 และต่อมาได้ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ให้การสนับสนุนจนสามารถมีผลการรายงานสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนออกสู่สาธารณะมาอย่างต่อเนื่อง คือประจำปี 2547-2548 ประจำปี 2548-2549 และประจำปี 2549-2550 ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินงานจัดทำรายงานสภาวะการณ์เด็กและเยาวชน ประจำปี 2550-2551 โดย

คาดหวังว่าจะทำให้เกิดระบบข้อมูลการเฝ้าระวังทางสังคมระดับจังหวัด ที่สามารถใช้เป็นฐานในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ (area-based strategy) ด้านเด็กและเยาวชน

กระบวนการทำงานของโครงการมีสถาบันรามาธิบดีเป็นทีมวิจัยระดับประเทศ ทำงานร่วมกับนักวิจัยระดับจังหวัด ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 76 จังหวัดของประเทศ ผ่านทีมประสานงานระดับภาคที่มีสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่เป็นฐาน ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำปาง (ภาคเหนือตอนบน) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ภาคเหนือตอนล่าง) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา (ภาคกลาง) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชรินทร์ (ภาคตะวันออก) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (ภาคใต้) และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พื้นที่กรุงเทพและปริมณฑล) มีนักวิจัยทั้งสิ้น 344 คน และมีผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดเป็นที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ของโครงการ ในส่วนภาคใต้ประกอบด้วยทีมวิจัยระดับจังหวัด 14 ทีม ได้แก่ทีมวิจัยจังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี กระบี่ ภูเก็ต พังงา นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยมีทีมวิจัยระดับภาคมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช เป็นศูนย์การประสานงาน

การดำเนินการวิจัยของโครงการได้ใช้ตัวบ่งชี้ใน 3 องค์ประกอบหลัก และ 18 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพอนามัย ประกอบด้วย สภาวะโภชนาการ / การออกกำลังกาย / การบริโภค สภาวะการเลี้ยงดูและการรักษาพยาบาล สภาวะอนามัยแม่และเด็ก สภาวะความเสี่ยงด้านสุขภาพเด็ก และสุขภาพจิต 2) ด้านการศึกษา ประกอบด้วย สภาวะการให้โอกาสการศึกษา สภาวะการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน สภาวะความพร้อมของครูผู้สอน สภาวะการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น สภาวะด้านนิสัยการเรียนรู้ของเด็ก และสภาวะเสี่ยงของเด็กในระบบการศึกษา และ 3) ด้านสังคม ประกอบด้วย สภาวะความสัมพันธ์ในครอบครัว สภาวะด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสถาบันศาสนา สภาวะด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสื่อสมัยใหม่ และสภาวะการจัดระเบียบพื้นที่ทางสังคมสำหรับเด็ก) เป็นเครื่องมือในการติดตามเฝ้าระวัง การเก็บข้อมูลมีทั้งทางสถิติที่เป็นตัวบ่งชี้สภาวะการเด็กจากหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานตำรวจภูธร เป็นต้น และการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจพฤติกรรมเยาวชน Child Watch Survey ตลอดจนการทำกรณีศึกษาปัญหาเฉพาะพื้นที่

จากการดำเนินงานโครงการติดตามสภาวะการเด็กและเยาวชนรายจังหวัด ภาคใต้ที่ผ่านมานั้นได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดี นอกจากจะได้มีการเก็บข้อมูลทำให้เกิดระบบข้อมูลการเฝ้า

ระวางทางสังคมระดับจังหวัดที่สามารถใช้เป็นฐานในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ (area-based strategy) ด้านเด็กและเยาวชนและการจัดทำรายงานสภาวะการณ์เด็กแล้ว ยังมีกิจกรรมขับเคลื่อนด้านเด็กและเยาวชน ซึ่งโครงการดังกล่าวได้พัฒนาไปสู่แผนยุทธศาสตร์เมืองน่ายุติสำหรับเด็ก (Child Friendly City) โดยจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดนำร่องได้ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์นี้

(4) กลุ่มลูกเหริยง

กลุ่มลูกเหริยง เกิดจากการรวมตัวของเด็กและเยาวชนที่ทำงานประเดินเอดส์ในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง เพื่อทำกิจกรรมเี่ยวยาตนเอง และทำกิจกรรมเพื่อยุติความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนทุกรูปแบบ

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ทั้งทางตรง และทางอ้อม ให้ได้รับการเยียวยา ฟื้นฟูสภาพจิตใจ สร้างภาวะความเป็นผู้นำตามศักยภาพ
  - 2) เพื่อเป็นบ้านพักชั่วคราว และกึ่งถาวรสำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ และความรุนแรง
  - 3) เพื่อจัดกิจกรรมยุติความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนทุกรูปแบบ และพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนสู่การเป็นผู้นำพัฒนาสังคมรุ่นใหม่
  - 4) เพื่อก่อให้เกิดเวทีการแสดงความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน เพื่อฝึกกำลังเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่สร้างสรรค์ในระดับพื้นที่และในสังคม
  - 5) เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานช่วยเหลือระดมทุน จัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคทุนการศึกษา สำหรับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้
- กิจกรรม
- 1) ค่ายเยียวยาเด็กและเยาวชนที่ได้รับผลกระทบ 12 ครั้ง ปีละ 3 ครั้ง
  - 2) ค่ายสื่อยุติความรุนแรงสำหรับเด็กและเยาวชน เป็นค่ายที่จะทำให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้การไม่ใช้ความรุนแรง การระวังตัวเองไม่ให้ไปกระทำความรุนแรงต่อผู้อื่น และการดูแลตนเองไม่ให้ผู้อื่นมากระทำความรุนแรงต่อตนเอง
  - 3) ค่ายสิทธิเด็ก เป็นค่ายที่สอนให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้เรียนรู้สิทธิของตนเอง ตาม พ.ร.บ.เด็ก โดยเน้นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ใน 3 จังหวัด
  - 4) ค่ายศิลปะ เป็นค่ายที่จะช่วยให้เด็กได้ผ่อนคลาย เี่ยวยาตัวเองผ่านศิลปะ นิทาน ภาพวาด การลงสี การจัดทำแผ่นป้ายผ้า รณรงค์
  - 5) ค่ายพัฒนาจิต เป็นค่ายให้เด็กและเยาวชนได้ร่วมมาเรียนรู้ตนเอง การทำจิตใจ

ให้สงบ ไม่ฟุ้งซ่าน เรียนรู้ความเป็นทศต่างๆ ของคนๆ นั้น การเรียนรู้โครงสร้างในชั้นต่างๆ ความแตกต่างระหว่างชนชั้น เพราะป้องกันการไปกดขี่ผู้อื่น เพื่อให้เข้าใจตนเอง และผู้อื่นมากขึ้น

6) นิทานยุดิความรุนแรงสัญจร เป็นการนำนิทาน ซึ่งเป็นเรื่องเล่าของน้องๆ ที่สูญเสีย ได้เล่าเรื่องตนเองออกมาเป็นนิทาน ที่แทนตัวเองออกมาเป็นตัวการ์ตูนต่างๆ ได้เล่า ได้พูด เพื่อเยียวยาจิตใจ ซึ่งตอนท้ายของเรื่องราวทั้งหมดจบด้วยการให้อภัย การยอมเจรจา การพูดคุย ตกลง เพื่อไม่ให้เกิดการใช้ความรุนแรง และสูญเสียเกิดขึ้น นิทานเหล่านี้จะสัญจรไปเล่า ประกอบกับการนำเอาสิทธิเด็กฉบับการ์ตูน และสื่อสารผ่านละคร เพื่อไปให้ความรู้กับเด็กๆ ในพื้นที่ชุมชนต่างๆ ให้ได้เข้าใจเรื่องสิทธิเด็ก และการยุติความรุนแรง

7) ศูนย์บริการที่เป็นมิตรสัญจร เป็นการลงไปให้บริการ ข้อมูล ความรู้ ทักษะต่างๆ สำหรับเด็กและเยาวชน ตามความต้องการของพื้นที่ ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่จัดขึ้นในแต่ละพื้นที่

8) การจัดรณรงค์ตามเทศกาลต่างๆ ผ่านกิจกรรมการประกวด การจัดนิทรรศการการแห่ขบวนรณรงค์ บ้ายผ้า และการประกวดแต่งเพลง เพื่อสร้างพื้นที่แสดงออก และสร้างความตระหนักในการไม่ใช้ความรุนแรง และการสร้างสันติสุขผ่านเด็กและเยาวชน

9) การเยี่ยมบ้าน น้องที่ได้รับกระทบทั้งรายเก่าและรายใหม่ เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ พูดคุย และมอบอาหารในบางครอบครัวที่กลุ่มลูกเหิรยจะต้องดูแลอย่างต่อเนื่อง อีกจำนวน 32 ครอบครัว

10) เวทีระดมความคิดเห็นความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อพัฒนาสู่ข้อเสนอต่อภาครัฐและเอกชน ปีละ 1 ครั้ง ปี 52 เป็นปีที่ 4

(5) มูลนิธิกองทุนเยาวชนพัฒนา

มูลนิธิกองทุนเยาวชนพัฒนาจัดตั้งขึ้นในปี 2528 เนื่องในปีเยาวชนสากลแห่งชาติ โดยได้รับการรับรองเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์จากคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2549 ดำเนินงานภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สยช.) ต่อมาภารกิจถูกโอนให้สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) โดยมี ผอ.สท. เป็นกรรมการและเลขาธิการ และกองส่งเสริมและพัฒนาเครือข่าย (กพข.) รับผิดชอบดำเนินงานในฐานะฝ่ายเลขานุการ ภายใต้การบริหารงานของคณะกรรมการมูลนิธิกองทุนเยาวชนพัฒนา "มูลนิธิกองทุนเยาวชนพัฒนา" ย่อว่า "กยพ." เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า "Foundation for Youth Development Fund" ย่อว่า "FYDF"

มูลนิธิกองทุนเยาวชนพัฒนาก่อกำเนิดขึ้นจากความรัก ความเมตตา และจิตอันเป็นกุศลของผู้มีจิตศรัทธาในงานช่วยเหลือเด็กและเยาวชนผู้ด้อย โอกาส ร่วมกับ สำนักส่งเสริมสวัสดิ

ภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยต้องการให้เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสแต่มีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ยอมแพ้พ่ายต่อชีวิตที่ยากลำบากได้รับการสนับสนุนในด้านเงินทุนประกอบ อาชีพเสริมทักษะ และมีรายได้เพิ่มพูน นอกเหนือจาก การเรียนตามปกติเป็นการช่วยตัวเอง และครอบครัวอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งเด็กและเยาวชนที่ขอรับทุนอาจเสนอขอเงินทุนประกอบอาชีพเป็นรายบุคคลหรือ ร่วมเสนอขอเป็นรายกลุ่มก็ได้ การได้รับเงินทุนสนับสนุนย่อมนำมาซึ่งทักษะในการประกอบอาชีพ และรายได้เพิ่มเติมในการช่วยเหลือเป็นทุนการศึกษาอีกส่วนหนึ่งด้วย ที่สำคัญที่สุดก็คือ เด็ก และเยาวชน ผู้รับทุนย่อมมีกำลังใจในการยืนหยัดต่อสู้ชีวิตต่อไป เมื่อรู้ว่ามีผู้ใจบุญให้การสนับสนุนอยู่

วัตถุประสงค์ของมูลนิธิกองทุนเยาวชนพัฒนา

- 1) เพื่อสนับสนุนโครงการพิเศษที่สัมพันธ์กับการประกอบอาชีพของเยาวชน และที่ส่งผลกระทบต่อเยาวชนโดยตรงด้านการมีรายได้
- 2) เพื่อสนับสนุนเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ หรือความถนัดเฉพาะทาง เพื่อให้เยาวชนเหล่านี้มีอาชีพตามความสามารถพิเศษ หรือความถนัดเฉพาะทางเหล่านั้น
- 3) เพื่อสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาอาชีพของเยาวชนโดยเฉพาะที่เป็นการริเริ่มหรือนวัตกรรม
- 4) เพื่อเป็นการร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่อประโยชน์แก่การพัฒนาเยาวชนของประเทศ และดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์
- 5) ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

ประธานมูลนิธิกองทุนเยาวชนพัฒนาคนปัจจุบัน คือ ศาสตราจารย์พิเศษ วิฑูรย์ มหาคณ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการมูลนิธิฯ ได้สรรหาจากผู้ทรงคุณวุฒิและข้าราชการที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานของมูลนิธิกองทุนเยาวชนพัฒนา เน้นการสนับสนุนเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพให้แก่เยาวชน/กลุ่มเยาวชน

2.1.7 การพัฒนาเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การพัฒนาเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส) นั้น นอกจากจะเป็นการพัฒนาของหน่วยงาน ตามบทบาท หน้าที่ และภารกิจที่เป็นไปตามกฎหมาย แล้วก็ตาม ยังมีหน่วยงานอื่นๆ อีกหลายหน่วยงาน ที่ได้รับอนุมัติงบประมาณตามแผนพัฒนา จังหวัดประจำปี ดำเนินการพัฒนาเยาวชน สรุปเป็นรายจังหวัดได้ ดังนี้

จังหวัดยะลา (15)

มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ในช่วงปีงบประมาณ 2553 ดังนี้ 1) โครงการที่ดำเนินการโดยสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดยะลา ได้แก่ โครงการฝึกอบรมเยาวชนป้องกันภัย จำนวน 200,000 บาท 2) โครงการที่ดำเนินการโดย อำเภอเบตง ได้แก่ โครงการเยาวชนรักบ้านเกิด จำนวน 200,000 บาท 3) โครงการที่ดำเนินการโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้แก่ โครงการพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กและเยาวชน จำนวน 500,000 บาท

โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ในช่วงปีงบประมาณ 2554 - 2556 ดังนี้ 1) โครงการที่ดำเนินการโดยสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดยะลา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (โครงการหมู่บ้านจุฬาภรณ์และโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร) จำนวนปีละ 353,400 บาท 2) โครงการที่ดำเนินการโดยเทศบาลนครยะลา ได้แก่ โครงการปฏิบัติการเพื่อเอาชนะยาเสพติด จำนวนปีละ 1,435,000 บาท โครงการกีฬาเทศบาลสัมพันธ์ด้านยาเสพติด จำนวนปีละ 300,00 บาท 3) โครงการที่ดำเนินการโดย องค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ โครงการบำบัดและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด จำนวนปีละ 30,000 บาท (อบต.ธารน้ำทิพย์) โครงการแข่งขันกีฬาตาดีกาสัมพันธ์ด้านยาเสพติด จำนวนปีละ 120,000 บาท (อบต.ตาเนาะปูเต๊ะ) โครงการแข่งขันกีฬาด้านยาเสพติด จำนวนปีละ 200,000 บาท (อบต.ตาเนาะปูเต๊ะ) โครงการอบรมจริยธรรมด้านยาเสพติด จำนวนปีละ 100,000 บาท (อบต.ตาเนาะปูเต๊ะ) โครงการรณรงค์เพื่อป้องกันยาเสพติด จำนวนปีละ 100,000 บาท (อบต.ตาชี) โครงการฝึกอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรมต่อต้านยาเสพติด จำนวนปีละ 150,000 บาท (อบต.ละแอ) โครงการส่งเสริมและสนับสนุนเยาวชนเข้าค่ายเรียนรู้ (ภาคฤดูร้อน) จำนวนปีละ 50,000 บาท (อบต.ยะตะ)

โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ในช่วงปีงบประมาณ 2556 ดังนี้ 1) โครงการที่ดำเนินการโดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดยะลา กระทรวงวัฒนธรรม ได้แก่ โครงการอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อน จำนวน 30,000 บาท โครงการอุดหนุนการจัดกิจกรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (รายการนักจัดรายการเยาวชนสืบสานศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม) จำนวน 600,000 บาท โครงการค่ายเยาวชนสมานฉันท์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 200,000 บาท 2) โครงการที่ดำเนินการโดยสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดยะลา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้แก่ โครงการจัดการแข่งขันฟุตบอลเยาวชน 5 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 525,000 บาท โครงการจัดการแข่งขันฟุตบอลเยาวชนและประชาชน จำนวน 256,000 บาท

โครงการแข่งขันกีฬานักเรียนนักศึกษาแห่งประเทศไทย จำนวน 120,000 บาท 3) โครงการที่ดำเนินการโดย สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดยะลา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ โครงการส่งเสริมสนับสนุนบทบาทสภาเด็กและเยาวชน จำนวน 230,000 บาท

โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ในช่วงปีงบประมาณ 2555-2556 ได้แก่ โครงการที่ดำเนินการโดย ตำรวจภูธรจังหวัดยะลา คือ โครงการรวมพลังเยาวชนคนรุ่นใหม่ต้านภัยยาเสพติด งบประมาณปี 2555 จำนวน 1,399,205 บาท และงบประมาณปี 2556 จำนวน 1,216,700 บาท

รวมจำนวน 21 โครงการ จำนวนเงินรวมทั้งสิ้น 8,515,305 บาท

จังหวัดปัตตานี (16)

มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ ในช่วงปีงบประมาณ 2553 ดังนี้ 1) โครงการที่ดำเนินการโดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดปัตตานี ได้แก่ โครงการจังหวัดน่าอยู่สำหรับเด็กและเยาวชน จำนวน 602,600 บาท 2) โครงการที่ดำเนินการโดยกองแผนและนโยบายทางการศึกษาจังหวัดปัตตานี ได้แก่ โครงการค่าใช้จ่ายสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 15 ปี จำนวน 842,981 บาท โครงการส่งเสริมการศึกษา จำนวน 4,007,500 บาท 3) โครงการที่ดำเนินการโดยสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี ได้แก่ โครงการลานสร้างสรรค์เยาวชนรุ่นใหม่ ห้างไกลยาเสพติด และ TO BE NUMBER ONE เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ เรื่องโทษและพิษภัยของยาเสพติดที่ถูกต้อง จำนวน 150,000 บาท โครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสังคมไทยในปัตตานี(แก้ไขปัญหายาเสพติด)เพื่อให้ นักเรียน เยาวชน และประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม จำนวน 200,000 บาท โครงการงานกีฬาและนันทนาการ จำนวน 2,000,000 บาท 4) โครงการที่ดำเนินการโดย กองแผนและงบประมาณจังหวัดปัตตานี ได้แก่ โครงการจัดซื้อสื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้แก่โรงเรียนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี จำนวน 1,000,000 บาท 5) โครงการที่ดำเนินการโดย สำนักงานคลังจังหวัดปัตตานี ได้แก่ โครงการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนไทยมุสลิมภาคฤดูร้อน (ฟรีดูอิน) จำนวน 100,000 บาท และโครงการจัดการแข่งขันมหกรรมกีฬาเยาวชนอำเภอยะหริ่ง จำนวน 100,000 บาท

รวมจำนวน 9 โครงการ จำนวนเงินรวมทั้งสิ้น 10,406,881 บาท

จังหวัดนราธิวาส (17)

มีโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ในช่วงปีงบประมาณ 2552 ดังนี้ 1) โครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน จำนวน 278,600 บาท 2) โครงการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนและสตรีเพื่อเรียนรู้จริยธรรมและการอยู่ร่วมกันในสังคม จำนวน 300,400 บาท 3) โครงการฝึกอบรมเยาวชนสร้างจิตสำนึกที่ดีด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติรักท้องถิ่น จำนวน 424,800 บาท 4) โครงการค่ายเยาวชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิต จำนวน 400,000 บาท

รวมจำนวน 4 โครงการ จำนวนเงินรวมทั้งสิ้น 1,403,803 บาท

สำนักนโยบายและแผน ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (18)

ได้จัดทำรายงานสรุปผลการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2555-2557 (แผนงานด้านพัฒนา วัตถุประสงค์ข้อที่ 3, 5, 8) ในส่วนของงบประมาณปี 2555 ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ มีดังนี้

โครงการดำเนินการโดยกองทัพอากาศ ได้แก่ โครงการเยาวชนไทยได้ฟ้าเดียวกัน จำนวน 6,000,000 บาท และโครงการสานใจเด็กไทยของชาติ ดำเนินโครงการโดยกองทัพอากาศ จำนวน 3,000,000 บาท

โครงการดำเนินการโดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดยะลา ได้แก่ โครงการประกวดการแสดงศิลปวัฒนธรรมเยาวชน จังหวัดยะลา จำนวน 5,000,000 บาท

โครงการดำเนินการโดยองค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ได้แก่ โครงการจัดค่ายวิทยาศาสตร์สานใจไทยสู่ใจใต้ แห่งชาติ จำนวน 4,800,000 บาท

โครงการดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ได้แก่ โครงการค่ายวิชาการสานสัมพันธ์ชายแดนใต้ จำนวน 1,200,000 บาท และ โครงการพัฒนาศูนย์ภาษาและนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้จำนวน 1,644,800 บาท

โครงการดำเนินการโดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ระบบสองภาษา (ไทย - มลายูถิ่น)

จำนวน 5,345,000 บาท และโครงการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้การสอน จำนวน 21,728,200 บาท

โครงการดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ได้แก่ โครงการพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศ จำนวน 3,450,000 บาท

โครงการดำเนินการโดย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ โครงการสื่อ 3 ภาษาพัฒนาสังคม จำนวน 4,500,000 บาท เสริมพลังสานฝันเยาวชนในโครงการนักเรียนทุน มวก.จำนวน 150,000 บาท โครงการรวมพลังสภาเด็กและเยาวชนสร้างสรรค์สื่อจำนวน 2,000,000 บาท โครงการธนาคารแห่งความทรงจำจำนวน 8,400,000 บาท และโครงการ สานฝันเยาวชนสู่สังคมอาเซียนจำนวน 4,800,000 บาท

โครงการดำเนินการโดย สำนักงานปกครองจังหวัด (สน.มณ.) คือ โครงการการสัมมนาเยาวชนเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 6,092,550 บาท และ โครงการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเพื่อสร้างสันติสุขในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีโครงการย่อย คือ โครงการแลกเปลี่ยนพหุวัฒนธรรมให้แก่นักเรียน/เยาวชนแกนนำ ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 ค่ายพัฒนาทักษะและศึกษาดูงานประธานสถานนักเรียน ครู และผู้ปกครอง 4,194,200 บาท

กิจกรรมที่ 2 ค่ายเยาวชนและศึกษาดูงานประธานชมรมต่างๆ ในโรงเรียน 2,548,300 บาท

กิจกรรมที่ 3 อบรมและศึกษาดูงานนักเรียนและครูแกนนำด้านยาเสพติด 9,985,200 บาท

กิจกรรมที่ 4 เข้าค่ายและศึกษาดูงานเยาวชนแกนนำสัมพันธ์ ชัน ม. ปลาย ครูและผู้ปกครอง 4,194,200 บาท

กิจกรรมที่ 5 ทักษะศึกษาเยาวชนดีเด่นสู่ความเป็นเลิศ 762,700 บาท
รวมจำนวน 16 โครงการ จำนวนเงินรวมทั้งสิ้น 89,809,952 บาท

โดยสรุป เห็นได้ว่า หน่วยงานที่ได้รับประมาณในการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2553 – 2556 ทั้งสามจังหวัด มีความหลากหลายทั้งประเภทโครงการ และจำนวนเงินที่ได้รับการสนับสนุน ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 19 หน่วยงาน 50 โครงการ งบประมาณรวมทั้งสิ้น 110,135,939 บาท (หนึ่งร้อยสิบสามล้านหนึ่งแสนสามหมื่นห้าพันเก้าร้อยสามสิบเก้าบาทถ้วน)

2.1.8 การพัฒนาเยาวชนในประเทศมาเลเซีย (19)

มาเลเซีย ถือเป็นประเทศที่มีอาณาเขตพรมแดนติดต่อกับประเทศไทยในทางตอนใต้ ซึ่งมีงานวิจัยและความเป็นอัตลักษณ์ทางสังคมที่คล้ายคลึงกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้นทางคณะวิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาแนวทางรูปแบบนโยบายการพัฒนาเยาวชนในประเทศมาเลเซียเพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการวิจัย

ประเทศมาเลเซีย ในปัจจุบันประกอบด้วยรัฐ 13 รัฐและปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา มีรูปแบบในการปกครองคล้ายประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาบริติช มีเรตส์ ประมุขแห่งรัฐมีตำแหน่งเป็นพระราชาธิบดี ประเทศมาเลเซีย มีจำนวนประชากรทั้งหมด 23.8 ล้านคน ประกอบด้วยเชื้อชาติ มาเลย์ ร้อยละ 58.0 จีน ร้อยละ 26.0 อินเดีย ร้อยละ 7.0 และ อื่นๆ ร้อยละ 9.0

จากผลการสำรวจจำนวนประชากรของ ศาสตราจารย์ ดร.ไฟเซห์ ยูนุซ ในงานวิจัยเรื่อง “YOUTH EMPLOYMENT AND EMPLOYABILITY IN MALAYSIA” ได้สำรวจประชากรในช่วงอายุ ระหว่าง 15-39 ปี มีจำนวนร้อยละ 41.5 ของประชากรทั้งหมดในปี ค.ศ.2005 ตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรโดยแยกตามกลุ่มอายุ ระหว่างปี 2000-2010

ช่วงอายุ	จำนวนประชากร (ล้าน)			จำนวนร้อยละของประชากรทั้งหมด		
	2000	2005	2010	2000	2005	2010
0-14	8.00	8.72	9.18	34.0	32.6	31.4
15 - 39	9.85	11.10	11.65	42.0	41.5	40.5
มากกว่า 39	5.64	6.93	8.13	24.0	25.9	28.1
ทั้งหมด	23.49	26.75	28.96	100.0	100.0	100.0

จากรายงานการวิจัยฉบับนี้ ดร.ไฟเซห์ ได้มองถึงเยาวชนในกลุ่มนักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาประเทศได้ พบว่า ปัจจุบันปัญหาการว่างงานของบัณฑิตที่เพิ่งจบการศึกษาในประเทศมาเลเซียได้เกิดขึ้น ซึ่งรัฐบาลมาเลเซียได้มีการดำเนินการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านสถาบันการศึกษาขั้นสูงที่จะต้องเห็นถึงความสำคัญของตลาดแรงงานและภูมิหลังของนักศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เยาวชนกลุ่มดังกล่าวเป็นแรงขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต

ประเทศมาเลเซียได้ประกาศ นโยบายการพัฒนาเยาวชนแห่งชาติ (National Youth Policy) ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.1985 หลังจากนั้น จึงได้เกิดข้อถกเถียงในกรณีดังกล่าวต่อมา เนื่องจากกระบวนการจัดกิจกรรมของเยาวชนในประเทศมาเลเซียได้เกิดขึ้นจากหน่วยงานทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชน อาทิ การกำกับกิจกรรมของเยาวชนภายใต้กระทรวงเยาวชนและการกีฬา (Ministry of Youth and Sport) ที่ได้ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1964 ในส่วนขององค์กรเยาวชนถูกกำกับโดยสภาเยาวชนมาเลเซีย (Malaysian Youth Council) ได้ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.

1948 และนอกจากนั้น องค์การอิสระและเอกชนอีกมากมายที่ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเยาวชน

ในปี ค.ศ. 1970 สภาเยาวชนมาเลเซียได้มีการร่วมสนับสนุนการร่างนโยบายเยาวชนแห่งชาติขึ้น ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของเยาวชนในครั้งนี้อย่างได้รับการร่วมมือจากองค์กรเยาวชนที่เกี่ยวข้องอยู่น้อยมาก ดังนั้นจึงได้มีการจัดระบบกระบวนการจากสภาเยาวชนใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนได้ประสานความร่วมมือกัน โดยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาเยาวชนแห่งชาติ (National Youth Consultative Committee, NYCC) ในปี ค.ศ. 1970 และได้อนุมัติสนับสนุน นโยบายเยาวชนแห่งชาติมาเลเซียครั้งที่ 1 (Malaysia's first National Youth Policy) ขึ้น ในปี ค.ศ. 1979 และได้มีการประชุมปีละ 2 ครั้ง โดยมีผู้ดูแลภายใต้กระทรวงเยาวชนและการกีฬา

ต่อมาในปี ค.ศ. 1995 นโยบายเยาวชนแห่งชาติมาเลเซียได้ถูกทบทวนขึ้นอีกครั้ง เนื่องจากการประชุมและแสดงความคิดเห็นในนโยบายครั้งนี้ได้ดำเนินการจากทางภาครัฐและนักวิชาการเท่านั้น จึงได้มีการจัดการประชุมอีกครั้งที่มีชื่อว่า การประชุม “Brain Storming” ได้มีการคัดเลือกเยาวชน และหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม ณ เกาะลังกาวิ ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1995 จากการประชุมครั้งนี้ได้มีปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของการพัฒนาเยาวชน ภายใต้ “The National Youth Development Policy” โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. การกำหนดช่วงอายุของเยาวชนอย่างชัดเจน โดยกำหนดให้เยาวชน คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15-24 ปี
2. สร้างความมั่นใจในการบังคับใช้นโยบายการพัฒนาเยาวชน
3. นโยบายการพัฒนาเยาวชนจะเน้นในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนมากกว่าการแก้ปัญหาของเยาวชน
4. เน้นการให้เยาวชนเป็นศูนย์กลางในการร่างนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน

ทั้งนี้ ในการกำหนดยุทธศาสตร์ต่างๆ ยังคงครอบคลุมไปถึง 12 ประเด็น คือ 1) บทบาทของ NYCC 2) ผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มผู้นำเยาวชน ผู้จัดการ และคนงาน 3) ความร่วมมือของหน่วยงานราชการ 4) บทบาทของภาคเอกชน 5) การสร้างความแข็งแกร่งให้กับองค์กรเยาวชน และการสร้างภาวะผู้นำ 6) บทบาทของกลุ่มองค์กรอิสระอื่นๆ 7) บทบาทของสื่อ 8) การศึกษา และการฝึกทักษะการทำงาน 9) ศูนย์รวมกิจกรรมของเยาวชน 10) การวิจัยเพื่อการพัฒนา 11) วิวัฒนาการและนวัตกรรมใหม่ 12) การคลัง

กล่าวโดยสรุป กระบวนการพัฒนาเยาวชนได้มีการพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยเริ่มจากการให้ความสำคัญของทางภาครัฐและความร่วมมือของเยาวชน ต่อมาได้มีการสนับสนุนความร่วมมือจากในหลายๆหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของเยาวชน ทั้งนี้ จากนโยบายการพัฒนาเยาวชนแห่งชาติของมาเลเซีย ได้มุ่งเน้นในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพและความเป็นผู้นำของเยาวชน โดยการจัดตั้งให้สิทธิเยาวชนเป็นศูนย์กลางในการเสนอร่างนโยบายที่เกี่ยวข้องเอง อย่างไรก็ตาม นโยบายการพัฒนาเยาวชนของประเทศมาเลเซียนี้ยังคงมีการปรับเปลี่ยนขึ้นอย่างต่อเนื่องตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยกลุ่มสถาบันการศึกษาจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้น มองถึงปัญหาของเยาวชนมากขึ้นเช่นกัน

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

2.2.1 ความหมายของความต้องการ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (20) ให้ความหมาย “ต้องการ” ว่า อยากได้ ใครได้ ประสงค์

ความหมายของความต้องการ (21) กล่าวได้ 2 กรณี

1.เมื่อเป็นแนวคิดที่ยอมรับในสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคม หมายถึง

1.1 ความต้องการของบุคคลเมื่อเขามีค่านิยมซึ่งได้รับมาแต่ละบุคคลจากการอบรมระเบียบทางสังคม

1.2 สภาวะภายในที่ไม่สมดุลของแต่ละบุคคลที่นำไปสู่การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อให้เกิดความสมดุลขึ้น

2. ในจิตวิทยาสมัยใหม่ สภาพทางด้านสรีระ จะเกี่ยวข้องกับการปรับทางร่างกายของคนและสัตว์ ซึ่งในผลสุดท้ายเมื่อมีการตายหรือการดับของสิ่งมีชีวิตนั้นๆ ความต้องการก็หมดไป

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการ

สิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิตคือปัจจัย 4 ซึ่งได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และ ยารักษาโรค จะเห็นได้ว่าทั้งสี่อย่างนี้เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการอยู่รอดของทุกคน เพื่อให้ร่างกายได้คงสภาพอยู่ได้ เมื่อพิจารณากันต่อไปแล้ว คนเราไม่ได้ต้องการแต่สิ่งยังชีพเท่านั้น ยังมีความต้องการอื่นๆ อีกมากมาย เพราะการที่มนุษย์ไม่สามารถอยู่โดดเดี่ยวคนเดียวได้ ต้องเกาะกลุ่มเป็นสังคมจึงมีความต้องการการยอมรับว่าตนเป็นสมาชิกของกลุ่มสังคมนั้นๆ เกิดความต้องการ

ทางใจขึ้น ความต้องการขั้นอยู่สภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ความต้องการจำเป็นของคนเราจึงแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ (20) - (21)

1. ความต้องการทางชีวภาพ (Biological Needs) ความต้องการทางร่างกายหรือทางชีววิทยานี้ เป็นความต้องการขั้นแรกของมนุษย์ เป็นความต้องการที่จำเป็นสำหรับที่จะให้มีชีวิตรอด อยู่ ซึ่งได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศหายใจ ความต้องการพักผ่อนและหลับนอน และรวมไปถึงความต้องการทางเพศด้วย เพราะความจำเป็นต่อการดำรงชีพ มนุษย์จึงจำเป็นต้องไผ่หาสิ่งเหล่านี้มาตอบสนองก่อนสิ่งอื่นใด จะเห็นได้ว่าในกรณีที่มีมนุษย์ขาดสิ่งต่างๆ ทุกอย่างแล้ว การตอบสนองความต้องการของร่างกายจะเป็นสิ่งหนึ่งที่ใช้จูงใจมนุษย์ได้ ตัวอย่างเช่น ถ้าหากมนุษย์อยู่ในสภาพอดอยากแล้วสิ่งแรกของความต้องการของมนุษย์ก็เป็นความต้องการด้านร่างกายดังกล่าว มนุษย์มีความต้องการในลำดับต่อไปได้ก็ต่อเมื่อความต้องการชนิดนี้ได้รับการตอบสนองแล้ว เมื่อความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองตามสมควรแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการในขั้นตอนที่สูงขึ้น คือความต้องการทางด้านความปลอดภัยหรือความมั่นคงต่าง ๆ (Security or Safety needs) เป็นความต้องการซึ่งรวมการกระทำทั้งหลายเพื่อให้ห่างจากอันตรายหรือการเจ็บปวด หรือเป็นการป้องกันภัยต่างๆ ให้พ้นจากตัว เป็นการป้องกันชีวิตความต้องการปลอดภัยหรือความมั่นคงต่างๆ ของมนุษย์นี้เกิดจากการเรียนรู้ (Learn) จะเห็นได้ว่าวิวัฒนาการในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ในสมัยโบราณยังป่าเถื่อน และมีวัฒนธรรมอย่างง่าย ๆ อาศัยอยู่ตามถ้ำ ตามเขา เพื่อให้พ้นจากภัยธรรมชาติต่างๆ เมื่อมนุษย์เจริญขึ้นมาบ้างก็มีการหาสิ่งของมาปิดบังร่างกายเพื่อปกป้องความร้อนหนาว มีการประดิษฐ์อาวุธซึ่งนอกจากไว้ล่าสัตว์หาอาหารแล้ว ยังใช้ป้องกันศัตรูซึ่งเป็นมนุษย์ด้วยกัน เริ่มมีการสร้างบ้านช่อง พอลูกเป็นหมูก็มีหัวหน้า มีระเบียบประเพณีในการปฏิบัติต่อกัน มีพิธีกรรมหมอผี ศาลเจ้าเทพารักษ์ เพื่อคอยรักษาความปลอดภัยจากการเจ็บไข้และภัยอันตรายจากการสู้รบและจากธรรมชาติที่มนุษย์ไม่เข้าใจ เช่น พายุ ฝนดินไหว ฯลฯ ซึ่งก็ล้วนเป็นวิธีการที่จะให้ความปลอดภัยแก่ตัวเองทั้งสิ้น เมื่อสังคมได้วิวัฒนาการขึ้นเจริญก้าวหน้ามาเป็นประโยชน์ทางสังคมและวัฒนธรรม นอกเหนือไปจากประโยชน์โดยตรงอย่างเดียว เช่น เสื้อผ้า บ้านช่อง อาวุธ ก็เริ่มมีความลวดลายเพื่อความสวยงาม เพื่อแสดงเกียรติและฐานะของแต่ละบุคคลในสังคม

2. ความจำเป็นทางจิตใจ (Psychological needs) เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ซึ่งอยู่คนเดียวไม่ได้ ต้องอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นๆ และมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดสร้างสรรค์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตรวมกันเป็นสังคมและมีวิวัฒนาการขึ้นมาเรื่อยๆ จนมีระเบียบแบบแผนที่ยู่ยากซับซ้อน

อย่างที่เห็นทุกวันนี้ มีสถาบันต่าง ๆ มีอาชีพและความสามารถที่แตกต่างกันออกไป มีฐานะและบทบาทที่ผิดแผกกันออกไปอย่างกว้างขวาง แม้แต่ส่วนตัวและบุคคล นอกจากมีกินมีใช้ มีความปลอดภัยแล้วมนุษย์ยังต้องการการยอมรับว่าตนเป็นสมาชิกของสังคม คือ ตนต้องการที่จะร่วมเป็นสมาชิกของสถาบันต่าง ๆ อยากคบหาสมาคมกับบุคคลอื่นๆ รวมตลอดทั้งอยากที่จะได้รับมิตรภาพและความเห็นใจจากกลุ่มสมาชิกในสังคมเดียวกัน ปกติมักจะเป็นไปในรูปของความต้องการในแง่ที่จะรักใคร่หรือชอบพอดน ความต้องการนี้จะเพิ่มพูนขึ้นเป็นความต้องการที่จะมีฐานะเด่นในสังคมความก้าวหน้า ดำรงตำแหน่งที่สำคัญ อำนาจ ความมั่งคั่ง ฯลฯ พยายามที่จะให้มีฐานะเด่นดังกล่าว มักจะแสดงออกในแบบของการที่บุคคลนั้นพยายามกระทำทุกอย่าง เพื่อดีเลิศเกินหน้าเกินตาคนอื่น ๆ ทั่วไป นอกจากนั้นมนุษย์มีความต้องการขั้นสูงสุด ก็คือ ความต้องการที่อยากสำเร็จทุกอย่างตามความนึกคิดที่ตนใฝ่ฝันไว้ ซึ่งแต่ละคนพยายามทะเยอทะยานไม่เหมือนกันเป็นความต้องการที่เป็นอิสระเฉพาะแต่ละคนตามทัศนะของแต่ละคน

ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งได้เจริญวิวัฒนาการขึ้นมาจากสมัยโบราณอย่างมากมายอย่างที่เราเห็นอยู่ทุกวันนี้ คือ มีสิ่งของและระบบสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมสำหรับความต้องการมูลฐานทางด้านร่างกายมากมาย เช่น มีดีกรามบ้านช่อง มีอาวุธยุทธภัณฑ์ มีตำรวจ ทหาร ศาล กฎหมาย รัฐบาล สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ในการดำรงชีวิต ความเจริญทางด้านวิทยาการสมัยใหม่ นอกจากจะเอามาใช้เพื่อความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตแล้วยังให้ความปลอดภัยในชีวิตมากขึ้น เช่น มีการป้องกันรักษาโรคภัยโดยเครื่องมือทันสมัย มีเครื่องมือป้องกันตัวหรือให้ความปลอดภัยในการครองชีวิตอย่างสมัยใหม่ที่ยุ่งยากซับซ้อน ในขณะที่เดียวกันความต้องการทางสังคมก็มีบทบาทในการดำเนินชีวิตมนุษย์ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เราต้องการความรักความเข้าใจ ความเห็นใจจากพ่อแม่พี่น้อง ครอบครัว และเพื่อร่วมสังคม ซึ่งเป็นความสุขทางจิตใจ คนเราก็มีความร่าเริง ความสุขสบายเมื่อได้อยู่กับเพื่อนหรือสมาชิกของครอบครัว การแยกอยู่จะมีความหงอยเหงา และนี่เป็นเหตุให้คนต้องการเข้าพวกเข้าหมู่ จะเห็นได้ง่ายมากในสังคมของคนไทย ซึ่งสุภาษิตว่า “คับที่อยู่ได้ คับใจอยู่ยาก” เน้นให้ความต้องการทางจิตใจหรือสังคม คือ การยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ถึงแม้ว่าจะไม่มีความสุขสบายทางกายก็ยังไม่ทนได้ แต่อย่างไรก็ดีโดยสรุปแล้วมนุษย์ทุกคนมีความต้องการจำเป็นทางร่างกายเป็นเบื้องต้น และต้องมีอย่างพอเพียงที่จะดำรงชีวิตได้ ถ้าขาดหรือไม่เพียงพอก็จะเกิดการแก่งแย่ง ลักขโมย ในขณะเดียวกันความต้องการทางจิตใจก็จะมีตามขึ้นมา และจะยิ่งมากยิ่งขึ้นถ้าได้รับการตอบสนองในทางเพิ่มขึ้น ซึ่งก็เห็นได้จากบุคคลที่เด่นหรือมีชื่อเสียงอยู่ในวงสังคมต่างๆ ฉะนั้นเราจึงมีคำกล่าวที่เป็นจริงว่า “มนุษย์นั้นไม่รู้จักคำว่าพอ เมื่อได้อย่างนั้นก็อยากได้นั้นต่อไปเรื่อย ๆ”

ไม่มีวันสิ้นสุด”

อนึ่ง คำว่า “ความต้องการ” ยังมีคำอื่นๆ ที่มีความหมายใกล้เคียงกันอีกหลายคำ เช่น Want (ความอยากได้) Wish (ความประสงค์) Desire (ความปรารถนา) คำดังกล่าวความจริงก็เป็นความต้องการประเภทหนึ่งนั่นเอง ความต้องการเป็นเรื่องที่พัวพันกับการดำรงชีวิตให้อยู่รอดของมนุษย์ ความต้องการจึงปรากฏออกมาในรูปต่างๆ คือ อาจเป็น “ความอยากได้” “ความประสงค์” และ “ความปรารถนา” ทั้งในรูปของความต้องการอันจำเป็นแห่งชีวิตซึ่งมีมาแต่กำเนิด และหากขึ้นมาจากภายหลัง (The needs Original and Acquired)

2.2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

1. ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs Theory)

ทฤษฎีการจูงใจนี้ได้เสนอโดย Abraham Maslow ทฤษฎีนี้ตั้งสมมติฐานว่ามนุษย์ทุกๆ คน จะมีลำดับขั้นของความต้องการ 5 ขั้น (22) และ (23)

1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological) ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เช่น ความต้องการอาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า ความต้องการทางเพศ และความต้องการอื่นๆ ที่เกี่ยวกับร่างกาย

2) ความต้องการความปลอดภัย (Safety) เป็นความต้องการความปลอดภัยและการได้รับความคุ้มครองทางร่างกายและอารมณ์ ความต้องการมั่นคงในหน้าที่การงาน

3) ความต้องการทางสังคม (Social) เป็นความต้องการยอมรับ ความรัก ความเป็นเจ้าของและความเป็นเพื่อน

4) ความต้องการยกย่องนับถือ (Esteem) ปัจจัยภายในเกี่ยวกับการยกย่องนับถือตัวเอง ความมีอิสระในการทำงาน ความสำเร็จ ปัจจัยภายนอกเกี่ยวกับการยกย่องนับถือ เช่น สถานภาพ การยอมรับ และความสนใจ เป็นต้น

5) ความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization) เป็นความต้องการความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน การบรรลุความต้องการความสำเร็จสูงสุดในชีวิตตามบุคลลวาดหวังเอาไว้

นอกจากนี้แล้ว Maslow ยังได้แบ่งความต้องการทั้ง 5 ขั้น ออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ความต้องการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ความต้องการด้านร่างกาย และ ความต้องการความปลอดภัย ความต้องการเหล่านี้เป็นการตอบสนองความพึงพอใจภายนอก

ของบุคคล

2. ความต้องการระดับสูง ได้แก่ ความต้องการด้านสังคม ความต้องการยกย่องนับถือ และความต้องการประสบความสำเร็จในชีวิต ความต้องการเหล่านี้เป็นการตอบสนองความพึงพอใจภายในของบุคคล

ความต้องการทั้ง 5 ขั้นนั้น ต่อมาภายหลัง Maslow ได้เพิ่มความต้องการขั้นสุดท้ายขึ้นมาอีกขั้นหนึ่ง คือ ความต้องการที่อยู่เหนือกฎเกณฑ์ตามธรรมชาติ (Transcendence) อย่างไรก็ตาม เมื่อก้าวถึง Maslow คนจะนึกถึงเฉพาะความต้องการ 5 ขั้นแรกเท่านั้น

ประเด็นที่ควรเน้นเกี่ยวกับความต้องการก็คือ ความต้องการเหล่านี้เป็นลำดับขั้นตอนตามแนวจีตัวที่เป็นกลยุทธิ์เป็นการจูงใจให้เกิดพฤติกรรมในการทำงานก็คือ ความต้องการทางด้านร่างกายและความมั่นคงปลอดภัย และเชื่อว่าสิ่งนี้สามารถทำให้เกิดความพึงพอใจในแง่การให้ค่าจ้างตอบแทนนั่นเอง หากความต้องการทางด้านร่างกายและทางด้านความปลอดภัยหรืออาจจะเรียกความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ (Economy) ยังไม่ได้รับการสนองให้อยู่ขั้นที่น่าพอใจ ความต้องการด้านสูงกว่านั้นจะยังไม่เกิด และจะยังไม่เป็นสิ่งจูงใจให้คนทำงาน ดังนั้นเราจึงควรมีเหตุผลในการที่จะทำให้เกิดความพึงใจในความต้องการด้านเศรษฐกิจ โดยให้ค่าจ้างเพียงพอและมีความมั่นคงมากพอที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจด้านอื่นๆ แต่ผู้บริหารจะต้องระลึกเสมอว่าคนเรานั้นไม่ได้มีความพอเพียงการกระทำตอบสนองความต้องการของตนเองที่ขาดอยู่เท่านั้น แต่มนุษย์มีความทะเยอทะยาน (Aspiration) ที่จะได้รับสิ่งใหม่ๆ เพื่อการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

2. ทฤษฎี ERG (ERG Theory)

ทฤษฎี ERG นี้ Clayton Alderfer แห่งมหาวิทยาลัยเยล (Yale University) ได้นำทฤษฎีขั้นของความต้องการของ Maslow มาดัดแปลงแก้ไขใหม่ โดยได้แบ่งบุคคลออกเป็น 3 ประเภท (23) คือ

1. ความต้องการความอยู่รอด (Existence) เป็นความต้องการเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานต่างๆ ได้แก่ ความต้องการด้านร่างกาย และความต้องการความปลอดภัยในทฤษฎีลำดับความต้องการ

2. ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness) เป็นความต้องการความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ได้แก่ ความต้องการทางสังคมและความต้องการยกย่องนับถือ ในทฤษฎีลำดับความต้องการ

3. ความต้องการเจริญเติบโต (Growth) ได้แก่ ความต้องการประสบความสำเร็จสูงสุดในชีวิต ในทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ

ความแตกต่างระหว่างทฤษฎี ERG กับทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการ คือ

1. บุคคลมีความต้องการได้มากกว่าหนึ่งความต้องการในขณะเดียวกัน
2. ถ้าความต้องการในระดับที่สูงกว่าไม่ได้รับความพึงพอใจ จะทำให้ความต้องการเพื่อตอบสนองความต้องการในระดับที่ต่ำกว่ามีเพิ่มมากขึ้น

ทฤษฎี ERG สอดคล้องกับการอธิบายถึงความแตกต่างของความต้องการของแต่ละบุคคล เนื่องจากแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันในด้านการศึกษา พื้นฐานของครอบครัว วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เช่น ในบางวัฒนธรรมได้แบ่งตามความสำคัญของความต้องการที่แตกต่างกัน เช่น ชาวพื้นเมืองของสเปนและญี่ปุ่น ได้จัดความต้องการทางสังคมก่อนความต้องการทางร่างกาย เป็นต้น

3. ทฤษฎีความต้องการของ McClelland (McClelland's Theory of Needs Three-Needs Theory)

ทฤษฎีนี้ David McClelland และคนอื่นๆ ได้สรุปความต้องการของบุคคลที่สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท (22) และ (23) คือ

1. ความต้องการสู่ความสำเร็จ (Needs for Achievement (nAch)) เป็นแรงที่ต้องการความก้าวหน้าเหนือบุคคลอื่น การต่อสู้เพื่อให้ประสบความสำเร็จ บุคคลบางคนมีแรงผลักดันที่ต้องการความสำเร็จ โดยพยายามแสวงหาผลสำเร็จส่วนตัวมากกว่าแสวงหารางวัลจากความสำเร็จ บุคคลเหล่านี้มีความต้องการที่จะทำงานให้ดีขึ้นหรือมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าที่เคยมาก่อนบุคคลที่ต้องการความสำเร็จชอบงานที่มีลักษณะดังนี้

1.1 เป็นงานที่สามารถรับผิดชอบด้วยตนเอง (Personal Responsibility) เช่น การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง

1.2 มีผลสะท้อนกลับ (Feedback) ของการปฏิบัติงาน

1.3 งานที่ทำนั้นมีความเสี่ยงปานกลาง (Moderate Risks) ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จ

2. ความต้องการอำนาจ (Need for Power - nPow) เป็นความต้องการที่จะควบคุมและอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่น บุคคลที่มีความต้องการอำนาจสูง ชอบอิทธิพลเหนือผู้อื่น

ชอบที่จะปฏิบัติในสถานการณ์ที่มีการแข่งขัน และมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับชื่อเสียงเกียรติยศ และการได้มีซึ่งอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น มากกว่าการให้ความสำคัญแก่ผลการปฏิบัติงานที่ประสิทธิผล

3. ความต้องการความผูกพัน (Need for Affiliation - nAff) เป็นความต้องการความเป็นเพื่อนและความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างบุคคล บุคคลที่มีความต้องการความผูกพันสูง ชอบที่แสวงหาความเป็นเพื่อน ชอบทำงานในสถานการณ์ที่ต้องการความร่วมมือมากกว่า สถานการณ์ที่ต้องการมีการแข่งขัน

จากงานวิจัยพบว่า ความต้องการอำนาจ และความต้องการผูกพันมีความสัมพันธ์อย่างมากกับความสำเร็จของการบริหาร ผู้บริหารที่ต้องการอำนาจสูงและมีความผูกพันต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากว่าแรงจูงใจในการมีอำนาจสูงจัดว่าเป็นข้อกำหนดที่ต้องการ (Requirement) สำหรับการบริหารงานให้เกิดประสิทธิผล (Managerial Effectiveness)

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง แนวทางหรือหนทางปฏิบัติอย่างกว้างที่มีความสำคัญต่อความอยู่รอดปลอดภัย และความเจริญก้าวหน้าของชาติ โดยได้มีการพิจารณาแล้วว่าเหมาะสมภายใต้สถานการณ์ความจำเป็น และทรัพยากรหรือขีดความสามารถที่มีอยู่ในอันที่จะนำชาติไปสู่วัตถุประสงค์ของชาติที่ตั้งไว้ (24)

ความมุ่งหมายสูงสุดของทุกชาติในโลก ย่อมมีความปรารถนาที่เหมือนกัน คือ ต้องการให้ประเทศของตนมีความปลอดภัย กล่าวคือ บ้านเมืองเรียบร้อย เจริญรุ่งเรือง ประชาชนมีความสุข ปลอดภัยจากการคุกคามหรือรุกรานของศัตรู สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าไปในระดับหนึ่งที่เหมาะสมกับขีดความสามารถตามงบประมาณของตน ประชาชนมีความกินดี อยู่ดี มีรายได้เพียงพอสมควรตามอัตรา และประเทศชาติมีเกียรติและศักดิ์ศรีที่เป็นที่ยอมรับนับถือ นานาประเทศ (25)

สำหรับความหมายของความมั่นคงของชาตินั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมีพระบรมราโชวาทว่า ประเทศจะมั่นคงปลอดภัยก็ต่อเมื่อมีสันติสุขและมั่งคั่งสมบูรณ์ ความมั่นคงปลอดภัยจะช่วยให้ประชาชนทุกชั้นของประเทศมีชีวิตอยู่อย่างสงบสุข ไม่ว่าจะมีความร่ำรวยหรือปานกลาง อยู่ในกรุงเทพหรือชนบท สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ก็เคยมีพระราชดำรัสว่า ความมั่นคงแห่งชาติจะมีได้ก็เพราะประชาชนอยู่รวมกันได้ดี เรียบร้อย

และสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนได้โดยปกติ ไม่ต้องสู้ ไม่ต้องผจญ หรือหวาดระแวงภัยอันตรายที่คุกคามเบียดเบียนอยู่ตลอดเวลา (26)

สายหยุด เกิดผล (27) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความมั่นคงแห่งชาติ ก็คือ ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ไม่ใช่เฉพาะการมีและการใช้กำลังทหารเข้ารบป้องกันประเทศต่อศัตรูที่รุกรานเข้ามาอย่างเดียว แต่ย่อมนำหมายถึง การที่จะก่อให้เกิดความสุข ความสมบูรณ์ ความเรียบร้อย ขึ้นภายในประเทศด้วย

แสวง เสนาณรงค์ (28) กล่าวโดยทั่วไปนโยบายความมั่นคงของชาตินัยหมายถึง นโยบายรักษาสถิตประโยชน์ของชาตินั้นเอง และผลประโยชน์ของชาตินั้นคือ เป้าหมายหรือเหตุผลอย่างกว้าง ๆ ในการดำรงอยู่ของชาติหรือรัฐ

สมาคมไทย-อเมริกัน (29) ระบุว่า ความมั่นคงแห่งชาตินั้นย่อมนำหมายถึงความปลอดภัย การรักษา และการประกันให้ชาติบ้านเมืองดำรงอยู่ได้ ตลอดจนบรรลุวัตถุประสงค์ของชาติด้วย

สนธิ์ บางยี่ขัน และพวง มินอก (30) กล่าวว่า ความมั่นคงของชาติ คือ การดำรงอยู่ของประเทศชาติอย่างสงบและปลอดภัยจากอันตรายทั้งภายในและภายนอกประเทศ พร้อมทั้งมีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าทุกด้าน ความมั่นคงของชาติมีความสำคัญต่อการอยู่รอด ความผาสุก และความเจริญของคนในชาติ เพราะชาติมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. ดำรงไว้ซึ่งเอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งราชอาณาจักร การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ศาสนา และวัฒนธรรมอันดีงามของไทย
2. เสริมสร้างสวัสดิภาพและความผาสุกของประชาชน
3. พัฒนาพลังอำนาจของชาติ

ทั้งนี้ ความมั่นคงของชาติจึงต้องอาศัยปรัชญา ดังต่อไปนี้ (30)

1. การตั้งอุดมการณ์แห่งชาติต้องมีปรัชญาเป็นพื้นฐาน ชาติมีความคิดหลักหรือความเชื่อมั่นในทางใด ก็ตั้งมั่นในทางนั้น
2. การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ต้องนำทฤษฎีสมัยใหม่มาปรับให้เข้ากับลักษณะสังคมไทยและลักษณะนิสัยของคนไทย
3. การรักษาความมั่นคงของชาติ ต้องอาศัยความคิดหลักร่วมกันของประชาชนกล่าวคือ ต้องสอดคล้องกับปรัชญา การดำรงชีวิตของคนไทย เพื่อประชาชนจะได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ หรือมีการรวมกลุ่มประชาชนอย่างถูกต้อง
4. การดำเนินการหรือการปฏิบัติการเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติต้องยึดหลัก

คุณธรรมประจำชาติ มีให้มีความรุนแรงสถานเดียว

5. การรักษาความมั่นคงของชาติเราต้องเกี่ยวพันกับปรัชญาและอุดมการณ์ของชาติอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นประโยชน์แก่การดำเนินงานของชาติเรา

จากความหมายคำว่า “ความมั่นคงของชาติ” ตามที่ผู้รู้ได้ให้ความหมายไว้ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องอยู่ในความหมายความมั่นคงของชาติ ดังนี้คือ (31)

1. ประชาชนของชาติ
2. ความสงบสุขของประชาชน
3. ผลประโยชน์ของประชาชน

ความมั่นคงของชาติ เริ่มต้นคือความสงบสุขของประชาชน การที่ประชาชนจะสงบสุขได้นั้น จะต้องพิจารณาในวงกว้างๆ จากความมั่นคงในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้ (31)

1. ความมั่นคงด้านการเมือง คือ ลักษณะการเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของสมาชิกในสังคม เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ปลอดภัย ทั้งเหตุที่เกิดจากภายในและภายนอกประเทศ ความมั่นคงของรัฐบาล ความเชื่อมั่นที่ประชาชนมีต่อรัฐบาลเป็นต้น

2. ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ คือ ความมั่นคงในด้านการดำรงชีพของประชาชนภายในประเทศ กล่าวง่าย ๆ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำมาหากิน การผลิต การบริโภค การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

3. ความมั่นคงด้านการทหาร คือ ความมั่นคงในการป้องกันรักษาประเทศ กล่าวกว้าง ๆ คือ ความสามารถในการรบของทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ การวางแผน การป้องกันรุก รับ เพื่อรักษาความสงบสุขภายในประเทศ

4. ความมั่นคงทางด้านจิตวิทยา คือ ความมั่นคง ความมั่นใจทางด้านความรู้สึกนึกคิด ความสัมพันธ์ของประชาชน วินัยของประชาชน การวิเคราะห์ข่าวสารที่ประชาชนได้รับความเชื่อสัตย์สุจริต คุณธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นต้น

กล่าวโดยสรุป สำหรับความมั่นคงแห่งชาตินั้นย่อมประกอบด้วยความมั่นคงของกิจกรรมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเมือง เศรษฐกิจ ทหาร และสังคมจิตวิทยา ซึ่งจะก่อให้เกิดความสุข ความสมบูรณ์ ความเรียบร้อย ขึ้นในประเทศชาติด้วย

สภาวะแวดล้อมในปัจจุบันที่กระทบต่อความมั่นคงของไทย

1. วิฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ได้ส่งผลกระทบโดยตรง

ต่อคนและสังคม ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง โดยเฉพาะด้านสังคม ซึ่งได้แก่ ขวัญ กำลังใจ ความเชื่อมั่น และความสัมพันธ์ของคนในชาติ นอกจากนี้ผลกระทบด้านสังคมอื่นๆ ที่สำคัญคือ เกิดภาวะว่างงานเพิ่มขึ้นในเมือง และชนบท มีการอพยพแรงงานกลับถิ่น การลดลงของรายได้ และความถดถอยด้านคุณภาพของประชาชน จากวิกฤตเศรษฐกิจนี้ได้ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหา ความยากจนและการกระจายรายได้ที่มีอยู่แล้วให้รุนแรงยิ่งขึ้น ผลกระทบต่อคนจนนี้เองคือภัยคุกคามความมั่นคงของชาติ

2. สภาพการณ์ด้านการเมืองภายในประเทศ ผลจากระบบการเมืองที่ขาดคุณภาพและประสิทธิภาพ เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของวิกฤตของปัจจุบัน เป็นช่วงที่การเมืองมีองค์กรใหม่ กฎเกณฑ์และกติกาใหม่ ภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 จึงเกิดความไม่เข้าใจ ความแตกต่างทางความคิดเห็น การตีความกฎระเบียบหรือแนวทางการปฏิบัติไม่ลงตัว เกิดข้อขัดแย้งโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการตามกระบวนการศาลรัฐธรรมนูญ หรือ คณะกรรมการเลือกตั้งความขัดแย้งต่างๆ เป็นเพราะองค์การเหล่านี้เป็นเรื่องใหม่ จากสถานการณ์ความขัดแย้งดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ

3. ปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาสังคมที่สำคัญยิ่ง และมีแนวโน้มที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติเพิ่มมากขึ้นในอนาคต ทั้งในเรื่องการแพร่ระบาดของยาบ้าและเฮโรอีน รวมทั้งการที่ยาเสพติดที่ขยายฐานเข้าสู่เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติในอนาคต ถือเป็นการบ่อนทำลายกำลังอำนาจของชาติด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรงทั้งยังเป็นบ่อเกิดของอาชญากรรมและการกระทำผิดอื่นๆ

4. สถานการณ์การก่อการร้ายสากล ผู้ก่อการร้ายยังคงใช้ความรุนแรงในการปฏิบัติกับเป้าหมาย ความขัดแย้งระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มผู้ก่อการร้ายสากลจะต้องเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะประเทศไทยมีพินัยกับประเทศเสรี ในการร่วมมือกันต่อต้านการก่อการร้ายสากล

5. สถานการณ์ความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตความขัดแย้งเรื่องเส้นเขตแดนยังเป็นประเด็นที่สำคัญ ทั้งนี้โดยสภาพทางภูมิรัฐศาสตร์ของไทย อยู่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งทางบกและทางทะเล ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีผลต่อความมั่นคงส่วนใหญ่ เกิดจากปัญหาเขตแดนไม่ชัดเจน ทำให้เกิดกล่าวหา การล่วงละเมิดหรือกระทบกระทั่งอธิปไตยของไทย นอกจากปัญหาเส้นเขตแดนแล้ว ปัญหาบริเวณชายแดนที่สำคัญยิ่ง คือปัญหายาเสพติดและผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย รวมทั้งผู้หนีภัยจากการสู้รบ ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่สำคัญ โดยเฉพาะตามแนวชายแดนด้านตะวันตกที่ติดกับพม่า เป็น

สถานการณ์ที่มีผลต่อความมั่นคงของชาติสูง และยังมีแนวโน้มความไม่สงบ เนื่องจากปัจจัยต่างๆ โดยเฉพาะการเมือง ประกอบมาได้ใช้นโยบายหลากหลายรูปแบบในการสถาปนาความมั่นคงชายแดนของตนกับชนกลุ่มน้อย เช่น เปิดโอกาสให้ชนกลุ่มน้อยดำเนินนโยบายของตนเองอย่างอิสระ ส่งผลให้ปัญหาเสียดินแดนและผู้หลบหนีเข้าประเทศยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ขยายผลมาเป็นปัญหาก่อการร้ายในประเทศไทย (32)

จากสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติดังกล่าว จะเห็นได้ว่าประเทศไทยกำลังเผชิญปัญหาและถูกท้าทายจากสถานการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในและภายนอกประเทศ ทั้งจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ความไม่สงบบริเวณชายแดน ความยากจนและปัญหาสังคมต่างๆ ดังนั้น จึงมีหน่วยงาน และนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าความมั่นคงของชาติ ดังนี้

ส่วนกิจการพลเรือนสำนักเลขาธิการ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในกล่าวถึงความมั่นคงของชาติ คือ การดำรงอยู่ของชาติ อย่างมีเสรีภาพ (Liberty) มีความมั่นคงปลอดภัย (Security) ที่เข้มแข็ง เพื่อพิทักษ์รักษาต่างๆ ที่มีความต้องการหรือที่เป็นผลประโยชน์ของชาติ (National Interest) เอาไว้ พระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2495 ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติแห่งราชอาณาจักรไทยไว้ดังนี้

ความมั่นคงปลอดภัย แห่งราชอาณาจักร หมายความว่า การให้อิสรภาพของชาติหรือสวัสดิภาพประชาชน อยู่ในความมั่นคงปลอดภัย รวมถึงการให้ประเทศดำรงอยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ความมั่นคงของชาติถือว่าเป็นความสำคัญยิ่งยวดของชาตินั้นๆ ชาติใดมีความมั่นคงชนชาตินั้นจะสามารถรวมกันอยู่อย่างสงบสุข มีความมั่นคงปลอดภัย มีศักดิ์ศรีในความเป็นชาติ มีอิสระในการดำรงชีวิต มีความหวังและมั่นใจในอนาคตของลูกหลานที่จะมีความก้าวหน้าในชีวิต แนวทางแก้ไขปัญหของชาติ รัฐจะต้องต่อสู้เพื่อเอาชนะ “ความยากจน” ของประเทศให้ได้ อย่างจริงใจและรวดเร็วที่สุด ตามพระราชดำรัสที่กองทัพถือว่าเป็น “ยุทธศาสตร์” พระราชทานที่ว่า “ประเทศมั่นคงประชาชนมีกำลังใจ” (33)

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (34) ได้กล่าว การวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงของชาตินั้นก็คือการวิเคราะห์ความมั่นคงของระบบ ซึ่งหมายถึงความมั่นคงของระบบสังคม เศรษฐกิจ และสถาบันที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่มิได้หมายถึงความมั่นคงของเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ของประชาชนที่อยู่ในสังคมนั้น และความมั่นคงของระบบนั้น จะต้องสามารถในการปรับตัวของระบบสังคมเศรษฐกิจและสถาบันในสังคมนั้นที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางสังคม

เศรษฐกิจและการเมืองที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนพัฒนาทั้งทางด้านวัตถุ ความคิดตามเวลาที่เปลี่ยนไป และต้องยอมรับในหลักการประนีประนอมเป็นแนวทางในการต่อรอง เพื่อแก้ปัญหา มิใช่เป็นการพยายามเอาชนะกันด้วยกำลังโดยขาดสติและเหตุผล

ขจิตภัย บุรุษพัฒน์ (32) พูดถึงความมั่นคงของชาติ ความหมายโดยทั่วไปอย่างกว้างๆ ที่ทุกประเทศไม่ว่าจะปกครองด้วยรูปแบบใดต่างปรารถนาให้มีขึ้น คือ ความเจริญก้าวหน้า (Growth) และความปลอดภัย (Survival) รวมทั้งความเป็นปึกแผ่นแน่นแฟ้นของชาติและมีความอยู่ดีมีสุขของประชาชน พลตรีวิจิตรวาทการ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติคนแรกได้ให้ความหมายของความมั่นคงไว้อย่างละเอียดชัดเจนดังนี้ ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง “การที่ชาติทรงตัวอย่างแน่นหนาถาวร ดำรงเอกราช มีเสรีภาพแห่งชาติ มีความสงบสุขภายในประเทศ มีความแน่นอนในชีวิตเศรษฐกิจของพลเมือง คาดหมายรายได้ของรัฐได้ถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริง ค่าของเงินของตรามีเสถียรภาพ รัฐไม่ต้องประสบความยุ่งยากกระส่ำระสาย ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ได้ง่าย ผู้คนพลเมืองรู้สึกมีความปลอดภัย มีความหวังและความไว้วางใจในอนาคตและยังไว้วางใจต่อไปอีก ถึงความผันผวนหรือเหตุร้ายอันใดจะเกิดขึ้นมา รัฐบาลสามารถจะต่อสู้หรือป้องกันได้”

อย่างไรก็ดี ในสภาพแวดล้อมใหม่ของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับโลกภูมิภาค และภายในประเทศไทย ความมั่นคงของชาติในปัจจุบันได้ขยายขอบเขตจากการอยู่รอดปลอดภัยและการเจริญก้าวหน้า โดยรวมไปถึงการต้องสร้างศักยภาพหรือความเข้มแข็งในชาติทุกด้าน ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การป้องกันประเทศ รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย (เพราะทุกปัญหามีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยง และส่งผลกระทบต่อกัน) ควบคู่ไปกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและประชาสังคม โดยให้ความสำคัญกับความมั่นคงของประชาชนหรือคนในชาติเป็นลำดับสูงสุด ทั้งนี้เพื่อให้ชาติมีความมั่นคง สามารถเผชิญปัญหาและจัดการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

การรักษาความมั่นคงในปัจจุบัน จะต้องมีการจัดการหรือยุทธศาสตร์ การจัดการแก้ไขปัญหาที่กระทบความมั่นคงที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้สังคมมีความมั่นคงเข้มแข็งให้กลไกทุกส่วนในสังคมทำหน้าที่ของตนไปได้อย่างราบรื่นมีความโปร่งใส สามารถที่จะตรวจสอบได้ รวมทั้งให้ทุกคนทุกส่วนในชาติมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ทั้งในการกำหนดนโยบายความมั่นคง การนโนบายไปปฏิบัติและการบริการจัดการ เพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการรักษาความมั่นคงของชาติ ซึ่งจะเป็นความมั่นคงที่ถาวร

ฐานิกา รวดเร็ว (25) ได้กล่าวโดยสรุป คือ สังคมไทยในปัจจุบันและต่อไปในอนาคต จะต้องเผชิญกับปัญหาหรือภัยแบบใหม่มากมายหลายประการ ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงของโลกและภูมิภาค จึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมทุกคนและทุกส่วนในชาติ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาควิชาการ และสื่อมวลชน ไว้รับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นได้ต่อ โดยจะต้องมีความเข้าใจที่ตรงกัน เกี่ยวกับ “ความมั่นคงของชาติ” ในสถานการณ์ใหม่เสียก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมหรือการให้ความร่วมมือในการกำหนดนโยบายความมั่นคง การนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุผลอย่างเป็นเอกภาพต่อไป และสามารถอยู่กันอย่างมีความสุขในสภาวะที่มีความเปลี่ยนแปลง

กล่าวโดยสรุป ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือร่วมใจกันสอดส่องดูแลกัน ให้เกิดความรู้สึกรักชาติและรักษาความมั่นคงของชาติ ซึ่งจะเป็นความสงบสุขและความมั่นคงที่ถาวรต่อไป

2.4 กระบวนการวิจัย โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) หรือการวิจัยอนาคต (Future Research)

2.4.1 ความหมายของการวิจัยอนาคต

อนาคตศาสตร์ (Futurism) เป็นศัพท์บัญญัติศาสตร์สาขาใหม่ ซึ่งกำลังเป็นที่สนใจของนักวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน แต่ปรัชญาและมโนทัศน์เกี่ยวกับอนาคตศาสตร์มีมานานแล้ว วิทยาการแขนงนี้ มุ่งศึกษาและวิเคราะห์อนาคตด้วยเทคนิควิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอนาคตได้ดียิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การควบคุมและผลักดันในอนาคตให้เป็นไปทางที่มนุษย์ต้องการได้ เป้าหมายที่สำคัญของอนาคตศาสตร์มี 3 ประการ คือ

- 1) สร้างภาพอนาคตที่จะเป็นและที่ควรจะเป็น
- 2) แสวงหาทางเลือกที่จะดำเนินการในอนาคต
- 3) กระตุ้นให้ตระหนักถึงภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และหาแนวทางการ

แก้ไขต่อไป ส่วนการวิจัยอนาคตนั้น เป็นเทคนิคการวิจัยแบบใหม่ ซึ่งเป็นระเบียบวิธีการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับอนาคตด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ความรู้ของอนาคตศาสตร์ประกอบด้วยภารกิจและงานของมนุษย์ในทุกด้าน เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา เป็นต้น (35)

2.4.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัยอนาคต

วัตถุประสงค์สำคัญของการวิจัยอนาคต คือ

1) ต้องการเปลี่ยนความคิดที่ว่า “ทุกคนกำลังเดินไปสู่อนาคตที่ควบคุมไม่ได้” ซึ่งแท้ที่จริงการเดินไปสู่อนาคตมีหลายหนทางให้เลือกได้ สามารถหลบหลีกอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ได้

2) ต้องการจะขยายแนวความคิดของการพยากรณ์แบบง่าย ๆ ไปสู่การอธิบายผลของกิจกรรมอันหลากหลายที่จะเกิดขึ้น เพื่อเป็นช่องทางที่จะทำให้สามารถกำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพ จนเป็นผลทำให้สามารถวางเงื่อนไขเพื่อให้เกิดอนาคตที่พึงประสงค์ได้ (36)

2.4.3 วิธีการในการวิจัยอนาคต

วิธีการทำนายภาพอนาคตในแต่ละเทคนิคจะมีวิธีการหลักที่คล้ายคลึงกัน แต่จะแตกต่างกันตรงที่มีความสลับซับซ้อนและความเป็นระบบระเบียบเท่านั้น วิธีการหลักๆ ในการวิจัยอนาคตพอประมวลได้ 3 วิธี คือ

1) การคาดการณ์แนวโน้ม เป็นการคาดการณ์แนวโน้มด้านปริมาณ เช่น การคำนวณสมการเส้นตรง ทำนายแนวโน้มจำนวนนักศึกษา เป็นต้น

2) การเขียนภาพอนาคต เป็นการสำรวจความเป็นไปได้ของอนาคตจากจินตนาการว่า จะมีอะไรเกิดขึ้น จะมีอะไรดี อะไรเสีย จะมีผลกระทบอะไร เกิดขึ้นกับใครและหน่วยงานใด เป็นต้น ดังนั้นการเขียนภาพอนาคต จึงหมายถึง ความพยายามในการจินตนาการความเป็นไปได้ในอนาคตบนพื้นฐานของข้อมูลที่มีอยู่จริง และประโยชน์ของภาพอนาคตช่วยให้เข้าใจว่าอะไรเกิดขึ้นในลักษณะของผลจากการตัดสินใจที่เกิดขึ้นนั้นๆ

3) การปรึกษาผู้อื่น การปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิจะช่วยทำให้เกิดภาพที่มีความเข้าใจและสามารถตัดสินใจดีขึ้น ดังนั้นจึงได้มีการพัฒนาวิธีการวิจัยอนาคตหลายวิธีที่ใช้การประมวลผลความรู้จากผู้ทรงวุฒิให้ได้ข้อสรุปมติของ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ การสร้างภาพอนาคต สร้างได้ใน 2 ลักษณะ คือ รูปแบบ และการจำลอง ทั้งสองลักษณะเป็นการจำลองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น (37)

2.4.4 พัฒนาการของการวิจัยอนาคต

อับดุลเลาะ สะตะ (38) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของการวิจัยอนาคตไว้ว่าเริ่มมีมาตั้งแต่ในปี ค.ศ. 1907 โดย ดี ซี กิลฟิลแลม (D.C. Gilfillam) ได้เสนอวิธีการศึกษาอนาคตขึ้นเป็นบุคคล

แรก และต่อมาในปี ค.ศ. 1930 รัฐบาลอเมริกาได้สนับสนุนการวิจัยด้านนี้ จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1944 โอ. เค. เฟลชเทียม (O.K. Flechtheim) ได้เริ่มใช้คำว่า “ฟิวเจอโรโลยี (Futurology)” ขึ้นมาใช้เรียกวิทยาการ ที่พัฒนาขึ้น ทำให้การวิจัยอนาคตพัฒนาไปได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่มีความสำคัญที่เป็นวิทยาศาสตร์แต่อย่างใด

ในราวทศวรรษ 1960 การวิจัยอนาคตเริ่มมีรูปแบบวิธีการที่ชัดเจนมากขึ้น วิธีการวิจัยอนาคตได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์เพื่อกำหนดนโยบายและวางแผน ถือได้ว่าเป็นเทคนิคหนึ่งของการวางแผน ผสมเข้ากับการวิจัยนโยบาย (Policy Research) ซึ่งได้รับการพัฒนาพร้อมกันในช่วงเวลาดังกล่าว ในสหรัฐอเมริกาบริษัท แรนต์ โคออร์เปอเรชั่น (Rand Cooperation) ได้วางพื้นฐานการวิจัยด้านนี้อย่างมั่นคงร่วมกับ เอสซีดี (SCD: System Development Cooperation) และสถาบันฮัดสัน (Hudson Institute) เพื่อดำเนินการวิจัยอนาคตแก่กองทัพอากาศสหรัฐ ในปี ค.ศ. 1960 นิโคลัส เรสเซอร์ (Nicholas Rescher) และโอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) ได้พัฒนาเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) มาใช้ศึกษาอนาคต ต่อมาในปี ค.ศ. 1964 โอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และเจมส์ กอร์ดอน (James Gordon) ในนามบริษัทแรนต์ได้ทำการวิจัย Long – Range Forecasting Study เพื่อทำนายเหตุการณ์ทางวิทยาศาสตร์ 103 โครงการ เช่น การลงดวงจันทร์ การเปลี่ยนหัวใจมนุษย์ การติดต่อทางจิต การวิศวกรรมพันธุ เป็นต้น ในทศวรรษนี้ถือว่า การวิจัยอนาคตได้รับการยอมรับเป็นที่เชื่อถือกันทั่วไป วงการธุรกิจและอุตสาหกรรมได้นำไปใช้ในการวางแผนกำหนดนโยบายเพื่อการดำเนินงานธุรกิจอุตสาหกรรม เช่น เวสติ้งเฮาส์ (Westinghouse), เบลล์ เทเลโฟน (Bell Telephone), เจเนอรัลอิเล็กทริก (General Electric) เป็นต้น โอลาฟ เฮลเมอร์ นักอนาคตวิทยาคนสำคัญ ได้กล่าวว่า การวิจัยอนาคตได้กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญของนักกำหนดนโยบายและวางแผนไปแล้ว

หลังจากปี ค.ศ. 1967 เป็นต้นมา การวิจัยอนาคตได้แพร่หลายเข้าไปในยุโรป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และอิตาลี ในปารีส เบร์ตรัง เดอ ยองเวเนล (Bertrand de Jonvenel) ได้จัดตั้ง สโมสรแห่งโรมขึ้น (Club of Rome) ผลงานสำคัญของคณะนักวิจัยอนาคตกลุ่มนี้ คือในปี ค.ศ. 1972 ได้เสนอ “ขีดจำกัดความเจริญ” (The Limit of Growth) ซึ่งสร้างภาพอนาคตในปี ค.ศ. 2000 ด้วยการฉายภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร ทรัพยากร การผลิตอาหารและมลภาวะ และในปี ค.ศ. 1974 ได้เสนอ “มนุษยชาติ ณ จุดหันเห” กล่าวถึงทางเลือกและการแก้ไขปัญหาจากความเจริญของมนุษยชาติ กล่าวได้ว่า ในช่วงระยะเวลา 10 ปีนี้ (ค.ศ. 1960 – 1969) การวิจัยอนาคตได้พัฒนาก้าวหน้ามาก มีระเบียบวิธีการ เฉพาะของ

ตนเอง นับตั้งแต่นั้นมาการวิจัยอนาคตได้เข้าไปมีบทบาทอย่างสำคัญต่อการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย และวางแผนขององค์กรธุรกิจต่าง ๆ การวิจัยด้านนี้เป็นที่สนใจกันอย่างแพร่หลายทั้งกับหน่วยงานราชการ บริษัท และบุคคล ในทางการศึกษามีองค์กรหลายแห่งได้สนใจนำเอาการวิจัยอนาคตมาใช้กำหนดนโยบายและวางแผน การศึกษา เช่น Rand Cooperation, Institute of Social Science Research, The Institute for Future of Middletown, The Future Group of Glastonbury และ Educational Policy Research Centre เป็นต้น พร้อมกันนี้ได้จัดตั้งโครงการ การวิจัยอนาคตขึ้นหลายโครงการ เช่น The Futurist Curriculum Project, The Program for The Study of The Future in Education, The Study Commission on Undergraduate Education and The Education of Teachers.

2.4.5 รูปแบบการวิจัยอนาคต

การวิจัยอนาคตแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ (36)

ระยะที่ 1 (Phase-I Classical Linear Projection: 1960 – 1970) ในช่วง 10 ปีแรก การวิจัยอนาคตใช้วิธีการฉายภาพแบบการพยากรณ์เชิงเส้นตรง วิธีการนี้ใช้ได้ดีกับการพยากรณ์บางอย่างที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอื่น ๆ น้อยตัว การวิจัยอนาคตสามารถพยากรณ์ได้โดยใช้ข้อมูลเดิมในระยะที่ผ่านมา เช่น จากจำนวนนักเรียนในระยะ 4 - 5 ปีที่ผ่านมาที่กำลังเพิ่มขึ้น หรือสามารถพยากรณ์ได้จากตัวชี้บางตัว เช่น อัตราการเกิด เป็นต้น

ระยะที่ 2 (Phase-II Multiple Alternative Future: 1965 - 1967) ในช่วงระยะเวลา 2 ปี รูปแบบการวิจัยอนาคตแบบใหม่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาใช้ควบคู่กันไปกับวิธีการแบบเดิมซึ่งมีข้อมูลจำกัดอยู่มาก การวิจัยอนาคตแบบที่พัฒนาขึ้นมาใหม่นี้มีหลักสำคัญ คือ อนาคตที่อาจเป็นไปได้นั้นมีหลายแนวทาง การวิจัยอนาคตพยายามใช้ข้อมูลที่มีการสร้างทางเลือกที่เป็นไปได้มากที่สุดและเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด ภายใต้ทรัพยากร เวลา งบประมาณที่มีเพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป

ระยะที่ 3 (Phase-III Cross – Impact Future :1972 ถึงปัจจุบัน) ในช่วงระยะเวลา 10 ปี การวิจัยอนาคตได้ขยายแนวความคิดออกไปศึกษาผลกระทบของความรู้เกี่ยวกับอนาคตจากวิทยาการทุกแขนง การนำผลกระทบจากทุกองค์ประกอบมาพิจารณาร่วมกัน จะช่วยให้การสร้างภาพอนาคตมีความสมบูรณ์มากขึ้น

การวิจัยอนาคตเป็นแนวทางใหม่สำหรับวงการวิจัยในประเทศไทย โดยมีวิธีการและกระบวนการ ตลอดจนเทคนิควิทยาที่ใช้ในการวิจัยเพื่ออนาคตนั้น ได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ผลการวิจัยอนาคตที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด (39) กล่าวว่าการ

วิจัยในอนาคตเป็นการศึกษาเพื่อมองเหตุการณ์หรือพฤติกรรมในอนาคต (ระยะยาวหรือระยะสั้นก็ตาม) ที่เกี่ยวข้องกับการทำนาย และคาดการณ์

2.4.6 เทคนิควิจัยเดลฟาย

เทคนิคเดลฟายเป็นเทคนิคการวิจัยที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจ การเมือง เศรษฐกิจ และการศึกษา สำหรับทางเทคโนโลยีการศึกษาได้มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวาง เช่น การวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มของเทคโนโลยีการศึกษา อีก 5 ปี ทิศทางการวิจัยเทคโนโลยีการศึกษาในอนาคต แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนแบบ e – Learning ของประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งเทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการวินิจฉัยหรือตัดสินใจปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยไม่มีการเผชิญหน้ากันโดยตรงของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เช่นเดียวกันกับการระดมสมอง ทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่และอิสระ โดยไม่ต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังมีโอกาสกลั่นกรองความคิดเห็นของตนเองอย่างรอบคอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ได้

ความเป็นมาและความหมายของเทคนิคเดลฟาย เทคนิคการวิจัยแบบ เดลฟาย เป็นเทคนิคที่ได้รับการยอมรับในหมู่นักวิชาการทางการศึกษาอย่างมากในปัจจุบัน ถูกค้นพบและพัฒนาโดยโอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และ นอร์แมน ดาลกี (Norman Dalkey) นักวิจัยของ บริษัท แรนด์ (Rand Cooperation) เมื่อต้นปี ค.ศ. 1960 เพื่อใช้ในการถามและเก็บความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพยากรณ์ทางด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

อเล็กซ์ เจ ตุคานิส (40) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นการทำนายเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะเป็นไปได้ในอนาคต เทคนิคนี้ มุ่งที่จะลดผลกระทบหรืออิทธิพลของบุคคลอื่นๆ ในกรณีที่ต้องมีการเผชิญหน้ากัน ในขณะเดียวกันก็เป็นการลดผลกระทบทางด้านความคิดระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้วยกัน หรืออาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการรวบรวมคำตอบที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเกี่ยวกับเรื่องที่เราต้องการจะศึกษา ในขณะที่ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ไม่ได้เกี่ยวข้องจะถูกจำกัดลงด้วย

อัลเฟรด รัสป์ จูเนียร์ (41) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิม ที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะหรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติของที่ประชุม โอลาฟ เฮลเมอร์ และนิโคลัส เรสเซอร์ (42) ให้คำนิยามของเทคนิคเดลฟายว่า

เป็นโครงการจัดทำอย่างละเอียดรอบคอบในการที่จะสอบถามบุคคล ด้วยแบบสอบถามในเรื่องต่างๆ เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นกลับมา สำหรับจุดมุ่งหมายของเทคนิคเดลฟายนั้น มุ่งที่จะรวบรวม การพิจารณาการตัดสินใจและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต ในส่วนที่เกี่ยวกับเวลาปริมาณ และ/หรือ สภาพการณ์ที่ต้องการจะให้เป็น

ทอร์นตันและคณะ (40) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหาและตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นวิธีการที่จะเป็นการขัดเกลาและได้รับความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

เจนเซน (88) ได้ให้คำนิยามของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นโครงการจัดทำรายละเอียดรอบคอบ ในการที่จะสอบถามบุคคลด้วยแบบสอบถามในเรื่องต่างๆ เพื่อจะได้ให้ข้อมูลและความคิดเห็นกลับมา โดยมุ่งที่จะรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต

จอห์นสัน (43) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะหรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติของที่ประชุม

ประยูร ศรีประสาธน์ (42) กล่าวถึงความหมายของเทคนิคเดลฟายไว้ว่า เป็นขบวนการที่จะเสาะหาความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มคนเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคตในเรื่องที่เกี่ยวกับเวลา ปริมาณ และ/หรือสภาพการณ์ที่ต้องการจะให้เป็น ทั้งนี้โดยใช้วิธีการเสาะหาความคิดเห็นโดยการใช้แบบสอบถามแทนการเรียกประชุม

สุวรรณา เชื้อรัตนพงศ์ (44) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่าเป็นขบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับอนาคตจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยที่ผู้ทำการวิจัยไม่ต้องนัดสมาชิกในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมพบปะกัน แต่ขอร้องให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจปัญหาในรูปแบบของการตอบแบบสอบถาม

ดิลก บุญเรืองรอด (36) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟาย ว่าเป็นวิธีการนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาใช้ประโยชน์อย่างมีระบบแบบแผน หรือเป็นการขัดเกลาการตัดสินใจของกลุ่ม เป็นเทคนิคของการรวบรวมข้อมูลที่เอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญใดคนหนึ่ง หรือความคิดเห็นของกลุ่มที่มาประชุมกัน

ประเทือง เพ็ชรรัตน์ (45) ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นกระบวนการหนึ่งของการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับเรื่องราวในอนาคตที่กระจายกันให้สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะนำไปใช้ในการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ชนิตา รักษ์พลเมือง (46) ได้กล่าวถึงความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเทคนิคในการทำนายเหตุการณ์ หรือความเป็นไปได้ในอนาคตโดยอาศัยฉันทามติ ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปที่เป็นแนวคิดหรือเป็นการทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นหรือความเป็นไปในอนาคต ข้อสรุปจากฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนี้ จะสามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจด้านต่าง ๆ ได้ ทั้งในเชิงวิชาการและบริการ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยไม่มีการเผชิญหน้ากันโดยตรงของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เช่นเดียวกันกับการระดมสมอง ทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่และอิสระ โดยไม่ต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังมีโอกาสถกเถียง ความคิดเห็นของตนอย่างรอบคอบทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ได้

2.4.7 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟาย (Delphi)

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟาย เป็นชื่อวิหารอันศักดิ์สิทธิ์ในสมัยกรีกโบราณ ที่มีผู้คนให้ความนับถือศรัทธาอย่างมาก ไปขอคำทำนายมากที่สุด จากตำนานของควมมีชื่อเสียงในการทำนายดังกล่าว คำว่า “เดลฟาย” จึงถูกนำมาใช้เป็นชื่อของเทคนิคการรวบรวม ความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยอาศัยความคิดเห็นที่สอดคล้องตรงกันของผู้เชี่ยวชาญในการนำมาซึ่งข้อสรุปที่น่าเชื่อถือ ความหมายของเทคนิคเดลฟาย มีผู้ให้คำนิยามของเทคนิคของเดลฟาย (Delphi technique) ไว้หลายกลุ่ม ทั้งนักวิชาการต่างประเทศและนักวิชาการไทย ดังนี้

สมบุญรณ์ ดันยะ (47) กล่าวว่าเทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการของการค้นคว้าและขัดเกลากการตัดสินใจของกลุ่ม

จูลี ฟิล (48) กล่าวถึงเทคนิคเดลฟายว่า เป็นวิธีการที่นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาใช้อย่างมีระบบ

รัสป์ จูเนียร์ อัลเฟรด (41) อธิบายถึงเทคนิคเดลฟายว่าเป็นเทคนิคของการรวบรวมการ

พิจารณาตัดสินที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่ต้องขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ หรือความคิดเห็นของกลุ่ม หรือมติที่ประชุม

คาร์เวีย บี. แอนเดอร์สัน (49) ให้ทัศนะว่าเทคนิคเดลฟาย คือ เป็นวิธีการระดมความคิดเห็นที่สอดคล้องของกลุ่ม เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข และหาความเชื่อมั่นในการทำนายเกี่ยวกับอนาคต

จากความหมายเหล่านี้สรุปได้ว่า เทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการวิจัยโดยการนำความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ หรือสรุปเรื่องด้วยความคิดเห็นที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ ซึ่งตรงกับสุลลี ทวีบุตร (50) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า เทคนิคเดลฟายเป็นกระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่เกี่ยวกับเหตุการณ์หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันหรือฉันทามติในการนำมาสรุปที่นำเชื่อถือ เทคนิคเดลฟายมีความคิดพื้นฐานมาจากสุภาวจิตโบราณที่ว่า “หลายหัวดีกว่าหัวเดียว” นั่นคือ การพิจารณาสรุปหรือตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ควรเป็นการพิจารณาของกลุ่มบุคคลมากกว่าการพิจารณาตัดสินใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และกลุ่มบุคคลดังกล่าวควรเป็นผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ซึ่งจะทำให้ผลการพิจารณามี ความถูกต้องน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าวนำมาสู่ข้อตกลงเบื้องต้นของเทคนิคเดลฟาย 2 ประการ คือ (50)

1. การตัดสินใจโดยกลุ่มบุคคล มีความตรงมากกว่าการตัดสินใจโดยคนคนเดียว และการตัดสินใจจะมีความตรงมากขึ้น ถ้าผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญในประเด็นนั้นๆ
2. การตัดสินใจกลุ่มบุคคลทำให้มีความเที่ยงมากขึ้นและการไม่เผชิญหน้าระหว่างสมาชิกในกลุ่มสามารถลดผลกระทบจากอิทธิพลจากอคติและความคิดของกลุ่มได้

2.4.8 ระยะเวลาในการศึกษาอนาคต

โจเซฟ เอริล (51) ได้แบ่งระยะเวลาในการศึกษาอนาคตออกเป็น 5 ระยะด้วยกัน คือ

1. ปัจจุบัน	ตั้งแต่ปัจจุบันไปจนถึงปีหน้า
2. อนาคตระยะใกล้	ตั้งแต่ 1 - 5 ปี
3. อนาคตระยะกลาง	ตั้งแต่ 5 - 20 ปี

4. อนาคตระยะยาว	ตั้งแต่ 20 - 50 ปี
5. อนาคตระยะใกล้	ตั้งแต่ 50 ปี หรือมากกว่านั้นขึ้นไป

การศึกษาอนาคตส่วนใหญ่จะศึกษาในระยะกลาง คือ อยู่ประมาณช่วง 5 – 20, 25 ปี เพราะมีความเชื่อว่าการศึกษาระยะกลางนี้ ถ้าผลการศึกษาออกมาและเรานำผลการศึกษานั้นมาปฏิบัติอย่างจริงจังจะทันที่คนรุ่นเราได้เห็นผล

สมบูรณ์ ดันยะ (47) ได้อธิบายถึงลักษณะทั่วไปของเทคนิคเดลฟาย ไว้ดังนี้

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมในการวิจัยนี้ จะไม่ทราบว่ามีใครบ้างที่ร่วมอยู่ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนี้ เหตุที่ต้องทำเช่นนี้ ก็เพื่อเป็นการขจัดอิทธิพลของกลุ่ม หรืออิทธิพลของลักษณะเด่นของผู้เชี่ยวชาญบางคน ที่อาจจะส่งผลต่อความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ ดังนั้นในการวิจัยโดยใช้เทคนิคนี้จึงมักใช้แบบสอบถามหรือวิธีการสื่อสารอื่นๆ ที่ช่วยให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดไม่ต้องมาเผชิญหน้ากันและเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้องเชื่อถือได้ จึงจะต้องได้มีการใช้แบบสอบถามซ้ำ หลายๆ รอบ

2. ในแต่ละรอบของแบบสอบถาม ที่ส่งกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนนั้นผู้วิจัยจะได้แสดงผลสรุปของคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญคนนั้นๆ เองในรอบก่อนเอาไว้ด้วยเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้ทราบความคิดเห็นของตนเป็นอย่างไร แตกต่างกับความคิดเห็นของคนอื่นหรือไม่อย่างไร

3. เป็นกระบวนการที่ใช้วิธีการทางสถิติ เข้ามาช่วยในการจำกัดวงคำตอบ ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นการลดการกระจายคำตอบของกลุ่มทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และนอกจากนั้นยังใช้สถิติเข้ามาช่วยในการยืนยันความคิดเห็นในคำตอบรอบสุดท้ายของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้น เป็นตัวแทนของความคิดเห็นของสมาชิกทั้งหมดในกลุ่มด้วย

กระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย สมบูรณ์ ดันยะ (47) ได้กล่าวถึงกระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ดังนี้

1. กระบวนการวิจัย ซึ่งเริ่มต้นด้วยเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือกลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถาม

2. กระบวนการที่สำคัญของการใช้เทคนิคเดลฟายอยู่ที่ใช้ชุดของแบบสอบถามเนื่องจากเทคนิคเดลฟาย เป็นกระบวนการวิจัยที่ใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นหลัก ดังนั้นเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้องจึงต้องมีการตอบซ้ำกันหลายครั้ง แบบสอบถามฉบับแรก มักจะ

เป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งให้ผู้ตอบสนองในประเด็นปัญหากว้างๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะจัดเก็บรวบรวมความคิด และความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด แบบสอบถามฉบับที่สองพัฒนาคำตอบมาจากแบบสอบถามฉบับแรก ความคิดเห็นที่ทั้งหมดของผู้เชี่ยวชาญในแบบสอบถามฉบับแรก จะนำมาสร้างในรูปประโยคหรือข้อความที่เกี่ยวกับปัญหาหรือหัวข้อที่ต้องการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ ในการเลือกสรรผู้เชี่ยวชาญควรคำนึงถึง

1. ความสามารถของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกผู้ที่มีความสามารถเป็นเลิศในสาขานั้นๆ อย่างแท้จริง ไม่ควรเลือกโดยอาศัยความคุ้นเคยหรือติดต่อง่าย

2. จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกให้มีจำนวนมากเพียงพอเพื่อจะได้ความคิดเห็นใหม่ๆ และได้คำตอบที่มีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่าควรมีผู้เชี่ยวชาญจำนวนกี่คนนอกจากนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เชี่ยวชาญยังมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือของคำตอบ คือ การอุทิศตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม หากว่าผู้ตอบเห็นความสำคัญและอุทิศตัวต่อการตอบอย่างแท้จริงแล้ว ข้อมูลที่ได้มาเชื่อถือและตรงกับความเป็นจริงมากขึ้น ตรงกันข้ามหากผู้ตอบไม่เห็นความสำคัญและตอบอย่างเพียงเพื่อให้เสร็จสิ้นไปเท่านั้นแล้ว โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดก็จะมีมากยิ่งขึ้น

ธานีรัตน์ สิทธิบุรณ์ (52) ได้กล่าวว่า เนื่องจากเทคนิคเดลฟายเป็นกระบวนการระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญโดยตรง ดังนั้น การเลือกผู้เชี่ยวชาญจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง สิ่งที่ต้องคำนึงมีดังต่อไปนี้ คือ

1. ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากผลของการวิจัยจะมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เชี่ยวชาญเป็นสำคัญ การเลือกเพื่อให้ได้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ มวลประสบการณ์ และความเข้าใจในเรื่องนั้นที่จะศึกษาเป็นอย่างดี จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยควรที่จะต้องกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญไว้ให้ชัดเจนและเหมาะสม

2. จำนวนผู้เชี่ยวชาญ สำหรับจำนวนผู้เชี่ยวชาญนั้น ไม่ได้มีการกำหนดอย่างแน่นอนว่า จะต้องกี่คน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นสำคัญ จากการศึกษางานวิจัยใช้เทคนิคเดลฟาย พบว่า จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมโครงการวิจัยนั้น มีตั้งแต่สิบคนขึ้นไป จนถึงจำนวนเป็นร้อยเป็นพัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้วย ถ้ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความแตกต่างกันมาก อาจต้องใช้จำนวนผู้เชี่ยวชาญมาก ดังเช่น การวิจัยในประเทศญี่ปุ่น บางครั้งเคยใช้ผู้เชี่ยวชาญถึง 4,000 คน อย่างไรก็ตาม แมคมิลแลน (53) ได้เสนอผลการวิจัย

เกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้ในการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายว่า เมื่อมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมาก ดังตาราง 1

ตารางที่ 2 แสดงผลการลดลงของความคลาดเคลื่อนของจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	การลดลงของความ	ความคลาดเคลื่อนที่
	คลาดเคลื่อน	ลดลง
1 – 5	1.20 – 0.70	0.50
5 – 9	0.70 – 0.58	0.12
9 – 13	0.58 – 0.54	0.04
13 – 17	0.54 – 0.50	0.04
17 – 21	0.50 – 0.48	0.02
21 – 25	0.48 – 0.46	0.02
25 – 29	0.46 – 0.44	0.02

ที่มา : แมคมิลแลน (53)

3. แบบสอบถามควรเขียนให้ชัดเจน สละสลวย อ่านง่าย และเข้าใจ นอกจากนี้ควรเว้นระยะในการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละรอบไม่ควรนานเกินไป เพราะอาจมีผลให้ผู้ตอบรับลืมเหตุผลที่เลือกตอบในรอบที่ผ่านมา

4. ผู้ทำการวิจัย จะต้องมีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาคำตอบ และให้ความสำคัญในการตอบที่ได้รับอย่างเสมอกันทุกข้อ โดยไม่มีความลำเอียง แม้ว่าในขั้นนั้น ๆ จะมีบางคนไม่ตอบก็ตาม ทั้งยังมีการวางแผนล่วงหน้าเป็นอย่างดีในการดำเนินงานตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยแบบเดลฟายด้วย

จุดเด่นและจุดด้อยของเทคนิคเดลฟาย ทิพาพร ศิริพันธ์ (82) ได้กล่าวถึงจุดเด่นจุดด้อยของการวิจัยแบบเดลฟายไว้ ดังนี้

1. จุดเด่นของเทคนิคเดลฟาย

1.1 เป็นเทคนิคที่สามารถรวบรวมความคิดเห็นโดยไม่ต้องมีการพบปะประชุมกัน ซึ่งเป็นการทุ่นเวลาและค่าใช้จ่ายมาก

1.2 ข้อมูลที่ได้จะเป็นคำตอบที่น่าเชื่อถือ เนื่องจาก

1.2.1 เป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น อย่างแท้จริง

1.2.2 ได้มาจากการซักถามหลายรอบจึงเป็นคำตอบที่ได้กลั่นกรองมาอย่างรอบคอบ

1.2.3 ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่ และอิสระไม่ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดหรืออำนาจเสียงส่วนใหญ่ เพราะผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นไม่ทราบว่ามีใครอยู่ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญบ้าง และไม่ทราบด้วยว่าแต่ละคนมีความคิดเห็นอย่างไร

1.3 คณะทำงาน สามารถระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่จำกัดทั้งในเรื่องจำนวนผู้เชี่ยวชาญ สภาพภูมิศาสตร์หรือเวลา

1.4 เป็นเทคนิคที่มีขั้นตอนการดำเนินงานไม่ยากนักและได้ผลอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

1.5 คณะทำงานสามารถลำดับความสำคัญของข้อมูลและเหตุผลในการตอบ รวมทั้งความสอดคล้องในเรื่องความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี

2. จุดด้อยของเทคนิคเดลฟาย

2.1 ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกมิใช่เป็นผู้มีความสามารถหรือเชี่ยวชาญในสาขานั้นอย่างแท้จริง ซึ่งทำให้ข้อมูลที่ได้ขาดความเชื่อมั่น

2.2 ผู้เชี่ยวชาญไม่เต็มใจให้ความร่วมมือในการวิจัยอย่างแท้จริงโดยตลอด

2.3 คณะทำงานขาดความรอบคอบหรือมีความลำเอียงในการพิจารณาวิเคราะห์คำตอบที่ได้ในแต่ละรอบแบบสอบถามที่ส่งไปสูญหายไประหว่างทางหรือไม่ได้รับคำตอบกลับมาครบในแต่ละรอบ

ลักษณะทั่วไปของเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique)

ลักษณะทั่วไปของเทคนิคเดลฟาย ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่ร่วมการวิจัยจะไม่ทราบ ว่าใครบ้างจะมีส่วนออกความเห็น นับเป็นการขจัดอิทธิพลของแต่ละคนที่จะส่งผลต่อความคิดเห็นของคนอื่น สื่อของการแสดงความคิดเห็นจึงมักจะอยู่ในรูปแบบสอบถามหรือสิ่งอื่นที่ไม่ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญมาพบกัน แต่จะต้องสอบถามหลายรอบ แต่ละรอบที่ถามไปจะต้องมีการสรุปความคิดเห็นของกลุ่มในรอบที่ผ่านมาให้ทราบด้วย นับเป็นการระดมความคิดเห็นด้วยข้อมูลทางสถิติของกลุ่มที่ดี (34) นอกจากนั้น จากคำนิยามของเทคนิคเดลฟายที่ได้กล่าวมาข้างต้น ยังแสดงให้เห็นคุณลักษณะของเทคนิคเดลฟาย ได้ดังนี้ (42)

1. เนื่องจากเทคนิคนี้ มุ่งแสวงหาความคิดเห็นของกลุ่มคนด้วยการตอบแบบสอบถาม ดังนั้นผู้เข้าร่วมโครงการจึงจำเป็นต้องตอบคำถามตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นในแต่ละรอบ
2. เทคนิคนี้ไม่ต้องการให้ความคิดเห็นของผู้อื่นแต่ละคน มีผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อการพิจารณาตัดสินใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนั้นผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนจะไม่ทราบว่า มีผู้ใดบ้างที่ได้รับการคัดเลือกเข้าอยู่ในโครงการ และจะไม่ทราบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการแต่ละคนมีความคิดเห็นในแต่ละข้ออย่างไร จะรู้เฉพาะคำตอบของตนเองเท่านั้น
3. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการแต่ละคนตอบแบบสอบถามด้วยการกลั่นกรองอย่างละเอียด รอบคอบ และเพื่อให้คำตอบที่ได้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น ผู้ทำการวิจัยจะแสดงความคิดเห็นของผู้ที่เข้าร่วมโครงการเห็นสอดคล้องต้องกันในคำตอบแต่ละข้อของแบบสอบถามที่ตอบไปในครั้งก่อน และความคิดเห็นที่สอดคล้องกันนี้จะแสดงในรูปสถิติ โดยผู้ทำการวิจัยจะจัดส่งไปให้ผู้เข้าร่วมโครงการแต่ละคนได้ทราบ เพื่อพิจารณาว่าจะคงคำตอบเดิมหรือจะเปลี่ยนแปลงคำตอบเดิมประการใดบ้าง ซึ่งจะต้องบอกเหตุผลให้ทราบด้วย

ข้อจำกัดในการใช้เทคนิคเดลฟาย

สุวรรณา เชื้อรัตน์พงศ์ (44) และ ชนิตา รัชพลเมือง (46) ได้กล่าวถึงข้อจำกัดในการใช้เทคนิคเดลฟายไว้ว่า แม้ว่าเทคนิคเดลฟายจะเป็นการวิจัยที่สามารถรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญได้เป็นอย่างดีวิธีหนึ่ง แต่ในการใช้เทคนิคเดลฟายให้ได้ผลสมบูรณ์ มีข้อควรคำนึงดังนี้

1. ด้านเวลา ผู้ทำวิจัยควรมีเวลามากเพียงพอ โดยทั่วไปใช้เวลาประมาณ 2 เดือนจะเสร็จสิ้น อย่างไรก็ตามอาจใช้เวลาช้าหรือเร็วกว่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะส่งแบบสอบถามแต่ละรอบคืนมาช้าหรือเร็วเพียงใด

2. ด้านผู้เชี่ยวชาญ ในการเลือกสรรผู้เชี่ยวชาญนั้น ผู้วิจัยควรคำนึงถึง

2.1 ความสามารถของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถเป็นเลิศในสาขานั้นๆ อย่างแท้จริง ควรเป็นผู้รอบรู้และรู้จักในประเด็นที่ศึกษาอย่างจริงจัง อาจเป็นผู้ที่ศึกษาเรื่องดังกล่าวมาเป็นเวลานาน เป็นผู้มีตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบหรือมีประสบการณ์โดยตรงกับประเด็นปัญหาที่ศึกษา ไม่ควรเลือกโดยอาศัยความคุ้นเคยหรือการติดต่อได้ง่าย

2.2 ผู้วิจัยควรกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจัดสรรกลุ่มคนที่ จะเข้าร่วมในการวิจัย หรืออาจอาศัยการสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิในวงการนั้นๆ ให้เสนอ รายชื่อบุคคลซึ่งควรได้รับการคัดเลือกให้เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ การคัดเลือกนี้จำเป็นต้อง พิจารณากันอย่างละเอียด รอบคอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ที่เหมาะสมจริงๆ และเมื่อคัดเลือกกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญได้แล้ว ผู้วิจัยควรติดต่อขอความร่วมมือในการวิจัย ในเรื่องของการติดต่อขอความ ร่วมมือในการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญนั้น ประเทือง เพชรรัตน์ (45) ได้เสนอแนะวิธีไว้ว่า ให้หาที่อยู่ หรือที่ทำงานพร้อมหมายเลขโทรศัพท์ (ถ้ามี) ของผู้เชี่ยวชาญเก็บไว้เป็นหลักฐาน แล้วส่ง จดหมายแจ้งให้ผู้เชี่ยวชาญทราบรายละเอียดของโครงการวิจัย และเหตุผลที่เลือกท่านผู้นั้นเป็น ผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งขอความร่วมมือไว้ล่วงหน้า

3. ความร่วมมือของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกผู้ที่มีความเต็มใจ ตั้งใจ ยินยอม สละเวลา และมั่นใจในการให้ความร่วมมือกับงานวิจัยโดยตลอด รวมทั้งให้ความสำคัญแก่การ วิจัย จะเป็นตัวแปรคำตอบที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นของข้อมูลที่ได้รับ

4. จำนวนผู้เชี่ยวชาญ ควรเลือกให้มีจำนวนมากเพียงพอ เพื่อจะได้ความ คิดเห็นใหม่ๆ และได้คำตอบที่มีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น นักวิจัยบางคนให้ความเห็น ว่า ผู้เชี่ยวชาญ 5 – 10 คนในกลุ่มก็มากเพียงพอ แต่บางคนให้ความคิดเห็นว่าจำนวน ผู้เชี่ยวชาญ 10 – 15 คนในกลุ่มเดียวกันก็มากเพียงพอแล้ว โดยทั่วไปไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่า ควรมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญกี่คน แต่จะขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มและประเด็นปัญหาที่ศึกษาเป็น สำคัญ หากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีลักษณะเป็นเอกพันธ์ อาจจำเป็นต้องใช้เพียง 10 – 15 คน แต่ถ้า

กลุ่มมีความแตกต่างกัน มีลักษณะเป็นเอกพันธ์ อาจต้องใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ศึกษาเป็นจำนวนมาก

แมคมิลแลน (53) ได้เสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญที่จะใช้ในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายว่าเท่าไรจึงจะเหมาะสมใน การประชุมประจำปีของสมาคมโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น รัฐแคลิฟอร์เนีย (California Junior Colleges Association) เมื่อ ปี พ.ศ. 2514 พบว่า เมื่อมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราการลดลงของความคลาดเคลื่อนจะมีน้อยมาก แบบสอบถาม ควรเขียนให้ชัดเจน สละสลวย ง่ายแก่การอ่านและเข้าใจ นอกจากนี้การเว้นระยะในการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละรอบไม่ควรให้ห่างนานเกินไป เพราะอาจมีผลให้ผู้ตอบลืมหุตุผลที่เลือกหรือตอบในรอบที่ผ่านมาได้ผู้ทำการวิจัยต้องมีความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาคำตอบและให้ความสำคัญในคำตอบที่ได้รับอย่างเสมอกันทุกข้อโดยไม่มีความลำเอียง แม้ว่าในข้อ นั้นๆ จะมีบางคนไม่ตอบก็ตาม ทั้งยังควรมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างดีในการดำเนินงานตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยเทคนิคเดลฟายด้วย

ขั้นตอนการดำเนินงานของเทคนิคเดลฟาย

อัลเลน (36) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการทำวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายว่า มีขั้นตอนทั่วไป 10 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นกำหนดคำถาม ขั้นแรกสุดผู้วิจัยต้องกำหนดคำถาม โดยเฉพาะคำถามที่ว่าการอะไรจากผู้เชี่ยวชาญ คำตอบของคำถามนี้จะช่วยให้สามารถเลือกผู้เชี่ยวชาญได้ถูกต้อง
2. ขั้นเลือกผู้เชี่ยวชาญ เมื่อทราบสิ่งที่ต้องการจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ก็จะช่วยให้สามารถเลือกผู้เชี่ยวชาญได้
3. ขั้นพัฒนาแบบสอบถามรอบแรก ในการพัฒนาแบบสอบถามครั้งนี้โดยทั่วไปแล้วจะใช้คำถามปลายเปิดทั้งนี้เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่แล้วส่งสำรวจครั้งที่ 1
4. ขั้นวิเคราะห์แบบสอบถาม คำตอบที่ได้จะถูกนำมาวิเคราะห์ จัดประเภท และหมวดหมู่ ให้ง่ายแก่การเข้าใจ
5. ขั้นพัฒนาแบบสอบถามรอบที่สอง จากคำถามที่ได้จัดหมวดหมู่แล้ว ผู้วิจัยสามารถพัฒนาแบบสอบถามที่มีคำถามประเภทปลายปิดได้ ซึ่งอาจเป็นแบบให้เรียงลำดับ

ความสำคัญหรือให้ประมาณค่าได้ ทั้งนี้แล้วแต่เรื่องที่ต้องการจะวิจัย แล้วส่งสำรวจครั้งที่ 2

6. ขั้นพัฒนาแบบสอบถามรอบที่สาม ในการนำผลสำรวจครั้งที่ 2 มาวิเคราะห์ จำเป็นต้องวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (Inter quartile Range) จากนั้นให้พัฒนาแบบสอบถามขึ้นใหม่ โดยให้ระบุค่าสถิติทั้ง 2 ประเภทไว้ในแบบสอบถามด้วยพร้อมทั้งระบุด้วยว่า ผู้เชี่ยวชาญคนนั้น มีความเห็นอยู่จุดใดในหรือนอกพิสัย แล้วส่งให้ผู้ตอบ (ผู้เชี่ยวชาญ) ตอบในรอบที่ 3 พร้อมทั้งแสดงเหตุผลประกอบด้วย ซึ่งมีมาตรฐานคือ คะแนนตัวที่อยู่ตรงกลางของกลุ่มเมื่อจัดเรียงลำดับคะแนนแล้ว ส่วนพิสัยระหว่างควอร์ไทล์คือ ผลต่างระหว่าง ควอร์ไทล์ที่ 3 กับควอร์ไทล์ที่ 1 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์แคบแสดงว่าคำตอบที่วิเคราะห์ได้นั้นมีความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกัน (45)

7. ขั้นพัฒนาแบบสอบถามรอบที่สี่ เมื่อวิเคราะห์ใหม่มักพบว่า มีผู้ตอบนอกพิสัยพอสมควรให้กำหนดแบบสอบถามครั้งที่ 4 พร้อมค่าสถิติเช่นเดิม และถามย้ำผู้ตอบนอกพิสัยว่าเพราะเหตุใดจึงยอมรับความเห็นส่วนใหญ่ไม่ได้

8. ขั้นพัฒนาแบบสอบถามรอบที่ห้า วิเคราะห์ผลของรอบที่ 4 ถ้ายังคงพบความเห็นขัดแย้งมากอยู่เช่นเดิม ให้พัฒนาแบบสอบถามครั้งที่ 5 แสดงค่าสถิติทั้งสองค่า พร้อมทั้งความเห็นขัดแย้งและสนับสนุนของผู้ตอบเช่นเดิม แล้วส่งย้ำความเห็นอีกครั้ง

9. ขั้นวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) จากการสำรวจครั้งสุดท้ายจะเป็นค่าตัวแทนคำตอบของกลุ่ม

10. รายงานผล การเขียนรายงานให้แสดงค่าสถิติเท่าที่วิเคราะห์ไว้ทั้งหมด พร้อมทั้งเหตุผล

เกษม บุญอ่อน (53) และสุวรรณา เชื้อรัตนพงศ์ (44) ได้กล่าวถึงหลักการของกระบวนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายไว้อย่างสอดคล้องกันว่า เพื่อให้ได้ความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกันและน่าเชื่อถือมากขึ้นจึงต้องถามย้ำความเห็นโดยการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหลายรอบ โดยทั่วไปมักจะถามความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 3 – 4 รอบ ด้วยกัน นอกจากนั้น สุวรรณา เชื้อรัตนพงศ์ (44) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า โดยทั่วไปมักจะตัดการส่งแบบสอบถามในรอบที่ 4 แล้วใช้ผลที่ได้ในรอบที่ 3 พิจารณาเสนอผลการวิจัย เพราะความคิดเห็นในรอบที่ 3 และรอบที่ 4 มีความแตกต่างกันน้อยมาก ข้อดีและปัญหาของเทคนิคเดลฟาย สุวรรณา เชื้อรัตนพงศ์ (44) ชนิตา รักษ์พลเมือง (46) ประยูร ศรีประสาธน์ (42) และ ประเทือง เพ็ชรรัตน์ (45) ได้กล่าวถึงเทคนิคเดลฟายว่า มีข้อดีและปัญหาไว้อย่างสอดคล้องกัน พอสรุปได้ ดังนี้

ข้อดีของเทคนิคเดลฟาย

1. วิเคราะห์ง่าย เทคนิคเดลฟายใช้ค่าสถิติเพียง 2 ค่าเท่านั้นคือ มัธยฐาน (Median) กับค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Inter quartile Range)
2. ทุ่นเวลา เทคนิคเดลฟายใช้เวลาเพียงระยะสั้น คือถ้าให้เวลาผู้เชี่ยวชาญตอบคำถามโดยเฉลี่ยรอบละ 2 สัปดาห์ นับจากวันส่งคำถามไปจนกระทั่งได้รับคำตอบคืนมา ประมาณ 2 - 3 เดือนก็เขียนรายงานผลการวิจัยได้ นับเป็นเทคนิคที่มีขั้นตอนการดำเนินการไม่ยากนักและได้ผลอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ
3. มีความเชื่อถือได้มาก ข้อมูลที่ได้จะมีความน่าเชื่อถือมาก เพราะ เป็นคำตอบที่ได้มาจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ อย่างแท้จริง
4. ผลิตผลของการวิจัยเทคนิคเดลฟาย ผ่านการพิจารณาไตร่ตรองหลายขั้นตอนจากการคำถามหลายรอบจึงเป็นคำตอบที่กลั่นกรองมาอย่างรอบคอบเพราะความสอดคล้องกันของความคิดเห็นได้มาจากการพิจารณาร่วมกันอย่างละเอียดรอบคอบ ช่วยให้ความเชื่อมั่นของคำตอบที่ได้รับนั้นสูงขึ้น
5. ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่และอิสระ ไม่ได้ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดหรืออำนาจเสียงส่วนใหญ่ เพราะผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นจะไม่ทราบว่ามีใครอยู่ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญบ้าง และไม่ทราบด้วยว่าแต่ละคนมีความคิดเห็นอย่างไร
6. ผู้เชี่ยวชาญมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างเท่าเทียมกัน เพราะทุกคนจะตอบแบบสอบถามฉบับเดียวกันทุกขั้นตอน และมีโอกาสปรับเปลี่ยนหรือยืนยันความคิดเห็นของตน จนเกิดความมั่นใจ รวมทั้งยังช่วยให้มีการพิจารณาประเด็นปัญหาได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น
7. ผู้ทำการวิจัยสามารถระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่จำกัดทั้งในเรื่องของจำนวนผู้เชี่ยวชาญ สภาพภูมิศาสตร์ หรือเวลา
8. ผู้ทำการวิจัยสามารถทำการลำดับความสำคัญของข้อมูล และเหตุผลในการตอบ รวมทั้งความสอดคล้องในเรื่องความคิดเห็นได้เป็นอย่างดี
9. เป็นเทคนิคที่สามารถรวบรวมความคิดเห็น โดยไม่ต้องมีการเรียกประชุม หรือการพบปะกันของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายเป็นอย่างมาก

ปัญหาของเทคนิคเดลฟาย

1. การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญหากผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับคัดเลือกมามีใช้ผู้ที่มีความสามารถหรือเชี่ยวชาญในสาขานั้นอย่างแท้จริง จะทำให้ผลการวิจัยนั้นขาดความเชื่อมั่นได้
2. ไม่ได้รับความร่วมมือ ผู้เชี่ยวชาญไม่เต็มใจ หรือเกิดความเบื่อหน่ายในการตอบแบบสอบถามหลายๆ รอบ เกิดความรู้สึกว่าถูกรบกวนมากเกินไป หรือไม่สามารถให้ความร่วมมือตอบคำถามในการวิจัยได้โดยตลอด ผู้วิจัยก็จะได้คำตอบกลับคืนมาไม่ครบ ทำให้งานล่าช้าและผลการวิจัยขาดความเชื่อมั่นเช่นเดียวกัน
3. การวิจัยแบบเทคนิคเดลฟายนี้ อาศัยข้อมูลจากการรวบรวมความสอดคล้องของความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยเชื่อว่าผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะให้ความคิดเห็นอย่างวัตถุวิสัย ไม่มีอคติ และจะต้องเข้าใจประเด็นปัญหาโดยส่วนรวมและข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อตรงกัน ผู้วิจัยต้องแสวงหากลยุทธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเสียก่อน ซึ่งอาจทำให้ผลการวิจัยไม่น่าเชื่อถือ
4. การกำหนดระยะเวลาของการทำนายเหตุการณ์ในอนาคตเป็นสิ่งที่พึงระวัง เพราะหากกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญทำนายเหตุการณ์ในระยะเวลาอันใกล้หรือใกล้เกินไป อาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญทำนายได้ด้วยความรู้ความยากลำบากและเกิดความคลาดเคลื่อนได้
5. ผู้ทำวิจัยขาดความรอบคอบหรือมีความลำเอียงในการวิเคราะห์คำตอบที่ได้รับในแต่ละรอบ
6. แบบสอบถามที่ส่งไปสูญหายระหว่างทางหรือไม่ได้รับคำตอบกลับมามาครบในแต่ละรอบ

นอกจากนั้นจุมพล พูลภักธรชีวิน (39) ได้ชี้ให้เห็นปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของเทคนิคเดลฟาย คือ ในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามในรอบแรกนั้นมักเริ่มด้วยแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งอาจมีการละเลยแนวโน้มหรือประเด็นสำคัญอื่นๆ ที่ผู้วิจัยคาดไม่ถึงหรือไม่ทราบไป วิธีนี้อาจเป็นการประเมินค่าความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญต่ำไป เพราะไปจำกัดข้อมูลที่ควรได้จากผู้เชี่ยวชาญจากการกำหนดกรอบความคิดของผู้เชี่ยวชาญโดยตัวผู้วิจัย ถึงแม้ว่าจะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญก็อาจจะไม่ตอบ เพราะขี้เกียจ หรือเพราะถูกชักนำให้คิดถึงแต่เฉพาะเรื่องที่ถูกละถามในแบบสอบถาม ทำให้ลืมนประเด็นที่น่าสนใจไป

ดังนั้นสรุปได้ว่าการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ และความเหมาะสมในอนาคตโดยใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและอาศัยข้อมูล จากการรวบรวม ความสอดคล้องของความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสรุปหาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และเพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยนำไปวางแผนการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาและค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นที่ว่าด้วยรูปแบบและวิธีการ พัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหลาย เรื่องดังนี้ คือ สมศักดิ์ อมรสิริพงศ์ (54) ได้สรุปผลการศึกษารูปแบบและวิธีการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเด็กและเยาวชนระบุถึง “การสร้างกลไกในการขับเคลื่อนงานสวัสดิการสังคมสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งอาจจะเป็นการจัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่ายสภาเด็กและเยาวชน” และ “การจัดตั้งสวัสดิการสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชนควรจะต้องก้าวข้ามรูปแบบของการจัดสวัสดิการที่ใช้ฐานของงบประมาณรัฐบาลเป็นที่ตั้งเพียงอย่างเดียวไปได้ เพราะถ้า “งบประมาณหมด สวัสดิการก็จบไปด้วย” ไม่ควรจะมีอีกแล้ว หากจะต้องดึงศักยภาพของท้องถิ่นของแต่ละแห่งออกมาให้ได้

ระพีพรรณ คำหอม (55) ได้ศึกษาเรื่องทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย พบว่า ประเทศไทยมีรูปแบบในการจัดการสวัสดิการ 3 รูปแบบ คือ 1) สวัสดิการสังคมกระแสหลัก ได้แก่ รูปแบบเชิงสังคมสถาบัน ซึ่งรัฐเป็นศูนย์กลางในการให้บริการแก่ประชาชน โดยความร่วมมือของภาคเอกชน องค์กรสาธารณกุศล ภาคธุรกิจเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสวัสดิการที่จัดตามสิทธิที่ประชาชนพึงได้รับ เป็นสวัสดิการขั้นพื้นฐานครอบคลุมการสร้างหลักประกัน การบริหารทางสังคม การบริการทางสังคม 2) สวัสดิการสังคมกระแสรองหรือกระแสทางเลือก หมายถึง รูปแบบสวัสดิการแบบพหุลักษณะ (Pluralism Model) ที่คำนึงถึงความหลากหลายของความต้องการของมนุษย์ บนพื้นฐานของความหลากหลายทางความคิด ใช้วิธีการที่ต้องผสมผสานกันหลายวิชาชีพ หลายหน่วยงาน องค์กรภาคีทุกภาคส่วน ร่วมกันคิดแก้ปัญหาบนพื้นฐานความสำคัญที่เสมอภาคแบบหุ้นส่วน และการมีส่วนร่วมในฐานะ “เจ้าภาพร่วม” เช่น รูปแบบสวัสดิการชุมชนที่พบ 4 ภาค กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ในภาคเหนือ สวัสดิการภาคประชาชน (ออมวันละบาท) ของครูชบ ยอดแก้ว เป็นต้น สวัสดิการสังคมใน

ลักษณะนี้ถือเป็นการให้ การรับอย่างมีคุณค่า และเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ 3) สวัสดิการสังคมท้องถิ่น เป็นการผสมผสานระหว่างสวัสดิการสังคมกระแสหลักและกระแสรอง เป็นผลจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น พ.ศ. 2542

จรรยา เศรษฐบุตร (56) ได้สำรวจสภาวะเยาวชนไทย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการศึกษาพบว่า ส่วนหนึ่งได้กล่าวถึงคุณลักษณะของเด็กและเยาวชนไทยที่พึงประสงค์จากการวิจัยการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม พบว่ามีเด็กและเยาวชนจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนเป้าหมายพิเศษ เด็กเร่ร่อน เด็กพิการ แรงงานเด็ก และโสเภณี ยังไม่ได้รับการ และการคุ้มครองถูกปล่อยปละละเลยและถูกละเมิดสิทธิในรูปแบบต่างๆ ประกอบกับอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์หรือ “โลกไร้พรมแดน” ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพฤติกรรมเด็กและเยาวชนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และค่านิยม

อัญชลี วรวัชรรัตน์ (57) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาเด็กและเยาวชน พบว่าเด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งมีลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพไม่ดีใช้เวลาว่างไปในทางที่ไม่เหมาะสม ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และขาดเหตุผลขาดระเบียบวินัยและความสามัคคี เด็กและเยาวชนจำนวนมากมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมในการดำเนินชีวิตไม่เหมาะสม สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลมากที่สุดต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะสังคมไทย เนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันแห่งแรกและสำคัญที่สุดในการฝึกอบรม สั่งสอนและสร้างบุคลิกภาพให้แก่เด็กและเยาวชน ครอบครัวที่ดีย่อมช่วยป้องกันหรือปัญหาที่จะเกิดแก่สังคมโดยรวม

ฐานิกา รวดเร็ว (25) ได้ศึกษาเรื่องโครงการพัฒนาเยาวชนศูนย์ฝึกอาชีพนักเรียนเก่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกับการแก้ไขปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีอาชีพหลักและอาชีพเสริมจากความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม ทำให้มีรายได้ในการประกอบอาชีพในหมู่บ้าน ไม่ต้องออกไปทำงานนอกภูมิสำเนา นอกจากนี้เยาวชนมีโอกาสนเผยแพร่ความรู้จากการอบรมให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ทำให้ได้รับการยอมรับในชุมชน

ชาลิสา มากแผ่นทอง (58) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการรับชมสื่อโทรทัศน์ ทศนคติ ความพึงพอใจ และความคาดหวังต่อสื่อโทรทัศน์ของเยาวชนไทยในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะการรับชมสื่อโทรทัศน์ไปในทางกระตือรือร้นมากกว่าเฉื่อยชา กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดเครื่องรับโทรทัศน์เป็นคนแรก มีบทบาทในการเลือกดูรายการโทรทัศน์ด้วยตนเอง และเปลี่ยนสถานีโทรทัศน์เมื่อถึงช่วงเวลาโฆษณา เด็กนักเรียน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับสื่อโทรทัศน์ในอัตราค่อนข้างสูง โดยรับชมรายการโทรทัศน์ทุกวัน มีจำนวนชั่วโมงในการรับชมรายการโทรทัศน์เฉลี่ย 3-4 ชั่วโมง ในวันธรรมดา และ 6-7 ชั่วโมงในวันหยุด เด็กนักเรียนใช้ภาษาไทยในครอบครัวมีจำนวนชั่วโมงการดูโทรทัศน์มากกว่าเด็กนักเรียนที่ใช้ภาษามลายูถิ่นในครอบครัว เด็กส่วนใหญ่ดูโทรทัศน์กับสมาชิกครอบครัวมากกว่าดูคนเดียวตามลำพัง หรือกับเพื่อนฝูง และดูรายการโทรทัศน์เพื่อต้องการผ่อนคลายความเครียด และเพื่อความเพลิดเพลิน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อสื่อโทรทัศน์ แต่มีความเห็นด้วยอย่างมากว่าโทรทัศน์เป็นแหล่งสำหรับการแต่งตัวเลียนแบบดารา รายการที่กลุ่มตัวอย่างรับชมมากที่สุดคือรายการละครหลังข่าวภาคค่ำ

วรกร ทรัพย์วิระพรรณ (59) ได้ศึกษาเรื่องวิธีการดำเนินชีวิตของเยาวชนในสถานสงเคราะห์: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนผู้ให้ข้อมูลรับรู้ความหมายของวิธีการดำเนินชีวิตในสถานสงเคราะห์เยาวชนประกอบด้วย 3 ประเด็น คือ 1) การดำเนินชีวิตเริ่มต้นจากการพลัดพรากจากครอบครัว 2) การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น และ 3) การอยู่เพื่อบุคคล ซึ่งประกอบด้วย 2 ประเด็น คือ 1) ภาพฝันในชีวิต และ 2) อนาคตที่คาดหวัง นอกจากนี้เยาวชนให้ข้อมูลเล่าถึงประสบการณ์ชีวิตและความทรงจำต่างๆ ที่ตนประสบ ขณะใช้ชีวิตอยู่สถานสงเคราะห์ โดยแบ่งเป็น 5 ประสบการณ์หลักที่สำคัญ คือ 1) ความขัดแย้งต่อเจ้าหน้าที่ 2) การหนีเรียน ไปอยู่วัด 3) เลิกรักสถาบัน 4) หนีเที่ยวกลางคืน 5) การตัดสินใจปัญหาด้วยกำลัง

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และคณะ (60) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบและยุทธศาสตร์การจัดการสังคมสมบูรณ์แบบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. รูปแบบของการจัดการสังคมสมบูรณ์แบบ เมืองค์ประกอบดังนี้ 1) ผู้นำมีประสิทธิภาพ 2) ชุมชนมีอุดมการณ์ แนวคิด หลักการ 3) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน 4) มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 5) มีการพัฒนาอาชีพ และ 6) มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต องค์ประกอบเหล่านี้ทำให้ชุมชนเข้มแข็งและสามารถที่จะพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าเป็นสังคมสมบูรณ์แบบ

2. ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาหมู่บ้าน ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพสังคม 2) ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการแก้ไขปัญหาและร่วมพัฒนา และ 4) ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการ

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (61) ได้ศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม แก่หมู่บ้าน/ชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาชุมชน จำนวน 4 ชุมชน

ผลการศึกษาสรุปได้ 2 รูปแบบ

1. รูปแบบและวิธีการพัฒนาชุมชนที่เกิดจากการสนับสนุนกระบวนการพัฒนาโดยภาครัฐในพื้นที่ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ซึ่งมีวิธีการที่สำคัญ คือ การใช้เวทีชาวบ้าน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน วิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา นำไปสู่การวางแผนการดำเนินงานตามแผนโดยมีหน่วยงานภาครัฐเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมกระบวนการพัฒนาชุมชน ให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการพัฒนาได้สามารถพึ่งตนเองได้ ใช้ยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีปัจจัยเงื่อนไขที่สำคัญที่ทำให้ชุมชนประสบความสำเร็จในการพัฒนา ได้แก่ ปัจจัยภายในประกอบด้วยปัจจัยด้านผู้นำชุมชน ปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรมของชุมชน ปัจจัยด้านทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัจจัยภายนอกได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและวิชาการ การได้รับข้อมูลข่าวสารจากภายนอก

2. รูปแบบและวิธีการพัฒนาชุมชนที่สนับสนุนโดยองค์กรภาคเอกชนและภาครัฐในพื้นที่ภาคเหนือและภาคใต้ โดยชุมชนร่วมกันสรุปบทเรียนจากผลการพัฒนาที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาจากภาครัฐ ไม่สามารถแก้ปัญหาอย่างแท้จริง ดังนั้นชุมชนจึงต้องสร้างกลไกในการพัฒนาที่ชัดเจนจากการสนับสนุนโดยหน่วยงานภาคเอกชน/องค์กรเอกชนใช้ชุมชนเป็นตัวตั้งในการแก้ไขปัญหของชุมชน โดยใช้เวทีการเรียนรู้พูดคุยวิเคราะห์อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการใช้กระบวนการวิจัยชุมชนโดยชุมชน เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหา และหาทางแก้ไขด้วยตนเอง และจัดทำแผนแม่บทชุมชน กำหนดทิศทางการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และสรุปถอดบทเรียน/องค์ความรู้ต่อเนื่อง ให้ชุมชนเป็นผู้ตัดสินใจกำหนดทางเลือกในการแก้ไขและพัฒนาตนเอง โดยมีแนวคิดที่สำคัญ ได้แก่ แนวคิดการพึ่งตนเอง แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดหลักในการพัฒนาปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ผู้นำชุมชน และการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้จากภาคเอกชน

สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (62) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการใช้ชีวิตของเยาวชนตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตของเยาวชนนั้นมีทั้งที่สร้างสรรค์และไม่สร้างสรรค์ ผลการศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของเยาวชนในช่วงปิดเทอมพบว่า กิจกรรมต่างๆ ที่เยาวชนทำนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทได้แก่ “การทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์” และ “การทำกิจกรรมที่ไม่สร้างสรรค์” ทั้งนี้กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่เยาวชนนิยมทำได้แก่ การติดตามข่าวสารประจำวันผ่านทางสื่อมวลชนต่างๆ การ

เข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์/กิจกรรมเพื่อสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา (การทำบุญ ตักบาตร การละหมาด การสวดมนต์ ฯลฯ) และการใช้เวลาว่างจากการเรียนอยู่กับครอบครัว เป็นต้น ในขณะที่กิจกรรมที่ไม่สร้างสรรค์ที่มีเยาวชนจำนวนไม่น้อยได้กระทำขึ้น ได้แก่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การช้ยาเสพติด การทะเลาะวิวาท การสูบบุหรี่ การลักทรัพย์ หนังสือ/อินเทอร์เน็ต/ภาพยนตร์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางเพศ (สื่อลามก) เป็นต้น (โครงการสำรวจการใช้เวลาว่างช่วงปิดเรียนภาคฤดูร้อนของนักเรียนนักศึกษา: กรณีศึกษา นักเรียนนักศึกษาอายุระหว่าง 15-24 ปี ในเขตกรุงเทพมหานครและหัวเมืองใหญ่ ได้แก่ เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา เมษายน 2548)

สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (63) ได้ศึกษาเรื่องประชาชนคิดอย่างไร ต่อกฎหมายผู้ก่อการร้าย กรณีศึกษาตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดำเนินโครงการสำรวจในวันที่ 12-13 สิงหาคม 2546 พบว่า เปรอร์เซ็นต์ของตัวอย่างที่ระบุ การรับรู้ต่อข่าวการก่อร้ายที่เกิดขึ้นในภาคใต้ของประเทศในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา 96.2% ทราบข่าว และ 7.4% ไม่ทราบข่าว เปรอร์เซ็นต์ของตัวอย่างที่ระบุความวิตกกังวลต่อปัญหาการก่อการร้ายจะลุกลามภายในประเทศไทย 47.7% มีความวิตกกังวล และ 2.3% ไม่มีความวิตกกังวล

เปรอร์เซ็นต์ของตัวอย่างที่ระบุ รัฐบาลควรเร่งหรือไม่ควรเร่งออกกฎหมายผู้ก่อการร้าย นั้น 36.2% คิดว่าควรเร่งออกกฎหมาย เพราะต้องการให้ทันต่อสถานการณ์ / ทันต่อการแก้ไขปัญหา / เป็นปัญหาที่ร้ายแรงกระทบต่อความมั่นคงและความปลอดภัยของประชาชน 54.9% คิดว่าไม่ควรเร่งออกกฎหมาย เพราะอาจจะไม่รอบคอบ / อาจเกิดผลเสียตามมาภายหลัง / เกรงว่าจะขัดต่อรัฐธรรมนูญ และ 8.9% ไม่มีความเห็น

สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (64) ได้ศึกษาเรื่องประชาชนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้คิดอย่างไร ต่อปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ กรณีศึกษาประชาชนทั่วไปในเขตจังหวัด ปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส ดำเนินโครงการสำรวจระหว่างวันที่ 11-14 กุมภาพันธ์ 2547 พบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่หรือ 73.3% รู้สึกสับสนต่อข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยส่วนใหญ่หรือ 77.7% วิตกกังวลต่อปัญหาที่ก่อที่เกิดขึ้นเพียง 19.8% ที่ไม่วิตกกังวล สำหรับความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ผลกระทบต่อการประกอบอาชีพการงาน และเห็นว่ารัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ และยังสำรวจพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่หรือ 70.6% ได้รับผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ที่เป็นผลมาจากปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

นอกจากนี้ ประชาชนส่วนใหญ่ 75.3% ยังกังวลว่าปัญหาความไม่สงบในพื้นที่อาชุลยามานปลายเป็นความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับประชาชนในพื้นที่ได้

สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (65) ได้ศึกษาเรื่องประชาชนคิดอย่างไรต่อปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษาตัวอย่างประชาชนทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งดำเนินโครงการ ระหว่างวันที่ 29 เมษายน – 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 ผลการศึกษาพบว่า

1. ประชาชนได้ติดตามข่าวความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ 78.8% และไม่ติดตาม 21.2 %
2. กลุ่มคนที่คิดว่ามีส่วนทำให้เกิดความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบัน (ตอบมากกว่า 1 ข้อ) คิดว่าเป็นกลุ่มขบวนการก่อการร้าย 67.0% แก่นนำชุมชน 42.0% นักการเมือง 36.3% ประชาชนทั่วไป 19.7% ตำรวจ 16.9% ทหาร 12.1% และรัฐบาล 10.2% ตามลำดับ
3. สาเหตุที่ก่อให้เกิดความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน (ตอบมากกว่า 1 ข้อ) คิดว่าเกิดจากปัญหาขัดผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มคนต่างๆ เช่น ทหาร ตำรวจ ข้าราชการฝ่ายการปกครอง นักการเมือง 60.8% ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ไว้วางใจต่อการประพฤติปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ 38.0% ปัญหาความไม่เข้าใจกันในการสื่อสารระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ 34.8% ขบวนการก่อการร้ายต้องการสร้างผลงานเพื่อหาเงินสนับสนุนจากต่างชาติ 34.5% เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืน 30.1% ปัญหาการแบ่งแยกดินแดน 24.3% ปัญหาการเมือง 21.7% การก่อการร้ายข้ามชาติ 20.1% รัฐบาลประสบความล้มเหลวในการพัฒนาภาคใต้ 16.2% และปัญหาอาชญากรรมธรรมดา 12.2 ตามลำดับ
4. ความคิดเห็นกรณีที่ว่าเหตุการณ์ที่คาดคิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปอีกหรือไม่ คิดว่าน่าจะเกิดขึ้นอีก 76.6% และไม่คิดว่าจะมีอะไรเกิดขึ้นอีกแล้ว 23.4%
5. เหตุการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างกังวลว่าจะเกิดขึ้นอีกในจังหวัดชายแดนภาคใต้การชุมนุมประท้วงก่อความวุ่นวาย/การปลุกกระดมเพื่อสร้างสถานการณ์ 23.2% การลอบวางระเบิด/ระเบิดพลีชีพ 19.6% การลอบทำร้ายเจ้าหน้าที่ของทางราชการ/การประทะกับเจ้าหน้าที่ 18.3% การปล้นจี้/ปัญหาอาชญากรรม 16.7% การก่อการร้าย/การขยายอิทธิพล 16.7% การเผา/ทำลายสถานที่ราชการ 16.5% ความขัดแย้งของผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น 10.2% การขู่วางระเบิด 8.3% อื่นๆ อาทิ การแทรกแซงทางการศึกษา/ศาสนา/การแบ่งแยกดินแดน/การตั้งรัฐอิสระ/การก่อ

การร้ายข้ามชาติ 15.1% ตามลำดับ

6. ความเชื่อมั่นต่อรัฐบาลในการควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ 43.1% เชื่อมั่น 28.1% ไม่เชื่อมั่น 26.8% ไม่มีความเห็น

7. ความคิดเห็นต่อรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาภาคใต้ 17.2% คิดว่ารัฐบาลควรใช้วิธีรุนแรงปราบปรามเด็ดขาด 27.1% คิดว่ารัฐบาลควรใช้สันติวิธีสร้างความเข้าใจ 47.8% คิดว่ารัฐบาลควรใช้ทั้งสองวิธีพร้อมกัน 7.9% ไม่มีความเห็น

ธรรมศักดิ์ คำนคร (24) ได้ศึกษาเรื่องเยาวชนกับความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า

1. เยาวชนในจังหวัดยะลา มีความเห็นว่า เป็นความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย จะเป็นปัญหาที่ยังคงมีอยู่ และจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น เนื่องจากเห็นว่า กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบเป็นกลุ่มที่มีเครือข่ายครอบคลุมอยู่ในทุกพื้นที่ของจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. พฤติกรรมของเยาวชนในจังหวัดยะลาที่มีต่อเหตุการณ์ความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนหนึ่งมีความรู้สึกต่อต้านและไม่เห็นด้วยกับการกระทำของผู้ก่อความไม่สงบ แต่ไม่แสดงพฤติกรรมต่อต้านออกมาให้เห็น เนื่องจากเกรงกลัวอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับตน และบุคคลใกล้ชิด แต่ยังมีกลุ่มเยาวชนส่วนหนึ่งที่หลงผิดเข้าไปร่วมขบวนการในกลุ่มก่อความไม่สงบ โดยการถูกชักจูงและปลูกฝังความคิดจากกลุ่มก่อความไม่สงบ โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และปราศจากผู้ที่คอยให้คำปรึกษา และแนะนำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม

3. แนวทางที่เหมาะสมของเยาวชนในจังหวัดยะลาที่มีส่วนเสริมสร้างความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เยาวชนควรมีจิตสำนึกรัก ห่วงแหนและปกป้องแผ่นดินไทยจะต้องมีจิตใจที่หนักแน่น มั่นคง และไม่หลงเชื่อกระทำในสิ่งต่างๆ โดยพลการ หรือ หากคิดว่สิ่งใดที่กระทำลงไปแล้วไม่แน่ใจว่าถูกหรือผิด ควรขอคำปรึกษาจาก พ่อ แม่ ญาติ พี่น้อง ของตนเอง เสียก่อน รวมถึงควรปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ และติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อที่จะได้ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

ชัยยงค์ วุฒิมานานนท์ (66) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการกระจายอำนาจในท้องถิ่นศึกษารูปแบบสภาตำบลในประเทศไทย ผลการวิจัยสรุปว่า

1. สภาตำบล ซึ่งมีพื้นที่ และรายได้ขึ้นอยู่กับองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2499 ในอดีตสภาตำบลได้เคยถูกยกฐานะเป็นหน่วยงานการ

ปกครองท้องถิ่น โดยมีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 แต่ประสบความล้มเหลว จึงถูกยกเลิก เนื่องจากเป็นหน่วยงานปกครองที่ประชาชนยังไม่พร้อมและปัญหาเรื่องรายได้

2. ปัญหาการปกครองท้องถิ่นของประเทศไทย กรณีสภาตำบล อยู่ที่ว่า การกระจายอำนาจของรัฐบาลกลางให้แก่สภาตำบลนั้น รัฐบาลกลางมีหน้าที่พิจารณาว่าสภาตำบลที่มีความสูงพอที่จะบริหารงานและให้บริการแก่ประชาชนได้เพิ่มขึ้น รัฐบาลจะกระจายอำนาจให้เพิ่มขึ้นตามความสามารถ รวมทั้งให้เงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือให้สภาตำบลนั้นสามารถพัฒนาขึ้นจนพึ่งตนเองได้

3. สภาตำบลได้เปลี่ยนแปลงบทบาทและตื่นตัวขึ้นมาก เห็นได้จากรัฐบาลที่ผ่านมาได้ใช้สภาตำบลเป็นกลไกในการพัฒนาท้องถิ่นและให้เป็นหน่วยพื้นฐานของประชาธิปไตย

4. สภาตำบลมีขนาดเล็กประชาชนสามารถเข้าร่วมได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเป็นรูปแบบการปกครองที่สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ มากกว่ารูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด

สุภาพร นกเจริญ (67) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและสังคมของกลุ่มแกนนำเยาวชนตำบลลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ของ วิไลรัตน์ แยมจ่อหอ และเยาวนิจ กิตติธรรกุล ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 8 กิจกรรม โดยเริ่มต้นจากการเข้าใจตัวเองแล้วเชื่อมโยงสู่สังคม ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีพัฒนาการอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนขององค์กรต่างๆ ในชุมชน กลุ่มเป้าหมายได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มแกนนำเยาวชนและจัดทำโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองและชุมชน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการได้แก่ ข้อจำกัดของตัวเยาวชนแต่ละคน งบประมาณและเวลา ความขัดแย้งภายในชุมชน และการสื่อสารของผู้วิจัย ส่วนปัจจัยที่สนับสนุนได้แก่ การสนับสนุนจากแกนนำชุมชนและแหล่งทุนภายนอก และการประสานงานที่มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (68) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยง พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมกับกลุ่มเยาวชนที่อยู่ในภาวะวิกฤติ ควรมีการช่วยเหลือ และสนับสนุนปัจจัยที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตที่เพิ่มขึ้นมา ส่วนการจัดกิจกรรมในด้านอื่นๆ ควรดำเนินการจัดกิจกรรมกับเยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยงได้ดังนี้

1. การสร้างพื้นที่พูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือปรึกษาปัญหาของเยาวชน แบบไม่เป็นทางการ โดยเรื่องที่ใช้พูดคุย แลกเปลี่ยนควรเริ่มต้นจากเรื่องที่เยาวชนมีความสนใจร่วมกัน เช่น

ดนตรี กีฬา งานศิลปวัฒนธรรม แล้วพัฒนาสู่การปรึกษาหารือเพื่อป้องกัน แก้ไข และปรับเปลี่ยนความคิดของเยาวชน

2. การพัฒนาศักยภาพ ทักษะอาชีพ และทักษะอื่นๆ ที่จำเป็นโดยพัฒนาศักยภาพจากความสนใจ และความถนัดของเยาวชนเป็นหลักก่อน และอาจเสริมทักษะด้านอื่นๆ ที่จำเป็น เช่น กฎระเบียบของชุมชน สังคม ความรู้เรื่องยาเสพติด

3. การสร้างพื้นที่ให้เยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยงได้มีโอกาสแสดงความสามารถ ในรูปแบบของการเป็นพี่เลี้ยง แกนนำ อาสาสมัคร หรือสมาชิกของกลุ่มที่ดำเนินกิจกรรมตาม ที่เยาวชนสนใจ อันจะช่วยให้เยาวชนกลุ่มเสี่ยงเห็นคุณค่าของตนเองมีความภาคภูมิใจ และมีทักษะชีวิตที่สมบูรณ์

4. การขยายฐานของสมาชิก และผลัดเปลี่ยนแกนนำเยาวชน เนื่องจากการเป็นเยาวชน มีช่วงเวลาค่อนข้างสั้น กระบวนการพัฒนาศักยภาพ ทักษะ และการเปิดพื้นที่ให้เยาวชนได้ แสดงออกจึงจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมเข้ามาพัฒนาศักยภาพ แสดง ความสามารถ และผลัดเปลี่ยนขึ้นเป็นแกนนำทดแทนเยาวชนรุ่นพี่ที่ทยอยเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ และวัยทำงาน นอกจากนี้ การทำกิจกรรมกับเยาวชนควรต้องเผื่อให้เยาวชนได้ใช้เวลาส่วนที่ เหลืออยู่กับครอบครัว และการเรียนด้วย

5. การใช้มาตรการกลุ่ม มาตรการทางสังคม และมาตรการเฝ้าระวังที่ต้นทาง เป็นการ สร้างความรู้สึกร่วมกันของกลุ่มเยาวชน หรือกลุ่มสมาชิกในระดับหมู่บ้าน ชุมชน สำหรับการ จัด สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อให้ปลอดภัยจากปัญหาเสพติด ความ รุนแรง สถานการณ์บริโภคนิยม ตลอดจนการสร้างมาตรการเฝ้าระวังการออกมาเร่ร่อนที่ต้นทาง

สมเกียรติ สุขันตพงศ์ และคณะ (69) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการและความสนใจด้าน นันทนาการของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า

1. กิจกรรมทางนันทนาการที่เยาวชนในจังหวัดชายแดนใต้มีความสนใจและต้องการให้ ศูนย์เยาวชนหรือหน่วยงานพัฒนาเยาวชนจัดให้ในระดับมาก คือ กิจกรรมกีฬา เกม และการ ออกกำลังกาย และกิจกรรมแข่งขัน เช่น กีฬา เกม สำหรับวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรม นันทนาการนั้นเยาวชนมีวัตถุประสงค์เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้ เป็นประโยชน์ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อส่งเสริมสุขภาพและสมรรถภาพของตนเอง ส่วนสาเหตุที่เยาวชนไปประกอบกิจกรรมนันทนาการที่ศูนย์เยาวชนหรือหน่วยงานพัฒนา เยาวชน เนื่องจากเห็นว่ามีประโยชน์ เยาวชนมีเวลาว่าง และศูนย์เยาวชนหรือหน่วยงานพัฒนา

เยาวชนจัดกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการ ส่วนวันที่เหมาะสมในการประกอบกิจกรรมนั้นธนาคารเยาวชนส่วนใหญ่ต้องการประกอบกิจกรรมนั้นธนาคารในวันเสาร์และวันอาทิตย์ โดยเยาวชนส่วนใหญ่ประกอบกิจกรรมนั้นธนาคารเฉลี่ยสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง

2. การจัดและดำเนินการด้านนั้นธนาคารของศูนย์เยาวชนและหน่วยงานพัฒนาเยาวชนพบว่า กิจกรรมนั้นธนาคารที่ศูนย์เยาวชนหรือหน่วยงานพัฒนาเยาวชนมีความสนใจจัดในระดับมากคือ กิจกรรมกีฬา เกม และการออกกำลังกาย และกิจกรรมแข่งขัน เช่น กีฬา เกม โดยศูนย์เยาวชนหรือหน่วยงานพัฒนาเยาวชนมีวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมนั้นธนาคารเพื่อส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ส่งเสริมความสามัคคีของหมู่คณะ และเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินของเยาวชน

3. ปัญหาในการจัดและดำเนินการด้านนั้นธนาคารของศูนย์เยาวชนและหน่วยงานพัฒนาเยาวชนพบว่า ศูนย์เยาวชนหรือหน่วยงานพัฒนาเยาวชนมีปัญหาในการจัดและดำเนินการด้านนั้นธนาคารดังนี้คือ ไม่สามารถจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้เยาวชนเลือกได้ตรงกับความต้องการของตน สถานที่ในการจัดกิจกรรมนั้นธนาคารไม่เป็นสัดส่วนและไม่เหมาะสมกับประเภทของกิจกรรมแต่ละประเภท ไม่สามารถให้เยาวชนใช้อุปกรณ์ได้ในเวลาที่ต้องการและเหมาะสม มีบุคลากรและเจ้าหน้าที่ให้บริการด้านกิจกรรมนั้นธนาคารไม่เพียงพอ

4. ผลการดำเนินงานด้านการให้บริการนั้นธนาคารของศูนย์เยาวชนหรือหน่วยงานพัฒนาเยาวชนพบว่า ด้านที่เยาวชนมีความพึงพอใจในระดับมาก 3 อันดับแรก คือ ด้านกิจกรรม ด้านสถานที่ที่ใช้ในการประกอบกิจกรรม ด้านบุคลากรและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ส่วนด้านที่มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง คือ ด้านอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

5. ผลการเปรียบเทียบด้านความต้องการและความสนใจด้านกิจกรรมนั้นธนาคารของเยาวชนกับการดำเนินการจัดกิจกรรมนั้นธนาคารของศูนย์เยาวชนและหน่วยงานพัฒนาเยาวชนจัด ส่วนใหญ่ศูนย์เยาวชนและหน่วยงานพัฒนาเยาวชนจัดได้ตรงกับความต้องการและความสนใจของเยาวชน ส่วนด้านวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นธนาคารของศูนย์เยาวชนหรือหน่วยงานพัฒนาเยาวชน

สมภพ ศรีเพ็ญ (70) ได้ศึกษาเรื่องอาชีพสำหรับเยาวชนของปัญญา หิรัญรัตมี พบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีอยู่มากที่สุดคือ เยาวชนชนบทซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศในด้านการเมือง และการปกครอง รัฐจึงจัดการศึกษา เพื่องานอาชีพสำหรับเยาวชน โดยเน้นให้เกิดทักษะและความสามารถในการประกอบอาชีพได้

พร้อมกับการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม ความสำนึกทางด้านจิตใจของเยาวชน ในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

บวร ประพฤติ และคณะ (71) ได้ศึกษาเรื่องกลไกของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาเยาวชน โดยสรุปว่า กลไกของรัฐประสบความสำเร็จล้มเหลวในการแก้ไขปัญหา เยาวชนไทยเพราะการกำหนดนโยบายการแก้ปัญหาเยาวชนของรัฐไม่มีเอกภาพ ขาดความต่อเนื่องของแนวทางและเป้าหมาย และขาดความชัดเจนพอที่จะนำไปปฏิบัติได้ นอกจากนั้น โครงสร้างของรัฐเองขาดเอกภาพในการบริหารงาน ขาดการประสานแผนนโยบาย และการพัฒนาของรัฐเป็นการพัฒนาที่เน้นความเจริญเติบโตทางวัตถุ ละเลยการพัฒนาจิตใจของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน และจากการวิจัยเยาวชนไทยมองกลไกของรัฐ ในฐานะเป็นตัวแทนของการบริหาร เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการแก้ไขปัญหาของ เยาวชนให้ข้อคิดที่น่าสนใจว่า กลไกของรัฐขาดการเอาใจใส่ในปัญหาของเยาวชน กล่าวคือ ในที่ปฏิบัติจริง ๆ แล้วการแก้ปัญหาเยาวชนขาดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ อันเป็นผลมาจากการมีเป้าหมายที่ไม่ชัดเจนและการนำนโยบายไปปฏิบัติขาดประสิทธิภาพ

สมพร ดวงคำฟู และคณะ (72) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากลไกพื้นฐานระดับชุมชนเพื่อการพัฒนา และแก้ไขปัญหาเด็ก และเยาวชนบ้านห้วยไทรงาม ตำบลน้ำบ่อหลวง ผลการศึกษาพบว่า กลไกความสัมพันธ์ของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนา และแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนปัจจุบันดังนี้ 1. กลไก หมู่บ้าน หรือ ป้อมบ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งเป็นเสมือนศูนย์กลางการติดต่อสื่อสารทั้งภายใน และภายนอกชุมชน ดังนั้นความสัมพันธ์ทางสังคมของคณะกรรมการหมู่บ้านจึงเป็นไปในลักษณะของการแสวงหาความร่วมมือ

2. ความสัมพันธ์ในกลุ่มเด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน เป็นกลุ่มที่มีพลังในการช่วยเหลือกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ของส่วนรวม กลุ่มนี้ไม่ค่อยมีเวลามากนักเพราะส่วนใหญ่เรียนหนังสือ รูปแบบความสัมพันธ์จึงเป็นไปในลักษณะของการประนีประนอมเข้าหากันหลายฝ่าย

3. มีผู้นำบางกลุ่มที่มีความตั้งใจจริงในการทำงานพัฒนา และมีความสามารถ เช่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ในชุมชนให้การยอมรับการทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมณตรี (73) ได้สรุปผลการศึกษาลักษณะและรูปแบบการติดตามงานและการประเมินผลงานของโครงการหลักด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนไว้ว่า โครงการด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนใน

จังหวัดอุบลราชธานี ปี พ.ศ. 2527 มีจำนวน 29 โครงการ แบ่งเป็นกิจกรรมได้ 938 กิจกรรม ใช้งบประมาณ 9,904,729 บาท ในขณะที่แผนพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานี มีโครงการ 211 โครงการ ใช้งบประมาณ 193,143,920 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.74 และ 5.13 ของโครงการและงบประมาณพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานี ปีงบประมาณ 2529 ตามลำดับ จึงนับได้ว่า เป็นเพียงงานส่วนน้อยไม่สู้จะได้รับความสำคัญเท่ากับงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละกระทรวง งานพัฒนาเด็กและเยาวชนจึงเป็นเสมือนงานฝาก ขาดการประสานงานในระดับนโยบายและโครงการ ขาดผู้รับผิดชอบจริงจิ่งในระดับจังหวัด จึงทำให้แต่ละหน่วยงานต่างจัดวางระบบและรูปแบบการติดตามงานและประเมินผลงานตามสายบังคับบัญชาของหน่วยงาน โครงสร้างหน่วยงานของระบบราชการไทยไม่เอื้ออำนวยต่อการติดตามงานและประเมินผลงานที่เป็นระบบ เพื่อตรวจสอบผลการดำเนินการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารระดับต่างๆ ในการตัดสินใจ และการใช้ประโยชน์ของข้อมูล เนื่องจาก 1) การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดทำแผนและงบประมาณ 2) การติดตามงานและประเมินผลงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นงานที่มีความสลับซับซ้อน 3) ขาดผู้รับผิดชอบในการวางแผนการประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ชัดเจน จัดเก็บไม่เป็นระเบียบในหน่วยงานระดับจังหวัด และขาดสำเนาข้อมูลที่ถูกจัดเก็บในระดับจังหวัด 4) การติดตามงานและการประเมินผลงานที่ปฏิบัติกันนั้น เป็นเพียงการรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานของราชการ เพื่อรวบรวมสรุปสถิติการทำงานมากกว่าจะเป็นไปเพื่อการบริหารปรับปรุงโครงการ

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมตรี (73) ได้สรุปผลการศึกษาเรื่อง ปัญหาและความต้องการด้านบริการของเด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสติปัญญาไว้ว่า สาเหตุของความบกพร่องได้แก่ สาเหตุขณะตั้งครรภ์ สาเหตุขณะคลอด และสาเหตุหลังคลอด ปัญหาและอุปสรรคในการรับบริการด้านต่างๆ ได้แก่ สถานรักษาความพิการเฉพาะทาง และการประชาสัมพันธ์แหล่งบริการมีน้อยเกินไป ไม่มีสถานศึกษาสำหรับผู้พิการ ไม่มีหน่วยงานภายในชุมชนยอมรับผู้พิการเข้าทำงาน ในด้านความต้องการด้านบริการของเด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่อง พบว่า ผู้พิการทุกประเภทส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าหน่วยบริการเคลื่อนที่เพื่อช่วยเหลือนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้พิการและครอบครัวมาก ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของผู้ให้บริการ คือ งบประมาณค่อนข้างจำกัด เครื่องมือมีไม่เพียงพอ ขาดความรู้ความเข้าใจและความร่วมมือจากผู้ปกครองของผู้พิการ และ

บุคลากรมีไม่เพียงพอ ตามลำดับ ผู้ให้บริการมีความต้องการให้หน่วยงานของตนได้รับงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน

เทอดไทย ศรีลัมพ์ (74) ได้สรุปผลการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาเด็กและเยาวชนไทยในสภาพการณ์ปัจจุบันไว้ว่า สภาพปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มป่วยเป็นโรคเอดส์ โรคติดต่อ และประสบอุบัติเหตุเพิ่มขึ้น บางส่วนป่วยหรือตายด้วยโรคหัวใจและมะเร็ง ส่วนหนึ่งก็ป่วยเป็นโรคจิตและภาวะแปรปรวนทางจิต สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงทางร่างกายเด็กและเยาวชนยังไม่ได้มาตรฐาน 2) ด้านโภชนาการ เด็กมีปัญหาทุพโภชนาการเนื่องมาจากบริโภคอาหารไม่เพียงพอหรือไม่ถูกหลักโภชนาการ บางส่วนมีแนวโน้มของการเกิดภาวะทุพโภชนา สาเหตุจากผู้ปกครองยังขาดความรู้เรื่องโภชนาการที่ถูกต้อง 3) ด้านสติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน เด็กจำนวนมากมีพัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์ และสังคมไม่เหมาะสม สาเหตุจากการเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่เพียงพอ ยังมีความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ไม่สูงพอที่จะก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง 4) ด้านการเตรียมเพื่ออาชีพและการมีงานทำ เด็กและเยาวชนที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาแล้วไม่มีความรู้และทักษะพื้นฐานที่แท้จริงในการทำงานหรือการเตรียมให้มีอาชีพ สาเหตุจากกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร 5) ด้านสังคม วัฒนธรรม จริยธรรม และการเมืองการปกครอง เด็กและเยาวชนมีบุคลิกภาพไม่ดี จิตใจไม่เข้มแข็ง ใช้เวลาในทางที่ไม่เหมาะสม ขาดการรู้จักใช้ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขาดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปะ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมในการดำรงชีวิตที่ไม่เหมาะสม ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (75) ได้สรุปผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ครอบครัวของเด็กและเยาวชนกระทำผิด: จำแนกตามกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานครไว้ว่า เยาวชนส่วนใหญ่ร้อยละ 47.32 เป็นกลุ่มชาติพันธุ์จีน ร้อยละ 19.64 แสดงตนเป็นชาวมุสลิม นอกนั้นจำนวนไม่มากเป็นชาติพันธุ์ลาว เขมร ยุโรป เนปาล พม่า มอญ ตามลำดับ ครอบครัวของเด็กและเยาวชนกว่าครึ่งหนึ่งเป็นชาวกรุงเทพมหานครตั้งแต่แรกเกิด เป็นครอบครัวเดี่ยวมากกว่าครอบครัวขยาย และส่วนใหญ่มิบัติตามารดาคลุกคลีกับอามมุข มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน หรือยังชีพอยู่ด้วยการประกอบอาชญากรรมพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว พบว่า มีการกำหนดกฎระเบียบภายใน

บ้านที่ไม่สมเหตุสมผล มีสัมพันธภาพทางอารมณ์ค่อนข้างน้อย ระดับจริยธรรมที่ใช้ในการอบรมสั่งสอน ความถูกผิดขึ้นอยู่กับบิดามารดา ตำรวจหรือผู้มีอำนาจในสังคม เยาวชนกว่าครึ่งหนึ่งกระทำผิดซ้ำ 2 - 5 ครั้ง ร้อยละ 74.6 กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และร้อยละ 21.9 กระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยกลุ่มชาติพันธุ์จีนจำหน่ายยาบ้ามากที่สุด ขณะที่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวลักทรัพย์มากที่สุด ซึ่งมีมูลเหตุจูงใจจากอยากทดลอง และเพื่อนชักชวน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเยาวชน คือ พฤติกรรมตัวแบบจริยธรรม คดีความผิดของบิดามารดาที่อยู่ระหว่างดำเนินกระบวนการพิจารณา ความไม่เหมาะสมในการออกคำสั่งควบคุมดูแล ความเหนียวแน่นในกลุ่มชาติพันธุ์ การที่ครอบครัวเป็นชาวกรุงเทพมหานครแต่กำเนิด การมีข้อจำกัดในการเข้าทำงาน การประสบปัญหาการถูกเลือกปฏิบัติ และการที่ต้องอดทนต่อการตั้งฉายา ล้อเลียน ถากถางจากคนในสังคมไทย

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (76) ได้ศึกษาเรื่องภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ผลการวิจัยสรุปโดยจำแนกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมไทยในสองทศวรรษหน้า จำแนกเป็น 2 ด้าน คือ ปัจจัยภายนอกที่เป็นผลกระทบมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ และปัจจัยภายในประเทศไทยดังนี้ 1) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีขั้นสูง การแพร่กระจายและเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศการแข่งขันที่รุนแรง การเพิ่มบทบาทและความสำคัญของความรู้ในสังคม การเชื่อมโยงถึงกันเป็นเครือข่าย การขยายตัวของกระแสประชาธิปไตย การแพร่กระจายของวัฒนธรรมต่าง ๆ ในโลกกระแสการตื่นตัวในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การแสวงหาการเติมเต็มในจิตใจ 2) ปัจจัยภายใน ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 วิถีคุณธรรมจริยธรรม การเปลี่ยนโครงสร้างประชากรของประเทศไทยในอนาคต การปฏิรูปการศึกษา และการปฏิรูปสุขภาพ

ส่วนที่ 2 ภาพสังคมไทยในสองทศวรรษหน้า ใน 3 ด้านหลัก คือ 1) ภาพอนาคตด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วยการแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นภาคบริการขยายตัวในระดับสูงมากขึ้น เกิดการว่างงานในกลุ่มแรงงานไร้ฝีมือจนถึงผู้บริหารระดับกลาง ความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองกับชนบทขยายตัวเพิ่มขึ้น 2) ภาพอนาคตด้านสังคม ได้แก่ สังคมที่มีความเป็นเมืองและเป็นสากลมากขึ้น สังคมที่การคอร์รัปชันกระทำได้อย่างขึ้นชนสังคมที่ตระหนักเรื่องสิทธิมนุษยชนมากขึ้น สังคมที่ให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น สังคมที่มุ่งสู่การเรียนรู้มากขึ้น 3) ภาพอนาคตด้านการเมือง กล่าวคือ การเมืองไทยอยู่ได้

อิทธิพลการจัดระเบียบโลกใหม่ด้านการค้า การเมืองที่เป็นประชาธิปไตยสูงขึ้น การเมืองที่โปร่งใสมากขึ้น

ส่วนที่ 3 ภาพสังคมไทยที่พึงประสงค์ในสองทศวรรษหน้าประกอบด้วย 1) สังคมที่มีประสิทธิภาพ ในที่นี้หมายถึง สังคมที่สามารถสร้างประโยชน์สูงสุดได้จากสิ่งที่มีอยู่ในสังคม ทั้งจากคน ระบบ และจากสภาพแวดล้อมโดยให้มีการสูญเสียทรัพยากรในระบบให้น้อยที่สุด โดยสังคมที่มีประสิทธิภาพนั้น ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ คนในสังคมที่มีประสิทธิภาพ และระบบในสังคมที่มีประสิทธิภาพ 2) สังคมที่มีความรู้เป็นฐานมีปัญญาเป็นแกนการพัฒนา 3) สังคมที่เอกภาพในความหลากหลาย 4) สังคมที่ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม 5) สังคมที่ภูมิใจในความเป็นไทย 6) สังคมที่เน้นชุมชนวิถี 7) สังคมที่มีคุณธรรมจริยธรรม

ส่วนที่ 4 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ สรุปได้ดังนี้ 1) มิติด้านร่างกาย คือ ผู้ที่มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีการพัฒนาการในด้านร่างกายและสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์ในแต่ละช่วงวัย 2) มิติด้านจิตใจ คือ ผู้ที่รู้จักและเข้าใจตนเอง เข้าใจความรู้สึกของคนอื่น เข้าใจสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวเป็นอย่างดี 3) มิติด้านความรู้ คือ เป็นผู้ที่สามารถรู้สึกในแก่นสาระของวิชา สามารถรู้รอบตัวในเชิงสหวิทยาการและเป็นผู้ที่สามารถรู้ได้ไกลโดยสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตที่จะมาถึงได้ 4) มิติด้านทักษะความสามารถ คือ ผู้ที่มีทักษะในการคิด ทักษะการสื่อสาร ทักษะภาษาต่างประเทศ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะทางสังคม ทักษะการอาชีพ ทักษะทางสุนทรีย์ และทักษะการจัดการที่ดี

ผวจิต อินทสุวรรณและคณะ (77) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาและเสริมสร้างพฤติกรรม การบริโภคด้วยปัญญาของเยาวชนไทย ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรการควบคุม ตนสำคัญที่สุดในการทำนายพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญา ผลการวิเคราะห์ขั้นทดลอง พบว่า มีปฏิสัมพันธ์สำหรับตัวแปรความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรมบริโภคด้วยปัญญาแต่ไม่มีกลุ่มใดแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญจากกลุ่มอื่น และยังพบว่า ตัวแปรการควบคุมตนได้รับผลจากการฝึกอบรมมากที่สุด

เกษมศานต์ ชัยศิลป์ (78) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาเครือข่ายการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน พบว่า การพัฒนาเครือข่ายมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก 2) การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน 3) การถ่ายทอดข้อมูลของเครือข่ายให้ผู้อื่นรับรู้ 4) การสรรหาบุคคลเข้าร่วม และ 5) การจัดหาทรัพยากรในการดำเนินงาน

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ร่วมกับ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพ และพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (79) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการพัฒนาเครือข่ายสภาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนมีความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานของสภาเด็กและเยาวชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 โดยเห็นว่า การเข้าร่วมเป็นสมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ทำให้พัฒนาศักยภาพตนเอง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.30 รองลงมา สภาเด็กและเยาวชนดำเนินงานเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.29 สภาเด็กและเยาวชน ดำเนินงานเป็นประโยชน์ต่อประเทศค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 สภาเด็กและเยาวชน ดำเนินงานเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกองค์กร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 สภาเด็กและเยาวชน ดำเนินงานเป็นประโยชน์ต่อสภาเด็กและเยาวชน อื่นๆ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.19 สภาเด็กและเยาวชน สามารถบริหารจัดการงบประมาณในการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม/โครงการได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 สภาเด็กและเยาวชนสามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆสำเร็จตามเป้าหมาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 สภาเด็กและเยาวชนสามารถประสานเครือข่ายกับกลุ่มเยาวชนในพื้นที่เพื่อที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ส่วนข้อที่สมาชิกสภาเด็กและเยาวชนมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเป็นอันดับสุดท้ายคือการได้รับความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานจากองค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น อบจ./เทศบาล/อบต./NGO พมจ. เป็นต้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06

สมบัติ โยธาทิพย์ และคณะ (80) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของเยาวชนในพื้นที่ต่อการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมในทุกๆ ด้าน เยาวชนเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุดก่อนไปทางมากอย่างยิ่ง ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา การเมืองการปกครอง เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากก่อนไปทางปานกลาง ส่วนด้านความมั่นคงต่อชีวิตและทรัพย์สินอยู่ในระดับปานกลางที่ค่อนข้างไปทางมาก

สายฤดี วรกิจโกศาทร และคณะ (81) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมเยาวชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยง ผลการศึกษาพบว่า การฝึกอบรมครั้งนี้ประกอบด้วยเนื้อหา เช่น ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยง (การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การใช้สารเสพติด การตั้งครก การทำแท้ง และการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน) คุณลักษณะพื้นฐานที่ดี การเห็นคุณค่าในตนและการมีจริยธรรมได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิภาพในการเพิ่มความรู้อย่างมีประสิทธิภาพและตระหนักรู้ให้แก่เยาวชนในการนำทางชีวิตที่ตนไปสู่ความปลอดภัย มีทิศทางและมีเป้าหมายที่ชัดเจน การอบรมครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มความรู้สึกรับผิดชอบ ของเยาวชนที่ดีต่อ บิดา มารดา โดยใช้ “การเปิดใจ และล้างใจ” ขณะเดียวกันการฝึกอบรมยังทำให้

เยาวชนร้องให้ และรู้สึกเสียใจกับการที่ไม่ได้ตระหนักถึงความรักของพ่อแม่ สำหรับหัวข้อ “กฎแห่งกรรม” เป็นปัญหาของเยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลาม

2.6 กรอบแนวคิดในการศึกษา

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อค้นหารูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งคณะผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

3.1 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเชิงปริมาณเป็นการศึกษาความต้องการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งจากเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาเยาวชน ส่วนในเชิงคุณภาพใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) ได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หลังจากที่ได้สัมภาษณ์แล้ว นำผลการสัมภาษณ์มาสรุปประเด็นเนื้อหาและทำเป็นแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลทวนซ้ำกับผู้เชี่ยวชาญ โดยการเก็บข้อมูลในรอบที่สองผู้เชี่ยวชาญจะให้น้ำหนักความสำคัญและความเป็นไปได้ของการพัฒนาเยาวชน โดยผลการให้น้ำหนักนั้นจะดำเนินวิเคราะห์เพื่อเรียงลำดับความสำคัญ ซึ่งพิจารณาจากค่า ค่ามัธยฐาน (Median) ซึ่งพิจารณาจากค่ามากไปหาน้อย ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Inter quartile rank) ซึ่งพิจารณาจากค่าน้อยไปหามาก และค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งพิจารณาจากค่ามากไปหาน้อย และการจัดเวทีประชาคม จำนวน 4 ครั้ง

3.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งข้อมูลในเชิงปริมาณนั้นเป็นการศึกษาปัญหาและความต้องการของการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากเยาวชนทั้งหมด 1,200 คนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกระจายกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอของแต่ละจังหวัดตามสัดส่วนจำนวนประชากร ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนประชากร (เยาวชน) และสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ
ของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

อำเภอ/จังหวัด	ประชากรทั้งหมด	สัดส่วนร้อยละ	จำนวนตัวอย่าง
จังหวัดนราธิวาส	130,725	39	473
อำเภอเมือง	19,934	6.00	72
อำเภอดากใบ	11,524	3.47	42
อำเภอบาเจาะ	8,851	2.67	32
อำเภอช้าง	7,461	2.25	27
อำเภอระแงะ	15,831	4.77	57
อำเภอรือเสาะ	12,661	3.81	46
อำเภอศรีสาคร	6,776	2.04	24
อำเภอแว้ง	8,521	2.57	31
อำเภอสุคีริน	4,098	1.23	15
อำเภอสุไหงโก-ลก	12,366	3.72	45
อำเภอสุไหงปาดี	9,079	2.73	33
อำเภอจะแนะ	6,415	1.93	23
อำเภอเจาะไอร้อง	7,208	2.17	26
จังหวัดยะลา	85,924	26	311
อำเภอเมืองยะลา	26,966	8.12	97
อำเภอเบตง	9,385	2.83	34

อำเภอ/จังหวัด	ประชากรทั้งหมด	สัดส่วนร้อยละ	จำนวนตัวอย่าง
อำเภอบ้านฉาง	10,322	3.11	37
อำเภอธารโต	3,812	1.15	14
อำเภอยะหา	10,505	3.16	38
อำเภอรามัน	15,928	4.80	58
อำเภอกาบัง	3,885	1.17	14
อำเภอกรงปินัง	5,121	1.54	19
จังหวัดปัตตานี	115,367	35	417
อำเภอเมืองปัตตานี	21,216	6.39	77
อำเภอโคกโพธิ์	10,554	3.18	38
อำเภอหนองจิก	12,882	3.88	47
อำเภอปะนาเระ	7,244	2.18	26
อำเภอมายอ	10,359	3.12	37
อำเภอทุ่งยางแดง	3,976	1.20	14
อำเภอสายบุรี	11,063	3.33	40
อำเภอไม้แก่น	1,917	0.58	7
อำเภอยะหริ่ง	14,269	4.30	52
อำเภอยะรัง	16,182	4.87	58

อำเภอ/จังหวัด	ประชากรทั้งหมด	สัดส่วนร้อยละ	จำนวนตัวอย่าง
อำเภอกะป้อ	2,995	0.90	11
อำเภอแม่ลาน	2,710	0.82	10
รวมทั้งหมด	332,016	100.00	1,200

สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาเยาวชนที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และความมั่นคงสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.3 เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในสองส่วนด้วยกัน คือ

3.1.1 การเก็บข้อมูลจากการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาเยาวชน เป็นการเก็บข้อมูลจากเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แบบสอบถามในการศึกษาข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียด 3 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการของเยาวชนใน 11 ด้าน ประกอบด้วย

1. แนวคิดการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. จุดมุ่งหมายในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. การพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.1 ด้านเศรษฐกิจ

3.2 ด้านสังคม

3.3 ด้านการเมือง การปกครอง

4. โครงสร้างการบริหารของการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

5. องค์ประกอบของการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

6. หน่วยงานหลักที่มีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

7. บทบาทในการพัฒนาเยาวชนของคณะกรรมการมัสยิด / วัด

8. รูปแบบการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

9. วิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

10. การจัดตั้งและการพัฒนากลุ่มหรือองค์กรของเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

11. การจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

11.1 ด้านการเรียนรู้

11.2 ด้านสุขภาพอนามัย / กีฬา

11.3 ด้านศาสนา – ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

11.4 ด้านการพัฒนาอาชีพและเสริมสร้างรายได้

11.5 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยในแต่ละข้อคำถาม เป็นคำถามเพื่อให้ให้นักในระดับความต้องการของเยาวชน โดยมีเกณฑ์ของระดับความต้องการดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง ต้องการมากที่สุด/เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ต้องการมาก/เห็นด้วยมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ต้องการปานกลาง/เห็นด้วยปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ต้องการน้อย/เห็นด้วยน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ไม่ต้องการ/ไม่เห็นด้วย

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ที่เกี่ยวกับปัญหาของเยาวชน และความต้องการเพิ่มเติมนอกเหนือจากประเด็นที่มีอยู่ในแบบสอบถาม

3.3.2 สำหรับข้อมูลในเชิงคุณภาพนั้นเป็นการรวบรวมข้อมูลทิศทางการพัฒนาเยาวชนที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่เพื่อความมั่นคงสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการรวบรวมข้อมูล และหลังจากวิเคราะห์การให้สัมภาษณ์แล้วนำประเด็นของการให้สัมภาษณ์มาทำเป็นแบบสอบถามการให้สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลทวนซ้ำกับผู้เชี่ยวชาญคนเดิมแล้วนำมาสรุปเป็นผลการศึกษาต่อไป

3.4 วิธีการเก็บข้อมูล

3.4.1 การสำรวจ

การสำรวจความต้องการของรูปแบบการพัฒนาเยาวชน ซึ่งได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มด้วยกัน คือ สัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาเยาวชนโดยมีจำนวน 30 คน ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด พัฒนาการจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาเด็กและเยาวชน องค์กรภาคเอกชน (NGO) ผู้นำสตรี ผู้นำเยาวชน กำนัน นอกจากนี้ได้สำรวจกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวนทั้งสิ้น 1,200 ตัวอย่าง และนำมาวิเคราะห์และพิจารณาเรียงลำดับความสำคัญ โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) ซึ่งพิจารณาจากค่ามากไปหาน้อย ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Inter quartile rank) ซึ่งพิจารณาจากค่าน้อยไปหามาก และค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งพิจารณาจากค่ามากไปหาน้อย

3.4.2 การสัมภาษณ์

สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีประเด็นคำถามดังนี้ แนวคิดการพัฒนาเยาวชน จุดมุ่งหมาย การพัฒนาเยาวชน โครงสร้างการบริหาร องค์กรประกอบ หน่วยงานหลัก หน่วยงานสนับสนุน บทบาท รูปแบบ วิธีการ การจัดตั้งและการพัฒนากลุ่ม การจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุน แนวโน้มการพัฒนาเยาวชน และข้อเสนอแนะในการพัฒนาเยาวชน หลังจากที่ได้สัมภาษณ์แล้วนำผลการสัมภาษณ์มาสรุปประเด็นเนื้อหาและทำเป็นแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลทวนซ้ำกับผู้เชี่ยวชาญ โดยการเก็บข้อมูลในรอบที่สองผู้เชี่ยวชาญจะให้น้ำหนักความสำคัญและความเป็นไปได้ของการพัฒนาเยาวชน โดยผลการให้น้ำหนักนั้นจะดำเนินการวิเคราะห์เพื่อเรียงลำดับความสำคัญ ซึ่งพิจารณาจากค่ามัธยฐาน (Median) ซึ่งพิจารณาจากค่ามากไปหาน้อย ค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Inter quartile rank) ซึ่งพิจารณาจากค่าน้อยไปหามาก และค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งพิจารณาจากค่ามากไปหาน้อย

3.4.3 การจัดเวทีประชาคม

จัดเวทีประชาคมงานวิจัยเพื่อระดมความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนการวิพากษ์ร่างผลการวิจัย ข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งได้แนวทางและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อน และเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคมที่สันติสุข ซึ่งได้ดำเนินการจัดเวที จำนวน 4 ครั้ง

จัดเวทีครั้งที่ 1 วันที่ 27 มิถุนายน 2555 ณ ห้องประชุมพิมพ์มาดา โรงแรมปาร์ควิยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา มีผู้เข้าร่วมเวทีประชาคม จำนวน 100 คน ประกอบด้วยตัวแทนเยาวชน ผู้นำองค์กรชุมชน ผู้นำสตรี เกษตร สาธารณสุข ครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชน

จัดเวทีครั้งที่ 2 วันที่ 28 มิถุนายน 2555 ณ ห้องประชุมราชพฤกษ์ โรงแรมมายการ์เดนส์ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี มีผู้เข้าร่วมเวทีประชาคม จำนวน 100 คน ประกอบด้วย ตัวแทนเยาวชน ผู้นำองค์กรชุมชน ผู้นำสตรี เกษตร สาธารณสุข ครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชน

จัดเวทีครั้งที่ 3 วันที่ 10 กรกฎาคม 2555 ณ ห้องประชุมธารทอง ภัตตาคารริมน้ำ

อำเภอเมืองนราธิวาส จังหวัดนราธิวาส มีผู้เข้าร่วมเวทีประชาคม จำนวน 100 คน ประกอบด้วย ตัวแทนเยาวชน ผู้นำองค์กรชุมชน ผู้นำสตรี เกษตร สาธารณสุข ครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชน

จัดเวทีครั้งที่ 4 เป็นเวทีรวม 3 จังหวัด วันที่ 17 กรกฎาคม 2555 ณ ห้องประชุมขวัญ จุฬา โรงแรมปาร์ควิวยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา มีผู้เข้าร่วมเวทีประชาคม จำนวน 100 คน ประกอบด้วย ตัวแทนเยาวชน ผู้นำองค์กรชุมชน ผู้นำสตรี เกษตร สาธารณสุข ครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชน

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการแยกวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

3.5.1 จากแบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 1 ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญผู้วิจัยได้นำข้อความจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม ฉบับที่ 2

3.5.2 จากคำตอบของแบบสอบถามฉบับที่ 2 นำมาคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ของข้อคำถามแต่ละข้อ เพื่อสร้างแบบสอบถาม ฉบับที่ 3

3.5.3 จากคำตอบจากแบบสอบถามฉบับที่ 3 นำมาคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ เพื่อวิเคราะห์ผลในรอบสุดท้าย และสรุปเป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ นำมาสร้างเป็นรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นผลของการวิจัยในครั้งนี้ โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาเยาวชน และตัวแทนเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งการศึกษามี 2 ส่วนด้วยกัน ดังนี้

4.1 บริบทในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ลักษณะทางกายภาพ

(1) ที่ตั้งและขนาดของพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่อยู่ทางตอนใต้สุดของเขตชายแดนไทย-มาเลเซีย ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จากกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ภาคใต้ พื้นที่ดังกล่าว เป็นกลุ่มจังหวัดที่ตั้งอยู่แถบชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย โดยจังหวัดปัตตานีและนราธิวาส มีพื้นที่ติดริมฝั่งทะเลในบริเวณทิศตะวันออก พื้นที่จังหวัดยะลาและนราธิวาสมีอาณาเขตติดต่อกับรัฐกลันตัน (Kelantan) รัฐเปรัก (Perak) รัฐเคดาห์ (Kedah) ของประเทศมาเลเซีย บริเวณแนวเขตแดนดังกล่าวมีจุดเชื่อมโยงติดต่อชายแดนระหว่างไทย-มาเลเซียรวม 4 จุด ได้แก่ ด้านเบตง จังหวัดยะลา ด้านตากใบ ด้านสุไหง-โกลก และด่านบูเกะตา โดยทั้ง 3 ด้าน อยู่ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส

จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีพื้นที่รวมกัน จำนวน 6.84 ล้านไร่ (ปัตตานี 1.21 ล้านไร่ ยะลา 2.43 ล้านไร่ และนราธิวาส 2.4 ล้านไร่) คิดเป็นร้อยละ 15 ของพื้นที่ภาคใต้ทั้งหมด ลักษณะภูมิประเทศแบ่งออกเป็นได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ พื้นที่ป่าเขา ที่มีเทือกเขาสูง เช่น เทือกเขาสันกาลาคีรี เป็นต้น สลับกับพื้นที่ภูเขาเตี้ย ๆ ที่เป็นต้นกำเนิดของลุ่มน้ำหลายสาย เช่น แม่น้ำปัตตานี แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำบางนรา แม่น้ำตากใบ และแม่น้ำสุไหง-โกลก โดยมีที่ราบลุ่มบริเวณเชิงเขาที่เหมาะสมกับการทำสวนและทำนา และพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ที่มีหาดทรายและหาดหินที่สวยงาม โดยที่ราบบริเวณชายฝั่งทะเลที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวและการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ทั้งการให้บริการแหล่งท่องเที่ยวและการประมง เป็นต้น

(2) ประชากรและเขตการปกครอง

1) พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีประชากรรวม 1.91 ล้านคน (ปี 2550) คิดเป็นร้อยละ 21.1 ของประชากรภาคใต้ทั้งหมด ประกอบด้วยประชากรในจังหวัดนราธิวาส 0.82 ล้านคน ปัตตานี 0.53 ล้านคน และยะลา 0.52 ล้านคน จากจำนวนประชากรดังกล่าว ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 85.0 นับถือศาสนาอิสลาม รองลงมา ประมาณร้อยละ 14.5 นับถือศาสนาพุทธและประมาณร้อยละ 0.4 นับถือศาสนาอื่น ๆ

2) การแบ่งการปกครองในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดเป็นการปกครองระดับอำเภอ ตำบล และระดับหมู่บ้าน รวม 33 อำเภอ 250 ตำบล และ 1,589 หมู่บ้าน จำแนกตามพื้นที่จังหวัด ดังนี้

- 1) ปัตตานี 12 อำเภอ 115 ตำบล 636 หมู่บ้าน (134,234 หลังคาเรือน)
- 2) ยะลา 8 อำเภอ 58 ตำบล 372 หมู่บ้าน (112,927 หลังคาเรือน)
- 3) นราธิวาส 13 อำเภอ 77 ตำบล 581 หมู่บ้าน (150,810 หลังคาเรือน)

สำหรับการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการจัดรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) รวม 226 แห่ง แบ่งเป็น

1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) 3 แห่ง ประกอบด้วย ปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส

2) เทศบาล 37 แห่ง แบ่งตามระดับของเทศบาลได้ดังนี้

- เทศบาลนคร มี 1 แห่ง คือ ยะลา
- เทศบาลเมือง มี 2 แห่ง คือ ปัตตานี และนราธิวาส
- เทศบาลตำบล มี 31 แห่ง คือ ปัตตานี 11 แห่ง ยะลา 7 แห่ง นราธิวาส

13 แห่ง

3) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 229 แห่ง คือ ปัตตานี 99 แห่ง ยะลา 55 แห่งและนราธิวาส 75 แห่ง

(3) ทรัพยากรที่สำคัญ

1) **ทรัพยากรดิน** พื้นที่โดยส่วนใหญ่มีลักษณะดินที่เหมาะสมต่อการเกษตรกรรมแต่ทรัพยากรดินบางส่วนมีข้อจำกัดต่อการใช้ดินเพื่อการเกษตรกรรม โดยมีเนื้อที่รวมถึง 9.78 แสนไร่ คือ

1. **ดินเปรี้ยว** มีเนื้อที่รวม 652,219 ไร่ พบมากในจังหวัดปัตตานี (536,807 ไร่) และนราธิวาส (115,412 ไร่) เป็นดินที่มีสารประกอบพวกไฟโรท์ ซึ่งตรึงธาตุอาหารที่จำเป็นไว้ เป็นผลให้พืชไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ หรือบางชนิดจะละลายออกมาจนเป็นพิษต่อพืช

2. **ดินทรายจัด** มีเนื้อที่เป็นทรายมีความสามารถในการอุ้มน้ำหรือดูดยึดธาตุอาหารต่ำมาก

3. **ดินเค็ม** มีเนื้อที่รวม 3,365 ไร่ พบในจังหวัดปัตตานี (3,083 ไร่) และนราธิวาส (282 ไร่) เป็นที่ดินที่ได้รับอิทธิพลจากทะเลและมีเกลืออยู่ในบริเวณมาก พืชชนิดที่ไม่ทนเค็มไม่สามารถเติบโตได้

2) **ทรัพยากรน้ำ** พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีทรัพยากรน้ำที่สำคัญประกอบด้วย

1. ปริมาณน้ำฝน นับเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญในพื้นที่ เนื่องจากมีปริมาณฝนตกชุกที่ค่อนข้างต่อเนื่องเป็นเวลานาน สภาพฝนที่ตกมีลักษณะการกระจายตัวที่ดี โดยพื้นที่จังหวัดนราธิวาสมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยสูงสุด 2,450.0 มิลลิเมตรต่อปี ส่วนพื้นที่ยะลา และปัตตานีมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 2,067.4 และ 1,766.5 มิลลิเมตรต่อปี

2. ปริมาณน้ำท่า ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีประมาณ 12,535.2 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี ซึ่งมาจากลุ่มน้ำของลำน้ำสายหลักรวม 4 สาย คือ

- **แม่น้ำปัตตานี** มีพื้นที่ลุ่มน้ำ 4,200 ตารางกิโลเมตร มีความยาวลำน้ำ หลัก 210 กิโลเมตร และมีปริมาณน้ำท่า 4,950.0 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

- **แม่น้ำสายบุรี** มีพื้นที่ลุ่มน้ำ 2,709 ตารางกิโลเมตร มีความยาว ลำน้ำ หลัก 150 กิโลเมตร และมีปริมาณน้ำท่า 3,765.6 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

- **แม่น้ำบางนรา** มีพื้นที่ลุ่มน้ำ 1,603 ตารางกิโลเมตร มีความยาวลำน้ำ หลัก 60 กิโลเมตร และมีปริมาณน้ำท่า 2,401.7 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

- **แม่น้ำสุไหง-โกลลก** มีพื้นที่ลุ่มน้ำ 718 ตารางกิโลเมตร มีความยาวลำน้ำ หลัก 103 กิโลเมตร และมีปริมาณน้ำท่า 1,417.9 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

ทั้งนี้ มีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ 1 แห่ง คือ อ่างเก็บน้ำเขื่อนบางลาง บริเวณต้นแม่น้ำปัตตานีในเขตจังหวัดยะลา สามารถกักเก็บน้ำได้ 1,404 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 11.2 ของปริมาณน้ำท่ารายปี ส่วนอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก มีปริมาณกักเก็บน้ำรวม 4.18 ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของปริมาณน้ำท่ารายปี โดยมีพื้นที่ชลประทานรวม 936,614 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.45 ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตร

3. ทรัพยากรป่าไม้ พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีพื้นที่ป่าไม้ ๓ ปี 2543 รวม 1,767,495 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25.7 ของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเป็นพื้นที่ป่าไม้สมบูรณ์ 1,581,342 ไร่ อยู่ในเขตจังหวัดยะลา 973,340 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 34.8 ของพื้นที่จังหวัด จังหวัดนราธิวาส 577,756 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.2 ของพื้นที่จังหวัด และจังหวัดปัตตานี 30,246 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.6 ของพื้นที่จังหวัด นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่ป่าพรุที่สำคัญ ได้แก่ พรุโต๊ะแดงพรุบาเจาะ ในเขตจังหวัดนราธิวาส มีพื้นที่รวม 120,986 ไร่

ทั้งนี้ มีพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกทำลายจนอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม รวม 186,153 ไร่ อยู่ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาส 163,468 ไร่ ยะลา 15,242 ไร่ และปัตตานี 7,443 ไร่

4. ทรัพยากรแร่ธาตุ พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความอุดมสมบูรณ์ของแร่ธาตุหลายชนิดที่มีการนำมาใช้ประโยชน์แล้ว เช่น ดิบูก ทองคำ และหินอ่อน เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้มีการสำรวจ “แร่ดินขาว (Kaolinite)” ซึ่งเป็นแหล่งที่มีเนื้อดินขาวสูงมากและมีคุณภาพดีสามารถพัฒนานำมาใช้ประโยชน์อุตสาหกรรมเซรามิกและอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น เกรดฟิลเลอร์ (filler) ในอุตสาหกรรมกระดาษ สีทาบ้าน และยางยนต์ เป็นต้น ผลการสำรวจเบื้องต้นพบแหล่งแร่เป็นแนวยาวระหว่างอำเภอระแงและอำเภอสูไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส ครอบคลุม

พื้นที่ไม่น้อยกว่า 10 ตารางกิโลเมตร ปริมาณแร่สำรองเท่าที่ปรากฏในขณะนี้ ประมาณไม่น้อยกว่า 50 ล้านเมตริกตัน

สภาพทางเศรษฐกิจ

(1) การถือครองพื้นที่การผลิต ประชากรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 4.4 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 67 ของพื้นที่ปลูกยางพารา 2.4 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 72 ของพื้นที่เกษตรสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือร้อยละ 20 ล้านไร่ ของพื้นที่ปลูกยางทั้งภาคใต้และพื้นที่นาข้าว 3.8 แสนไร่ คิดเป็นร้อยละ 14 ของพื้นที่เกษตรสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือร้อยละ 18 ของพื้นที่ทำนาทั้งภาคใต้ ที่เหลือเป็นพื้นที่ปลูกไม้ผลที่สำคัญ คือ ลองกองทุเรียน เงาะ และมังคุด ทั้งนี้ มีสัดส่วนคนจน ร้อยละ 16.9 ของประชากรภาคใต้ทั้งหมด

(2) สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ

1) สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี

2550 มีมูลค่าผลิตรวม 125,200 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.4 ของ GDP หรือร้อยละ 14.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคใต้ ในขณะที่ประชากรมีสัดส่วนถึงร้อยละ 21.1 ของภาค จึงมีผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อประชากรในระดับต่ำเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นใน 14 จังหวัดภาคใต้ คือ จังหวัดปัตตานี มีระดับผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 59,618 บาท/คน/ปี อยู่ในลำดับที่ 14 จังหวัดนราธิวาส มีระดับผลิตภัณฑ์ 62,625 อยู่ในลำดับที่ 12 และจังหวัดยะลา มีระดับผลิตภัณฑ์ 84,104 อยู่ในลำดับที่ 10 ในขณะที่ภาคใต้มีระดับผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 95,229 บาท/คน/ปี และประเทศมีระดับผลิตภัณฑ์เฉลี่ย 128,239 บาท/คน/ปี

2) โครงสร้างเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับการผลิตภาคเกษตรเป็นหลัก โดยมีสัดส่วนการผลิตในปี 2550 จำนวน 24,797 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 51.7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งส่วนใหญ่มาจากยางพารา รองลงมาได้แก่การประมง ผลไม้ (5,805 ล้านบาท) ปศุสัตว์ ตามลำดับ ส่วนภาคการผลิตที่สำคัญอื่น ได้แก่ ภาคการค้าและโรงแรมมีมูลค่า 22,800 ล้านบาท ภาคเหมืองแร่อุตสาหกรรมมีมูลค่า 11,425 ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 18.3 และ 9.1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3) การขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในช่วงปี 2546-2550 พิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวม ราคาในปี 2551 ซึ่งการขยายตัวทางเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 0.7 ร้อยละ 2.8 ร้อยละ 1.8 และร้อยละ 1.6 ในปี 2546 และ 2550 ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าอัตราการขยายตัวของภาคใต้ขยายตัวร้อยละ 5.8 ร้อยละ 5.9 ร้อยละ 3 ร้อยละ 4 และร้อยละ 2.1 ในปี 2546 , 2547 , 2548 , 2549 , และ 2550

สภาพทางสังคม

(1) โครงสร้างประชากรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปี

2550) หากจำแนกตามกลุ่มอายุจะพบว่า ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 60.7 (ประมาณ 1 ล้านคนเศษ) มีอายุในช่วง 15-59 ปี รองลงมาประมาณร้อยละ 29.8 (ประมาณ 5 แสนคน) มีอายุในช่วงแรกเกิด -14 ปี และประมาณ ร้อยละ 9.5 (ประมาณ 2 แสนคน) มีอายุในช่วง 60 ปีขึ้นไป

(2) **ด้านการศึกษา** (ปี 2550) ประชากรมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย 6.2 ต่อปี ซึ่งต่ำกว่าระดับภาคใต้ที่มีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ย 7.3 ต่อปี หากพิจารณาในเชิงปริมาณ ผู้เรียน พบว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษาโดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.5) เรียนในโรงเรียนของรัฐ แต่ในระดับมัธยมศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 64.7) เรียนในโรงเรียนเอกชน นักเรียนในชั้นประถมศึกษามีอัตราการเรียนต่อในชั้นมัศยมน้อย (2550) กล่าวคือมีอัตราการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพียงร้อยละ 35.0 หากพิจารณาอัตราการเรียนอยู่ในระดับเกินครึ่งคือ ร้อยละ 60.0 แต่ยังต่ำกว่าระดับภาคที่มีอัตราร้อยละ 64.8 คุณภาพจากการศึกษาผลการสอบ O-Net (ปี 2550) จัดอยู่ในจังหวัดรั้งท้าย กล่าวคือ เป็นระดับที่ 73 (จังหวัดยะลา) ลำดับที่ 74 (ปัตตานี) ลำดับที่ 76 (จังหวัดนราธิวาส)

(3) **ด้านสุขภาพและอนามัย** ภาครัฐบุคลากรทางการแพทย์โดยเฉพาะเพื่อให้บริการรักษาโรค / ป้องกันสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปี 2550) รวม 338 คน เฉลี่ยแพทย์ 1 คน ดูแลให้บริการประชาชน 5,372 คน หากเปรียบเทียบย้อนหลังไป 5 ปี คือปี 2545 มีแพทย์บริการเพียง 254 คน ซึ่งมีอัตราเฉลี่ยแพทย์ 1 คน ดูแลให้บริการประชาชน ถึง 7,037 คน

(4) **เชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม** สำหรับเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความหลากหลาย ประกอบด้วยคนหลายชาติพันธุ์ ได้แก่ ชาติพันธุ์มลายู ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ที่สืบเชื้อสายมาจากชนหลายกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคนที่เรียกว่า Jakan หรือ Jakun ซึ่งผสมกับชาวอินดูที่อพยพมาตั้งหลักแหล่งในดินแดนแถบนี้ กลุ่มชาวจีน ซึ่งเป็นกลุ่มพ่อค้าที่เดินทางไปค้าขายยังที่ต่าง ๆ โดยอพยพมาค้าขายและตั้งรกรากในคาบสมุทรมลายู ในยุคอาณาจักรลังกาสุกะ กลุ่มชาติพันธุ์สยาม ตั้งถิ่นฐานในดินแดนคาบสมุทรมลายู และกลุ่มชาวอินดู จากประเทศอินเดียซึ่งเดินทางเข้ามาแผ่ศาสนาและค้าขาย นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชนที่เรียกว่า Semang และ Sakai อยู่อาศัยร่วมผืนแผ่นดินเดียวกัน ในส่วนของวัฒนธรรมและภาษาก็มีความหลากหลายเช่นกัน พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นดินแดนที่รับวัฒนธรรมศาสนาพราหมณ์ ศาสนาฮินดู ศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม รวมทั้งศาสนาคริสต์ที่เคยรุ่งเรืองในยุคอาณานิคม ส่วนภาษาที่ยังปรากฏในการสื่อสารในสังคมปัจจุบัน คือภาษาไทย ภาษามลายูถิ่น (มลายูปัตตานี) และภาษามาลาเลย์ (ภาษามลายูมีเพียงภาษาเดียว) ไม่ได้แยกว่าเป็นภาษาถิ่นหรือภาษามาลาเลย์ เพียงแต่จะแตกต่างเรื่องสำเนียง แต่ก็ปรากฏศัพท์เดียวกันเช่นเดียวกับภาษาอังกฤษสำเนียงอเมริกันและสำเนียง เวลส์ เป็นต้น อินโดนีเซียก็คือภาษามลายูที่ใช้ในประเทศอินโดนีเซีย ภาษาปัตตานีเป็นภาษาที่ใช้ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะแตกต่างกันเพียงสำเนียงเท่านั้น

ประเพณีที่สำคัญที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน (ปี 2552) ในกลุ่มชนต่างที่อยู่อาศัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะกลุ่มเชื้อสายมลายูที่นับถือศาสนาอิสลาม ได้แก่ พิธีแรกเกิด ที่ผู้รู้ทางศาสนาจะทำพิธีอาซานให้กับเด็กเมื่อทำคลอดเด็กเรียบร้อยแล้ว และเมื่อครบ 7 วัน จะมีพิธีโกนผมไฟและตั้งชื่อให้กับเด็ก และพิธีเข้าสู่หนัด หรือ “มาโชะยาริ” ซึ่งหมายถึงการขลิบหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศ โดยในอดีตจะทำเมื่อเด็กมีอายุได้ 11-20 ปี แต่ปัจจุบันนิยมทำเมื่อเด็กมีอายุระหว่าง 6-15 ปี ในขณะที่บางประเทศ เช่น ซาอุดีอาระเบียนิยมทำ “มาโชะยาริ” ให้เด็กหลังคลอดเพียงไม่กี่วัน เพื่อทำความสะอาดในการทำความสะอาดอวัยวะเพศ อันมีผลต่อการปฏิบัติศาสนกิจคือการทำละหมาด

นอกจากการปฏิบัติตามประเพณีความเชื่อต่าง ๆ ดังกล่าว ยังมีประเพณีที่แสดงถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเฉพาะของพื้นที่ ได้แก่ งานสมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวในจังหวัดปัตตานีของกลุ่มชาวจีน ซึ่งจัดในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปี และงานแห่หนก ซึ่งเป็นประเพณีพื้นเมือง โดยจัดขึ้นเป็นครั้งคราวตามแต่โอกาส เคยมีอดีต 100 ปีก่อน แต่ปัจจุบันสูญหายไป แล้ว เนื่องจากไปขัดต่อความเชื่อและหลักการในศาสนาอิสลาม ตลอดจนการละเล่นพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ การแสดงมะโย่ง ปัจจุบันแทบจะไม่มี การแสดงปรากฏให้เห็น เนื่องจากมะโย่งมีลักษณะการเล่นไปในทางการบูชาสิ่งอื่นนอกจากพระผู้เป็นเจ้า (อัลลอฮ์) และมีการนำเรื่องที่เกี่ยวกับตำนานในศาสนาฮินดู เช่น รามายณะ มาแสดง ซึ่งเป็นการขัดศานาบัญญัติ การเดินร่ำรองแง็ง มีใช้วัฒนธรรมมลายูที่แท้จริง แต่เป็นการนำมาเผยแพร่โดยชาวยุโรปตะวันตกได้นำมาช่วงยุคอาณานิคม ในปัจจุบันก็ยังมีการเล่นบ้าง แต่กลับเป็นไทยพุทธนำมาพัฒนาการเล่นต่อในปัจจุบัน สำหรับชาวมลายูมุสลิมในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเลิกการเล่นไป การแห่หนกหรือระ เป็นอิทธิพลวัฒนธรรมของชาวฮินดู มีลักษณะการสร้างนกเป็นตัว ใช้คนแห่แห่นเดินเป็นขบวนเสมือนหนึ่งเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ ปัจจุบันแทบจะไม่มีให้เห็น วอญ์ญูละ (หนังตะลุง) ใช้ภาษามลายูร่อนนำ เป็นการละเล่นโดยกล่าวเป็นกลอนเดินเรื่อง ใช้ตัวหนังตะลุงลักษณะใกล้เคียงกับหนังตะลุงที่นิยมเล่นในภาคใต้ทั่วไป โดยได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมเดิมจากชาวและชีละ (ศิลปะการต่อสู้) ลักษณะร้ายรำ หมุนตัว แล้วต่อสู้ มีกติกา การใช้เท้าเตะต้องไม่พันหัวเข่าและใช้มือต่อสู้ลักษณะทำให้คู่ต่อสู้ยกฝ่ายล้มลง เป็นต้น ถือเป็นผู้ชนะ ปัจจุบันยังมีการเล่นอยู่บ้าง โดยเฉพาะการแสดงต่อผู้มีเกียรติ ผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมือง ถือเป็นการให้เกียรติอย่างสูง

จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การแสดงตามประเพณีนิยมกิจกรรมตามความเชื่อในพื้นที่ มักจะมีหลายกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลาม ทำให้การแสดงตามประเพณีนิยมได้รับการต่อต้านจากคนมลายูในพื้นที่และผู้รู้ทางศาสนาอิสลามมาตลอด เพราะการแสดงรื่นเริงและการละเล่นตามประเพณีนิยมและวัฒนธรรมไปขัดกับหลักการทางด้านศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่เป็นส่วนหนึ่งในเงื่อนไขที่ไม่ค่อยมีปรากฏในรายงานการศึกษาและวิจัย

ฉะนั้น การส่งเสริมกิจกรรมตามความเชื่อในลักษณะประเพณีนิยมและวัฒนธรรมในพื้นที่ที่มุสลิมหรือไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในและนอกสถานที่ ผู้จัดเพื่อส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับมุสลิมต้องเรียนรู้และสอบถามผู้รู้หรือผู้นำทางด้านศาสนาอิสลามก่อนจัดกิจกรรมทุกครั้ง เพื่อหลีกเลี่ยงต่อต้านจากคนมลายุมุสลิมและอาจเป็นเงื่อนไขในภายหลังได้ จึงต้องมีความระมัดระวังในการส่งเสริมกิจกรรม การจัดกิจกรรมต้องไม่ให้เกิดกระทบในหลักการด้านศาสนาอิสลามอย่างเด็ดขาด และมักจะเป็นสาเหตุหนึ่งของเงื่อนไขในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้บนความไม่เข้าใจในศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม (83)

4.1.1 สถานการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานการณ์โลกภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์หลังยุคสงครามเย็น ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ความขัดแย้งในเรื่องของความแตกต่างในสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และดุลอำนาจทางการเมือง การทหารของกลุ่มคนทั้งในและนอกประเทศ สถานการณ์ทั่วไปได้เปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพของการเผชิญหน้ากันของภูมิภาคอำนาจของโลกที่ควบคุมกระแสโลกาภิวัตน์กับกลุ่มต่อต้าน ซึ่งได้ใช้ความเชื่อ ศรัทธา ความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ และความไม่เท่าเทียมกันในสังคมเป็นเงื่อนไขทำสงครามกันในรูปแบบสงครามการก่อการร้าย อันมีผลกระทบต่อความมั่นคงในหลายภูมิภาค และรวมถึงพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นพื้นที่พิเศษตามประกาศของรัฐบาล คือ มีลักษณะพิเศษในด้านการดำรงชีวิตของประชาชนทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี สังคมและวัฒนธรรม ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในการดำรงชีวิตประจำวัน เป็นสังคมมุสลิมที่ใช้วัฒนธรรมอิสลามมีวิถีชีวิตเฉพาะที่แตกต่าง ทั้งการใช้ชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ ซึ่งจากความแตกต่างทำให้เป็นเงื่อนไขที่กลุ่มขบวนการนำมาอ้าง เพื่อปลุกกระแสให้เกิดการต่อต้านอำนาจรัฐ และการก่อความไม่สงบในรูปแบบต่างๆ มาโดยตลอด (86)

(1) สถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีปัจจัยที่เป็นจุดอ่อนและเงื่อนไขจากความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม เกื้อกูลให้กลุ่มขบวนการต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ แสวงหาประโยชน์จากการแอบอ้างศาสนา เข้าไปปลุกฝังอุดมการณ์ให้กับเยาวชนเพื่อสืบทอดในรุ่นต่อไป ประกอบกับสภาพพื้นที่พรหมแดนไทย-มาเลเซียง่ายต่อการหลบหนีหลังจากก่อเหตุร้าย ทั้งนี้ ที่ผ่านมามีการก่อความไม่สงบมีลักษณะกระจายในหลายพื้นที่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบโต้ ก่อวิน สร้างความสับสนต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งส่งผลทางด้านจิตวิทยาและความเชื่อมั่นของประชาชน

(2) ปัจจัยภายนอกที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้น ส่วนหนึ่งเกิดจากกระแสในตะวันออกกลางต่อต้านชาติตะวันตก โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งทำให้กลุ่มก่อการร้ายเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากสถานการณ์ในภาคใต้

(3) เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีสาเหตุมาจากขบวนการต่างๆ กลุ่มอิทธิพลท้องถิ่น กลุ่มอิทธิพลทางการเมือง และการไม่สามารถแก้ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นซ้ำซาก อันเป็นการบ่อนทำลายอำนาจรัฐ สำหรับการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ ต้องพบอุปสรรคคือ ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงยากต่อการแก้ไข และทำให้เหตุการณ์รุนแรงขึ้น

(4) จากสภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่ปัจจุบันยังมีลักษณะต่างหน่วยต่างทำ การควบคุมบังคับบัญชา และการติดต่อสื่อสารขาดประสิทธิภาพ การทำงานเป็นไปในลักษณะการตั้งรับ ไม่มีการปฏิบัติงานในเชิงรุก ทำให้ข้าราชการเสียขวัญ ประชาชนไม่มั่นใจ ฉะนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการฟื้นฟูความเชื่อมั่นของข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงต้องเร่งทำลายโครงสร้างของกลุ่มขบวนการต่างๆ ให้รัฐสามารถพัฒนาและสร้างสันติสุขในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

กำเนิดมวลชนก่อการสามจังหวัดภาคใต้

แก้วสรร อดิโพธิ (84) ได้กล่าวถึง กำเนิดมวลชนก่อการสามจังหวัดภาคใต้ ว่ามีปัจจัยดังต่อไปนี้

1. เป็นการวิเคราะห์ทางจิตวิทยาการเมืองที่มุ่งอธิบายสถานการณ์ทางสังคม ทำไมผู้คนที่ดูปกติเหมือนเราท่านจึงถือดาบวิ่งไปหาปืนทหารได้ “The True Believer” หนังสือของ Eric Hoffer ได้ให้คำอธิบายว่า เป็นเพราะพลังการรวมตัวและอุทิศตนของมวลชนก่อการ ได้เข้าถึงสู่จิตใจเขาแล้วนั่นเอง การรวมตัวนั้นมาจากการหมดตัวตนในปัจจุบัน ด้วยชีวิตหมู่ที่ร้อนแรงกระชับแน่น มีความเกลียดชังคอยหล่อเลี้ยง อุทิศตนด้วยความฝืนอันศักดิ์สิทธิ์ในอนาคตอันไกลโพ้น

2. เมื่อนำเอาทฤษฎีนี้มาปรับใช้กับมวลชนก่อการในสามจังหวัดภาคใต้ ก็น่าที่จะสังเคราะห์วงจรหล่อหลอมมวลชนก่อการได้ว่า มีปัจจัยสี่ประการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันหมดทุกปัจจัย เริ่มจากพื้นฐานชีวิตหมู่ของพี่น้องไทยมลายูที่หนาแน่นเป็นเชื้ออยู่แล้ว บวกด้วยคำสอนศาสนาที่เคร่ง มุ่งลดตัวตนอยู่เป็นทุนเดิม โดยมีแรงดึงดูดให้อุทิศตนสูงมาก สมทบด้วยความอับจนในการทำมาหากิน ไม่มีทางออกให้อพยพเหมือนในอีสาน ปัจจัยสุดท้ายก็เป็นการถูกข่มเหงรังแกจากผู้คนโดยรอบ

3. ปัจจัยทั้งสี่นั้นขาดปัจจัยใดไปไม่ได้ ลำพังความเป็นมุสลิมไม่ได้หมายถึงความรุนแรง ลำพังความจนไม่ได้คู่กับการลุกฮือ ลำพังการอุม্মะอาจทำให้ปิดไฟใส่กลอนกันทั้งหมู่บ้านก็ได้ ความพร้อมหน้าและเชื่อมโยงกันของทุกปัจจัยต่างหากที่เป็นสูตรแท้จริงของการกำเนิดมวลชนพร้อมกันก็จะส่งผลคูณตัวเข้าด้วยกัน ยกกระดับสูงขึ้นทุกปัจจัย แล้วทุกปัจจัยก็จะช่วยกันหล่อหลอมผู้คนปกติให้การเป็น “มวลชนก่อการ” ในที่สุด

4. การส่งทหารจากไทยไปช่วยสหรัฐอเมริกา รุกรานมุสลิมอิรัก ลุยลั่นมัสยิด ปอเนาะ

อย่างไม่รู้จักยังคิด พร้อมหน้ากันกับการอุ้มฆ่าผู้คน บั่นแต่งข้อหาอย่างหน้ามืดตามัว นับเป็นการเพิ่มความร้อนลงในปัจจัยความเกลียดชัง และปัจจัยศาสนาไปพร้อมๆ กัน กระตุ้นให้วงจรทั้งหมดเคลื่อนไหวคุณตัวเข้าด้วยกัน ผลิตความเกลียด ผลิตการรวมตัว ผลิตศรัทธาอุทิศตนมากขึ้นเรื่อย ๆ เพิ่มจากปริมาณไปสู่คุณภาพ จากคุณภาพไปสู่ปริมาณขยายตัวเป็นระยะจนปัจจุบัน

5. พัฒนาการข้างต้นนี้คือกำเนิดมวลชนที่แท้จริง ผู้นำต่าง ๆ นั้นมีอยู่ก่อนแล้วก็จริง แต่หากสถานการณ์ไม่สุกงอม ไม่มีมวลชนเต็มร่ำมาหา เขาเหล่านั้นก็ทำอะไรไม่ได้ เมื่อรัฐบาลปาร์แลเมนต์หรือฟูลุกแล้ว จึงเป็นโอกาสของเขาก่อนชั้นหนึ่ง นี่คือการพ่ายแพ้ในสงครามมวลชนที่ปฏิเสธไม่ได้

6. เราจะลดปัจจัยทั้งสี่กองนี้ไปพร้อมกันได้อย่างไร นี่คือโจทย์ที่ต้องคิดและหาวิธีที่จะลดทั้งความเกลียดชัง เพิ่มทั้งความหวังในการทำมาหากิน ชำระล้างคำสอนที่ผิด ขยายโลกกว้างที่รู้จักเข้าใจและยอมรับในตัวตนของเขา โดยทุกมาตรการจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกัน

7. ขณะเดียวกัน ก็มีอาจปล่อยปละให้การก่อการกำเริบสืบสานต่อไป เข้าใจอย่างนี้ พื้นที่ยุทธศาสตร์จึงมีสองพื้นที่ คือ พื้นที่พัฒนาที่มุ่งลดปัจจัยทั้งสี่ไปพร้อมๆ กัน ทั้งสี่ปัจจัย และพื้นที่ปราบปรามการก่อการร้าย พื้นที่แรกต้องทุ่มสุดกำลัง พื้นที่หลังมุ่งตรึงไม่ให้กำเริบ ใช้กฎหมายโดยเที่ยงธรรมตามหลักฐาน ห้ามอุ้มฆ่าจนทำลายงานมวลชน และอย่ามุ่งนับศพเป็นผลงานเป็นอันขาด เพราะชัยชนะที่แท้จริงชี้ขาดตัดสินด้วยพื้นที่แรกเท่านั้น

8. ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องที่ต้องคิดใหม่ ทำใหม่กันจริงๆ แล้วนำไปแปรเป็นนโยบายและมาตรการเฉพาะเรื่องเฉพาะทางต่อไป ส่วนความคิดเดิมที่เห็นมวลชนเป็นโจร เห็นหมู่บ้านเป็นสีแดง เห็นจิตวิทยาการเมืองเป็นวิชาที่บอกให้ไปร่างกับโจร หรือห้ามจับผู้ร้ายนั้น ทั้งหมดนี้เป็นความไม่รู้ไม่คิดไม่ศึกษา ถ้าศึกษาไม่ทัน อ่านไม่เข้าใจ ปรับทรงชนะไม่ได้ ก็ต้องให้ออกไปไม่ว่าจะตำแหน่งสูงแค่ไหนก็ตาม อยู่ไปก็สร้างปัญหาและขัดขวางทางรอดของบ้านเมืองเปล่า ๆ

9. สำหรับเรื่องพระราชกำหนดบริหารสถานการณ์ฉุกเฉินนั้นเป็นเครื่องมือทางกฎหมายที่ไม่ใช่ตัวปัญหาที่แท้จริง เพราะแท้จริงการทำงานทุกวันนี้ก็ไม่เคยติดในกรอบกฎหมายอยู่แล้ว ไม่มีเจ้าหน้าที่ถูกทำโทษเพราะทำผิดกฎหมายเลย ถ้าไม่ปรับวิธีคิดวิธีทำเสียใหม่ มีกฎหมายอย่างไรก็ป่วยการ ใครไปขัดขวางก็เข้าทางต้องตกหลุม “โยนบาปให้กฎหมาย” ของรัฐบาลไป โดยไม่รู้ตัว เสียเวลา เสียกำลัง เสียเจตนา เสียเจตนาที่ดีมีคุณูปการต่อบ้านเมืองเสียเปล่า ๆ อย่างน่าเสียดายจริงๆ

สุทธิพงศ์ พรหมไพจิตร และคณะ (85) ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และคณะ (60) กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในอดีต พบว่า สาเหตุหลักที่นำไปสู่การก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ พ.ศ.2547 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันเกิดจากปัญหาสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ 1) ปัญหาสังคมจิตวิทยา 2) ปัญหาเศรษฐกิจ 3) ปัญหาคุณภาพชีวิต 4) ปัญหาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบางกลุ่ม 5) ปัญหาอุดมการณ์ของผู้ก่อการความไม่

สงบ 6) ปัญหานโยบายในด้านความมั่นคงของรัฐในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะนโยบายผสมกลมกลืนชาวไทยมุสลิม

4.1.2 วิเคราะห์ปัญหาความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

(1) สาเหตุประเด็นปัญหาที่สำคัญ

หลังจากการปฏิรูปการเมืองการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยอิทธิพลความคิดของการเป็นรัฐสมัยใหม่ได้กลายเป็นการเริ่มต้นของความไม่พอใจของเจ้าเมืองเก่าที่เคยมีอำนาจปกครองบริเวณเมืองปัตตานีเดิม จนกระทั่งมีการใช้นโยบายชาตินิยมที่มีการก่อร่างและได้ตกผลึกอย่างชัดเจนในรัฐบาลของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม โดยในช่วงดังกล่าวก็ได้มีการยื่นข้อเรียกร้องของประชาชนในพื้นที่ให้มีการปกครองเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรูปแบบเฉพาะภายใต้การนำของหะยีสุหลง บิน ฮัดตุลกาเดร์ ใน พ.ศ.2490 หรือกรณีเหตุการณ์ดุซงญอ เมื่อ พ.ศ.2491 ซึ่งได้กลายมาเป็นเหตุการณ์ที่ถูกนำมาเป็นบทเรียนให้แก่ฝ่ายรัฐและประชาชนในพื้นที่ได้เรียนรู้ตลอดมาจนกระทั่งปัจจุบันเหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้กลายเป็นปัญหาที่ซับซ้อนและมีความละเอียดอ่อนมากขึ้น และได้มีหลายฝ่ายที่ศึกษาปัญหาและออกมาให้ข้อเสนอแนะต่อการแก้ปัญหา ซึ่งสามารถจำแนกปัญหาด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ด้านการเมือง

กรอบความคิดหรือมุมมองของรัฐบาลต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเชื่อมโยงกับพุทธศาสนา ซึ่งรัฐบาลมักมองปัญหาและกำหนดนโยบายที่อยู่บนพื้นฐานของกระบวนการทัศน์จักรวาลนิยมแบบพุทธ เกิดเป็นนโยบายที่นอกจากไม่อาจแก้ไขปัญหาได้แล้ว ยังทำให้ปัญหาลุกลามเพิ่มขึ้น เช่น นโยบายแบบผสมกลมกลืน และยังเห็นได้ผ่านกลไกของรัฐในปัจจุบันในหลายกรณี นอกจากนี้ แล้วปัจจัยทางศาสนาในด้านที่เกี่ยวกับอิสลามได้ถูกนำมาตีความจากฝ่ายผู้ก่อความไม่สงบเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการกระทำของตน รวมถึงการสร้างแนวร่วมจากประชาชนในพื้นที่

ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่ต่างมองขัดกันระหว่างรัฐกับคนมุสลิมในพื้นที่ โดยฝ่ายแรกมองว่า ประวัติศาสตร์ของปัตตานีเป็นตัวอย่างของการกบฏต่อประเทศที่มีความพยายามแบ่งแยกดินแดนอยู่เสมอ ในขณะที่ฝ่ายหลังกลับมองว่าประวัติศาสตร์ของปัตตานี คือการถูกผนวกเข้าสู่รัฐไทยและเต็มไปด้วยความห้าวหาญ มีความชอบธรรมที่ปลดออกจากตนเอง ออกจากรัฐไทย อีกนัยหนึ่งคือประวัติศาสตร์ที่น่าจดจำมากกว่าที่จะยอมรับให้ถูกทำลาย จึงเห็นได้ว่าในประเด็นทั้ง 2 เรื่องนี้ไม่ได้ทำให้เกิดปัญหาในตัวของมันเอง แต่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองและไปสู่สาเหตุความขัดแย้งที่ละเอียดอ่อนกระทบต่อความรู้สึกของคนมุสลิมในพื้นที่

สำหรับความเชื่อมโยงกับกลไกของรัฐ โดยกลายเป็นสาเหตุที่ทำให้ปัญหาความขัดแย้งและกลายเป็นความรุนแรงได้ โดยเกิดจากการบกพร่องของรัฐที่ไม่พยายามจะเข้าใจปัญหาและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของพื้นที่ ประกอบด้วยความอ่อนแอทางสังคมไทยที่กลายเป็นปัจจัยหนุนให้การกระทำของรัฐชอบธรรมยิ่งขึ้น

2) ด้านเศรษฐกิจ

กระบวนการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา ยังไม่มีความสอดคล้องกับศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่น เพราะแผนงานและโครงการต่าง ๆ ล้วนถูกกำหนดและตัดสินใจจากส่วนกลางทั้งสิ้น โดยไม่ให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม จึงทำให้ผลของการพัฒนาไม่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของคนในพื้นที่ เพราะที่ผ่านมาการพัฒนาเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นการพัฒนาระดับประเทศมากกว่าการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่ และยังเป็นโครงการที่มุ่งสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านมากกว่าการพัฒนาพื้นที่ให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมภาคอื่น ทำให้เป็นที่วิจารณ์จากคนในพื้นที่ตลอดว่านโยบายของรัฐบาลไม่มีความจริงใจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ แม้แต่งบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ ต่างใช้โอกาสแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มหนึ่งเท่านั้นเอง

ความยากจนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการมีภาวะเจริญพันธุ์สูง และการไม่ได้รับการศึกษาในระบบสามัญเช่นเดียวกับประชากรในพื้นที่ของประเทศ หรือหากได้รับการศึกษาก็มีคุณสมบัติไม่ตรงกับงานที่มี จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่คนไทยมุสลิมออกไปหางานทำนอกพื้นที่

นอกจากเรื่องความยากจนแล้ว การถูกกลืนรอนสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ยังเป็นอีกประเด็นที่ทำให้สภาพปัญหาความขัดแย้งยังคงปรากฏอยู่อย่างต่อเนื่อง พบว่า ประชาชนในพื้นที่ขาดโอกาสในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนของตน เนื่องจากกฎระเบียบของรัฐและอำนาจอิทธิพลของกลุ่มทุนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ด้วยการอาศัยตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว สิทธิในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนเป็นประเด็นที่เกิดขึ้นจากการวางกฎระเบียบของรัฐโดยปราศจากการคำนึงถึงวิถีชีวิตดั้งเดิมและการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงทำให้เกิดความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติตามมา

ปัญหาความยากจนที่เกิดจากสภาพสังคมแบบปิดของคนไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจตามมา ไม่ว่าจะเป็นภาวะการว่างงาน ปัญหาการไร้การศึกษา ปัญหาคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นปัญหาที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับลักษณะเฉพาะของจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่แก้ไขได้ยาก ทำให้หน่วยงานของรัฐไม่เข้าใจวิธีการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ประกอบกับการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติหรือสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติก็เป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ นั่นคือ ความไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของ

ชุมชนท้องถิ่นซึ่งเกิดจากการใช้อำนาจทางกฎหมายเข้ามาปิดกั้นโอกาสในการใช้ประโยชน์ของคนในชุมชนกลายเป็นการลิดรอนสิทธิของชุมชนให้หมดไป

กล่าวโดยสรุป ปัญหาทางเศรษฐกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือรัฐบาลไม่เข้าใจวิธีการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง แก้ปัญหาตามแผนงานและโครงการต่าง ๆ ล้วนถูกกำหนดและตัดสินใจจากส่วนกลางทั้งสิ้น โดยไม่ให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม จึงทำให้ผลของการพัฒนาไม่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของคนในพื้นที่ นอกจากนี้จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงและยั่งยืนได้แล้ว ยังทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในพื้นที่อีกด้วย

3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม

ชีวิตความเป็นอยู่โดยวัฒนธรรมมลายูของคนไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้คนมลายุมุสลิมในพื้นที่เลือกที่จะกำหนดอัตลักษณ์ของตนให้แตกต่างจากคนไทยตามแบบของรัฐ เพราะในขณะที่ยังคงการใช้เรียกกลุ่มนี้ว่า ไทยมุสลิมคือคนสัญชาติไทยและเชื้อสายไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม แต่คนมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้กลับเรียกตนเองว่าคนมลายู เชื้อสายมลายู เชื้อชาติมลายู และนับถือศาสนาอิสลาม จะยอมรับในการเป็นคนในสัญชาติไทย เพื่อประสงค์จะเดินทางไปต่างประเทศ เพื่อทำหนังสือเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ หรือการศึกษาต่อเท่านั้น ซึ่งมีนัยว่าปฏิเสธความเป็นคนไทย (เชื้อชาติไทย) ตามที่รัฐพยายามกำหนดให้ เพราะความเข้าใจของคนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูเห็นว่าคนไทยที่มาจากคำว่า “สยาม” หมายถึงคนที่นับถือศาสนาพุทธ และเข้าใจว่าภาษาไทยคือภาษาของชาวพุทธศาสนา จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คนมุสลิมส่วนหนึ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยของกระทรวงศึกษาธิการ ความพยายามในการสร้างความเป็นไทยให้กับคนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกลไกของรัฐในรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีส่วนในการสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นในพื้นที่ จนทำให้คนมุสลิมบางส่วนปฏิเสธความเป็นคนไทยที่รัฐได้ยึดเยียดสร้างขึ้น

คนมลายุมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องการรักษาอัตลักษณ์ดั้งเดิมของตนเองไว้ ด้วยการใช้ภาษามลายูท้องถิ่น ศาสนาและวัฒนธรรมตามแบบอิสลาม เพื่อการเป็นมุสลิมที่ดี ในขณะเดียวกัน รัฐไทยพยายามใช้กลไกของตนผสมผสานกลไกสังคมมลายุมุสลิมให้มีความเป็นไทยเหมือนคนส่วนใหญ่ของประเทศมากขึ้นเช่นกัน โดยผ่านการใช้กลไกของระบบราชการ ไม่ว่าจะเป็นความพยายามเข้าไปปฏิรูปการจัดการศึกษาแบบอิสลามหรือการเปลี่ยนชื่อสถานที่จากภาษามลายูท้องถิ่นให้เป็นภาษาไทย ด้วยยึดมั่นและศรัทธาในอัตลักษณ์ของความเป็นมลายุมุสลิม ทำให้เห็นว่าเครื่องมือของการรักษาอัตลักษณ์มลายุมุสลิมคือภาษามลายูและศาสนาอิสลาม แต่สำหรับคนมลายุมุสลิม ภาษามีความสำคัญในการถ่ายทอดอุดมการณ์ ความศรัทธาในศาสนา อีกนัยหนึ่ง ดังที่พบว่าภาษามลายูท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการ

กำหนดว่าใครเป็นหรือไม่เป็นมลายู และเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงความทรงจำกลับไปสู่ประวัติศาสตร์อันรุ่งเรืองของปัตตานี โดยเฉพาะในยุคที่ปัตตานีอยู่ใต้อิทธิพลของศาสนาอิสลาม ได้มีการนำอักษรอาหรับมาเขียนในระบบภาษามลายู ดังนั้น ภาษามลายูที่เขียนด้วยภาษาอาหรับจึงไม่เพียงมีคุณค่าในการสื่อสารเท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าทางศาสนา ทั้งในแง่ของการศึกษา และการเผยแผ่ศาสนาอิสลาม ตลอดจนพิธีกรรมต่าง ๆ ภาษามลายูเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรมของมลายูมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเป็นเกียรติภูมิของคนมลายูมุสลิมเชื้อสายมลายูเช่นเดียวกัน

การถือหลักปฏิบัติศาสนาอิสลามเป็นเรื่องที่มุสลิมให้ความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการทำการละหมาด การถือศีลอด การบริจาคทานแก่ผู้ยากไร้ ล้วนเป็นข้อพึงปฏิบัติสำหรับมุสลิมที่ดี ครอบคลุมทั้งเรื่องการกิน การอยู่ การแต่งกาย และความประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ เพราะฉะนั้นมุสลิมต้องปฏิบัติตามกรอบของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด

กล่าวโดยสรุป สังคมและวัฒนธรรมมลายูของคนไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงรักษาลักษณะดั้งเดิมของตนเองไว้ แต่ทางด้านรัฐไทยมีความพยายามสร้างความเป็นไทยให้กับคนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกลไกของรัฐในรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลขาดความรู้ความเข้าใจและขาดการยอมรับความแตกต่าง จึงกลายเป็นปัญหาจนถึงปัจจุบัน

4) ด้านการศึกษา

ศาสนาอิสลามในฐานะที่เป็นสถาบันศาสนาที่มีอิทธิพลต่อแนวทางการศึกษาของมุสลิมเป็นอย่างยิ่ง และการศึกษาเป็นเรื่องสำคัญที่มุสลิมจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยเฉพาะการศึกษาทางศาสนาที่กำหนดว่ามุสลิมทุกคนต้องศึกษาอิสลามให้รู้และเข้าใจเพื่อการปฏิบัติและการดำเนินชีวิตตั้งแต่แรกเกิดจนถึงหลุมฝังศพ ด้วยเหตุนี้จึงเชื่อว่าหากศาสนิกชนของอิสลามได้ศึกษาสรรพวิชาเพียงใด ก็จะมี ความซาบซึ้งต่อโอองการที่ปรากฏอยู่ในพระคัมภีร์อัลกุรอานมากขึ้นเพียงนั้น เพราะฉะนั้นการจัดการตามศาสนาอิสลามในประเทศไทยแบบดั้งเดิมที่วาปอเนาะ (Pondok) เป็นสถาบันการศึกษาหนึ่งที่ทำเนนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของศาสนาอิสลาม และมีบทบาทในการจัดการศึกษาในชุมชนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้มานาน โดยนอกจากปอเนาะจะเป็นสถาบันที่ให้การศึกษากะเยาวชนแล้ว ยังเป็นสถาบันที่ให้การสงเคราะห์ประชาคมมุสลิมไม่ว่าด้านการศึกษา การสงเคราะห์ที่อยู่อาศัยแก่ผู้ด้อยโอกาสจนเป็นที่ยอมรับนับถือ เพราะได้ะครูหรือครูสอนศาสนาซึ่งเป็นกลไกหลักในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านศาสนาอิสลามให้แก่นักเรียนในปอเนาะได้มีบทบาทต่อการสอนศาสนาอิสลามให้แก่ประชาชนทั่วไปด้วยในด้านที่ไม่เป็นทางการ จึงเห็นได้ว่าปอเนาะเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทต่อการดำรงอยู่ของชุมชนมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหาการจัดการสอนศาสนาของปอเนาะคือสมมติฐานของรัฐแต่เดิมที่เชื่อว่าปอเนาะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งเป็นความคิดที่อยู่บนฐานรากของ

สภาพการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ หากพิจารณาท่าทีของรัฐที่มีต่อการศึกษาของปอเนาะตั้งแต่แรกเริ่มนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นความพยายามในการควบคุมบทบาทของสถาบันการศึกษาประเภทนี้เพื่อมิให้เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ เช่นเดียวกับการแก้ไขปัญหาด้านสังคมหรือการเมืองที่เป็นการกดทับความเป็นมุสลิมลงจนเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง

แม้ว่าในปัจจุบันรัฐสามารถเข้าไปจัดการศึกษาของปอเนาะให้กลายสภาพมาเป็นสถาบันการศึกษาประเภทต่างๆ เช่น ปอเนาะดั้งเดิมซึ่งยังคงมุ่งเน้นการสอนศาสนาเพียงอย่างเดียว โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีการเรียนการสอนทั้งสายสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการและการจัดการเรียนการสอนศาสนาอิสลาม รวมถึงการเข้าไปจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนสามัญของรัฐในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา แต่ปัญหาตามมาคือการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีคุณภาพอยู่ในระดับต่ำ อันเนื่องจากหลายสาเหตุ ที่สำคัญคือนักเรียนในระดับประถมศึกษาและในระดับมัธยมในโรงเรียนสามัญของรัฐและเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในวิชาสามัญอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา เช่น ครู

กล่าวโดยสรุป สถาบันการศึกษาปอเนาะเป็นการดำเนินการจัดการศึกษาที่สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของศาสนาอิสลาม และมีบทบาทในการจัดการศึกษาในชุมชนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้มานาน รัฐมองว่าปอเนาะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ จึงพยายามเข้ามามีการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งการจัดการศึกษาของรัฐยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ขาดความเข้าใจวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทยมุสลิมในพื้นที่ และยังสร้างความรู้สึกหวาดระแวงและชิงชังในอำนาจอีกด้วย

5) ด้านกระบวนการยุติธรรม

การกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่ก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนตลอดจนสร้างความขัดข้องใจในหมู่ประชาชนโดยไม่มีการลงโทษแก่ผู้กระทำผิด เช่น กรณีกรือเซะและกรณีตากใบ เป็นต้น กลายเป็นการสร้างวัฒนธรรมของการไม่ต้องรับโทษ และสร้างความชอบธรรมจากการกระทำดังกล่าว ด้วยเหตุผลเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ ซึ่งเป็นวิธีคิดที่สามารถกระทำได้ แต่การรักษาความมั่นคงของมนุษย์และการรักษาสีทิมมนุษย์ชนก็เป็นสิ่งสำคัญที่เจ้าหน้าที่รัฐละเมิดมิได้ ทั้งนี้ การหายตัวไปของ ทนายสมชาย นิละไพจิตร เป็นอีกกรณีหนึ่งที่แสดงถึงปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะแม้จะมีเสียงเรียกร้องให้รัฐบาลใช้กลไกของตนสืบสวนหาผู้กระทำผิด แต่รัฐบาลยังคงมีที่ท่าไม่จริงจังด้วยการปฏิเสธที่จะเปิดเผยรายงานของทางการเกี่ยวกับข้อมูลการสูญเสียของทนายสมชายฯ และการให้สัญญาว่าตามหาผู้กระทำผิดมาลงโทษ ก็เป็นเพียงการลดกระแสสังคมและลดแรงกดดันทางการเมืองเท่านั้น

กล่าวโดยสรุป ความยุติธรรมไม่อาจเกิดขึ้นได้ ถ้ารัฐยังใช้อำนาจด้วยความรุนแรงและไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งกฎหมายได้ให้ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่รัฐ ทำผิดแล้วไม่ต้องรับโทษทั้งทางแพ่ง ทางอาญา และวินัย กล่าวได้ว่าอำนาจหน้าที่ของพระราชกำหนดฯ นี้ ตอกย้ำให้เห็นถึงความบ่มเพาะวัฒนธรรมของการไม่ต้องรับโทษของเจ้าหน้าที่รัฐให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงทำให้มี “ผู้ร้าย” เกิดขึ้นอีกมาก ความรุนแรงในพื้นที่จึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และส่งผลให้ไม่เกิดความยุติธรรมในพื้นที่ดำเนินต่อไป (83)

(2) วิเคราะห์เงื่อนไขพื้นฐานของความขัดแย้ง

จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้จากอดีตมาถึงปัจจุบัน สามารถ สรุปเงื่อนไขพื้นฐานของความขัดแย้ง ได้ดังนี้

1) เงื่อนไขโดยรวม

จากรายงานของคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) ซึ่งได้ศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีข้อสรุปเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาที่สอดคล้องกันว่า ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีปมปัญหาและเงื่อนไขที่นำมาขยายวงของปมปัญหา เพื่อแสวงประโยชน์เฉพาะกลุ่ม กล่าวคือ ปมปัญหาที่แท้จริง เป็นปัญหา การแบ่งแยกดินแดนที่เชื่อมโยงมาจากปมประวัติศาสตร์ ซึ่งกลุ่มก่อความไม่สงบ กำหนดเป็นเป้าหมายสุดท้ายในการเคลื่อนไหวต่อสู้เอาชนะโดยใช้ปัจจัยเงื่อนไขที่สำคัญ 3 ประการ เพื่อเคลื่อนไหวปลุกปั่นขยายวงของปมปัญหา ได้แก่

1. เงื่อนไขพื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมสังคมที่เป็นอัตลักษณ์ของพื้นที่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษา และประวัติศาสตร์ของพื้นที่ ได้ถูกนำไปปลุกปั่นเพื่อปลุกฝังความคิดและความเชื่อที่ผิด ๆ รวมทั้งสร้างความรู้สึกแปลกแยกในหมู่ประชาชน
2. เงื่อนไขพื้นฐานทางการเมืองการปกครองซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจรัฐที่ขัดแย้งกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่ และความไม่เป็นธรรมของกระบวนการยุติธรรมทำให้เจ้าหน้าที่เข้าไม่ถึงประชาชนและไม่สามารถเป็นที่พึ่งของประชาชน ได้ส่งผลให้ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ
3. เงื่อนไขพื้นฐานทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำกับพื้นที่อื่น เนื่องจากระบบเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่เข้มแข็งและกระจายผลการพัฒนาอย่างไม่เป็นธรรม ทำให้เกิดปัญหาการว่างงาน และความยากจนค่อนข้างมาก รวมทั้งคุณภาพชีวิตของประชาชนอยู่ในเกณฑ์ต่ำโดยเฉพาะด้านการศึกษาและสาธารณสุข

นอกจากนี้ยังมีเงื่อนไขที่หล่อเลี้ยงปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ให้ยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน ได้แก่ นโยบายการแก้ปัญหาที่ไม่สอดคล้อง กับความต้องการของ

ประชาชน และชาดการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ที่ใช้ความรุนแรงต่อประชาชน การสนับสนุนจากต่างประเทศ ตลอดจนการปฏิบัติของกลุ่มผู้มีอิทธิพลค้ายาของเถื่อน และยาเสพติดที่มีแนวโน้มมีความรุนแรงสูงในพื้นที่ เงื่อนไขต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นี้ ถูกนำมาขยายผลต่อเติมเสริมแต่ง หรือแม้แต่ถูกสร้างขึ้นใหม่ในรูปของข่าวลือ การบิดเบือนหลักศาสนาโดยกลุ่มขบวนการก่อความไม่สงบเพื่อจุดประสงค์ในการสร้างแนวร่วมและสร้างความเกลียดชังต่อเจ้าหน้าที่รัฐ และเมื่อผสมผสานกับความเชื่อที่เจือปนจากประวัติศาสตร์ในอดีตที่สะสมความรับรู้มาจนถึงปัจจุบัน จึงเป็นปัจจัยที่หล่อเลี้ยงความรุนแรงในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

2) เงื่อนไขความขัดแย้งในประวัติศาสตร์

ภูมิหลังของขบวนการต่อต้านอำนาจรัฐ หรือสมัยหนึ่งที่ทางราชการเคยเรียกว่า ขบวนการแบ่งแยกดินแดน หรือขบวนการโจรก่อการร้าย หรือกลุ่มก่อความไม่สงบ ที่รู้จักกันในปัจจุบัน แท้จริงแล้วมีความเป็นมาที่ยาวนานคู่กับประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของไทย ที่สำคัญคือ ได้มีนักวิชาการด้านความมั่นคงจำนวนมากเชื่อมั่นว่าภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของรัฐปัตตานีในอดีตคือพลัง 1 ใน 3 ส่วนของพลังแห่งอุดมการณ์การต่อสู้ของขบวนการแบ่งแยกดินแดนรุ่นใหม่ที่จะจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีข้อมูล ภูมิหลังประวัติศาสตร์ความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยสังเขปนับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันกล่าวคือ การเข้าใจประวัติศาสตร์ปัตตานีเพื่อนำไปสู่การพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความมั่นคงของชาตินั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล และความเป็นกลาง จุดเริ่มต้นจึงอยู่ที่การตั้งกรอบคิดที่เป็นกลาง และตามมาด้วยการตั้งสมมุติฐานที่สอดคล้องกับความเป็นจริงทางสังคม ที่สู้กันอยู่ตลอดเวลา จนนำไปสู่ความขัดแย้ง และเกิดปัญหาความแตกต่าง ในความเข้าใจของคนปัจจุบัน นักประวัติศาสตร์ มองว่า การที่มีความเชื่อว่าหัวเมืองมลายูภาคใต้ เป็นดินแดนของใครมาก่อน ไม่อาจจะเข้าใจรากเหง้าที่แท้จริงของปัญหา ในปัจจุบันที่เกิดจากอดีตได้ เนื่องจากการมองแบบดังกล่าวอาศัยฐานคิดว่าด้วยรัฐชาติสมัยใหม่ที่เห็นว่า ประเทศชาติต้องมีเอกลักษณ์และเอกภาพหนึ่งเดียว ในขณะที่เดียวกันก็เชื่อว่า เอกลักษณ์ และเอกภาพดังกล่าวเป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากอดีตอันยาวนาน ในประวัติศาสตร์ แต่ความเป็นจริงก็คือ เอกลักษณ์ของชาติ ในรัฐชาติสมัยใหม่นี้เป็นสิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้นมาเมื่อประมาณ 100 ปีที่ผ่านมา ประเทศและรัฐในปัจจุบันก็เป็นผลผลิตของกระบวนการทางการเมือง ในประวัติศาสตร์ที่ถูกสร้างขึ้นในช่วงเวลาประมาณ 100 กว่าปีที่ผ่านมาเท่านั้น จึงไม่ควรเอาบริบทของสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่มาตีความอดีตที่เกิดขึ้นนานนับร้อยนับพันปีได้

ประเด็นที่ควรพิจารณาก็คือ ประวัติศาสตร์การกำเนิดของรัฐชาติสมัยใหม่ รวมทั้งไทยก่อตัวขึ้นในช่วงเวลาที่มีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างระบบอำนาจในดินแดนต่าง ๆ สถานการณ์ดังกล่าวมีความสัมพันธ์ระหว่างระบบอำนาจแบบไม่เท่าเทียมกันระหว่างศูนย์อำนาจใหญ่น้อย "ซึ่งต่างก็ไม่มีขอบเขตดินแดนที่แน่นอน" ความสัมพันธ์ระหว่างกัน ในขณะนั้นก็ไม่แน่นอนตามไปด้วย ขึ้นอยู่กับว่าท้องถิ่นใดเข้มแข็งมากกว่ากัน ปัญหาในอดีต จึงมิใช่

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ ส่วนกลางกับท้องถิ่นหรือชายขอบ แต่เป็นเรื่องที่ว่าท้องถิ่นใดเข้มแข็งและมีพลังอำนาจมากกว่าท้องถิ่นอื่นและท้องถิ่นทั้งสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างไร ในแต่ละช่วงเวลา การศึกษาเพื่อวิเคราะห์ความจริงในอดีตจึงต้องอาศัยการยึดถือ "ความเป็นจริง" ของท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง จึงจะเห็นภาพอดีตได้อย่างชัดเจนและนำมาสู่ ความเข้าใจการต่อสู้ และความขัดแย้งที่สืบเนื่องมาถึงในปัจจุบันได้อย่างถูกต้องและไร้ความลำเอียง เมื่อทำความเข้าใจอดีตโดยใช้ท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง สิ่งที่มาในการทำความเข้าใจการเมืองของคาบสมุทรมลายูก็ต้องเข้าใจว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างรัฐไทยกับรัฐปัตตานีในอดีตเกิดขึ้นรัฐไทยหรือสยาม คือราชอาณาจักรสยามที่มีกรุงศรีอยุธยาหรือกรุงเทพฯเป็นศูนย์กลางในดินแดนลุ่มน้ำเจ้าพระยา ส่วนรัฐปัตตานีนั้น เป็นรูปแบบโครงสร้างทางการเมือง แบบที่ เรียกว่ารัฐสุลต่านปาตานี ความสัมพันธ์และการต่อสู้ทางอำนาจในภูมิภาคคาบสมุทรมลายูของหน่วยการเมืองทั้งสองแบบเกิดขึ้นในห้วงเวลาอันยาวนาน อย่างน้อยที่สุดเท่าที่มีเอกสารบันทึกไว้ตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 ถ้าสังเกตจากประวัติศาสตร์ท้องถิ่นปัตตานี ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจทางการเมืองทั้งสอง จนกระทั่งก่อนศตวรรษที่ 19 ก็ปรากฏให้เห็นชัดใน 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ การให้บรรณาการและการทำสงครามระหว่างกัน การให้เครื่องราชบรรณาการจากปัตตานี และสยามส่งกำลังมารบเพื่อโจมตีปัตตานี เว้นแต่ครั้งแรก ในช่วงที่ฝ่ายปัตตานียกกำลังไปโจมตีกรุงศรีอยุธยา ในขณะที่ฝ่ายสยามกำลังรบกับกองทัพพม่า ลักษณะพิเศษของความสัมพันธ์ระหว่างปัตตานีกับสยามก่อนศตวรรษที่ 19 ดังกล่าว จบลงด้วยการสูญเสียของอำนาจสุลต่านปัตตานีแก่รัฐสยามในปี พ.ศ. 2328 (ผ่านช่วงภายหลังการสร้างกรุงรัตนโกสินทร์มาได้ 3 ปี) หลังจากนั้นความสัมพันธ์ก็เปลี่ยนไปเป็นรูปการปกครองแบบหัวเมืองชั้นนอก กับศูนย์กลางคือกรุงเทพฯแต่การต่อสู้ในลักษณะสงคราม และการก่อการกบฏลุกขึ้นสู้ก็ยังเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น จนกระทั่งเกิดการบูรณาการของรัฐไทยให้เป็นรัฐชาติสมัยใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 5 และปรับปรุงนโยบายการบริหารให้เหมาะสมกับยุคสมัยจากรัชกาลที่ 6 - รัชกาลปัจจุบัน ส่งผลให้สัมพันธ์ภาพทางอำนาจเปลี่ยนแปลงจนถึงปัจจุบัน

3) สรุปภาพรวม

จากสถานการณ์ความขัดแย้งในอดีตระหว่างรัฐกับประชาชน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผลต่อภาพลักษณ์ของข้าราชการ ในสายตาประชาชนมุสลิมท้องถิ่น โดยเฉพาะข้าราชการตำรวจและฝ่ายปกครอง ซึ่งแม้ว่าวิกฤตการณ์ครั้งนั้น จะผ่านพ้นไปแล้ว แต่ความรู้สึกไม่พอใจและภาพลักษณ์ ดังกล่าว ก็คงมีอยู่ในหมู่ชาวมลายูมุสลิมทางภาคใต้เสมอ จนส่งผล ให้มีความไม่สงบเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 การก่อความไม่สงบในภาคใต้ก็คงเป็นการปฏิบัติเชิงรัฐศาสตร์ ที่ต้องการแยกตัวเป็นอิสระ ขณะที่รัฐบาลไทย กำลังมุ่งเน้นการเอาชนะ การขยายอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และด้วยการปราบปรามอย่างรุนแรง คู่ขนาน กับการทำงานจิตวิทยามวลชน ทำให้เหตุการณ์วิกฤตภาคใต้เริ่มสงบลงในช่วง พ.ศ. 2525แต่ก็เป็นช่วงสั้น ๆ เท่านั้น

จากผลการศึกษารายงานการวิจัยและรายงานการศึกษาปัญหาของคณะทำงานต่าง ๆ ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานความมั่นคงที่มีต่อสภาพปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ทำให้ทราบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่นั้นมีหลายประการ ได้แก่ ปัญหาการเมืองการปกครอง การศึกษา การต่างประเทศ เศรษฐกิจ ยาเสพติด การแย่งชิงผลประโยชน์ของกลุ่มการเมือง การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อประชาชน ของเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วน ความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ การกำหนดนโยบายและโครงการต่าง ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การขัดแย้งกันเองของเจ้าหน้าที่ การค้าของเถื่อน การประทุพทุฒิมิชอบในวงราชการ การเคลื่อนไหวต่อสู้กับอำนาจรัฐของขบวนการแบ่งแยกดินแดน การไม่ยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมปัญหาทางด้านสังคมจิตวิทยา กระแสการเมือง ระดับสากลที่ส่งผล สะท้อนต่อเจตคติของประชาชนบางกลุ่มในประเทศ เช่น การปฏิบัติอิสลาม การปฏิเสธโลกาภิวัตน์ ปัจจัยด้านประวัติศาสตร์ปัตตานี ผลพวงจากนโยบายที่ผิดพลาดของรัฐในอดีต ความต้องการปกป้องอัตลักษณ์ของคนเชื้อสายมลายู ตลอดถึงความผิดพลาดเชิงนโยบายของรัฐบาลที่ตัดสินใจยกเลิกหน่วยงานสำคัญที่ยังจำเป็นต่อภารกิจด้านความมั่นคง อันได้แก่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กองบัญชาการผสมพลเรือนตำรวจทหารที่ 43 (พตท.43) และเขตการศึกษา 2 แม้ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่ามีปัญหาหลายประการทับซ้อนกันอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จนยากที่จะสังเกตแยกแยะได้ว่าอะไรเป็นปัญหาหลักที่มีอิทธิพลต่อปัญหาอื่น ๆ แต่เมื่อกำหนดให้สถานการณ์ความไม่สงบเป็นโจทย์แล้วหาคำตอบว่าอะไรคือปัญหาใจกลางของสถานการณ์ การค้นหาคำตอบดังกล่าวผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องต้องมีความคิดจิตใจที่เป็นกลางศึกษาพิจารณาปรากฏการณ์ และหลักฐานเชิงประจักษ์อย่างรอบคอบ ไม่โน้มเอียง ไปกับความรู้สึกและประสบการณ์เดิมใด ๆ ของตน ผู้ศึกษาก็จะค่อย ๆ มองเห็นภาพความจริงของสถานการณ์ความไม่สงบอย่างชัดเจนได้ โดยอาศัยหลักการพิจารณาข้อมูล รายงานการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรายงานการสอบสวนขยายผล ของเจ้าหน้าที่ภาคสนาม จากคำให้การของประชาชนผู้ประสบเหตุรุนแรงโดยตรง ตลอดถึงคำรับสารภาพของสมาชิกกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบที่ดังกล่าว ทำให้ทราบว่า "ผู้ก่อความไม่สงบที่แท้จริงขณะนี้ คือ ขบวนการแบ่งแยกดินแดนที่มีกลุ่ม B.R.N. Coordinate เป็นแกนนำ ฉะนั้นคำตอบต่อโจทย์ข้างต้นคือ ขบวนการแบ่งแยกดินแดน เป็นปัญหาใจกลางของสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนปัญหาอื่น ๆ เป็นเพียงปัจจัยรองและปัจจัยเสริมของปัญหาการเคลื่อนไหวต่อสู้กับอำนาจรัฐของขบวนการแบ่งแยกดินแดนเท่านั้น" (88)

4.1.3 แนวทางการแก้ไขสถานการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวทางเสริมสร้างสันติสุข

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 68/2547 เรื่อง “นโยบายเสริมสร้างสันติสุข ใน

พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้” รัฐบาลมีเจตนารมณ์ให้ทุกคนในพื้นที่สามจังหวัด ดำรงชีวิตที่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข บนเอกลักษณ์เฉพาะของศาสนาและวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม องค์การของรัฐปฏิบัติการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ ด้วยการสนับสนุนของประชาสังคม ภายใต้มาตรการป้องกันตนเอง เสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ไม่เอนเอียงต่อกลุ่มใดหรือฝ่ายใด และโดยสันติวิธี ให้ทุกคนยึดถือความสงบสุขของประชาชน เป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติการทั้งปวง ด้วยการให้ความสำคัญและให้เกียรติในความเท่าเทียมกันของทุกกลุ่มชน ทุกศาสนา ประชาชนในพื้นที่มีโอกาสและบทบาทในการมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหา และพัฒนาการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายในสังคม เพื่อปกป้องวิถีชีวิตของคนในสังคม จากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง และแรงกดดันทั้งภายในและภายนอก โดยให้มีการไปสู่การปฏิบัติ (86) ดังต่อไปนี้

1) ในการยุติปัญหาความไม่สงบจะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว หลีกเลี่ยงการปฏิบัติใดที่จะก่อให้เกิดสถานการณ์ยืดเยื้อและรุนแรงยิ่งขึ้น ในการดำเนินการดังกล่าวจะต้องกลับมาเป็นฝ่ายรุกทางการเมืองเอาชนะทางแนวความคิด โดยพยายามลดระดับแนวความคิดของกลุ่มหัวรุนแรงให้เป็นสายกลาง เอาชนะกลุ่มอิทธิพลทั้ง 3 ฝ่าย ได้แก่ กลุ่มข้าราชการที่ประพฤติมิชอบ กลุ่มอิทธิพลท้องถิ่น และกลุ่มอิทธิพลนักการเมือง รวมถึงการปฏิบัติการทั้งสิ้นที่จะส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ มีความสำนึกร่วมกันในการเป็นคนไทย มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของประเทศ และได้รับผลประโยชน์เท่าเทียมกัน การรุกรทางด้านสังคมจิตวิทยา ซึ่งได้แก่ การปฏิบัติการทั้งสิ้นที่จะส่งผลให้ประชาชนคนไทยทุกหมู่เหล่าที่มีความแตกต่างและหลากหลายสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และร่วมกันพัฒนาประเทศ

2) ขจัดเงื่อนไขและสาเหตุที่ส่งผลให้เกิดความรู้สึกแตกแยกของประชาชนในพื้นที่ที่เกิดความรู้สึกไม่เท่าเทียมกัน สาเหตุมาจากความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ความรู้สึกถูกเอาเปรียบ และความแตกต่างของสถานะทางสังคม ป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการอย่างเฉียบขาด ทำลายการกดขี่ขูดรีด ผู้มีอิทธิพลและธุรกิจผิดกฎหมายทั้งสิ้น สร้างความรู้สึกที่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน มีอิสระเสรีในการนับถือศาสนา ความเชื่อ และการดำรงอยู่ในชีวิตประจำวัน

3) ดำเนินการเพื่อให้เกิดการประสานประโยชน์ และอยู่ร่วมกันระหว่างกลุ่มคนในสังคมที่มีความแตกต่างในด้านเชื้อชาติ ศาสนา และความเชื่อ สร้างที่ว่างให้กับวัฒนธรรมและสังคมอิสลาม ให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยโดยส่วนรวม เพื่อให้ประชาชนและสังคมไทยมีการยอมรับในความแตกต่างของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มากขึ้น

4) ส่งเสริมการดำเนินตามวิถีชีวิตที่เป็นไปตามวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา ภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ และการศึกษาของประชาชนในพื้นที่ เคารพในวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อทางศาสนาของประชาชนในท้องถิ่น และให้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมประเพณีซึ่งกันและ

กันระหว่างชุมชนที่มีความหลากหลาย ทั้งนี้ ก็เพื่อช่องทางในการติดต่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันให้มากขึ้น

5) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการดำเนินการของรัฐในทุกด้าน การปฏิบัติการใดจะต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

6) การสร้างความเข้าใจและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน กับกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น ผู้นำศาสนา สื่อสารมวลชน และองค์กรภาคเอกชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา วางแผน และดำเนินการในการแก้ไขปัญหา

7) ปฏิบัติต่อกลุ่มแนวร่วมที่หลงผิดหรือผู้กระทำผิดอย่างเพื่อนร่วมชาติ โดยใช้กระบวนการทางกฎหมายมาเป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหา

8) ทำความเข้าใจและสร้างความร่วมมือในประชาชนโลก และในภูมิภาค ถึงความมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคเท่าเทียมกันของประชาชนทุกหมู่เหล่า เชื้อชาติ ศาสนา ในสังคมไทยโดยเน้นไปที่ประเทศที่นับถือศาสนาอิสลาม

9) พัฒนาเสริมสร้างธุรกิจในพื้นที่อย่างยั่งยืน ยกกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชน เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน พัฒนาชุมชน เสริมสร้างการบริหารจัดการในพื้นที่เชิงบูรณาการ ทั้งนี้ การดำเนินการจะต้องอยู่บนพื้นฐานความต้องการของประชาชน หรือชุมชนอย่างแท้จริง

10) ดำเนินมาตรการด้านการข่าว และการปฏิบัติการจิตวิทยาและการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ควบคู่ไปกับการปฏิบัติการด้านอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง

4.1.4 นโยบาย/โครงการพัฒนาเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ดำเนินเหมือนกับจังหวัดอื่นๆ ทั้งประเทศ โดยอดีตได้ดำเนินการตามนโยบายเยาวชนแห่งชาติ โดยรัฐบาลมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลัก รับผิดชอบใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับแผนชาติฯ และมีกรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานหลัก รับผิดชอบการพัฒนาเยาวชน จนในปี 2545 ประกาศใช้ พ.ร.บ. ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สลายตัว และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับผิดชอบการพัฒนาเยาวชนแทน

การพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้นนอกจากจะเป็นการพัฒนาของหน่วยงาน ตามบทบาท หน้าที่ และภารกิจที่เป็นไปตามกฎหมายแล้ว ยังมีหน่วยงานอื่นๆ อีกหลายหน่วยงานที่ได้รับอนุมัติงบประมาณตามแผนพัฒนาจังหวัดประจำปี หน่วยงานที่ได้รับงบประมาณในการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2552-2556 ทั้งสามจังหวัด มีความหลากหลายทั้งประเภทโครงการ และจำนวน

เงินที่ได้รับการสนับสนุน ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 19 หน่วยงาน 50 โครงการ งบประมาณทั้งสิ้น 110,135,939 บาท

4.2 ผลการศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเปรียบเทียบระหว่างผู้เชี่ยวชาญกับเยาวชน

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชน ซึ่งได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มด้วยกัน คือ ศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาเยาวชนซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเป็นการยืนยันการให้น้ำหนักของแต่ละประเด็นโดยมีจำนวน 30 คน นอกจากนี้ได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวนทั้งสิ้น 1,200 ตัวอย่าง และนำมาวิเคราะห์และพิจารณาเรียงลำดับความสำคัญ โดยพิจารณาจาก ค่ามัธยฐาน (Median) ซึ่งพิจารณาจากค่ามากไปหาน้อย ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Inter quartile rank) ซึ่งพิจารณาจากค่าน้อยไปหามาก และค่าเฉลี่ย (Mean) ซึ่งพิจารณาจากค่ามากไปหาน้อย และมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

4.2.1 การพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

(1) ด้านแนวคิด

ตารางที่ 4 แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านแนวคิดการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อ	แนวคิดการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	ลำดับ		ผู้เชี่ยวชาญ			เยาวชน		
		ผู้เชี่ยวชาญ	เยาวชน	median	IR	$\bar{\chi}$	median	IR	$\bar{\chi}$
6	การพัฒนาให้เยาวชนเข้าใจชนบทธรรมเนียม ประเพณี และอื่น ๆ ควบคู่กับหลักศาสนา	1	3	5.00	1.00	4.67	4.00	2.00	4.02
5	จัดตั้งกลุ่มเยาวชนและเชื่อมโยงเครือข่ายในพื้นที่สามจังหวัด	2	7	5.00	1.00	4.47	4.00	2.00	3.90
7	การพัฒนาเยาวชนให้เป็นนโยบายลำดับต้นๆ	2	6	5.00	1.00	4.47	4.00	2.00	3.91
3	กำหนดนโยบายทิศทางการรอบ/เป้าหมายในการพัฒนาเยาวชน	3	5	5.00	1.00	4.37	4.00	2.00	3.94
4	การพัฒนาจากความต้องการ หรือแนวคิดของเยาวชนเป็นหลัก	3	4	5.00	1.00	4.37	4.00	2.00	3.95
2	สนับสนุนงบประมาณพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่อง	4	2	5.00	1.25	4.17	4.00	1.00	4.05
1	การพัฒนาและดูแลเป็นพิเศษจากภาครัฐ	5	1	4.00	2.00	3.93	4.00	1.00	4.10

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านแนวคิด พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอให้มีการพัฒนาให้เยาวชนเข้าใจชนบทธรรมเนียม ประเพณี และอื่น ๆ ควบคู่กับหลักศาสนา จัดตั้งกลุ่มเยาวชนและเชื่อมโยงเครือข่ายในพื้นที่สามจังหวัด การพัฒนาเยาวชนให้เป็นนโยบายลำดับต้นๆ กำหนดนโยบายทิศทางการรอบ/เป้าหมายในการพัฒนาเยาวชน การพัฒนาจากความต้องการ หรือแนวคิดของเยาวชนเป็นหลัก สนับสนุนงบประมาณพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาและดูแลเป็นพิเศษจากภาครัฐ

เยาวชนได้เสนอให้มีการพัฒนาและดูแลเป็นพิเศษจากภาครัฐ สนับสนุนงบประมาณพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาให้เยาวชนเข้าใจขนบธรรมเนียม ประเพณี และอื่น ๆ ควบคู่กับหลักศาสนา การพัฒนามาจากความต้องการ หรือแนวคิดของเยาวชนเป็นหลัก กำหนดนโยบายทิศทางการอบ/เป้าหมายในการพัฒนา เยาวชน การพัฒนาเยาวชนให้เป็นนโยบายลำดับต้นๆ จัดตั้งกลุ่มเยาวชนและเชื่อมโยงเครือข่ายในพื้นที่สามจังหวัด

(2) ด้านจุดมุ่งหมาย

ตารางที่ 5 แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อ	จุดมุ่งหมายในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	ลำดับ		ผู้เชี่ยวชาญ			เยาวชน		
		ผู้เชี่ยวชาญ	เยาวชน	median	IR	$\bar{\chi}$	median	IR	$\bar{\chi}$
4	ให้เยาวชนมีความสามัคคีกัน ห่วงไกลยาเสพติด และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม	1	2	5.00	0.00	4.90	4.00	1.00	4.14
1	สร้างเยาวชนให้มีระเบียบวินัย รักประเทศชาติ มีจิตอาสา	2	1	5.00	0.00	4.87	4.00	1.00	4.15
2	เตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาศักยภาพเยาวชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี	3	4	5.00	0.00	4.83	4.00	1.00	4.07
7	ให้เยาวชน คิดเป็น ทำเป็น และสามารถพึ่งตนเองได้	3	3	5.00	0.00	4.83	4.00	1.00	4.10
3	พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม รักษาอัตลักษณ์ของตนเอง ให้เป็นคนดี เก่งฉลาด	4	5	5.00	1.00	4.70	4.00	2.00	4.05
5	มีวิธีการจัดการความรู้ ความคิดอย่างเป็นระบบ และมีทักษะชีวิต	4	9	5.00	0.25	4.70	4.00	2.00	3.97
6	สร้างเยาวชนให้มีความภาคภูมิใจในตนเอง เคารพตนเองและผู้อื่น	5	6	5.00	1.00	4.67	4.00	2.00	4.04
8	สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้นำชุมชนประชาชนและเยาวชน โดยใช้ทรัพยากรในชุมชนสนับสนุนการพัฒนาเยาวชน	6	7	5.00	0.25	4.63	4.00	2.00	4.02
9	สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้มีความสามารถ ทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้านได้	7	8	5.00	1.00	4.53	4.00	2.00	3.99

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านจุดมุ่งหมาย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอให้เยาวชนมีความสามัคคีกัน ห่วงไกลยาเสพติด และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม สร้างเยาวชนให้มีระเบียบวินัย รักประเทศชาติ มีจิตอาสา เตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาศักยภาพเยาวชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี ให้เยาวชน คิดเป็น ทำเป็น และสามารถพึ่งตนเองได้ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม รักษาอัตลักษณ์ของตนเอง ให้เป็นคนดี เก่ง

ฉลาด มีวิธีการจัดการความรู้ ความคิดอย่างเป็นระบบ และมีทักษะชีวิต สร้างเยาวชนให้มีความภาคภูมิใจในตนเอง เคารพตนเองและผู้อื่น และสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้นำชุมชนประชาชนและเยาวชน โดยใช้ทรัพยากรในชุมชนสนับสนุนการพัฒนาเยาวชน

สำหรับเยาวชนได้เสนอให้มีการสร้างเยาวชนให้มีระเบียบวินัย รักประเทศชาติ มีจิตอาสา ให้เยาวชนมีความสามัคคีกัน ห่วงไกลยาเสพติด และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม ให้เยาวชน คิดเป็น ทำเป็น และสามารถพึ่งตนเองได้ เตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาศักยภาพเยาวชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม รักษาอัตลักษณ์ของตนเอง ให้เป็นคนดี เก่งฉลาด สร้างเยาวชนให้มีความภาคภูมิใจในตนเอง เคารพตนเองและผู้อื่น สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้นำชุมชนประชาชนและเยาวชน โดยใช้ทรัพยากรในชุมชนสนับสนุนการพัฒนาเยาวชน สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้มีความสามารถ ทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้านได้ และมีวิธีการจัดการความรู้ ความคิดอย่างเป็นระบบ และมีทักษะชีวิต

(3) ด้านเศรษฐกิจ

ตารางที่ 6 แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านเศรษฐกิจ

ข้อ	ด้านเศรษฐกิจ	ลำดับ		ผู้เชี่ยวชาญ			เยาวชน		
		ผู้เชี่ยวชาญ	เยาวชน	median	IR	$\bar{\chi}$	median	IR	$\bar{\chi}$
2	สนับสนุนและส่งเสริมเยาวชนให้ยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ในการดำเนินชีวิต	1	2	5.00	0.00	4.73	4.00	1.00	4.10
3	การติดตามผลการพัฒนาอาชีพของเยาวชนและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง	1	3	5.00	0.00	4.73	4.00	1.00	4.09
1	การเรียนรู้ทักษะอาชีพที่แต่ละคนสนใจและมีความถนัด การรวมกลุ่มอาชีพที่สามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง	2	1	5.00	0.25	4.63	4.00	1.00	4.16
5	สนับสนุนวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้ด้านการฝึกอาชีพ การออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ รวมทั้งตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ของเยาวชน	3	4	5.00	1.00	4.47	4.00	2.00	4.05
4	การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของท้องถิ่นในการผลิต	4	5	5.00	1.00	4.43	4.00	2.00	3.93

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอว่า ควรสนับสนุนและส่งเสริมเยาวชนให้ยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ในการดำเนินชีวิต การติดตามผลการพัฒนาอาชีพของเยาวชนและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ทักษะอาชีพที่แต่ละคนสนใจและมีความถนัด การรวมกลุ่มอาชีพที่สามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง สนับสนุนวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้รู้ความรู้ด้านการฝึก อาชีพ การออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ รวมทั้งตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ของ เยาวชน การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของท้องถิ่นในการผลิต

สำหรับเยาวชนได้เสนอการเรียนรู้ทักษะอาชีพที่แต่ละคนสนใจและมีความถนัด การรวมกลุ่มอาชีพที่สามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง สนับสนุนและส่งเสริมเยาวชนให้ยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ในการดำเนินชีวิต การติดตามผลการพัฒนาอาชีพของเยาวชนและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง สนับสนุน

วิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้ด้านการฝึกอาชีพ การออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ รวมทั้งตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ของเยาวชน และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของท้องถิ่นในการผลิต

(4) ด้านสังคม

ตารางที่ 7 แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านสังคม

ข้อ	ด้านสังคม	ลำดับ		ผู้เชี่ยวชาญ			เยาวชน		
		ผู้เชี่ยวชาญ	เยาวชน	median	IR	$\bar{\chi}$	median	IR	$\bar{\chi}$
2	ปลูกฝังให้เยาวชนเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน ระหว่างไทยพุทธ - มุสลิม ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติสุข	1	2	5.00	0.00	4.90	4.00	1.00	4.12
4	ปลูกฝังให้เป็นเยาวชนมีจิตอาสา และอุทิศตนเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคม	2	5	5.00	0.00	4.83	4.00	2.00	4.05
5	สร้างและพัฒนาผู้นำชุมชน เพื่อการพัฒนาเยาวชนในชุมชนของตนเองได้อย่างถูกต้องทาง	3	3	5.00	0.00	4.80	4.00	1.00	4.09
3	สร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมโดยใช้หลักศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม	4	4	5.00	0.25	4.73	4.00	1.00	4.08
1	การให้ความรู้แก่เยาวชนและครอบครัว เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน	5	1	5.00	1.00	4.63	4.00	1.00	4.14
6	จัดทำฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาเยาวชนที่สอดคล้องกับพื้นที่	6	6	5.00	1.00	4.57	4.00	2.00	3.97
7	เปิดเวทีสนับสนุนการเรียนรู้ และการแสดงศักยภาพของเยาวชนทุกด้าน	6	6	5.00	1.00	4.57	4.00	2.00	3.97

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านสังคม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอให้ปลูกฝังให้เยาวชนเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน ระหว่างไทยพุทธ - มุสลิม ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติสุข ปลูกฝังให้เป็นเยาวชนมีจิตอาสา และอุทิศตนเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคม สร้างและพัฒนาผู้นำชุมชน เพื่อการพัฒนาเยาวชนในชุมชนของตนเองได้อย่างถูกต้องทาง สร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมโดยใช้หลักศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม การให้ความรู้แก่เยาวชนและครอบครัว เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน จัดทำฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาเยาวชนที่สอดคล้องกับพื้นที่ เปิดเวทีสนับสนุนการเรียนรู้ และการแสดงศักยภาพของเยาวชนทุกด้าน

เยาวชนได้เสนอการให้ความรู้แก่เยาวชนและครอบครัว เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ปลุกฝังให้เยาวชนเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน ระหว่างไทยพุทธ - มุสลิม ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติสุข สร้างและพัฒนาผู้นำชุมชน เพื่อการพัฒนาเยาวชนในชุมชนของตนเองได้อย่างถูกต้องทาง สร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมโดยใช้หลักศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ปลุกฝังให้เป็นเยาวชนมีจิตอาสา และอุทิศตนเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคม จัดทำฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาเยาวชนที่สอดคล้องกับพื้นที่ เปิดเวทีสนับสนุนการเรียนรู้ และการแสดงศักยภาพของเยาวชนทุกด้าน

(5) ด้านการเมือง การปกครอง

ตารางที่ 8 แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการเมือง การปกครอง

ข้อ	ด้านการเมือง การปกครอง	ลำดับ		ผู้เชี่ยวชาญ			เยาวชน		
		ผู้เชี่ยวชาญ	เยาวชน	median	IR	$\bar{\chi}$	median	IR	$\bar{\chi}$
2	เปิดโอกาสให้ตัวแทนเยาวชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1	2	5.00	1.00	4.73	4.00	2.00	4.02
1	ส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องสิทธิ เสรีภาพ บทบาทหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตยในฐานะพลเมืองที่ดีให้แก่เยาวชน	2	1	5.00	1.00	4.47	4.00	1.00	4.05
3	ปลูกฝังทัศนคติด้านการเมืองตามหลักธรรมาภิบาลแก่เยาวชน	3	3	5.00	1.00	4.43	4.00	2.00	4.00

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการเมือง การปกครอง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอให้เปิดโอกาสให้ตัวแทนเยาวชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องสิทธิ เสรีภาพ บทบาทหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตยในฐานะพลเมืองที่ดีให้แก่เยาวชน ปลูกฝังทัศนคติด้านการเมืองตามหลักธรรมาภิบาลแก่เยาวชน

ส่วนเยาวชนได้เสนอส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องสิทธิ เสรีภาพ บทบาทหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตยในฐานะพลเมืองที่ดีให้แก่เยาวชน เปิดโอกาสให้ตัวแทนเยาวชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลูกฝังทัศนคติด้านการเมืองตามหลักธรรมาภิบาลแก่เยาวชน

(6) ด้านโครงสร้างการบริหาร

ตารางที่ 9 แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านโครงสร้างการบริหารของการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อ	โครงสร้างการบริหารของการพัฒนาเยาวชน	ลำดับ		ผู้เชี่ยวชาญ			เยาวชน		
		ผู้เชี่ยวชาญ	เยาวชน	median	IR	$\bar{\chi}$	median	IR	$\bar{\chi}$
6	มีตัวแทนเยาวชน ทำหน้าที่เป็นผู้ขับเคลื่อน งานพัฒนาเยาวชน และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1	3	5.00	0.25	4.70	4.00	2.00	4.00
1	จัดตั้งสภา/กลุ่มเยาวชนหมู่บ้าน ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด เพื่อเป็นเครือข่ายการเชื่อมโยงของเยาวชนให้มีความเข้มแข็งในการนำความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ	2	1	5.00	0.25	4.67	4.00	2.00	4.07
4	สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพการทำงานของเครือข่ายเยาวชนและองค์กรภาคีให้เข้มแข็ง (4 เสาหลัก)	2	2	5.00	1.00	4.67	4.00	2.00	4.01
3	ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานที่รับผิดชอบ การพัฒนาเยาวชนให้ครอบคลุมทุกระดับ	3	4	5.00	1.00	4.63	4.00	2.00	3.96
2	มีการรื้อฟื้นปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์เยาวชนตำบลขึ้นมาใหม่	4	3	5.00	1.00	4.43	4.00	2.00	3.97
5	มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะ	5	5	5.00	1.00	4.40	4.00	2.00	3.92
8	จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนระดับจังหวัด	5	6	5.00	1.25	4.40	4.00	2.00	3.91
9	จัดตั้งหน่วยงานหลักในการพัฒนาโดยตรง (อาจเป็นองค์กรอิสระก็ได้)	6	8	4.00	2.00	4.07	4.00	2.00	3.83

7	การบริหารงบประมาณการพัฒนาเยาวชนควรจะดำเนินการโดยสภาเยาวชน	7	4.00	1.25	3.87	4.00	2.00	3.90

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านโครงสร้างการบริหาร พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอให้มีตัวแทนเยาวชน ทำหน้าที่เป็นผู้ขับเคลื่อน งานพัฒนาเยาวชน และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดตั้งสภา/กลุ่มเยาวชนหมู่บ้าน ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด เพื่อเป็นเครือข่ายการเชื่อมโยงของเยาวชนให้มีความเข้มแข็งในการนำความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพการทำงานของเครือข่ายเยาวชนและองค์กรภาคีให้เข้มแข็ง (4 เสาหลัก) ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานที่รับผิดชอบ การพัฒนาเยาวชนให้ครอบคลุมทุกระดับ มีการรื้อฟื้นปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์เยาวชนตำบลขึ้นมาใหม่ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนระดับจังหวัด จัดตั้งหน่วยงานหลักในการพัฒนาโดยตรง (อาจเป็นองค์กรอิสระก็ได้) การบริหารงบประมาณการพัฒนาเยาวชนควรจะดำเนินการโดยสภาเยาวชน

ส่วนเยาวชนได้เสนอจัดตั้งสภา/กลุ่มเยาวชนหมู่บ้าน ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด เพื่อเป็นเครือข่ายการเชื่อมโยงของเยาวชนให้มีความเข้มแข็งในการนำความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพการทำงานของเครือข่ายเยาวชนและองค์กรภาคีให้เข้มแข็ง (4 เสาหลัก) มีตัวแทนเยาวชน ทำหน้าที่เป็นผู้ขับเคลื่อน งานพัฒนาเยาวชน และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการรื้อฟื้นปรับปรุงการดำเนินงานของ ศูนย์เยาวชนตำบลขึ้นมาใหม่ ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานที่รับผิดชอบ การพัฒนาเยาวชนให้ครอบคลุมทุกระดับ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนระดับจังหวัด การบริหารงบประมาณการพัฒนาเยาวชนควรจะดำเนินการโดยสภาเยาวชน จัดตั้งหน่วยงานหลักในการพัฒนาโดยตรง (อาจเป็นองค์กรอิสระก็ได้)

(7) ด้านองค์ประกอบ

ตารางที่ 10 แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านองค์ประกอบของการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อ	องค์ประกอบของการพัฒนาเยาวชน	ลำดับ		ผู้เชี่ยวชาญ			เยาวชน		
		ผู้เชี่ยวชาญ	เยาวชน	median	IR	$\bar{\chi}$	median	IR	$\bar{\chi}$
6	ส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนจากระดับท้องถิ่น จนถึงระดับประเทศ	1	5	5.00	0.25	4.70	4.00	2.00	3.97
7	มีศูนย์เยาวชนประจำจังหวัด	1	5	5.00	0.25	4.70	4.00	2.00	3.97
4	ให้ศูนย์เยาวชนร่วมมือกับองค์กรทางศาสนาทุกระดับ เพื่อจัดกิจกรรมเยาวชนที่สอดคล้องกับหลักศาสนา	2	1	5.00	1.00	4.60	4.00	2.00	4.04
5	มีกิจกรรมต่างๆ ที่พัฒนาศักยภาพของเยาวชน และเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่	2	2	5.00	1.00	4.60	4.00	2.00	4.01
1	มีสถานที่ งบประมาณ หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ชัดเจน	3	3	5.00	1.00	4.57	4.00	2.00	4.00
8	มีหลักสูตรหรือชุดความรู้ ตามความต้องการของเยาวชน	3	4	5.00	1.00	4.57	4.00	2.00	3.98
3	จัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบลและมีระเบียบข้อบังคับเพื่อให้เยาวชนได้ปฏิบัติ	4	4	5.00	1.00	4.53	4.00	2.00	3.98
2	มีเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ	5	6	5.00	1.00	4.40	4.00	2.00	3.90

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านองค์ประกอบ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอให้มีการส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนจากระดับท้องถิ่น จนถึงระดับประเทศ มีศูนย์เยาวชนประจำจังหวัด ให้ศูนย์เยาวชนร่วมมือกับองค์กรทางศาสนาทุกระดับ เพื่อจัดกิจกรรมเยาวชนที่สอดคล้องกับหลักศาสนา มีกิจกรรมต่างๆ ที่พัฒนาศักยภาพของเยาวชน และเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ มีสถานที่ งบประมาณ หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงชัดเจน มีหลักสูตรหรือชุดความรู้ ตามความต้องการของเยาวชน จัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบลและมีระเบียบข้อบังคับเพื่อให้เยาวชนได้ปฏิบัติ มีเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ

ส่วนเยาวชนได้เสนอให้ศูนย์เยาวชนร่วมมือกับกับองค์กรทางศาสนาทุกระดับ เพื่อจัดกิจกรรมเยาวชนที่สอดคล้องกับหลักศาสนา มีกิจกรรมต่างๆ ที่พัฒนา ศักยภาพของเยาวชน และเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ มีสถานที่ งบประมาณ หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ชัดเจน มีหลักสูตรหรือชุดความรู้ ตามความต้องการของ เยาวชน จัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบลและมีระเบียบข้อบังคับเพื่อให้เยาวชนได้ปฏิบัติ ส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนจากระดับท้องถิ่น จนถึงระดับประเทศ มีศูนย์เยาวชนประจำ จังหวัด มีเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ

(8) ด้านหน่วยงานหลักที่มีบทบาทและหน้าที่

ตารางที่ 11 แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านหน่วยงานหลักที่มีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อ	หน่วยงานหลักที่มีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชน	ลำดับ		ผู้เชี่ยวชาญ			เยาวชน		
		ผู้เชี่ยวชาญ	เยาวชน	median	IR	$\bar{\chi}$	median	IR	$\bar{\chi}$
4	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาล อบจ. ซึ่งอยู่ในท้องถิ่นใกล้ชิดกับเยาวชน	1	3	5.00	1.00	4.27	4.00	2.00	3.92
2	สำนักงานพัฒนาชุมชน มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่	2	2	4.50	1.00	4.23	4.00	1.00	4.03
1	ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้(ศอ.บต.)กำกับดูแลข้าราชการทุกกระทรวง	3	1	5.00	1.00	4.20	4.00	1.00	4.14
5	กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีนายอำเภอกำกับดูแลส่วนราชการ	4	4	4.00	1.00	4.17	4.00	2.00	3.89
6	องค์กรอิสระ ซึ่งมีการคัดเลือกจากทุกภาคส่วน	5	6	4.00	1.00	4.13	4.00	2.00	3.79
3	พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งรับผิดชอบงานพัฒนาเยาวชนปัจจุบัน	6	5	3.50	2.00	3.57	4.00	2.00	3.86

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านหน่วยงานหลักที่มีบทบาทและหน้าที่ พบว่าผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความสำคัญกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาล อบจ. ซึ่งอยู่ในท้องถิ่นใกล้ชิดกับเยาวชน สำนักงานพัฒนาชุมชน มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้(ศอ.บต.)กำกับดูแลข้าราชการทุกกระทรวง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีนายอำเภอกำกับดูแลส่วนราชการ องค์กรอิสระ ซึ่งมีการคัดเลือกจากทุกภาคส่วน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งรับผิดชอบงานพัฒนาเยาวชนปัจจุบัน

เยาวชนได้ให้บทบาทกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้(ศอ.บต.)กำกับดูแลข้าราชการทุกกระทรวง สำนักงานพัฒนาชุมชน มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาล อบจ. ซึ่งอยู่ในท้องถิ่นใกล้ชิดกับเยาวชน กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีนายอำเภอกำกับดูแลส่วนราชการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งรับผิดชอบงานพัฒนาเยาวชนปัจจุบัน องค์กรอิสระ ซึ่งมีการคัดเลือกจากทุกภาคส่วน

(9) ด้านบทบาทในการพัฒนาเยาวชนของคณะกรรมการมัสยิด / วัด

ตารางที่ 12 แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านบทบาทในการพัฒนาเยาวชนของคณะกรรมการมัสยิด / วัด

ข้อ	บทบาทในการพัฒนาเยาวชนของคณะกรรมการมัสยิด / วัด	ลำดับ		ผู้เชี่ยวชาญ			เยาวชน		
		ผู้เชี่ยวชาญ	เยาวชน	median	IR	$\bar{\chi}$	median	IR	$\bar{\chi}$
1	เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางวัด/มัสยิด จัดขึ้นและใช้กิจกรรมนี้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน	1	1	5.00	1.00	4.60	4.00	1.00	4.11
5	ผู้นำทางศาสนาร่วมกับผู้นำชุมชนทำหน้าที่ในการดูแลและพัฒนาเยาวชน	2	4	5.00	1.00	4.57	4.00	2.00	4.05
3	ทราบถึงปัญหาและความต้องการของเยาวชน เพื่อคอยแนะแนว ชี้นำเยาวชนไปในทางที่ดีนอกเหนือจากการอบรมทางด้านศาสนา	3	2	5.00	1.00	4.47	4.00	1.00	4.08
4	ผู้นำศาสนาควรสร้างคุณธรรมแก่เยาวชนและเน้นให้นำหลักศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต	3	3	5.00	1.00	4.47	4.00	1.00	4.06
2	หน่วยงานราชการที่กำกับดูแล มัสยิด/วัด ต้องกำหนดให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบงานเยาวชนที่ชัดเจน	4	5	5.00	1.00	4.37	4.00	2.00	4.02

จากการศึกษา รูปแบบและวิธีการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านบทบาทในการพัฒนาเยาวชนของคณะกรรมการมัสยิด / วัด พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอให้เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางวัด/มัสยิด จัดขึ้นและใช้กิจกรรมนี้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ผู้นำทางศาสนาร่วมกับผู้นำชุมชนทำหน้าที่ในการดูแลและพัฒนาเยาวชน ทราบถึงปัญหาและความต้องการของเยาวชน เพื่อคอยแนะแนว ชี้นำเยาวชนไปในทางที่ดี นอกเหนือจากการอบรมทางด้านศาสนา ผู้นำศาสนาควรสร้างคุณธรรมแก่เยาวชนและเน้นให้นำหลักศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต หน่วยงานราชการที่กำกับดูแล มัสยิด/วัด ต้องกำหนดให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบงานเยาวชนที่ชัดเจน

ส่วนเยาวชนเสนอให้เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางวัด/มัสยิด จัดขึ้นและใช้กิจกรรมนี้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ทราบถึงปัญหาและความต้องการของเยาวชน เพื่อคอยแนะแนว ชี้นำเยาวชนไปในทางที่ดีนอกเหนือจากการอบรมทางด้านศาสนา ผู้นำศาสนาควรสร้างคุณธรรมแก่เยาวชนและเน้นให้น่าหลักศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต ผู้นำทางศาสนาพร้อมกับผู้นำชุมชนทำหน้าที่ในการดูแลและพัฒนาเยาวชน หน่วยงานราชการที่กำกับดูแล มัสยิด/วัด ต้องกำหนดให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบงานเยาวชนที่ชัดเจน

(10) ด้านรูปแบบ

ตารางที่ 13 แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านรูปแบบการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อ	รูปแบบการพัฒนาเยาวชน	ลำดับ		ผู้เชี่ยวชาญ			เยาวชน		
		ผู้เชี่ยวชาญ	เยาวชน	median	IR	$\bar{\chi}$	median	IR	$\bar{\chi}$
1	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกัน เพื่อเป้าหมายการพัฒนาเยาวชนที่ชัดเจน เช่น แผน 5 ปี แผน 10 ปี และต้องเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย และสามารถตรวจสอบได้	1	1	5.00	1.00	4.67	4.00	1.00	4.08
5	จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างไทยพุทธ - มุสลิม	1	4	5.00	1.00	4.67	4.00	2.00	3.97
6	นโยบายหรือหลักการทำงานของหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับเยาวชนต้องสอดคล้องกับความคิดหรือความต้องการของเยาวชน	1	2	5.00	1.00	4.67	4.00	2.00	4.03
3	จัดตั้งกลุ่มและพัฒนาเยาวชนในรูปแบบต่างๆ	2	3	5.00	1.00	4.50	4.00	2.00	4.00
2	หน่วยงานในท้องถิ่น รวมกลุ่มเยาวชนในแต่ละระดับ	3	5	5.00	1.00	4.37	4.00	2.00	3.95
4	จัดตั้งคณะกรรมการหนึ่งชุดโดยมาจากองค์กรที่หลากหลายร่วมรับผิดชอบเยาวชนโดยตรง	3	6	5.00	1.00	4.37	4.00	2.00	3.90

จากการศึกษาความต้องการของรูปแบบในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านรูปแบบ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกัน เพื่อเป้าหมายการพัฒนาเยาวชนที่ชัดเจน เช่น แผน 5 ปี แผน 10 ปี และต้องเป็นที่ยอมรับ ของทุกฝ่าย โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย และสามารถตรวจสอบได้ จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างไทยพุทธ – มุสลิม นโยบายหรือหลักการทำงานของ

หน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับเยาวชนต้องสอดคล้องกับความคิดหรือความต้องการของเยาวชน จัดตั้งกลุ่มและพัฒนาเยาวชนในรูปแบบต่างๆ หน่วยงานในท้องถิ่น รวมกลุ่มเยาวชนในแต่ละระดับ จัดตั้งคณะกรรมการหนึ่งชุดโดยมาจากองค์กรที่หลากหลายร่วมรับผิดชอบเยาวชนโดยตรง

ส่วนเยาวชนเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกัน เพื่อเป้าหมายการพัฒนาเยาวชนที่ชัดเจน เช่น แผน 5 ปี แผน 10 ปี และต้องเป็นที่ ยอมรับของทุกฝ่าย โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย และสามารถตรวจสอบได้ นโยบายหรือหลักการทำงานของหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับเยาวชนต้อง สอดคล้องกับความคิดหรือความต้องการของเยาวชน จัดตั้งกลุ่มและพัฒนาเยาวชนในรูปแบบต่างๆ จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างไทยพุทธ – มุสลิม หน่วยงานในท้องถิ่น รวมกลุ่มเยาวชนในแต่ละระดับ จัดตั้งคณะกรรมการหนึ่งชุดโดยมาจากองค์กรที่หลากหลายร่วมรับผิดชอบเยาวชนโดยตรง

(11) ด้านวิธีการ

ตารางที่ 14 แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อ	วิธีการพัฒนาเยาวชน	ลำดับ		ผู้เชี่ยวชาญ			เยาวชน		
		ผู้เชี่ยวชาญ	เยาวชน	median	IR	$\bar{\chi}$	median	IR	$\bar{\chi}$
4	ให้เยาวชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านทางเวทีประชาคมเยาวชนของแต่ละพื้นที่	1	5	5.00	0.25	4.77	4.00	2.00	4.03
5	ใช้หลักศาสนาในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน	1	1	5.00	0.25	4.77	4.00	1.00	4.19
2	ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึก จิตอาสา ให้กับเยาวชน ได้ค้นพบคุณค่าความหมายในการดำรงชีวิตของตนเอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	2	3	5.00	0.25	4.70	4.00	1.00	4.07
6	จัดตั้งกลุ่มเยาวชน กำหนดวัตถุประสงค์ วางแผนการทำงาน ปฏิบัติงาน ประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง และต้องนำเสนอผลงานของกลุ่มให้ทราบอย่างทั่วถึง	3	5	5.00	1.00	4.67	4.00	1.00	4.03
3	จัดตั้งองค์กรเฉพาะเยาวชนระดับตำบลทำหน้าที่ จัดทำแผนสำหรับการพัฒนาเยาวชน กำหนดทิศทางการพัฒนาของเยาวชน และ จัดกิจกรรมต่างๆ สำหรับเยาวชน	4	7	5.00	0.25	4.63	4.00	2.00	3.99
1	การพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน	4	2	5.00	1.00	4.63	4.00	1.00	4.08
7	ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม	5	6	5.00	1.00	4.60	4.00	2.00	4.01
9	การมีส่วนร่วมของครอบครัว และผู้นำชุมชนในการพัฒนาเยาวชน	5	4	5.00	1.00	4.60	4.00	2.00	4.04

8	เน้นการทำกิจกรรม การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม	6	8	5.00	1.00	4.50	4.00	2.00	3.97

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านวิธีการ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอให้เยาวชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านทางเวทีประชาคมเยาวชนของแต่ละพื้นที่ ใช้หลักศาสนาในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึก จิตอาสา ให้กับเยาวชน ได้ค้นพบคุณค่าความหมายในการดำรงชีวิตของตนเอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น จัดตั้งกลุ่มเยาวชน กำหนดวัตถุประสงค์ วางแผนการทำงาน ปฏิบัติงาน ประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง และต้องนำเสนอผลงานของกลุ่มให้ทราบอย่างทั่วถึง จัดตั้งองค์กรเฉพาะเยาวชนระดับตำบลทำหน้าที่ จัดทำแผนสำหรับการพัฒนาเยาวชน กำหนดทิศทางการพัฒนาของเยาวชน และ จัดกิจกรรมต่างๆ สำหรับเยาวชน การพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม การมีส่วนร่วมของครอบครัว และผู้นำชุมชนในการพัฒนาเยาวชน เน้นการทำกิจกรรม การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

เยาวชนเสนอให้ใช้หลักศาสนาในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน การพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึก จิตอาสา ให้กับเยาวชน ได้ค้นพบคุณค่าความหมายในการดำรงชีวิตของตนเอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การมีส่วนร่วมของครอบครัว และผู้นำชุมชนในการพัฒนาเยาวชน ให้เยาวชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านทางเวทีประชาคมเยาวชนของแต่ละพื้นที่ จัดตั้งกลุ่มเยาวชน กำหนดวัตถุประสงค์ วางแผนการทำงาน ปฏิบัติงาน ประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง และต้องนำเสนอผลงานของกลุ่มให้ทราบอย่างทั่วถึง ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จัดตั้งองค์กรเฉพาะเยาวชนระดับตำบลทำหน้าที่ จัดทำแผนสำหรับการ พัฒนาเยาวชน กำหนดทิศทางการพัฒนาของเยาวชน และ จัดกิจกรรมต่างๆ สำหรับเยาวชน เน้นการทำกิจกรรม การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

(12) ด้านการจัดตั้งและการพัฒนากลุ่มหรือองค์กร

ตารางที่ 15 แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดตั้งและการพัฒนากลุ่มหรือองค์กรของเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อ	การจัดตั้งและการพัฒนากลุ่มหรือองค์กรของเยาวชน	ลำดับ		ผู้เชี่ยวชาญ			เยาวชน		
		ผู้เชี่ยวชาญ	เยาวชน	median	IR	$\bar{\chi}$	median	IR	$\bar{\chi}$
3	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้/ประสบการณ์ระหว่างกลุ่มเยาวชน	1	2	5.00	0.00	4.77	4.00	2.00	4.04
8	ส่งเสริมศักยภาพผู้นำกลุ่มเยาวชนให้มีความหลากหลายและบูรณาการกลุ่ม เพื่อเพิ่มทักษะการทำงาน	1	3	5.00	0.25	4.77	4.00	2.00	4.02
7	ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการเสนอโครงการและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง	2	4	5.00	1.00	4.73	4.00	2.00	4.00
1	ให้เยาวชนจัดตั้งกลุ่มและเลือกผู้นำกลุ่ม ดำเนินงานหรือกิจกรรม และพัฒนาตามความต้องการของเยาวชนเอง	3	1	5.00	1.00	4.67	4.00	1.00	4.05
2	ในการจัดตั้งกลุ่มของเยาวชนนั้น มีพี่เลี้ยงและที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการทำงาน	4	3	5.00	1.00	4.60	4.00	2.00	4.02
5	หน่วยงานรับผิดชอบจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการเพิ่มทักษะความรู้ให้แก่เยาวชน	4	5	5.00	1.00	4.60	4.00	2.00	3.99
4	สนับสนุนและพัฒนาให้สามารถจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลได้	5	6	5.00	1.00	4.30	4.00	2.00	3.87
6	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ดูแลในการจัดตั้งกลุ่ม ด้านแนวคิด รูปแบบและวิธีการบริหารจัดการกลุ่ม	6	6	5.00	1.00	4.20	4.00	2.00	3.87

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดตั้งและการพัฒนากลุ่มหรือองค์กร พบว่าผู้เชี่ยวชาญได้เสนอให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้/ประสบการณ์ระหว่างกลุ่มเยาวชน ส่งเสริมศักยภาพผู้นำกลุ่มเยาวชนให้มีความหลากหลายและบูรณาการกลุ่ม เพื่อเพิ่ม

ทักษะการทำงาน ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการเสนอโครงการและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ให้เยาวชนจัดตั้งกลุ่มและเลือกผู้นำกลุ่ม ดำเนินงานหรือกิจกรรม และพัฒนาตามความต้องการของเยาวชนเอง ในการจัดตั้งกลุ่มของเยาวชนนั้น มีพี่เลี้ยงและที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการทำงาน หน่วยงานรับผิดชอบจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการเพิ่มทักษะความรู้ให้แก่เยาวชน สนับสนุนและพัฒนาให้สามารถจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ดูแลในการจัดตั้งกลุ่ม ด้านแนวคิดรูปแบบและวิธีการบริหารจัดการกลุ่ม

เยาวชนได้เสนอให้เยาวชนจัดตั้งกลุ่มและเลือกผู้นำกลุ่ม ดำเนินงานหรือกิจกรรม และพัฒนาตามความต้องการของเยาวชนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้/ประสบการณ์ระหว่างกลุ่มเยาวชน ส่งเสริมศักยภาพผู้นำกลุ่มเยาวชนให้มีความหลากหลายและบูรณาการกลุ่ม เพื่อเพิ่มทักษะการทำงาน ในการจัดตั้งกลุ่มของเยาวชนนั้น มีพี่เลี้ยงและที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการทำงาน ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการเสนอโครงการและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานรับผิดชอบจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการเพิ่มทักษะความรู้ให้แก่เยาวชน สนับสนุนและพัฒนาให้สามารถจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ดูแลในการจัดตั้งกลุ่ม ด้านแนวคิดรูปแบบและวิธีการบริหารจัดการกลุ่ม

(13) ด้านการเรียนรู้

ตารางที่ 16 แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ด้านการเรียนรู้)

ข้อ	การจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้	ลำดับ		ผู้เชี่ยวชาญ			เยาวชน		
		ผู้เชี่ยวชาญ	เยาวชน	median	IR	$\bar{\chi}$	median	IR	$\bar{\chi}$
3	เรียนรู้จากผู้ประสบความสำเร็จ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เรียนรู้ในระบบ	1	3	5.00	0.00	4.80	4.00	2.00	4.02
1	เน้นการเรียนรู้จากทรัพยากรภายในท้องถิ่น อนุรักษ์ภูมิปัญญาและสามารถสร้างอาชีพได้จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น	2	1	5.00	0.25	4.70	4.00	1.00	4.15
6	ส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการศึกษานอกระบบ (ภาคชีวิต) ให้ได้มากที่สุด	2	5	5.00	1.00	4.70	4.00	2.00	4.00
5	ปลูกฝัง ปลูกจิตสำนึก และพัฒนาทักษะชีวิตให้เยาวชนสามารถพึ่งตนเองได้ และยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”	3	2	5.00	1.00	4.60	4.00	2.00	4.05
4	สร้างกระบวนการเรียนรู้และจัดการความรู้ให้เยาวชนอย่างเป็นขั้นตอน	4	4	5.00	1.00	4.53	4.00	2.00	4.01
2	มีพื้นที่ในเรื่องของการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุดเคลื่อนที่ภายในชุมชน เป็นการให้ความรู้เยาวชนอีกทางหนึ่ง	5	4	5.00	1.00	4.47	4.00	1.00	4.01

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอให้เรียนรู้จากผู้ประสบความสำเร็จ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เรียนรู้ในระบบ เน้นการเรียนรู้จากทรัพยากรภายในท้องถิ่น อนุรักษ์ภูมิปัญญาและสามารถสร้างอาชีพได้จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการศึกษานอกระบบ (ภาคชีวิต) ให้ได้มากที่สุด ปลูกฝัง ปลูกจิตสำนึก และพัฒนาทักษะชีวิตให้เยาวชนสามารถพึ่งตนเองได้ และยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” สร้างกระบวนการเรียนรู้และจัดการความรู้ให้เยาวชนอย่างเป็นขั้นตอน มีพื้นที่ในเรื่องของการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุดเคลื่อนที่ภายในชุมชน เป็นการให้ความรู้เยาวชนอีกทางหนึ่ง

เยาวชนได้เสนอให้เน้นการเรียนรู้จากทรัพยากรภายในท้องถิ่น อนุรักษ์ภูมิปัญญาและสามารถสร้างอาชีพได้จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ปลูกฝัง ปลูกจิตสำนึก และพัฒนาทักษะชีวิตให้เยาวชนสามารถพึ่งตนเองได้ และยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เรียนรู้จากผู้ประสบความสำเร็จ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เรียนรู้นอกระบบ มีพื้นที่ในเรื่องของการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุดเคลื่อนที่ภายในชุมชน เป็นการให้ความรู้เยาวชนอีกทางหนึ่ง สร้างกระบวนการเรียนรู้และจัดการความรู้ให้เยาวชนอย่างเป็นขั้นตอน ส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการศึกษานอกระบบ (ภาคชีวิต) ให้ได้มากที่สุด

(14) ด้านสุขภาพอนามัย / กีฬา

ตารางที่ 17 แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ด้านสุขภาพอนามัย / กีฬา)

ข้อ	การจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนด้านสุขภาพอนามัย / กีฬา	ลำดับ		ผู้เชี่ยวชาญ			เยาวชน		
		ผู้เชี่ยวชาญ	เยาวชน	median	IR	$\bar{\chi}$	median	IR	$\bar{\chi}$
2	ให้เยาวชนมีความรู้ด้านสุขอนามัย การเจริญพันธุ์ การป้องกัน	1	3	5.00	0.25	4.77	4.00	2.00	4.08
3	สนับสนุนให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	1	1	5.00	0.25	4.77	4.00	1.00	4.14
1	สนับสนุนให้ทุกหมู่บ้านมีลานกีฬาหรือลานเอนกประสงค์ เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	2	2	5.00	0.00	4.70	4.00	1.00	4.12

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุน (ด้านสุขภาพอนามัย / กีฬา) พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอให้เยาวชนมีความรู้ด้านสุขอนามัย การเจริญพันธุ์ การป้องกัน สนับสนุนให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สนับสนุนให้ทุกหมู่บ้านมีลานกีฬาหรือลานเอนกประสงค์ เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

เยาวชนได้เสนอการสนับสนุนให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สนับสนุนให้ทุกหมู่บ้านมีลานกีฬาหรือลานเอนกประสงค์ เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ให้เยาวชนมีความรู้ด้านสุขอนามัย การเจริญพันธุ์ การป้องกัน

(15) ด้านศาสนา – ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น

ตารางที่ 18 แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ด้านศาสนา – ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น)

ข้อ	การจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนด้านศาสนา – ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น	ลำดับ		ผู้เชี่ยวชาญ			เยาวชน		
		ผู้เชี่ยวชาญ	เยาวชน	median	IR	$\bar{\chi}$	median	IR	$\bar{\chi}$
1	จัดกลุ่มเรียนรู้และจัดกิจกรรม ด้านศาสนาวัฒนธรรมของประเพณีของท้องถิ่นและชาติ	1	1	5.00	1.00	4.73	4.00	1.00	4.19
3	ส่งเสริมวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ แต่ไม่ให้ขัดกับวิถีชีวิตที่ดีงาม	1	3	5.00	1.00	4.73	4.00	2.00	4.02
2	มีเวทีจัดแสดงเรื่องของวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การแต่งกาย การทำอาหารพื้นเมือง การละเล่นต่าง ๆ	2	2	5.00	1.00	4.67	4.00	1.00	4.04
4	จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	3	4	5.00	1.00	4.40	4.00	2.00	3.95

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุน (ด้านศาสนา – ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น) พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอการจัดกลุ่มเรียนรู้และจัดกิจกรรม ด้านศาสนาวัฒนธรรมของประเพณีของท้องถิ่นและชาติ ส่งเสริมวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ แต่ไม่ให้ขัดกับวิถีชีวิตที่ดีงาม มีเวทีจัดแสดงเรื่องของวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การแต่งกาย การทำอาหารพื้นเมือง การละเล่นต่าง ๆ จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

เยาวชนเสนอให้จัดกลุ่มเรียนรู้และจัดกิจกรรม ด้านศาสนาวัฒนธรรมของประเพณีของท้องถิ่นและชาติ มีเวทีจัดแสดงเรื่องของวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การแต่งกาย การทำอาหารพื้นเมือง การละเล่นต่าง ๆ ส่งเสริมวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ แต่ไม่ให้ขัดกับวิถีชีวิตที่ดีงาม จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

(16) ด้านการพัฒนาอาชีพและเสริมสร้างรายได้

ตารางที่ 19 แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ด้านการพัฒนาอาชีพและเสริมสร้างรายได้)

ข้อ	การจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนด้านการพัฒนาอาชีพและเสริมสร้างรายได้	ลำดับ		ผู้เชี่ยวชาญ			เยาวชน		
		ผู้เชี่ยวชาญ	เยาวชน	median	IR	$\bar{\chi}$	median	IR	$\bar{\chi}$
5	การอบรมทักษะด้านอาชีพควรสอดคล้องกับบริบทของชุมชน ที่เยาวชนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง สร้างรายได้ให้กับตัวเองและครอบครัวได้	1	3	5.00	0.00	4.87	4.00	1.00	4.07
3	หาตลาดรองรับ พัฒนาฝีมือแรงงานเยาวชนให้มีคุณภาพ	2	4	5.00	0.00	4.77	4.00	2.00	4.06
4	จัดหาหน่วยงานสนับสนุนเรื่องงบประมาณ ทุนในการจัดตั้งกลุ่มหรือการประกอบอาชีพ	2	5	5.00	0.00	4.77	4.00	2.00	4.03
1	สนับสนุนอาชีพเสริมในรูปแบบกลุ่ม	3	1	5.00	1.00	4.63	4.00	1.00	4.10
6	ส่งเสริมกลุ่มอาชีพที่มีอยู่แล้ว ยกกระดับให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด	3	2	5.00	1.00	4.63	4.00	1.00	4.08
2	จัดกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาอาชีพ เสริมทักษะการทำงานตามความถนัดและความสนใจ	4	3	5.00	1.00	4.60	4.00	1.00	4.07

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุน (ด้านศาสนา – ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น) พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอให้มีการอบรมทักษะด้านอาชีพควรสอดคล้องกับบริบทของชุมชน ที่เยาวชนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง สร้างรายได้ให้กับตัวเองและครอบครัวได้ หาตลาดรองรับ พัฒนาฝีมือแรงงานเยาวชนให้มีคุณภาพ จัดหาหน่วยงานสนับสนุนเรื่องงบประมาณ ทุนในการจัดตั้งกลุ่มหรือการประกอบอาชีพ สนับสนุนอาชีพเสริมในรูปแบบกลุ่ม ส่งเสริมกลุ่มอาชีพที่มีอยู่แล้ว ยกกระดับให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด จัดกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาอาชีพ เสริมทักษะการทำงานตามความถนัดและความสนใจ

เยาวชนเสนอการสนับสนุนอาชีพเสริมในรูปแบบกลุ่ม ส่งเสริมกลุ่มอาชีพที่มีอยู่แล้ว ยกกระดับให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด การอบรมทักษะด้านอาชีพ
ควรสอดคล้องกับบริบทของชุมชน ที่เยาวชนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง สร้างรายได้ให้กับตัวเองและครอบครัวได้ จัดกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาอาชีพ เสริม
ทักษะการทำงานตามความถนัดและความสนใจ หาดตลาดรองรับ พัฒนาฝีมือแรงงานเยาวชนให้มีคุณภาพ จัดหาหน่วยงานสนับสนุนเรื่องงบประมาณ ทุนในการจัดตั้ง
กลุ่มหรือการประกอบอาชีพ

(17) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 20 แสดงรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

ข้อ	การจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ลำดับ		ผู้เชี่ยวชาญ			เยาวชน		
		ผู้เชี่ยวชาญ	เยาวชน	median	IR	$\bar{\chi}$	median	IR	$\bar{\chi}$
1	ปลูกฝังให้เยาวชนรักสิ่งแวดล้อม รู้จักทดแทนทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายไป โดยจัดโครงการเชิงอนุรักษ์ ให้เยาวชนในพื้นที่ได้ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น	1	1	5.00	0.00	4.80	4.00	1.00	4.14
2	จัดตั้งกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ ทำหน้าที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่	2	2	5.00	1.00	4.63	4.00	1.00	4.08
4	สร้างเครือข่ายเยาวชน จัดกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ	3	3	5.00	1.00	4.57	4.00	2.00	4.04
3	ให้เยาวชนมีส่วนร่วมโดยการสอดส่องดูแลทรัพยากรในพื้นที่	4	2	5.00	1.00	4.53	4.00	2.00	4.08
5	จัดทัศนศึกษาพื้นที่ตัวอย่างในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	5	4	5.00	1.00	4.33	4.00	2.00	4.01

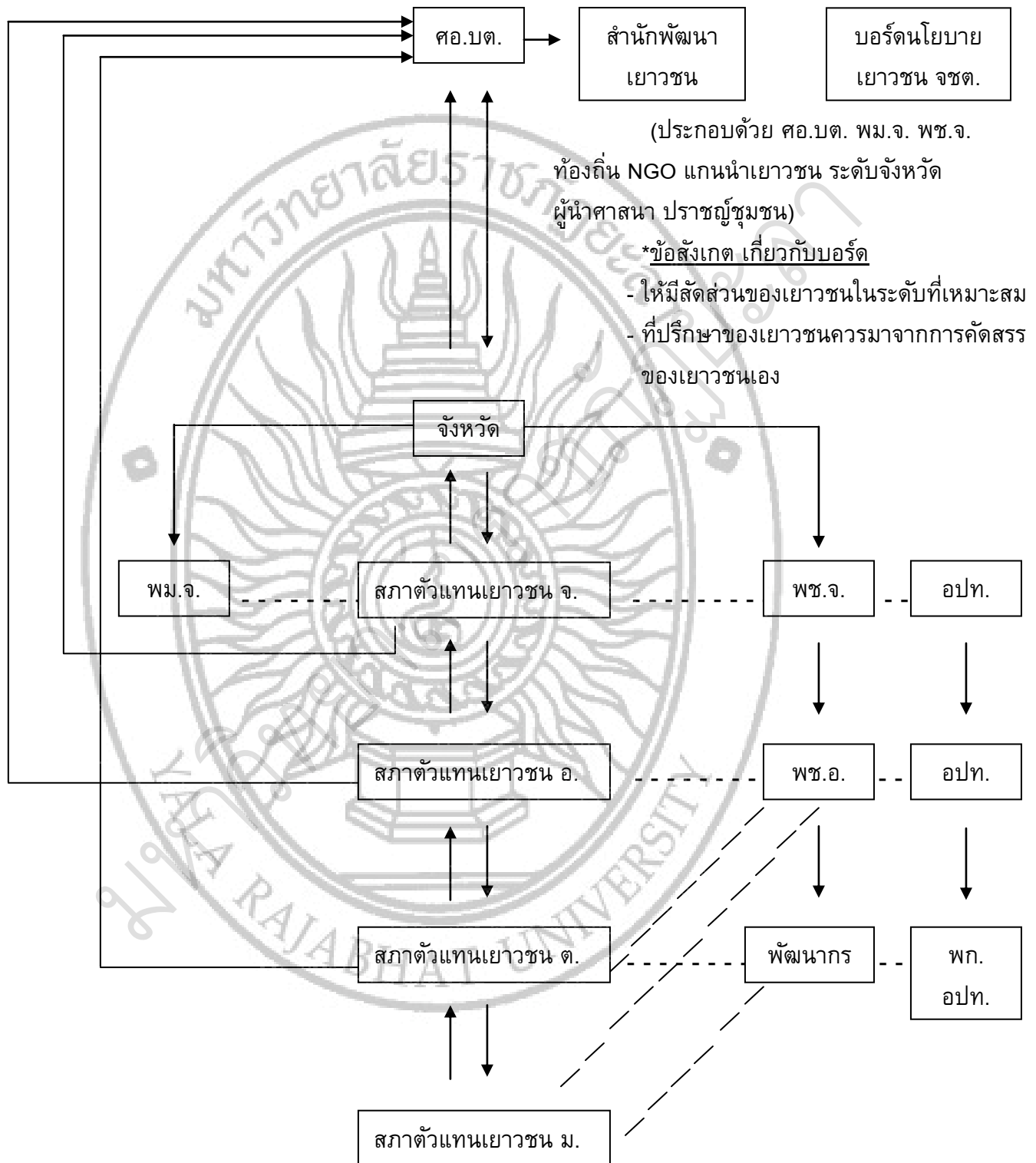
จากการศึกษารูปแบบและวิธีการในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุน (ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอการปลูกฝังให้เยาวชนรักสิ่งแวดล้อม รู้จักทดแทนทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายไป โดยจัดโครงการเชิงอนุรักษ์ ให้เยาวชนในพื้นที่ได้ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น จัดตั้งกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ ทำหน้าที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ สร้างเครือข่ายเยาวชน จัดกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ ให้เยาวชนมีส่วนร่วมโดยการสอดส่องดูแลทรัพยากรในพื้นที่ จัดทัศนศึกษาพื้นที่ตัวอย่างในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เยาวชนได้เสนอการปลูกฝังให้เยาวชนรักสิ่งแวดล้อม รู้จักทดแทนทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายไป โดยจัดโครงการเชิงอนุรักษ์ ให้เยาวชนในพื้นที่ได้
ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น จัดตั้งกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ ทำหน้าที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ให้เยาวชนมีส่วนร่วม
โดยการสอดส่องดูแลทรัพยากรในพื้นที่ สร้างเครือข่ายเยาวชน จัดกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ จัดทัศนศึกษาพื้นที่ตัวอย่างในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

4.2.2 รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

(1) รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชน ที่ 1

ภาพที่ 2 รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชน ที่ 1

โครงสร้างการบริหารงานให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) จะเป็นหน่วยงานที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณและบูรณาการงานของทุกภาคส่วนในการพัฒนาเยาวชน (จชต.) มีสำนักพัฒนาเยาวชน ทำหน้าที่บริหารและอำนวยการกิจการเยาวชนโดยเฉพาะ มีคณะกรรมการพัฒนาเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพช.) ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทางการปฏิบัติในจังหวัด โดย (กพช.) มาจากองค์ประกอบหลัก 2 ส่วน คือ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่มาจากกระบวนการสรรหา และตัวแทนเยาวชน ในระดับจังหวัดในสัดส่วนที่เหมาะสมระดับจังหวัด มีการบูรณาการหน่วยงานหลัก คือ สำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นหน่วยบริหารและอำนวยการที่จะกำกับดูแลสนับสนุนการปฏิบัติ โดยมีสภาตัวแทนเยาวชนจังหวัด เป็นคณะกรรมการพิจารณาโครงการ กิจกรรม และงบประมาณ ส่งโครงการกิจกรรม งบประมาณสู่ระดับอำเภอ ระดับอำเภอมีสภาตัวแทนเยาวชนอำเภอ ซึ่งสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเป็นหน่วยงานกำกับดูแลและสนับสนุนการปฏิบัติ และนำโครงการกิจกรรม โครงการสู่ตำบล ระดับตำบลมีสภาตัวแทนเยาวชนตำบล ดำเนินโครงการ กิจกรรม โดยการกำกับดูแลและสนับสนุน ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

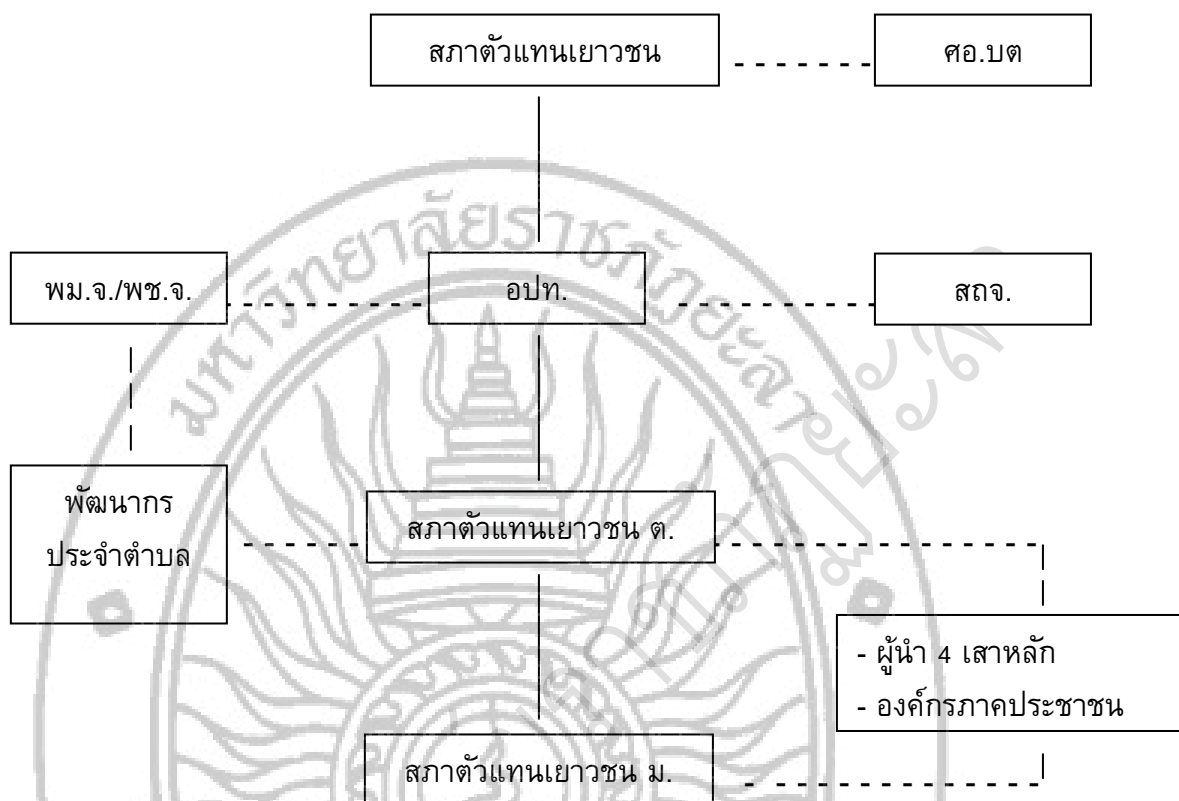
ทั้งนี้ ให้ องค์ประกอบของสภาตัวแทนเยาวชน ในทุกระดับ มี 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและภาคส่วนต่างๆ ประมาณ 30 %

ส่วนที่ 2 ตัวแทนเยาวชน ประมาณ 70 % ที่มาจากเยาวชนในระบบการศึกษา และนอกระบบการศึกษาในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน

รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

(2) รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชน ที่ 2

ภาพที่ 3 รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชน ที่ 2

โครงสร้างการบริหารสูงสุดมีการจัดตั้งสภาตัวแทนการพัฒนาเยาวชนเพื่อให้มีหน้าที่กำหนด ยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาเยาวชนระดับสามจังหวัด โดยมีศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดน ภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นหน่วยงานที่ปรึกษาและสนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ของสภาการพัฒนาเยาวชน ซึ่งองค์ประกอบหลักของสภาการพัฒนาเยาวชนส่วนหนึ่งจะต้อง ประกอบด้วยตัวแทนของหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม เมื่อสภาการ พัฒนาเยาวชนได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนาเยาวชนแล้วก็จะประสานไปยังองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น อันได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล เพื่อ เป็นกรอบและแนวทางในการจัดทำและทบทวนแผนพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนเพื่อเป็นกรอบและ แนวทางในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายสำหรับการดำเนินโครงการ / กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนา เยาวชน ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด โดยโครงการ / กิจกรรมเกี่ยวกับ การพัฒนาเยาวชนดังกล่าว จะต้องการเป็นไปตามความต้องการและความเหมาะสมของท้องถิ่น ซึ่ง ได้นำเสนอผ่านสภาตัวแทนเยาวชนตำบลและสภาเยาวชนหมู่บ้าน ทั้งนี้ การดำเนินงานโครงการ / กิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนควรกำหนดให้สภาตัวแทนเยาวชนตำบลและสภาตัวแทนเยาวชน

หมู่บ้านได้มีส่วนร่วมหรือเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานโครงการ / กิจกรรมด้วยตัวเอง ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภายใต้การให้คำปรึกษา แนะนำ ควบคุม และตรวจสอบการดำเนินงานโดยพัฒนาการประจำตำบล ผู้นำสี่เสาหลัก และองค์กรภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ ให้ องค์ประกอบของสภาตัวแทนเยาวชน ในทุกระดับ มี 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและภาคส่วนต่างๆ ประมาณ 30 %

ส่วนที่ 2 ตัวแทนเยาวชน ประมาณ 70 % ที่มาจากเยาวชนในระบบการศึกษา และนอกระบบการศึกษาในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน

รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

(3) รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชน ที่ 3

ภาพที่ 4 รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชน ที่ 3

โครงสร้างการบริการสูงสุด ให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นหน่วยงานดูแลการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเยาวชน การบริหารจัดการสนับสนุนงบประมาณสู่จังหวัด เพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเยาวชนในระดับจังหวัด

ระดับจังหวัด มีสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด กำกับดูแล และสนับสนุนให้สภาตัวแทนเยาวชนจังหวัด (สชจ.) ทำหน้าที่ในการ กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ การวางแผน การกำหนดแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาเยาวชนในระดับจังหวัด ตามที่อำเภอ และสภาเยาวชนระดับอำเภอ เพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเยาวชนในระดับอำเภอ โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเป็นองค์กรสนับสนุนสภาเยาวชน และให้หัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชน และผู้นำศาสนาในจังหวัดเป็นที่ปรึกษาของสภาเยาวชนจังหวัด

ในระดับอำเภอ มีสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ และคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ กำกับ ดูแลและสนับสนุนให้สภาตัวแทนเยาวชนอำเภอ (สชอ.) ทำหน้าที่ในการ กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ การวางแผน การกำหนดแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาเยาวชนในระดับอำเภอ ตามที่ตำบล และสภาเยาวชนระดับตำบลเสนอ เพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเยาวชนในระดับตำบล โดยมี หัวหน้าส่วนระดับอำเภอที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชน และผู้นำศาสนาในอำเภอเป็นที่ปรึกษาของสภาเยาวชนอำเภอ

ในระดับตำบล มีพัฒนากร กำนัน ปลัด อบต.หรือเทศบาล และคณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล กำกับ ดูแลและสนับสนุนให้ สภาตัวแทนเยาวชนตำบล (สชต.) ทำหน้าที่ในการ กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ การวางแผน การกำหนดแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาเยาวชนในระดับตำบล ตามที่หมู่บ้าน และสภาเยาวชนระดับหมู่บ้านเสนอ เพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเยาวชนในระดับตำบล โดยมี ปลัดตำบล สาธารณสุขตำบล ครู กศน. เกษตรตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียนในพื้นที่ และผู้นำศาสนาในตำบลเป็นที่ปรึกษาของสภาเยาวชนตำบล

ในระดับหมู่บ้าน มีพัฒนากร สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน กำกับ ดูแลและสนับสนุนให้ สภาตัวแทนเยาวชนตำบล (สชต.) ทำหน้าที่ในการ ค้นหา และเสนอปัญหา การวางแผนการพัฒนาเยาวชน และการกำหนดแนวทางการปฏิบัติการพัฒนาเยาวชนในระดับหมู่บ้าน โดยมี ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาท้องถิ่นที่เป็นที่ปรึกษา

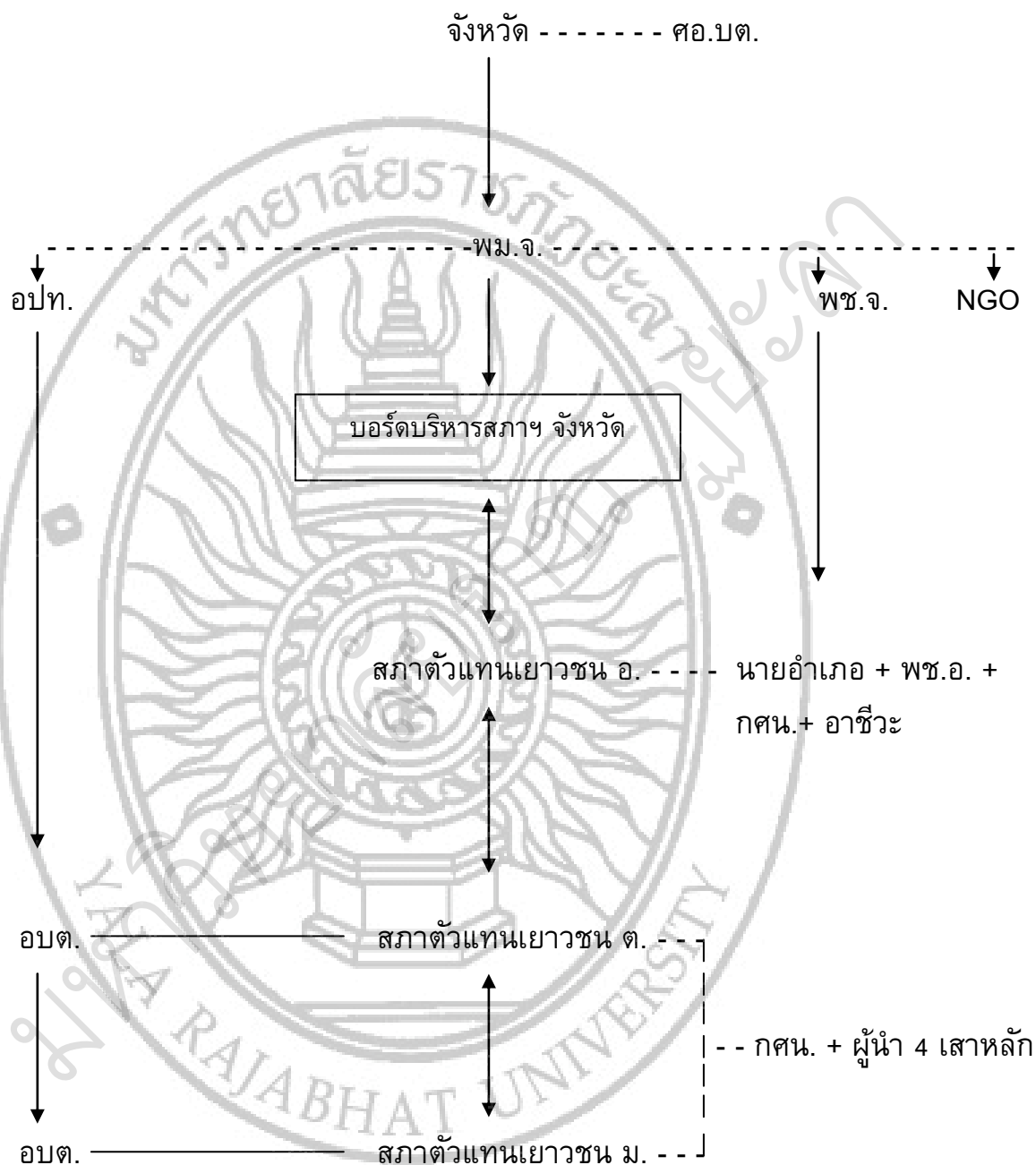
ทั้งนี้ ให้ องค์ประกอบของสภาตัวแทนเยาวชน ในทุกระดับ มี 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและภาคส่วนต่างๆ ประมาณ 30 %

ส่วนที่ 2 ตัวแทนเยาวชน ประมาณ 70 % ที่มาจากเยาวชนในระบบการศึกษา และนอกระบบการศึกษาในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน

รูปแบบและวิธีการการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

(4) รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชน ที่ 4

ภาพที่ 5 รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชน ที่ 4

การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ยังต้องมาจากภาครัฐ (ส่วนกลาง) ในส่วนของ ศอ.บต. เป็นเพียงผู้สนับสนุนงบประมาณในระดับจังหวัด (ผู้หนุนเสริม) โดยมี พมจ. ทำหน้าที่กำกับดูแลสภาระดับจังหวัด ซึ่งเป็นคณะบริหารที่มาจากตัวแทนเด็กและเยาวชนในทุกระดับและทุกส่วน ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนการดำเนินงานของจังหวัดให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และ

แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ไปสู่อำเภอและตำบล ในระดับอำเภอให้มีนายอำเภอเป็นที่ปรึกษาและมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานเด็กและเยาวชน โดยขึ้นกับนายอำเภอทำหน้าที่ประสานงานเป็นพี่เลี้ยงและกำกับดูแลสภาพ ในระดับตำบล ทั้งนี้ ระดับตำบลและอำเภอต้องจัดทำโครงการตามแผนงานที่ได้กำหนดร่วมกัน เสนอ พมจ. เพื่ออนุมัติงบประมาณในการจัดทำโครงการและกิจกรรมต่อไป

สัดส่วนของเด็กและเยาวชนในสภาฯ ทุกระดับเป็นเด็กและเยาวชนในระบบการศึกษา 50 % และเด็กและเยาวชนนอกระบบ 50%

ทั้งนี้ ให้ องค์ประกอบของสภาตัวแทนเยาวชน ในทุกระดับ มี 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและภาคส่วนต่างๆ ประมาณ 30 %

ส่วนที่ 2 ตัวแทนเยาวชน ประมาณ 70 % ที่มาจากเยาวชนในระบบการศึกษา และนอกระบบการศึกษาในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งข้อมูลในเชิงปริมาณนั้นเป็นการศึกษาปัญหาและความต้องการของการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากเยาวชนทั้งหมด 1,200 คนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

การพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านแนวคิด ได้เสนอให้มีการพัฒนาและดูแลเป็นพิเศษจากภาครัฐ สนับสนุนงบประมาณพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาให้เยาวชนเข้าใจขนบธรรมเนียม ประเพณี และอื่นๆ ควบคู่กับหลักศาสนา การพัฒนามาจากความต้องการ หรือแนวคิดของเยาวชนเป็นหลัก กำหนดนโยบายทิศทางการรอบ/เป้าหมายในการพัฒนาเยาวชน การพัฒนาเยาวชนให้เป็นนโยบายลำดับต้นๆ จัดตั้งกลุ่มเยาวชนและเชื่อมโยงเครือข่ายในพื้นที่สามจังหวัด

ด้านจุดมุ่งหมาย ได้เสนอให้มีการสร้างเยาวชนให้มีระเบียบวินัย รักประเทศชาติ มีจิตอาสา ให้เยาวชนมีความสามัคคีกัน ห่างไกลยาเสพติด และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม ให้เยาวชนคิดเป็น ทำเป็น และสามารถพึ่งตนเองได้ เตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาศักยภาพเยาวชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม รักษาอัตลักษณ์ของตนเอง ให้เป็นคนดี เก่งฉลาด สร้างเยาวชนให้มีความภาคภูมิใจในตนเอง เคารพตนเองและผู้อื่น สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้นำชุมชนประชาชนและเยาวชน โดยใช้ทรัพยากรในชุมชนสนับสนุนการพัฒนาเยาวชน สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้มีความสามารถ ทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้านได้ และมีวิธีการจัดการความรู้ ความคิดอย่างเป็นระบบ และมีทักษะชีวิต

ด้านเศรษฐกิจ ได้เสนอการเรียนรู้ทักษะอาชีพที่แต่ละคนสนใจและมีความถนัด การรวมกลุ่มอาชีพที่สามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง สนับสนุนและส่งเสริมเยาวชนให้ยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ในการดำเนินชีวิต การติดตามผลการพัฒนาอาชีพของเยาวชนและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้

ด้านการฝึกอาชีพ การออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ รวมทั้งตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ของเยาวชน และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของท้องถิ่นในการผลิต

ด้านสังคม ได้เสนอการให้ความรู้แก่เยาวชนและครอบครัว เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ปลุกฝังให้เยาวชนเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน ระหว่างไทยพุทธ - มุสลิม ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติสุข สร้างและพัฒนาผู้นำชุมชน เพื่อการพัฒนาเยาวชนในชุมชนของตนเองได้อย่างถูกต้องทาง สร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมโดยใช้หลักศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ปลุกฝังให้เป็นเยาวชนมีจิตอาสา และอุทิศตนเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคม จัดทำฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาเยาวชนที่สอดคล้องกับพื้นที่ เปิดเวทีสนับสนุนการเรียนรู้ และการแสดงศักยภาพของเยาวชนทุกด้าน

ด้านการเมือง การปกครอง ได้เสนอส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องสิทธิ เสรีภาพ บทบาทหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตยในฐานะพลเมืองที่ดีให้แก่เยาวชน เปิดโอกาสให้ตัวแทนเยาวชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลุกฝังทัศนคติด้านการเมืองตามหลักธรรมาภิบาลแก่เยาวชน

ด้านโครงสร้างการบริหาร ได้เสนอจัดตั้งสภา/กลุ่มเยาวชนหมู่บ้าน ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด เพื่อเป็นเครือข่ายการเชื่อมโยงของเยาวชนให้มีความเข้มแข็งในการนำความรู้ความสามารถ และประสบการณ์มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพการทำงาน of เครือข่ายเยาวชนและองค์กรภาคีให้เข้มแข็ง (4 เสาหลัก) มีตัวแทนเยาวชน ทำหน้าที่เป็นผู้ขับเคลื่อน งานพัฒนาเยาวชน และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการรื้อฟื้นปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์เยาวชนตำบลขึ้นมาใหม่ ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานที่รับผิดชอบ การพัฒนาเยาวชนให้ครอบคลุมทุกระดับ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนระดับจังหวัด การบริหารงบประมาณการพัฒนาเยาวชนควรจะดำเนินการโดยสภาเยาวชน จัดตั้งหน่วยงานหลักในการพัฒนาโดยตรง

ด้านองค์กรประกอบ ได้เสนอให้มีศูนย์เยาวชนร่วมมือกับกับองค์กรทางศาสนาทุกระดับ เพื่อจัดกิจกรรมเยาวชนที่สอดคล้องกับหลักศาสนา มีกิจกรรมต่างๆ ที่พัฒนาศักยภาพของเยาวชน และเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ มีสถานที่ งบประมาณ หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงชัดเจน มีหลักสูตรหรือชุดความรู้ ตามความต้องการของเยาวชน จัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบลและมีระเบียบข้อบังคับเพื่อให้เยาวชนได้ปฏิบัติ ส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนจากระดับท้องถิ่น จนถึงระดับประเทศ มีศูนย์เยาวชนประจำจังหวัด มีเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ

ด้านหน่วยงานหลักที่มีบทบาทและหน้าที่ ได้เสนอให้มีบทบาทกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กำกับดูแลข้าราชการทุกกระทรวง สำนักงานพัฒนาชุมชน มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาล

อบจ. ซึ่งอยู่ในท้องถิ่นใกล้ชิดกับเยาวชน กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีนายอำเภอกำกับดูแลส่วนราชการ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งรับผิดชอบงานพัฒนาเยาวชนปัจจุบัน องค์การอิสระ ซึ่งมีการคัดเลือกจากทุกภาคส่วน

ด้านบทบาทในการพัฒนาเยาวชนของคณะกรรมการมัสยิด/วัด ได้เสนอให้เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางวัด/มัสยิด จัดขึ้นและใช้กิจกรรมนี้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ทราบถึงปัญหาและความต้องการของเยาวชน เพื่อคอยแนะแนว ชี้นำเยาวชนไปในทางที่ดีนอกเหนือจากการอบรมทางด้านศาสนา ผู้นำศาสนาควรสร้างคุณธรรมแก่เยาวชน และเน้นให้นำหลักศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต ผู้นำทางศาสนาร่วมกับผู้นำชุมชนทำหน้าที่ในการดูแลและพัฒนาเยาวชน หน่วยงานราชการที่กำกับดูแล มัสยิด/วัด ต้องกำหนดให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบงานเยาวชนที่ชัดเจน

ด้านรูปแบบ ได้เสนอให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกัน เพื่อเป้าหมายการพัฒนาเยาวชนที่ชัดเจน เช่น แผน 5 ปี แผน 10 ปี และต้องเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย และสามารถตรวจสอบได้ นโยบายหรือหลักการทำงานของหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับเยาวชนต้องสอดคล้องกับความคิดหรือความต้องการของเยาวชน จัดตั้งกลุ่มและพัฒนาเยาวชนในรูปแบบต่างๆ จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างไทยพุทธ - มุสลิม หน่วยงานในท้องถิ่น รวมกลุ่มเยาวชนในแต่ละระดับ จัดตั้งคณะกรรมการหนึ่งชุดโดยมาจากองค์กรที่หลากหลายร่วมรับผิดชอบเยาวชนโดยตรง

ด้านวิธีการ ได้เสนอให้ใช้หลักศาสนาในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน การพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึก จิตอาสา ให้กับเยาวชน ได้ค้นพบคุณค่าความหมายในการดำรงชีวิตของตนเอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การมีส่วนร่วมของครอบครัว และผู้นำชุมชนในการพัฒนาเยาวชน ให้เยาวชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านทางเวทีประชาคมเยาวชนของแต่ละพื้นที่ จัดตั้งกลุ่มเยาวชน กำหนดวัตถุประสงค์ วางแผนการทำงาน ปฏิบัติงาน ประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง และต้องนำเสนอผลงานของกลุ่มให้ทราบอย่างทั่วถึง ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จัดตั้งองค์กรเฉพาะเยาวชนระดับตำบลทำหน้าที่ จัดทำแผนสำหรับการพัฒนาเยาวชน กำหนดทิศทางการพัฒนาของเยาวชน และจัดกิจกรรมต่างๆ สำหรับเยาวชน เน้นการทำกิจกรรม การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

ด้านการจัดตั้งและการพัฒนากลุ่มหรือองค์กร ได้เสนอให้เยาวชนจัดตั้งกลุ่มและเลือกผู้นำกลุ่ม ดำเนินงานหรือกิจกรรม และพัฒนาตามความต้องการของเยาวชนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้/ประสบการณ์ระหว่างกลุ่มเยาวชน ส่งเสริมศักยภาพผู้นำกลุ่มเยาวชนให้มีความหลากหลายและบูรณาการกลุ่ม เพื่อเพิ่มทักษะการทำงาน ในการจัดตั้งกลุ่มของเยาวชนนั้น มีพี่เลี้ยงและที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการทำงาน ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการเสนอโครงการ และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานรับผิดชอบจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการเพิ่มทักษะความรู้

ให้แก่เยาวชน สนับสนุนและพัฒนาให้สามารถจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลได้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ดูแลในการจัดตั้งกลุ่ม ด้านแนวคิดรูปแบบและวิธีการบริหารจัดการกลุ่ม

ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้ ได้เสนอให้เน้นการเรียนรู้จากทรัพยากรภายในท้องถิ่น อนุรักษ์ภูมิปัญญาและสามารถสร้างอาชีพได้จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ปลูกฝัง ปลูกจิตสำนึก และพัฒนาทักษะชีวิตให้เยาวชนสามารถพึ่งตนเองได้ และยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เรียนรู้จากผู้ที่ประสบความสำเร็จ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เรียนรู้จากระบบ มีพื้นที่ในเรื่องของการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุดเคลื่อนที่ ภายในชุมชน เป็นการให้ความรู้เยาวชนอีกทางหนึ่ง สร้างกระบวนการเรียนรู้และจัดการความรู้ให้เยาวชนอย่างเป็นขั้นตอน ส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการศึกษานอกระบบ (ภาคชีวิต) ให้ได้มากที่สุด

ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุน (ด้านสุขภาพอนามัย/กีฬา) ได้เสนอการสนับสนุนให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สนับสนุนให้ทุกหมู่บ้านมีลานกีฬาหรือลานเอนกประสงค์ เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ให้เยาวชนมีความรู้ด้านสุขภาพ การเจริญพันธุ์ การป้องกัน

ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุน (ด้านศาสนา – ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น) ได้เสนอให้มีการจัดกลุ่มเรียนรู้และจัดกิจกรรม ด้านศาสนาวัฒนธรรมของประเพณีของท้องถิ่นและชาติ มีเวทีจัดแสดงเรื่องของวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การแต่งกาย การทำอาหารพื้นเมือง การละเล่นต่างๆ ส่งเสริมวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ แต่ไม่ให้ขัดกับวิถีชีวิตที่ดำรงมา จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุน (ด้านศาสนา – ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น) ได้เสนอให้มีการสนับสนุนอาชีพเสริมในรูปแบบกลุ่ม ส่งเสริมกลุ่มอาชีพที่มีอยู่แล้วยกระดับให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด การอบรมทักษะด้านอาชีพควรสอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่เยาวชนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง สร้างรายได้ให้กับตัวเองและครอบครัวได้ จัดกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาอาชีพ เสริมทักษะการทำงานตามความถนัดและความสนใจ หาตลาดรองรับ พัฒนาฝีมือแรงงานเยาวชนให้มีคุณภาพ จัดหาหน่วยงานสนับสนุนเรื่องงบประมาณ ทุนในการจัดตั้งกลุ่มหรือการประกอบอาชีพ

ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุน (ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ได้เสนอให้มีการปลูกฝังให้เยาวชนรักสิ่งแวดล้อม รู้จักทดแทนทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายไป โดยจัดโครงการเชิงอนุรักษ์ ให้เยาวชนในพื้นที่ได้ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น จัดตั้งกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ ทำหน้าที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ให้เยาวชนมีส่วนร่วมโดยการสอดส่องดูแลทรัพยากรในพื้นที่ สร้างเครือข่ายเยาวชน จัดกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ จัดทัศนศึกษาพื้นที่ตัวอย่างในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำหรับรูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนมี 4 รูปแบบและวิธีการ โดยรูปแบบและวิธีการที่ 1 มีศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นหน่วยงานหลักที่รับการจัดสรรงบประมาณและบูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนในการพัฒนาเยาวชน โดยมีคณะกรรมการพัฒนาเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแนวทางปฏิบัติ รูปแบบและวิธีการที่ 2 มีการจัดตั้งสภาตัวแทนเยาวชนทำหน้าที่กำหนดยุทธศาสตร์จังหวัด มี ศอ.บต. เป็นหน่วยงานที่ปรึกษาและสนับสนุนงบประมาณ โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด เป็นหน่วยกำกับดูแลปฏิบัติในระดับต่างๆ รูปแบบและวิธีการที่ 3 มี ศอ.บต. เป็นหน่วยงานวางแผนบริหารยุทธศาสตร์บริหารงบประมาณ โดยมีสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นหน่วยงานกำกับดูแลในการปฏิบัติในระดับต่างๆ และรูปแบบและวิธีการที่ 4 การจัดสรรงบประมาณมาจากส่วนกลาง มีสภาเด็กและเยาวชน กำหนดยุทธศาสตร์ มีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นหน่วยงานกำกับดูแลในการปฏิบัติระดับต่างๆ

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อภิปรายผลดังนี้

การพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านแนวคิดการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ภาครัฐควรพัฒนาเยาวชนเป็นพิเศษโดยเฉพาะด้านนโยบาย โดยเน้นการสร้าง ความเข้าใจในขนบธรรมเนียม ประเพณี ควบคู่กับหลักศาสนา ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนตามความต้องการของเยาวชน เพราะว่า การพัฒนาเยาวชนเป็นสิ่งที่สำคัญที่รัฐ และทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเยาวชนอย่างจริงจัง เพื่อเตรียมความพร้อมของเยาวชนในอนาคตไปสู่แนวทางการพัฒนาเยาวชนในระดับท้องถิ่นและในระดับประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐานิการวดเร็ว (25) ได้ศึกษาเรื่องโครงการพัฒนาเยาวชนศูนย์ฝึกออาชีพนักเรียนเก่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกับการแก้ไขปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน ผลการศึกษาพบว่า เยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยมีอาชีพลูกและอาชีพเสริมจากความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม ทำให้มีรายได้ในการประกอบอาชีพในหมู่บ้าน ไม่ต้องออกไปทำงานนอกภูมิลำเนา นอกจากนี้เยาวชนมีโอกาสเผยแพร่ความรู้จากการอบรมให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ทำให้ได้รับการยอมรับในชุมชน

ด้านจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรสร้างให้เยาวชนมีระเบียบวินัย รักประเทศชาติ มีจิตอาสา ซึ่งจะส่งผลต่อเยาวชนมีความสามัคคีกัน ห่างไกลยาเสพติด และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม นอกจากนี้ควรเตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาศักยภาพเยาวชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีโดยให้เยาวชนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น และสามารถพึ่งตนเองได้ เพราะว่า เยาวชนเป็นวัยที่กำลังเติบโต และมีพัฒนาการ ทั้ง

ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา หากได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง จากพ่อแม่ และครู ที่เปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ ในกิจกรรม และทักษะตามความสามารถของร่างกาย ทางด้านออกกำลังกาย และเล่นกีฬา จะทำให้เยาวชนได้เลือกทำในสิ่งที่รัก จนเกิดเป็นพฤติกรรมที่ติดตัวไปตลอด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมศักดิ์ ค่านคร (24) ได้ศึกษาเรื่องเยาวชนกับความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดยะลา ผลการศึกษาพบว่า แนวทางที่เหมาะสมของเยาวชนในจังหวัดยะลาที่มีส่วนเสริมสร้างความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เยาวชนควรมีจิตสำนึกรัก ห่วงแหนและปกป้องแผ่นดินไทยจะต้องมีจิตใจที่หนักแน่น มั่นคง และไม่หลงเชื่อกระทำในสิ่งต่างๆ โดยพลการ หรือ หากคิดว่าสิ่งใดที่กระทำลงไปแล้วไม่แน่ใจว่าถูกหรือผิด ควรขอคำปรึกษาจาก พ่อแม่ ญาติ พี่น้อง ของตนเองเสียก่อน รวมถึงควรปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ และติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อที่จะได้ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

ด้านการพัฒนาเยาวชนด้านเศรษฐกิจควรสนับสนุนและส่งเสริมเยาวชนให้ยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ในการดำเนินชีวิต การสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะทางอาชีพโดยการรวมกลุ่มกันของเยาวชนที่สามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง เพราะว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอนให้รู้จักประมาณตนรู้จักใช้เหตุผลพิจารณาทุกเรื่องอย่างมีสติรอบคอบ มีภูมิคุ้มกันที่ดีโดยเฉพาะการเป็นคนขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่ อดทน รู้จักคิดสร้างสรรค์ ประหยัด ภายใต้งบประมาณที่หาได้ เป็นคนใฝ่รู้ ช่างสังเกต และมีคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมภพ ศรีเพ็ญ (70) ได้ศึกษาเรื่องงานอาชีพสำหรับเยาวชนของปัญญา หิรัญรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีอยู่มากที่สุดคือ เยาวชนชนบทซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศในด้านการเมือง และการปกครอง รัฐจึงจัดการศึกษา เพื่องานอาชีพสำหรับเยาวชน โดยเน้นให้เกิดทักษะและความสามารถในการประกอบอาชีพได้ พร้อมกับการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม ความสำนึกทางด้านจิตใจของเยาวชน ในด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

ด้านการพัฒนาเยาวชนด้านสังคมควรปลูกฝังให้เยาวชนเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคม พหุวัฒนธรรมได้ การปลูกฝังให้เป็นเยาวชนมีจิตอาสา และอุทิศตนเพื่อการพัฒนาตลอดจนการสร้างและพัฒนาผู้นำชุมชน เพื่อการพัฒนาเยาวชนในชุมชนของตนเองได้อย่างถูกทิศทาง เพราะว่า การที่เยาวชนได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ และพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ตามความสนใจของตนเอง เรียนรู้กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อพัฒนาคนให้มีศักยภาพรอบด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ในสภาวะแวดล้อมทางสังคมที่ปลอดภัยและเอื้ออาทร จะได้ห่างไกลจากยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ (89) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย : กรณีศึกษากลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ ผลการศึกษาพบว่า มีกระบวนการจัดกิจกรรมที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันคือการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม การอาสา การช่วยเหลือด้านการเงิน

เพื่อการดำเนินงาน การให้คำปรึกษาและการจัดการความรู้ กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้สอดคล้องและ
เป็นไปตามกระบวนการบริหารคุณภาพวงจรเดมิงเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมของ
กรณีศึกษาทุกคนมีคุณลักษณะของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมอันเนื่องมาจากการไม่เห็นแก่
ตัวและการเสียสละเพื่อสังคมอันเป็นองค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะแนวทางในการจัด
กิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะด้วยแนวทาง ปฏิรูประบบการศึกษา พัฒนาคุณภาพสื่อ
ร่วมมือกันทำงาน และดำเนินการอย่างต่อเนื่องการจัดกิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้นำกิจกรรม
กิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมและ กิจกรรมที่สามารถทำได้ในชีวิตประจำวัน

ด้านการพัฒนาเยาวชนด้านการเมืองและการปกครองควรเปิดโอกาสให้เยาวชนมีส่วน
ร่วมในการกำหนดนโยบาย โดยเฉพาะนโยบายที่เกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชน การส่งเสริมการ
เรียนรู้ เรื่องสิทธิ เสรีภาพ บทบาทหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนทัศนคติด้าน
การเมืองตามหลักธรรมาภิบาล เพราะว่า การปลูกฝังให้เยาวชนได้เรียนรู้และตระหนักถึง
ความสำคัญที่และความเข้าใจถึงความสำคัญของการเมือง โดยเฉพาะบทบาทของเยาวชนใน
การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้เยาวชนได้เข้าใจถึงสิทธิ
เสรีภาพ บทบาท หน้าที่ของตน ชุมชน การมีส่วนร่วมจัดการปัญหาของชุมชนเพื่อประโยชน์ของ
ทุกคนในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทยา มาศมินทร์ไชยนรา (90) ได้ศึกษาเรื่อง
ทัศนคติทางการเมืองของนิสิตมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมี
ความเห็นต่อปัจจุบันและอนาคตของการเมือง การปกครองไทย คือ นิสิตส่วนใหญ่เชื่อว่า
รัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะทำให้การเมืองไทยดีขึ้น เห็นด้วยกับการที่กฎหมายบังคับให้ประชาชนมี
หน้าที่ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เกณฑ์การเลือก ส.ส. คือ เลือกตัวบุคคลและพรรคในสัดส่วน
ใกล้เคียงกัน เห็นว่าการติดตามหลักเกณฑ์การเลือกตั้ง และเผยแพร่แก่ชุมชน เป็นวิธีสนับสนุน
การปกครองไทยได้ดีที่สุด คุณสมบัติ ส.ส.ที่ดี ต้องซื่อสัตย์ สุจริต และอยากให้รัฐบาล แก้ปัญหา
เศรษฐกิจกับยกฐานะความเป็นอยู่ของคนไทยมุสลิมให้ดีขึ้น

ด้านองค์ประกอบของการพัฒนาเยาวชนควรส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนในทุกระดับ โดยมี
ศูนย์เยาวชนประจำจังหวัดเพื่อสร้างความร่วมมือกับองค์กรทางศาสนาทุกระดับ เพื่อจัดกิจกรรม
เยาวชนที่สอดคล้องกับหลักศาสนา เพราะว่า ศาสนาและจริยธรรม จะทำบทบาทให้สำเร็จนั้น
จุดสำคัญอย่างหนึ่งที่จะต้องให้ความสนใจมาก ก็คือ เยาวชน เพราะเราก็คอยรับกันอยู่แล้วว่า
เยาวชนนั้นเป็นอนาคตของชาติ เป็นอนาคตของสังคม เยาวชนวันนี้ก็คือผู้ใหญ่ในวันหน้า ซึ่ง
สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพร ปุ๋ยรักษา (91) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการ
เรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การ
จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้การบรรยาย การถามตอบ และการฝึกปฏิบัติ และใช้วิธีสอน
ตามแบบอย่างของท่านศาสดามุฮัมมัด (ซ.ล.) คือ การสอนแบบเล่าเรื่อง และการสาธิตหรือฝึก
ปฏิบัติ ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดให้มีการประกอบศาสนกิจร่วมกัน ละหมาดที่มีสยิดมีการ
สอนภาษาอาหรับที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มีการบูรณาการอิสลามศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้

เดียวกัน และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ คือ ศิลปะ การจัดชั้นเรียนและบรรยากาศของห้องเรียน เน้นความเป็นอิสลาม และความสะอาด มีการสอนเสริมให้กับนักเรียนหลังเลิกเรียน และให้ทำรายงานเพิ่มเติม

ด้านหน่วยงานหลักที่ควรมีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชนควรเป็นศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่สามารถควบคุมหน่วยงานต่างๆ ได้ ส่วนสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่และเป็นหน่วยงานที่เคยรับผิดชอบด้านการพัฒนาเยาวชนมาก่อนทั้งยังมีเครือข่ายในการปฏิบัติงานในแต่ละพื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาล อบจ. ซึ่งเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับเยาวชนเนื่องจากอยู่ในพื้นที่ เพราะว่า การมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นคุณธรรมที่ช่วยให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข เพราะถ้าสมาชิกในสังคมยึดมั่นในระเบียบวินัย รู้และเข้าใจสิทธิของตนเอง ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด สังคมนั้นก็จะมีแต่ความสุข เช่น ศอ.บต.ทำหน้าที่บริการประชาชนอย่างดีที่สุด ก็ยอมทำให้เป็นที่ประทับใจรักใคร่ของประชาชนผู้มารับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา (92) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทขององค์กรชุมชนในการป้องกันความเสี่ยงของเด็กและเยาวชน: กรณีศึกษาชุมชนเคหะทุ่งสองห้อง 324 เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า องค์กรชุมชนเคหะทุ่งสองห้อง 324 ได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการชุมชนให้น่าอยู่ เช่น การปรับปรุงพื้นที่ว่างเป็นสวนสนามเด็กเล่น การทำกิจกรรมของคนในชุมชนตามเทศกาลต่างๆ การจัดระบบป้องกันและเฝ้าระวังความเสี่ยงจากการแพร่ระบาดของยาเสพติด ทั้งนี้เงื่อนไขสำคัญที่ทำให้กระบวนการจัดการความเสี่ยงทางสังคมขององค์กรชุมชนฯ ขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ บทบาทของผู้นำซึ่งพบว่าเป็นจุดแข็งขององค์กรชุมชนฯ เพราะผู้นำมีความสามารถ และได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกทั้งภายในและภายนอกชุมชน จึงมีส่วนทำให้การจัดระบบป้องกันความเสี่ยงต่อเด็กและเยาวชนได้รับความร่วมมือจากทุกๆ ฝ่าย

ด้านบทบาทในการพัฒนาเยาวชนของคณะกรรมการมัสยิด/วัด ควรเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางมัสยิด/วัด จัดขึ้นและใช้กิจกรรมนี้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของผู้นำศาสนาและผู้นำชุมชนเพื่อคอยแนะแนวและชี้นำเยาวชนในทางที่ถูกต้องและสอดคล้องกับหลักศาสนา เพราะว่า การสอนให้เยาวชนเข้าใจหลักศาสนาอย่างแท้จริงนั้น จะทำให้เยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม มีขอบเขตในการดำเนินชีวิต ไม่กล้าที่จะปฏิบัติสิ่งที่ศาสนาห้าม และปฏิบัติที่ศาสนาให้กระทำได้เท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนีย์ จิตต์หมวด (93) ได้ศึกษาเรื่องหน้าที่ของมัสยิดต่อสังคมมุสลิมในภาคกลาง ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังให้มัสยิดทำหน้าที่ต่างๆ ในอนาคตมีความสัมพันธ์กับเขตเมืองและชนบท ระดับการศึกษาสายสามัญ ความเคร่งครัดศาสนา วัย และอาชีพ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับเพศ ระดับความรู้ทางศาสนาและฐานะทางเศรษฐกิจ ส่วนสาระที่เป็นชาวไทย

มุสลิมทั้งในเมืองและชนบทมีความคาดหวังต้องการให้มัสยิดทำ มีบทบาทมากที่สุด 2 ด้านคือ ให้มีการสอนอัลกรุอ่านและศาสนาแก่เยาวชนเป็นประจำ และให้การละหมาด 5 เวลาด้วยกันที่มัสยิด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แวอุเซ็ง มะดาเฮาะ และคณะ (94) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทมัสยิดในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า ทั้งมัสยิดในเมืองและชนบทต่างก็มีบทบาททางศาสนาที่เหมือนกัน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด มัสยิดในเมืองมีบทบาททางการศึกษาในระดับน้อย (ต่ำ) มากที่สุด แต่มัสยิดในชนบทมีบทบาทในระดับมาก (สูง) มากที่สุด มัสยิดเมืองมีบทบาททางด้านสังคมในระดับปานกลางมากที่สุด ขณะที่มัสยิดในชนบทมีบทบาทในระดับมาก (สูง) มากที่สุด และมัสยิดในเมืองและชนบทมีบทบาททางด้านเศรษฐกิจ และการเมืองที่เหมือนกัน ต่างก็มีบทบาทในระดับน้อย (ต่ำ) มากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตายูติน อูสมาน และคณะ (95) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารมัสยิดในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดที่มีตำแหน่งในคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดต่างกัน มีระดับการบริหารมัสยิดด้านการประชุม ด้านการติดตามผล ด้านการจัดเอกสาร ด้านการจัดการทรัพย์สินของมัสยิด ด้านจัดห้องสมุด ด้านการประสานงานกับองค์กรของรัฐ ด้านการแสดงการบรรยายธรรม(คุฏบะฮ์) ในวันศุกร์ ด้านการจัดสำนักงาน และด้านการเขียนหนังสือโต้ตอบที่ไม่แตกต่างกัน

ด้านรูปแบบการพัฒนาเยาวชนควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกัน เพื่อเป้าหมายการพัฒนาเยาวชนที่ชัดเจน และต้องเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างไทยพุทธ - มุสลิม ที่สอดคล้องกับความต้องการของเยาวชน เพราะว่า เยาวชนเป็นช่วงที่ชีวิตคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ มีเกียรติ สิทธิ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะนับถือศาสนาพุทธ มุสลิม และคริสต์ ฯลฯ ต้องร่วมมือร่วมใจใจกัน เพื่อสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมและความอยู่รอดของชาติ เป็นทั้งผู้ได้รับการพัฒนา และสามารถดำเนินการเป็นผู้พัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (68) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยง ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาศักยภาพ ทักษะอาชีพ และทักษะอื่นๆ โดยพัฒนาศักยภาพจากความสนใจ ความถนัดของเยาวชนเป็นหลัก เสริมทักษะด้านอื่นๆ และการสร้างพื้นที่ให้เยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยงได้มีโอกาสแสดงความสามารถ ในรูปแบบของการเป็นพี่เลี้ยง แกนนำ อาสาสมัคร หรือสมาชิกของกลุ่มที่ดำเนินกิจกรรมตามที่เยาวชนสนใจ อันจะช่วยให้เยาวชนกลุ่มเสี่ยงเห็นคุณค่าของตนเองมีความภาคภูมิใจ และมีทักษะชีวิตที่สมบูรณ์

ด้านวิธีการพัฒนาเยาวชนควรให้เยาวชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนเอง เพื่อให้มีทางออกสำหรับเยาวชน การใช้หลักศาสนาในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชนเนื่องจากกระแสของศาสนานั้นได้รับการตอบรับจากสังคมอย่างมากในภาวะสังคมที่มีปัญหา และการปลูกจิตสำนึก จิตอาสา ให้กับเยาวชนเพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพราะว่า ปัจจุบันมีปัญหาเรื่องของยาเสพติดที่เป็นภัยต่อสังคม โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนทั้งในและนอกระบบ

ฉะนั้นต้องมีเวทีให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็นและความต้องการ ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักศาสนา ปณุกิจสำนึก สร้างกิจกรรมที่เป็นสร้างสรรค์ การทำงานเพื่อส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระตาล ญาณธโร (96) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติและความคาดหวังของเยาวชนชาวเขาต่อบทบาทของพระสงฆ์ ผลการศึกษาพบว่า บทบาทด้านการปฏิบัติกิจของสงฆ์และการครองสมณะสาธูป ซึ่งเกี่ยวกับการทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น การออกธรรมาจาร การเชิญชวนชาวเขาให้ทำบุญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การปกป้องพระพุทธศาสนาโดยการชี้แจงให้ชาวเขาเข้าใจ เมื่อชาวบ้านเข้าใจผิดในพระธรรมวินัยและการจัดงานชาวเขาสัมพันธ์ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เยาวชนชาวเขามีความเห็นด้วยมาก เพราะนอกจากจะได้ร่วมทำวัตรสวดมนต์ ทำบุญตักบาตรแล้ว ยังได้ความรู้เพิ่มมากขึ้นอีกทางหนึ่ง สำหรับการจัดงานชาวเขาสัมพันธ์นั้น ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชาวเขากับชาวเขาและชาวเขากับพระสงฆ์ ส่วนความคาดหวังอยู่ในระดับปานกลางโดยเยาวชนชาวเขาได้ให้ความเห็นว่าพระสงฆ์ปฏิบัติกิจของสงฆ์และครองสมณะสาธูปดีอยู่แล้ว ไม่ว่าจะทำวัตรสวดมนต์ การออกธรรมาจาร การเชิญชวนให้ชาวเขาไปทำบุญที่วัดในวันพระและการชี้แจงแสดงธรรมโดยใช้เสียงตามสาย ส่วนเรื่องการจัดงานชาวเขาสัมพันธ์นั้นอยากให้ง่ายๆ บ้านจะได้ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไกล

ด้านการจัดตั้งและการพัฒนากลุ่มหรือองค์กรของเยาวชนควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้/ประสบการณ์ระหว่างกลุ่มเยาวชน ส่งเสริมศักยภาพผู้นำกลุ่มเยาวชนให้มีความหลากหลายและบูรณาการกลุ่ม เพื่อเพิ่มทักษะการทำงาน ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการเสนอโครงการและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพราะว่า จากการที่เยาวชนได้ คิด วางแผน ปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบ ทำให้เยาวชนเกิดการพัฒนาทักษะชีวิต รู้จักการแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม และเกิดเครือข่ายภายในชุมชนและชุมชนข้างเคียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ อมรสิริพงศ์ (54) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบและวิธีการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนโดยองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเด็กและเยาวชนระบุถึง การสร้างกลไกในการขับเคลื่อนงานสวัสดิการสังคมสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งอาจจะเป็นการจัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่ายสภาเด็กและเยาวชน และการจัดตั้งสวัสดิการสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชนควรจะต้องก้าวข้ามรูปแบบของการจัดสวัสดิการที่ฐานของงบประมาณรัฐบาลเป็นที่ตั้งเพียงอย่างเดียวไปให้ได้ เพราะถ้า งบประมาณหมด สวัสดิการก็จบไปด้วย ไม่ควรจะมีอีกแล้ว หากจะต้องดึงศักยภาพของท้องถิ่นของแต่ละแห่งออกมาให้ได้

ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ควรเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์ความสำเร็จหรือจากประสบการณ์จริง เรียนรู้จากระบบ เน้นการเรียนรู้จากทรัพยากรภายในท้องถิ่น อนุรักษ์ ภูมิปัญญาและสามารถสร้างอาชีพได้จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการศึกษานอกระบบ ปกป้อง ปกุกิจสำนึก และพัฒนาทักษะชีวิตให้เยาวชนสามารถพึ่งตนเองได้ และยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เพราะว่า ปัจจุบันเกิดภาวะวิกฤตข้าวยากมากแพง ในส่วนของราคาผลผลิตของเกษตรกรลดลงอย่างรวดเร็ว การดำเนินชีวิตของ

เยาวชนเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากต้องไปทำงานต่างพื้นที่ จังหวัดและต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย ฯลฯ ฉะนั้นต้องปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน รู้จักใช้ทรัพยากรที่อยู่ในชุมชนมาใช้อย่างคุ้มค่า “พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน” บนเงื่อนไข “ความรู้” และ “คุณธรรม” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร นกเจริญ (67) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและสังคมของกลุ่มแกนนำเยาวชน ตำบล ลำสินธุ์ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง ของวิไลรัตน์ แยมจ่อหอ และเยาวนิจ กิตติธรรกุล ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 8 กิจกรรม โดยเริ่มต้นจากการเข้าใจตัวเองแล้วเชื่อมโยงสู่สังคม ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีพัฒนาการอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง โดยการสนับสนุนขององค์กรต่างๆ ในชุมชน กลุ่มเป้าหมายได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มแกนนำเยาวชนและจัดทำโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองและชุมชน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการได้แก่ ข้อจำกัดของตัวเยาวชนแต่ละคน งบประมาณและเวลา ความขัดแย้งภายในชุมชน และการสื่อสารของผู้วิจัย ส่วนปัจจัยที่สนับสนุนได้แก่ การสนับสนุนจากแกนนำชุมชน และแหล่งทุนภายนอก และการประสานงานที่มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสุขภาพอนามัยและกีฬาควรให้เยาวชนมีความรู้ด้านสุขอนามัย การเจริญพันธุ์ การป้องกันต่างๆ การสนับสนุนให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และสนับสนุนให้ทุกหมู่บ้านมีลานกีฬาหรือลานเอนกประสงค์เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพราะว่า กีฬาเป็นยาวิเศษ สร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ห่างไกลจากโรคภัยต่างๆ กีฬาและการออกกำลังกายที่มีจุดประสงค์แน่นอนในการพัฒนาสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งอาจหมายถึงการดำรงรักษาสุขภาพที่ดีอยู่แล้วมิให้ลดถอยลง ปรับปรุงสุขภาพที่ทรุดโทรมให้ดีขึ้น ป้องกันโรคที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการขาดออกกำลังกาย ตลอดจนช่วยแก้ไขหรือฟื้นฟูสภาพร่างกายจากโรคบางอย่าง กีฬาเพื่อสุขภาพจึงมีลักษณะที่แตกต่างจากกีฬาแข่งขันอยู่มาก เพราะมิได้เกี่ยวข้องกับชัยชนะ หรือชื่อเสียงเช่นกีฬาแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ สุขนันทพงศ์ และคณะ (69) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการและความสนใจด้านนันทนาการของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมทางนันทนาการที่เยาวชนในจังหวัดชายแดนใต้มีความสนใจและต้องการให้ศูนย์เยาวชนหรือหน่วยงานพัฒนาเยาวชนจัดให้ในระดับมาก คือ กิจกรรมกีฬา เกม และการออกกำลังกาย และกิจกรรมแข่งขัน สำหรับการส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อส่งเสริมสุขภาพและสมรรถภาพของตนเอง มีประโยชน์ต่อร่างกาย เยาวชนมีเวลาว่างโดยเยาวชนส่วนใหญ่ประกอบกิจกรรมนันทนาการเฉลี่ยสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังพบว่างานวิจัยของเทอดไทย ศรีลัมพ์ (74) ได้สรุปผลการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาเด็กและเยาวชนไทยในสภาพการณ์ปัจจุบันที่เกิดผลเสีย ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มป่วยเป็นโรคเอดส์ โรคติดต่อ และประสบอุบัติเหตุเพิ่มขึ้น บางส่วนป่วยหรือตายด้วยโรคหัวใจและมะเร็ง ส่วนหนึ่งก็ป่วยเป็นโรคจิตและภาวะแปรปรวนทางจิต สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงทาง

ร่างกายเด็กและเยาวชนยังไม่ได้มาตรฐาน และด้านโภชนาการ เด็กมีปัญหาทุพโภชนาการ เนื่องจากบริโภคอาหารไม่เพียงพอหรือไม่ถูกหลักโภชนาการ บางส่วนมีแนวโน้มของการเกิดภาวะทุพโภชนา สาเหตุจากผู้ปกครองยังขาดความรู้เรื่องโภชนาการที่ถูกต้อง

ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาด้านศาสนา – ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ควรจัดกลุ่มเรียนรู้และจัดกิจกรรมด้านศาสนาวัฒนธรรมของประเพณีของท้องถิ่นและชาติ ส่งเสริมวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ แต่ไม่ให้ขัดกับวิถีชีวิตที่ดีงาม มีเวทีจัดแสดงเรื่องของวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การแต่งกาย การทำอาหารพื้นเมือง การละเล่นต่างๆ เพราะว่า เยาวชนเป็นคนหนุ่มสาวที่มีพลังอันสำคัญที่จะสามารถช่วยกันเสริมสร้างกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต ดังนั้น เยาวชนที่ดีควรตระหนักในคุณค่าของตนเอง และร่วมแรงร่วมใจ สามัคคี และเสียสละเพื่อส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (62) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการใช้ชีวิตของเยาวชนตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตของเยาวชนในช่วงปิดเทอม คือ การทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่เยาวชนนิยมทำได้แก่ การติดตามข่าวสารประจำวันผ่านทางสื่อมวลชนต่างๆ การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์/กิจกรรมเพื่อสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญ ตักบาตร การละหมาด การสวดมนต์ ฯลฯ และใช้เวลาว่างจากการเรียนอยู่กับครอบครัว เป็นต้น

ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอาชีพและเสริมสร้างรายได้ควรฝึกการอบรมทักษะด้านอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ที่เยาวชนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง สร้างรายได้ให้กับตัวเองและครอบครัวได้ การหาตลาดรองรับ การพัฒนาฝีมือแรงงานเยาวชนให้มีคุณภาพ การจัดหาหน่วยงานสนับสนุนเรื่องงบประมาณ ทุนในการจัดตั้งกลุ่มหรือการประกอบอาชีพ เพราะว่า เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 คือ ตลาด ฐานผลิต การเคลื่อนย้ายทุน สินค้า แรงงานมีฝีมืออย่างเสรีไปมาระหว่างกัน โอกาสของคนไทย เยาวชนรุ่นใหม่ในการออกไปทำงานในประเทศเพื่อนบ้าน ย่อมมีพอๆ กับคนในประเทศเพื่อนบ้านจะเข้ามาทำงานในประเทศไทย แต่ความต่างคือทักษะทางอาชีพและความคล่องตัว ยึดหยุ่นที่แต่ละคนจะเปิดรับและฝึกฝนได้มากแค่ไหน หากจะดูอนาคตอาเซียน อาจต้องเริ่มพินิจที่ทัศนคติของเยาวชนอาเซียนกันก่อนว่า เยาวชนมีเป้าหมายใดในชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทอดไทย ศรีลัมพ์ (74) ได้สรุปผลการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาเด็กและเยาวชนไทยในสภาพการณ์ปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า ด้านการเตรียมเพื่ออาชีพและการมีงานทำ เด็กและเยาวชนที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาแล้วไม่มีความรู้และทักษะพื้นฐานที่แท้จริงในการงานหรือการเตรียมให้มีอาชีพ สาเหตุจากกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ฉะนั้น ต้องพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ เพื่อเด็กและเยาวชนไทยในอนาคต

ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรปลูกฝังให้เยาวชนรักสิ่งแวดล้อม รู้จักทดแทนทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายไป โดยจัดโครงการเชิงอนุรักษ์ ให้เยาวชนในพื้นที่ได้ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น การจัดตั้งกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติทำหน้าที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และสร้างเครือข่ายเยาวชน จัดกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ เพราะว่า ในสภาพปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรมมากขึ้น เช่น ปัญหาการลดลงของทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหามลภาวะหรือมลพิษทางสิ่งแวดล้อม และปัญหาการทำลายระบบนิเวศ ดังนั้นเพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์ เกิดความรักความหวงแหน และให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (76) ได้ศึกษาเรื่องภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ผลการศึกษาพบว่า ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีขั้นสูง การแพร่กระจายและเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศการแข่งขันที่รุนแรง การเพิ่มบทบาทและความสำคัญของความรู้ในสังคม การเชื่อมโยงถึงกันเป็นเครือข่าย การขยายตัวของกระแสประชาธิปไตย การแพร่กระจายของวัฒนธรรมต่าง ๆ ในโลกกระแสการตื่นตัวในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษม ศานต์ ชัยศิลป์ (78) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาเครือข่ายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาเครือข่ายมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ 1) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก 2) การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน 3) การถ่ายทอดข้อมูลของเครือข่ายให้ผู้อื่นรับรู้ 4) การสรรหาบุคคลเข้าร่วม และ 5) การจัดหาทรัพยากรในการดำเนินงาน

รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

รูปแบบและวิธีการที่ 1 ซึ่งมีศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการ โครงการ และคณะกรรมการพัฒนาเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ฯ จุดแข็ง คือ มียุทธศาสตร์ เป้าหมายร่วม มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง สามารถบูรณาการ มีงบประมาณสนับสนุนที่ชัดเจน ผลักดันให้เยาวชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงสำหรับจุดอ่อน การดำเนินงานอาจล่าช้า/หลายขั้นตอน การเสนอกิจกรรมจากเยาวชนอาจไม่ได้รับการตอบรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในส่วนข้อเสนอ ควรเปิดโอกาสให้เยาวชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการบริหารโครงการ และให้เยาวชนมีส่วนร่วมในบอร์ดนโยบายในอัตราส่วนที่เหมาะสม

รูปแบบและวิธีการที่ 2 ซึ่งมีการจัดตั้งสภาตัวแทนเยาวชนทำหน้าที่กำหนดยุทธศาสตร์ฯ มี ศอ.บต. เป็นหน่วยงานสนับสนุนงบประมาณ โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด เป็น

หน่วยกำกับดูแลปฏิบัติในระดับต่างๆ มีจุดแข็ง คือ ให้ความสำคัญสระในการปฏิบัติงาน การกระจายโอกาสและอำนาจ สามารถดำเนินการตามความต้องการของเยาวชน มีโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อนง่ายต่อการประสานงาน มีการกระจายงบประมาณ/อำนาจการดำเนินงานโดยตรง สามารถรับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึงระหว่างหน่วยปฏิบัติในระดับต่างๆ สำหรับจุดอ่อน คือ การให้ความร่วมมือ/การประสานงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอาจไม่ดีเท่าที่ควร ขาดการให้ความร่วมมือจาก พม.จ./พช. เท่าที่ควร ปัจจุบัน อปท. ขาดความเข้มแข็งในการดำเนินงาน ในส่วนข้อเสนอ ให้รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณสำหรับการพัฒนาเยาวชน ให้ อปท. ตามสัดส่วนของเยาวชน ให้ ศอ.บต. เป็นศูนย์กลางหลักในการสนับสนุนงบประมาณ ให้ อปท. มีหน้าที่ในการกำกับดูแลการดำเนินงานของสภาตัวแทนเยาวชน ตำบล/หมู่บ้าน ในระดับสภาตัวแทนเยาวชน ตำบล/หมู่บ้าน ให้มีเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นเยาวชนเป็นผู้ดูแลและได้รับคำตอบแทน ให้มีการเตรียมความพร้อม/พัฒนาศักยภาพให้กับเยาวชน

รูปแบบและวิธีการที่ 3 มี ศอ.บต. เป็นหน่วยงานวางแผนบริหารยุทธศาสตร์บริหารงบประมาณ โดยมีสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นหน่วยงานกำกับดูแลในการปฏิบัติในระดับต่างๆ จุดแข็ง คือ มีพัฒนาการของสำนักงานพัฒนาชุมชน (พช.) กระจายอยู่ทุกพื้นที่ ทุกตำบลทุกอำเภอ มีท้องถิ่นเป็นผู้ประสานในระดับหมู่บ้าน ตำบล พช. มีความรู้ ความชำนาญ และมีประสบการณ์ในการพัฒนาเยาวชน มีเครือข่ายการพัฒนาชุมชน สามารถรวมเยาวชนได้ง่าย มีเอกภาพในการทำงาน และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่้องที่สนับสนุน สำหรับจุดอ่อน เมื่อมีการดำเนินการพัฒนาเยาวชนแล้วขาดการตรวจสอบ จากหน่วยงานภายนอก พช. ให้ความสำคัญกับการประสานงานในรูปแบบสภาเยาวชนน้อย พช. มีงบประมาณน้อย นโยบายการพัฒนาเยาวชนของกรมการพัฒนาชุมชนไม่ต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนเจ้าหน้าที่และเยาวชนบ่อย ลำดับชั้นของสภาเยาวชนมีหลายระดับ ทำให้ขาดอิสระในการประสานงาน และพช.ในบทบาทที่ปรึกษามีบุคลากรน้อย ในส่วนข้อเสนอ มีการจัดสรรงบประมาณให้ พช. อย่างเพียงพอ และสภาเยาวชนมีเบี้ยประชุม ให้การศึกษาเยาวชนอย่างทั่วถึง ในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเยาวชน ควรให้สภาเยาวชนมีอิสระและมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง สภาเยาวชนควรมีสัดส่วนเยาวชนในระบบและนอกระบบที่ใกล้เคียงกัน รายชื่อกลุ่มเยาวชนเป้าหมายของส่วนราชการต่างๆ ควรเป็นกลุ่มเดียวกัน สภาเยาวชนในแต่ละระดับควรเป็นอิสระต่อกัน และให้บุคลากรของการศึกษานอกโรงเรียน สาธารณสุข แรงงานและ ผู้นำศาสนา ร่วมเป็นผู้สนับสนุน

รูปแบบและวิธีการที่ 4 มีสภาเด็กและเยาวชนเป็นผู้กำหนดยุทธศาสตร์ มีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นหน่วยงานกำกับดูแลในการปฏิบัติระดับต่างๆ มีจุดแข็ง คือ พม.จ. มีพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 รองรับ เยาวชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่ตรงตามความต้องการของเยาวชนอย่างแท้จริง ได้รับการยอมรับในเวทีระดับภาคและระดับชาติ สำหรับจุดอ่อน พม.จ. ไม่มีหน่วยงาน

ในระดับท้องถิ่น การติดตามดูแลเป็นไปไม่ทั่วถึง ระบบราชการมีขั้นตอนที่ซับซ้อนเกินไป ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน ในส่วนข้อเสนอ ในการจัดทำแผนสามปีของ อปท. ควรให้เด็กและเยาวชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเสนอความต้องการของตนเอง เพื่อให้รองรับกับกิจกรรมที่เด็กและเยาวชนอยากทำ การจัดสรรงบประมาณควรมีอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และ NGO ที่รับผิดชอบงานเด็กและเยาวชน ควรมีการบูรณาการทำงานร่วมกันอย่างเอกภาพ จัดให้มีคนทำงานดูแลงานเด็กและเยาวชนทุกระดับอย่างทั่วถึง การคัดเลือกเยาวชนต้องมาจากการเลือกตั้ง และการสมัครอย่างเป็นทางการ ให้มีสำนักงานประจำสำหรับเด็กและเยาวชนทุกระดับ ให้มีกฎหมายรองรับสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลและหมู่บ้าน ในสภาเยาวชนระดับจังหวัด ควรมีการพัฒนาตนเองเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน และผู้นำ 4 เสาหลัก ต้องสร้างเครือข่ายเยาวชน ให้มีความเข้มแข็งและมีคุณภาพ เพื่อนำไปสู่ตำบล อำเภอ และจังหวัด

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการดำเนินนโยบายและยุทธศาสตร์พัฒนาเยาวชนเฉพาะพื้นที่
2. ควรมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารการพัฒนาเยาวชนที่มีรูปแบบวิธีเฉพาะพื้นที่
3. ควรมีความต่อเนื่องในนโยบายการพัฒนาเยาวชน มีเป้าหมายและแผนการพัฒนาเยาวชนเป็นแผนระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว
4. ควรปฏิรูปกระบวนการพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่บุคลากรและกฎหมาย ข้อบังคับต่างๆ ให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น
5. มีงบประมาณที่ชัดเจนและต่อเนื่อง
6. ควรมีกฎที่ชัดเจนในการสนับสนุนประสานงาน ติดตาม กระบวนการพัฒนาเยาวชน นำผลการวิจัยไปทดลองใช้เป็นพื้นที่นำร่องทั้ง 4 รูปแบบเพื่อเปรียบเทียบและหา รูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมมาปรับใช้ในพื้นที่
7. ควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเยาวชนระหว่างภาครัฐ ภาคประชาสังคม ท้องถิ่น และเยาวชน

ข้อเสนอเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการวิจัยไปทดลองในพื้นที่นำร่อง 4 รูปแบบ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและหา รูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมมาปรับใช้ในพื้นที่
2. ควรนำผลการวิจัยไปศึกษาเจาะลึกในแต่ละรูปแบบเพื่อได้ความรู้ในเชิงลึก
3. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหา รูปแบบและวิธีการในส่วนต่างๆ เช่น การพัฒนาสตรี การพัฒนาการเมือง การพัฒนาการศึกษา และพัฒนาเศรษฐกิจ ฯลฯ เฉพาะพื้นที่

บรรณานุกรม

1. สมชาย เจริญอำนวยสุข. การส่งเสริมให้องค์กรพัฒนาเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเยาวชน. [ภาคินพนธ์] กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.; 2543.
2. สยามรัฐรายวัน. เหตุการณ์ความไม่สงบ 30 เมษายน 2547 . โรงพิมพ์สยามรัฐ , กรุงเทพฯ. 2547.
3. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 [อินเทอร์เน็ต]. 2546 [เข้าถึงเมื่อ 6 มิ.ย. 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://oppy.opp.go.yh/about/11.html>.
4. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. แนวทางการดำเนินงานศูนย์เยาวชนโดยชุมชน. กรุงเทพฯ: บางกอกบล๊อค; 2543: 5.
5. คณะอนุกรรมการพัฒนานโยบายและแผนพัฒนาเยาวชน.แผนปฏิบัติการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2552-2556. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย; 2555: 2.
6. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. โครงการพัฒนาเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและพัฒนาอาชีพ; 2554: 9-11.
7. ปพานิ จิตวิวัฒนา. การพัฒนาเด็ก เยาวชน และสตรี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย; 2535: 44.
8. สิริวิภา ขุนอม. ความสำคัญของเยาวชนในหนังสือวันและประเพณีสำคัญของศิริวรรณคัมภีร์ [อินเทอร์เน็ต]. 2554 [เข้าถึงเมื่อ 29 กันยายน 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://variety.mcot.net/V/3890>.
9. นันทน์นัส สังขพิทักษ์. การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม. [วิทยานิพนธ์]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2552: 13.
10. นโยบายเยาวชนแห่งชาติ [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 15 ส.ค. 2555]. เข้าถึงได้จาก : <http://oppy.opp.go.th/about/03.html>.
11. รายงานวิจัยสภาวการณ์เด็ก และเยาวชน Child Watch จังหวัดยะลา [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 19 ส.ค. 2555]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.dektaiwatch.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=538762306>.
12. คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. [อินเทอร์เน็ต]. 2554 [เข้าถึงเมื่อ 19 ส.ค. 2555]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.opp.go.th/kordoryorchor/introduction.html>.
13. สุริยา เสถียรกิจอำไพ. กิจกรรมนักศึกษากับการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต. สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา; 2551.

14. นันทนา ผดุงเจริญ. ความพร้อมในการดำเนินงานพัฒนาเยาวชนขององค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 5 จังหวัดลพบุรี [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต] มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี; 2548.
15. แผนพัฒนาจังหวัดยะลา พ.ศ. 2553-2555 [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 10 ส.ค. 2555]. เข้าถึงได้จาก : http://www.yala.go.th/web_data/yala_gov_data_93.htm
16. โครงการตามประเด็นพัฒนา ประจำปีงบประมาณ 2555 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างความ มั่นคงในการดำเนินชีวิตของประชาชน [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 10 ส.ค. 2555]. เข้าถึงได้จาก : <http://planning.pn.psu.ac.th/Budget/data/strategy3.PDF>
17. สำนักงานคลังจังหวัดนราธิวาส [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 10 ส.ค. 2555]. เข้าถึงได้จาก : <http://klang.cgd.go.th/nwt/home/budget.html>
18. สำนักนโยบายและแผน ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. รายงานสรุปผลการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ 2555-2557 (แผนงานด้านพัฒนาวัตถุประสงค์ข้อที่ 3,5,8) . 2555. คอ.บต. : 14-64
19. Faisah Yunus. Youth Employment and Employability in Malaysia. Malaysian Youth .2007:1-15.
20. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 [อินเทอร์เน็ต]. 2546 [เข้าถึงเมื่อ 6 มิ.ย 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://oppy.opp.go.yh/about/11.html> : 436.
21. สุนทรี พรหมเมศ และผจงจิตต์ อธิคมนันทะ. พจนานุกรมศัพท์สังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2541: 163.
22. ไพบุลย์ ช่างเรียน . สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : แพร์พิตา; 2516.
23. อุทัย หิรัญโต . สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์; 2526: 160-1.
24. ชรรมศักดิ์ ค่านคร . เยาวชนกับความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดยะลา [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2550: 27,บทคัดย่อ.
25. ฐานิกา รวดเร็ว. โครงการพัฒนาเยาวชนศูนย์ฝึกอาชีพนักเรียนเก่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกับการแก้ไขปัญหาความมั่นคงตามแนวชายแดน [การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2545: 26,30.
26. อภิชาติ วีระธำรง. ความมั่นคงของชาติ. เอกสารประกอบการบรรยายอาจารย์นักศึกษาโรงเรียนสงครามจิตวิทยา. กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการสูงสุด; 2520: 1.
27. สายหยุด เกิดผล. "ภัยจากบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ" การพัฒนากับความมั่นคงของชาติ. พระนคร: ยุทธนาการพิมพ์; 2512: 28

28. แสวง เสนาณรงค์. “พัฒนาการเมืองเพื่อความมั่นคงของชาติ” การพัฒนากับความมั่นคงของชาติ. พระนคร: ยุทธนาการพิมพ์; 2512: 55
29. สมาคมไทย-อเมริกัน. การพัฒนากับความมั่นคงของชาติ. ในรายงานการประชุม ครั้งที่ 2. พระนคร: ยุทธนาการพิมพ์; 2512: 1.
30. สนั่น บางยี่ขัน และพวง มินอก. ปรัชญาว่าด้วยความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977); 2525: 9-10.
31. สมประสงค์ น่วมบุญลือ. ความมั่นคงของชาติ. มหาวิทยาลัยศิลปากร: สำนักงานอธิการบดี; 2520: 2,6.
32. ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงในมิติใหม่. กรุงเทพฯ : สมาคมความมั่นคงปลอดภัยแห่งประเทศไทย; 2544: 1-2.
33. สำนักเลขาธิการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน. ความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพมหานคร: ส่วนกิจการพลเรือน; 2535: 2-3.
34. เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. วิเคราะห์ความมั่นคงของชาติในเชิงเศรษฐกิจ การเมือง. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์; 2521: 18.
35. กฤษฎา กรุดทอง. โครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพัฒนบริหารศาสตร์และเอกสารวิชาการ กรมการฝึกหัดครู; 2536: 12-13.
36. ดิลก บุญเรืองรอด. (2530, มกราคม-ธันวาคม). “การวิจัยอนาคตทางการศึกษา,” การวิจัยเพื่อการพัฒนา :20,23,24.
37. เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย (Delphi technique) [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 22 ต.ค. 2554]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.gotoknow.org/blogs/posts/3324>.
38. อับดุลเลาะ สะตะ. การพัฒนารูปแบบการบริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดในทศวรรษหน้า. วิทยานิพนธ์. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา) มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.2550.
39. จุมพล พูลภัทรชีวิน. เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR: ในเทคนิควิธีการวิเคราะห์นโยบาย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2535: 82.
40. นัยนา นุรารักษ์. รูปแบบนำเสนอการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการทางการแพทย์. [วิทยานิพนธ์] กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2539:42.
41. รัสป์ จูเนียร์ อัลเฟรด (Alfred, Rasp Jr., 1973 : 29 [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 3 ต.ค. 2554]. เข้าถึงได้จาก :<http://dc.oas.psu.ac.th/dcims/files//04462/Chapter2.pdf>).
42. ประยูร ศรีประสาธน์. (2523, เมษายน-พฤษภาคม). “เทคนิคการวิจัยเดลฟาย,” การศึกษาแห่งชาติ. 49,50,51,56,57.
43. Johnson Perry, L. (1993). ISO 900 Meeting the New International Standard. Singapore: McGraw-hill : 982.

44. สุวรรณ เชื้อรัตนพงศ์. (2539, มิถุนายน-กรกฎาคม). เดลฟาย:การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย; วิจัยการศึกษา : 24,26,27,28.
45. ประเทือง เพ็ชรรัตน์. (2530, มกราคม-ธันวาคม). “เทคนิคเดลฟาย (DelphiTechnique).
46. ชนิตา รัชกุลพลเมือง. (2548). รายงานการวิจัยสภาวะการขาดแคลนครูในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานของ ประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา: 59,62, 67,68.
47. สมบูรณ์ ดันยะ. (2544). การพัฒนาหลักสูตรการอบรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพด้าน การสอนของครูประจำการระดับประถมศึกษา. [ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. สาขาการศึกษา]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร : 65-66.
48. จูรี่ พิล (Jury Pill, 1971 : 58) [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 3 ต.ค. 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://dc.oas.psu.ac.th/dcms/files//04462/Chapter2.pdf>.
49. คาร์เวีย บี. แอนเดอร์สัน (Carvia B. Anderson, 1975: 121) [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 3 ต.ค. 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://dc.oas.psu.ac.th/dcms/files//04462/Chapter2.pdf>.
50. สุวลี ทวีบุตร. การเปรียบเทียบผลการสร้างฉันทามติ และระดับการให้ความร่วมมือของ ผู้เชี่ยวชาญระหว่างการใช้เทคนิคเดลฟายแบบเดิมและเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงที่ ใช้ในการประเมินความต้องการ. [วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิจัยการศึกษา]. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2539:35.
51. นาดยา บิลันธนานนท์. อนาคตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์. 2526.
52. ชานีรัตน์ สิทธิบุรณ์. รูปแบบการจัดนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. [ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. บริหารการศึกษา]. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร; 2534 : 20-21.
53. เกษม บุญอ่อน. (2522, ธันวาคม). “เดลฟาย: เทคนิคในการวิจัย,” คุรุปริทัศน์; 63,27,28.
54. สมศักดิ์ อมรสิริพงศ์. รูปแบบและวิธีการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับเด็กและ เยาวชนโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. นครปฐม : ศูนย์ธุรกิจที่ปรึกษาเพื่อการ พัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม; 2553.
55. ระพีพรรณ คำหอม. ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์; 2548.
56. จรรยา เศรษฐบุตร. รายงานการสำรวจสภาวะเยาวชนไทย. พิมพ์ลักษณ์ นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล; 2541.
57. อัญชลี วรวัชรรัตน์และคณะ. รายงานการสำรวจ สภาวะเยาวชนไทย. สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (สำเนา); 2541.

58. ซาลิสมา มากแผ่นทอง และคณะ. ผลกระทบของสื่อโทรทัศน์และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับเยาวชนไทยใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากเงินงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี 2553. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี; 2545.
59. วรากร ทรัพย์วิระปกรณ. วิธีการดำเนินชีวิตของเยาวชนในสถานสงเคราะห์ : การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา [อินเทอร์เน็ต]. 2550 [เข้าถึงเมื่อ 11 ก.ย. 2554]. เข้าถึงได้จาก : http://digital_collect.lib.buu.ac.th/ojs/index.php/education2/article/view/596
60. ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ และคณะ. รูปแบบและยุทธศาสตร์การจัดการสังคมสมบูรณแบบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปีที่ : 11 ฉบับที่: 4 ปี พ.ศ. 2548.
61. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. การวิจัยและการพัฒนารูปแบบ และวิธีการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน; 2547.
62. สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. รูปแบบการใช้ชีวิตของเยาวชนตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 14 ก.ย. 2554]. เข้าถึงได้จาก : http://www.abacpoll.au.edu/BestResults/Report_15.doc.
63. สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. ประชาชนคิดอย่างไรต่อกฎหมายผู้ก่อการร้าย: กรณีศึกษาตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. รายงานภาคสนาม [อินเทอร์เน็ต]. 2546 [เข้าถึงเมื่อ 9 เม.ย. 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://168.120.3.165/webbase/2546/0818.html>.
64. สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. ประชาชน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้คิดอย่างไร ต่อปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ กรณีศึกษาประชาชนทั่วไปในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส. รายงานภาคสนาม [อินเทอร์เน็ต]. 2547 [เข้าถึงเมื่อ 29 ส.ค. 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://168.120.31.165/webbase/2547/0214.html>.
65. สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. ประชาชนคิดอย่างไรต่อปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษาตัวอย่างประชาชนทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร. [อินเทอร์เน็ต]. 2546 [เข้าถึงเมื่อ 21 ส.ค. 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://168.120.31.165/webbase/2546/0501.html>.
66. ชัยยงค์ วุฒิมานานนท์. ปัญหาการกระจายอำนาจในท้องถิ่น : ศึกษากรณีรูปแบบสภาตำบล.[วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต]. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. บทความย่อ; 2534.

67. สุภาพร นกเจริญ.การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการเผชิญกับอารมณ์ของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านบึงจังหวัดชลบุรี.เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2551.
68. สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. รูปแบบการป้องกันยาเสพติดในเยาวชนกลุ่มเสี่ยง. รุ่งศิลป์การพิมพ์; 2552.
69. สมเกียรติ สุขนันทพงศ์ และคณะ. ศึกษาความต้องการและความสนใจด้านนันทนาการของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. [ภาคีชาพลศึกษา] คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี; 2539.
70. สมภาพ ศรีเพ็ญ. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จในการนโยบายนโยบายไปปฏิบัติ ศึกษากรณีแผนงานพัฒนาเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ. [วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. รัฐศาสตร์] มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2538.
71. บวร ประพฤติดี และคณะ. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาเชิงสังคม-วิทยาเกี่ยวกับกลไกของรัฐในการแก้ไขปัญหาเยาวชน. คณะกรรมการ สาขาสังคมวิทยา สภาวิจัยแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : น.บ.ท. 2529.
72. สมพร ดวงคำฟู และคณะ. การพัฒนากลไกพื้นฐานระดับชุมชนเพื่อการพัฒนา และแก้ไขปัญหาลูก และเยาวชนบ้านห้วยไทรง ตำบลน้ำบ่อหลวง. สกว. ชุดโครงการ เด็กและเยาวชน; 2546.
73. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. ลักษณะและรูปแบบการติดตามงานและการประเมินผลงานของโครงการหลักด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน. บทคัดย่อ. [อินเทอร์เน็ต]. 2532 [เข้าถึงเมื่อ 17 ต.ค. 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://oppo.opp.go.th/news/reportyouth/chapter2.doc>.
74. เทอดไทย ศรีลัมพ์. ปัญหาเด็กและเยาวชนไทยในสภาพการณ์ปัจจุบัน [อินเทอร์เน็ต]. 2538 [เข้าถึงเมื่อ 17 ต.ค. 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://oppo.opp.go.th/news/reportyouth/chapter2.doc>. บทคัดย่อ.
75. จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. ครอบครัวของเด็กและเยาวชนกระทำผิด : จำแนกตามกลุ่มชาติพันธุ์ในกรุงเทพมหานคร. [อินเทอร์เน็ต]. 2542 [เข้าถึงเมื่อ 17 ต.ค. 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://oppo.opp.go.th/news/reportyouth/chapter2.doc>.
76. เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์. กรุงเทพฯ: โครงการวิธีการเรียนรู้ของคนไทย [อินเทอร์เน็ต]. 2546 [เข้าถึงเมื่อ 18 ต.ค. 2554]. เข้าถึงได้จาก : www.qa.kmutnb.ac.th/qa_knowledge/edu/Pic_future.pdf.
77. ผจงจิต อินทสุวรรณและคณะ . การวิจัยและพัฒนาพฤติกรรมกรรมการบริโภคด้วยปัญญาของเยาวชน. รายงานการวิจัยฉบับที่99. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2548.

78. เกษมศานต์ ชัยศิลป์. การพัฒนาเครือข่ายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเยาวชน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต] สาขา สังคมวิทยาการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2548. บทคัดย่อ.
79. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ร่วมกับ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพ และพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. กระบวนการพัฒนาเครือข่ายสภาเด็กและเยาวชนอย่างมีส่วนร่วม. 2553.
80. สมบัติ โยธาทิพย์ และคณะ. ความคิดเห็นของเยาวชนในพื้นที่ต่อการแก้ไขสถานการณ์ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : ยะลา; 2548.
81. สายฤดี วรกิจโกคาทร และคณะ. การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมเยาวชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยง. สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล; 2551.
82. ทิพาพร ศิริพันธ์. การศึกษาแนวโน้มของหลักสูตรพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในทศวรรษหน้า. [วิทยานิพนธ์ กศ.ม. นิเทศการศึกษาและการพัฒนา]. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2540 : 54,58.
83. คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ สภาผู้แทนราษฎร. สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้และแนวทางแก้ไขเชิงรุก. กรุงเทพฯ. 2553: 12-21.
84. แก้วสรร อติโพธิ. ก่อกำเนิดมวลชนการสามจังหวัดภาคใต้. มติชนรายวัน วันที่ 5 สิงหาคม 2548 [อินเทอร์เน็ต]. 2548 [เข้าถึงเมื่อ 20 เม.ย. 2554]. เข้าถึงได้จาก : http://www.matichon/matichon_detail.php?s_tag=olact04050848&day=2005/08/05.
85. สุทธิพงศ์ พรหมไพจิตร และคณะ. (2541). การส่งเสริมความเข้าใจอันดีของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษาจากการประเมินผลโครงการทักษิณพัฒนา กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ว.มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. 2553. (2) : 163.
86. คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 68/2547 "นโยบายเสริมสร้างสันติสุข ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้" ที่คณะรัฐมนตรี (ครม.) ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม [อินเทอร์เน็ต]. 2547 [เข้าถึงเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://isc.ru.ac.th/data/PS0003744.doc>.
87. วิเคราะห์เงื่อนไขพื้นฐานของความขัดแย้งของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ [อินเทอร์เน็ต]. 2554 [เข้าถึงเมื่อ 9 ก.ย. 2554]. เข้าถึงได้จาก : http://52011311204.blogspot.com/2011/04/blog-post_26.html.
88. Jensen, C. (1996). Delphi in Depth: Power Techniques from the Experts Berkeley. Singapore: McGraw-hill. : 857.

89. เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย : กรณีศึกษากลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ [วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: 2551. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 5 ก.ย. 2555]. เข้าถึงได้จาก :
http://www.thaiedresearch.org/thaied/index.php?q=thaied_results&action=list&table=access&op=search&-search=%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%8A%E0%B8%99&-table=thaied_results&-action=browse&-cursor=3&-skip=&-limit=30&-mode=list&-recordid=thaied_results%3Fid%3D8541
90. พิทยา มาศมินทร์ไชยนรา. ทศนคติทางการเมืองของนิสิตมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; ประสานมิตร: 2542. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 5 ก.ย. 2555]. เข้าถึงได้จาก :
http://www.thaiedresearch.org/thaied/index.php?q=thaied_results&action=list&table=access&op=search&-search=%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9B%E0%B8%81%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%AD%E0%B8%87&-table=thaied_results&-action=browse&-cursor=27&-skip=0&-limit=30&-mode=list&-recordid=thaied_results%3Fid%3D6073
91. ณัฐพร ปุ๋ยรักษา. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ ; [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: 2553. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 5 ก.ย. 2555]. เข้าถึงได้จาก :
http://www.thaiedresearch.org/thaied/index.php?q=thaied_results&action=list&table=access&op=search&-search=%E0%B9%80%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%8A%E0%B8%99&-table=thaied_results&-action=browse&-cursor=20&-skip=0&-limit=30&-mode=list&-recordid=thaied_results%3Fid%3D8832

92. เอกสารข่าวสารงานวิจัยและพัฒนา บทบาทขององค์กรชุมชนในการป้องกันความเสี่ยงของเด็กและเยาวชน : กรณีศึกษาชุมชนเคหะทุ่งสองห้อง 324 เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ; ปีที่ 11 ฉบับที่ 117 ประจำเดือน พ.ค. 2555. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 5 ก.ย. 2555]. เข้าถึงได้จาก :
http://library2.parliament.go.th/ejournal/content_rd/2555/11_117/t11_117.pdf
93. เสาวนีย์ จิตต์หมวด. หน้าที่ของมัสยิดต่อสังคมมุสลิมในภาคกลาง [วิทยานิพนธ์] จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: 2527.
94. แวอุซัย มะดาเฮาะ และคณะ. รายงานวิจัยเรื่องบทบาทมัสยิดในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้; มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี: 2539.
95. ตายูดิน อูสมาน และคณะ. การบริหารมัสยิดในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ [รายงานการวิจัย]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี: 2545.
96. พระดาล ญาณโร ทศนคติและความคาดหวังของเยาวชนชาวเขาต่อบทบาทของพระสงฆ์ [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: 2546. [อินเทอร์เน็ต]. 2553 [เข้าถึงเมื่อ 5 ก.ย. 2555]. เข้าถึงได้จาก :
http://www.mcu.ac.th/site/thesiscontent_desc.php?ct=1&t_id=103
97. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. ปัญหาและความต้องการด้านบริการของเด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา [อินเทอร์เน็ต]. 2534 [เข้าถึงเมื่อ 17 ต.ค. 2554]. เข้าถึงได้จาก :
<http://oppo.opp.go.th/news/reportyouth/chapter2.doc>.
98. ประเวศ วะสี. ยุทธศาสตร์สมานฉันท์ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันเต็มพื้นที่ มติชนรายวัน [อินเทอร์เน็ต]. 2548 [เข้าถึงเมื่อ 3 ก.ค. 2554]. เข้าถึงได้จาก :
http://www.matichon.co.th/matichon/matichon.php?ts_tag=01p010428&show=1&sect.
99. สำนักงานกฤษฎมนตรี. แต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ [อินเทอร์เน็ต]. 2548 [เข้าถึงเมื่อ 19 มิ.ย. 2554]. เข้าถึงได้จาก :
http://www.matichon.co.th/new_relate/news.php?tag950=01p0102290348&paper=motb.
100. ประเวศ วะสี. จาระไน 5 ปัจจัย ชนวนความขัดแย้ง 4 หนทางสร้าง “สันติวิธี” มติชนรายวัน [อินเทอร์เน็ต]. 2548 [เข้าถึงเมื่อ 8 เม.ย. 2554]. เข้าถึงได้จาก :
http://www.matichon.co.th/new_relate/news.php?tag950=01p012080448&.
101. ปิยะ ถาวรกิจ. ทางออก : ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ บทเรียนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน [อินเทอร์เน็ต]. 2548 [เข้าถึงเมื่อ 2 พ.ค. 2554]. เข้าถึงได้จาก :
http://www.nidambell.net/ekonomiz/2005q3/article2005_ju;y11p1.html.

102. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. แนวทางการกำหนดหลักสูตรกิจกรรมในงานพัฒนา . กองพัฒนาเด็กสตรีและเยาวชน; กรุงเทพฯ: 2539.
103. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. รายงานการวิจัยองค์ประกอบที่มีผลต่อการดำเนินงานศูนย์เยาวชนตำบล(ศยต.) กองพัฒนาเด็กสตรีและเยาวชน; กรุงเทพฯ: 2542.
104. ปิยะ ถาวรกิจ. จะร่วมแก้เหตุร้ายรายวันใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ บทเรียนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน [อินเทอร์เน็ต]. 2548 [เข้าถึงเมื่อ 23 ก.ย. 2554]. เข้าถึงได้จาก : http://www.matichon.co.th/matichon./matichon_detail.php?ts_tag=01p01010848&day=2005/08/01.
105. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. เยาวชนคือพลังสร้างสรรค์สังคมศูนย์เยาวชนตำบลคือที่รวมพลังเยาวชน . กรมการพัฒนาชุมชน ; กรุงเทพฯ: 2544.
107. กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้; ยะลา: 2547.
108. ประเวศ วะสี. การแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้. ในบทความกึ่งวิชาการ . [อินเทอร์เน็ต]. 2547 [เข้าถึงเมื่อ 11 มิ.ย. 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.hppthai.org/network/peace/peace7.pdf>.
109. ปิยะ ถาวรกิจ. สถานการณ์ชายแดนภาคใต้ : มิติทางประวัติศาสตร์ ความขัดแย้งทางการเมืองวัฒนธรรมหรือศาสนา. เอกสารเสนอในการบรรยายวิชาการของสถาบันเอเชีย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 29 ตุลาคม 2547 [อินเทอร์เน็ต]. 2547 [เข้าถึงเมื่อ 10 มิ.ย. 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://us.geocities.com/budu46/article/article40.html>.
110. สำนักนายกรัฐมนตรี. นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ [อินเทอร์เน็ต]. 2547 [เข้าถึงเมื่อ 23 พ.ค. 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.thairakthat.or.th/application/Life lib-vasp?lib-id=493lib Mode=B& lib-subGroup=2>.
111. สุรชาติ บำรุงสุข. การก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักกองทุนส่งเสริมการวิจัย. อธิการบดี; 2551: 2,6.
112. เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา และอรอร ภูเจริญ. ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อเสนอแนะทางนโยบาย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2552.
113. Evelyn J. Sowell. (2001). Educational research : An integrative introduction. Boston: McGraw-Hill.
114. แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชน [อินเทอร์เน็ต]. 2554 [เข้าถึงเมื่อ 27 กันยายน 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://arts.kmutt.ac.th/ssc210/Group%20Project/G243/kmutt%20out%20to/thi ng2.2.htm>.

115. ชัชวาลย์ ทัดศิริวัช. การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย [อินเทอร์เน็ต]. 2554 [เข้าถึงเมื่อ 3 ต.ค. 2554]. เข้าถึงได้จาก :
http://journal.nida.ac.th/journal/index.php?option=com_content&view=article&id=1125%3A2010-09-29-02-51-38&catid=187%3A-8-12553-&Itemid=69&lang=th.
116. พจนานุกรมการศึกษา Good (1973) [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 27 กันยายน 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.kamsondeedee.com/school/index.php/chapter-002/50-2008-12-13-14-34-57/108-2008-12-13-14-37-41?format=pdf>.
117. สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา [เข้าถึงเมื่อ 27 ก.ย. 2554]. เข้าถึงได้จาก :
http://www.scbfoundation.com/foundations_overview_th.php?fid=104.
118. สรุปรูปสถานการณ์เด็ก 10 สถานการณ์สำคัญ [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 15 ส.ค. 2555]. เข้าถึงได้จาก :
http://www.childwatchthai.org/issues.php?issues_id=8.
119. รายงานวิจัยสภาวะการณ์เด็ก และเยาวชน Child Watch จังหวัดนราธิวาส [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 16 ส.ค. 2555]. เข้าถึงได้จาก :
<http://www.dektaiwatch.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=538762307>.
120. รายงานวิจัยสภาวะการณ์เด็ก และเยาวชน Child Watch จังหวัดปัตตานี [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 23 ส.ค. 2555]. เข้าถึงได้จาก :
<http://www.dektaiwatch.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=538762305>.
121. กลุ่มการพัฒนามาตรการ กลไก สำนักส่งเสริมและพิทักษ์เยาวชน [อินเทอร์เน็ต]. 2546 [เข้าถึงเมื่อ 10 เม.ย. 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://oppy.opp.go.yh/about/05.html>.
122. พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ [อินเทอร์เน็ต]. 2521 [เข้าถึงเมื่อ 27 ก.ย. 2554]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.baanjommyut.com/library/law/179.html>.
123. Tyler, Ralph W. (1968). Basic principles of curriculum and instruction. Chicago: The University of Chicago Press.
124. Saylor Galen J., Alexander William M., Arthur J. Lewis. (1981). Curriculum planning for Better teaching and learning. 4th ed. New York: Holt, Rinehart and Winston.
125. Kenneth T. Henson (2001). Curriculum planning : integrating multiculturalism, Constructivism, and education reform. Boston : McGraw-Hill.
126. Marsh and Willis. (2003). Curriculum : Alternative approaches. 3rd ed. Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall.

127. Oliva, 2005. Developing the curriculum. 6th ed. Boston: Allyn and Bacon.
128. Taba, Hilda. (1962). Curriculum development: theory and practice. New York: Harcourt, Brace & World.
129. Robbins, Stephen P. and Mary Coulter. 1996. Management. 5th ed. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall.
130. Robbins, Stephen P. 1998. Organization Behavior: Concepts-Controversies-Application. 8th ed. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

- ก. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาเยาวชนที่ให้สัมภาษณ์สามจังหวัด
- ข. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ
- ค. แบบสำรวจความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC)
- ง. แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาเยาวชน
- จ. แบบสอบถามปัญหาและความต้องการของเยาวชน

ภาคผนวก ก.

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาเยาวชนที่ให้สัมภาษณ์ (จังหวัดยะลา)

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1.	นายกิตติ กิติโชควัฒนา	อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา
2.	นายบุญยสิทธิ์ สุวรรณรัตน์	อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา
3.	นายอภินันท์ ช่อธนาวงศ์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา
4.	นายอภิเชษฐ์ สิงห์แก้ว	พัฒนาการจังหวัดยะลา
5.	นายธีรพงษ์ ศรีสุคนธ์	พมจ.ยะลา
6.	นายอัลดุลเราะแม เจ๊ะแซ	ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำ จังหวัดยะลา
7.	นายทะนง ไหมเหลือง	นายก อบต.ลำพะยา
8.	น.ส.อามี๊ะ ลัสสะมานอ	ประธานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด ยะลา
9.	นส.วรรณนกนก แป๊ะอีแตดาโอะ	NGO (ประธานกลุ่มลูกเหรียง)
10.	นางกฤษณา สินธุ์สะอาด	ผู้นำสตรีตำบลยุโป
11.	นายชูเพียน กาโฮง	ผู้นำเยาวชน ตำบลบันนังสาด
12.	นายสว่าง ลิมวิวัฒน์	ผู้ใหญ่บ้านตาพะยา

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาเยาวชนที่ให้สัมภาษณ์ (จังหวัดปัตตานี)

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1.	นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล	อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี
2.	นายธีระ มินทราศักดิ์	ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี
3.	นายสุทิน มณีพรหม	พัฒนาการจังหวัดปัตตานี
4.	นายธานีินทร์ สมบูรณ์สาร	พมจ.ปัตตานี
5.	นายแวดี้อราแม มะมิงจิ	ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำ จังหวัดปัตตานี
6.	นายมนูญ หมดมุชา	นายก อบต.ทรายขาว
7.	นายเอกอดุลย์ สามะอาลี	ประธานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด ปัตตานี
8.	นายदनยา สาแลแม	NGO(นายกสมาคมเสริมสร้างสิทธิ ชุมชน)
9.	นางกอมารียะห์ อาแว	ผู้นำสตรี อ.กะพ้อ
10.	นายมุฮัมหมัดนุร เจ๊ะอาแว	ผู้นำเยาวชนตำบล อ.กะพ้อ
11.	นายแวอุมาร์ แวดอเลาะ	กำนันตำบลตันหยงลุโล๊ะ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาเยาวชนที่ให้สัมภาษณ์ (จังหวัดนราธิวาส)

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1.	นายเดชรัฐ สิมศิริ	รองผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส
2.	นายสามารถ วราดิศัย	รองผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส
3.	นางปราณี รัตนประยูร	พัฒนาการจังหวัดนราธิวาส
4.	นายทวีศักดิ์ ตาโอะ	พมจ.นราธิวาส
5.	นายอับดุลรอซัค อาลี	ประธานคณะกรรมการอิสลามประจำ จังหวัดนราธิวาส
6.	นายรุสลัน อารง	นายก อบต.โคกเคียน
7.	น.ส.มุกนีเราะห์ สะอึ	ประธานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัด นราธิวาส
8.	น.ส.สาป๊ะห์ แมงสาโม่ง	NGO (ประธานกลุ่มรักษ์ป่าบูโด)
9.	นางแมะแย สะอึ	ผู้นำสตรี (รองประธาน กพสจ.นธ.)
10.	นายพีระพงษ์ บีดิ้ง	ผู้นำเยาวชน (ประธาน ศยต.ย้งอ)
11.	นายบัณฑิตย์ บินรอแม	กำนันตำบลโคกเคียน

ภาคผนวก ค.

แบบสำรวจความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (IOC)

ข้อ	ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน	ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือ					ผล รวม	$\bar{x}$	สรุป
		1	2	3	4	5			
1.แนวคิดการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้									
1	การพัฒนาและดูแลเป็นพิเศษจากภาครัฐ	1	1	1	0	0	3	0.6	ใช้ได้
2	สนับสนุนงบประมาณพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	กำหนดนโยบายทิศทางการรอบ/เป้าหมายในการพัฒนาเยาวชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	การพัฒนามาจากความต้องการ หรือแนวคิดของเยาวชนเป็นหลัก	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	จัดตั้งกลุ่มเยาวชนและเชื่อมโยงเครือข่ายในพื้นที่สามจังหวัด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	การพัฒนาให้เยาวชนเข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณี และอื่น ๆ ควบคู่กับหลักศาสนา	1	1	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
7	การพัฒนาเยาวชนให้เป็นนโยบายลำดับต้นๆ	1	1	0	1	1	4	0.6	ใช้ได้
2. จุดมุ่งหมายในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้									
1	สร้างเยาวชนให้มีระเบียบวินัย รักประเทศชาติ มีจิตอาสา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	เตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาศักยภาพเยาวชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม รักษาอัตลักษณ์ของตนเอง ให้เป็นคนดี เก่งฉลาด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	ให้เยาวชนมีความสามัคคีกัน ห่างไกลยาเสพติด และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
5	มีวิธีการจัดการความรู้ ความคิดอย่างเป็นระบบ และมีทักษะชีวิต	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
6	สร้างเยาวชนให้มีความภาคภูมิใจในตนเอง เคารพตนเองและผู้อื่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	ให้เยาวชน คิดเป็น ทำเป็น และสามารถ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน	ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือ					ผล รวม	$\bar{x}$	สรุป
		1	2	3	4	5			
	พึ่งตนเองได้								
8	สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้นำชุมชนประชาชนและเยาวชน โดยใช้ทรัพยากรในชุมชนสนับสนุนการพัฒนาเยาวชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9	สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้มีความสามารถทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้านได้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3. การพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้									
	1. ด้านเศรษฐกิจ								
1	การเรียนรู้ทักษะอาชีพที่แต่ละคนสนใจและมีความถนัด การรวมกลุ่มอาชีพที่สามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
2	สนับสนุนและส่งเสริมเยาวชนให้ยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ในการดำเนินชีวิต	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	การติดตามผลการพัฒนาอาชีพของเยาวชนและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของท้องถิ่นในการผลิต	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
5	สนับสนุนวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้ด้านการฝึกอาชีพ การออกแบบและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ รวมทั้งตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ของเยาวชน	1	1	1	0	0	3	0.6	ใช้ได้
	2. ด้านสังคม								
1	การให้ความรู้แก่เยาวชนและครอบครัว เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	ปลูกฝังให้เยาวชนเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน ระหว่างไทยพุทธ - มุสลิม ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติสุข	1	1	1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
3	สร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมโดยใช้หลักศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	ปลูกฝังให้เป็นเยาวชนมีจิตอาสา และอุทิศตนเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน	ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือ					ผล รวม	$\bar{x}$	สรุป
		1	2	3	4	5			
5	สร้างและพัฒนาผู้นำชุมชน เพื่อการพัฒนาเยาวชนในชุมชนของตนเองได้อย่างถูกทิศทาง	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
6	จัดทำฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาเยาวชนที่สอดคล้องกับพื้นที่	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
7	เปิดเวทีสนับสนุนการเรียนรู้ และการแสดงศักยภาพของเยาวชนทุกด้าน	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
3. ด้านการเมือง การปกครอง									
1	ส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องสิทธิ เสรีภาพ บทบาทหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตยในฐานะพลเมืองที่ดีให้แก่เยาวชน	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
2	เปิดโอกาสให้ตัวแทนเยาวชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
3	ปลูกฝังทัศนคติด้านการเมืองตามหลักธรรมาภิบาลแก่เยาวชน	1	1	0	0	1	3	0.6	ใช้ได้
4. โครงสร้างการบริหารของการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้									
1	จัดตั้งสภา/กลุ่มเยาวชนหมู่บ้าน ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด เพื่อเป็นเครือข่ายการเชื่อมโยงของเยาวชนให้มีความเข้มแข็งในการนำความรู้ความสามารถ และประสบการณ์มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
2	มีการรื้อฟื้นปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์เยาวชนตำบลขึ้นมาใหม่	1	1	1	0	0	3	0.6	ใช้ได้
3	ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานที่รับผิดชอบ การพัฒนาเยาวชนให้ครอบคลุมทุกระดับ	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
4	สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพการทำงานของเครือข่ายเยาวชนและองค์กรภาคีให้เข้มแข็ง (4 เสาหลัก)	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
5	มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน	ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือ					ผล รวม	$\bar{x}$	สรุป
		1	2	3	4	5			
6	มีตัวแทนเยาวชน ทำหน้าที่เป็นผู้ขับเคลื่อน งานพัฒนาเยาวชน และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1	1	0	0	1	3	0.6	ใช้ได้
7	การบริหารงบประมาณการพัฒนาเยาวชนควรจะดำเนินการโดยสภาเยาวชน	1	1	0	0	1	3	0.6	ใช้ได้
8	จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนระดับจังหวัด	1	1	0	0	1	3	0.6	ใช้ได้
9	จัดตั้งหน่วยงานหลักในการพัฒนาโดยตรง (อาจเป็นองค์กรอิสระก็ได้)	1	1	1	0	0	3	0.6	ใช้ได้

5. องค์ประกอบของการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1	มีสถานที่ งบประมาณ หน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยตรง ชัดเจน	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
2	มีเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
3	จัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบลและมีระเบียบข้อบังคับ เพื่อให้เยาวชนได้ปฏิบัติ	0	1	1	0	1	3	0.6	ใช้ได้
4	ให้ศูนย์เยาวชนร่วมมือกับกับองค์กรทางศาสนา ทุกระดับ เพื่อจัดกิจกรรมเยาวชนที่สอดคล้องกับหลักศาสนา	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
5	มีกิจกรรมต่างๆ ที่พัฒนาศักยภาพของเยาวชน และเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	ส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนจากระดับท้องถิ่น จนถึงระดับประเทศ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	มีศูนย์เยาวชนประจำจังหวัด	0	1	1	0	1	3	0.6	ใช้ได้
8	มีหลักสูตรหรือชุดความรู้ ตามความต้องการของเยาวชน	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้

6. หน่วยงานหลักที่มีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1	ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กำกับดูแลข้าราชการทุก กระทรวง	1	1	1	0	0	3	0.6	ใช้ได้

ข้อ	ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน	ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือ					ผล รวม	$\bar{x}$	สรุป
		1	2	3	4	5			
2	สำนักงานพัฒนาชุมชน มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
3	พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งรับผิดชอบงานพัฒนาเยาวชนปัจจุบัน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาล อบจ. ซึ่งอยู่ในท้องถิ่นใกล้ชิดกับเยาวชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีนายอำเภอกำกับดูแลส่วนราชการ	1	1	1	0	0	3	0.6	ใช้ได้
6	องค์กรอิสระ ซึ่งมีการคัดเลือกจากทุกภาคส่วน	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
7. บทบาทในการพัฒนาเยาวชนของคณะกรรมการมัสยิด / วัด									
1	เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางวัด/มัสยิด จัดขึ้นและใช้กิจกรรมนี้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	หน่วยงานราชการที่กำกับดูแล มัสยิด/วัด ต้องกำหนดให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบงานเยาวชนที่ชัดเจน	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
3	ทราบถึงปัญหาและความต้องการของเยาวชน เพื่อคอยแนะแนว ชี้นำเยาวชนไปในทางที่ดี นอกเหนือจากการอบรมทางด้านศาสนา	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
4	ผู้นำศาสนา ควรสร้างคุณธรรมแก่เยาวชน และเน้นให้นาหลักศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	ผู้นำทางศาสนาร่วมกับผู้นำชุมชนทำหน้าที่ในการดูแลและพัฒนาเยาวชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8. รูปแบบการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้									
1	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกัน เพื่อเป้าหมายการพัฒนาเยาวชนที่ชัดเจน เช่น แผน 5 ปี แผน 10 ปี และต้องเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย และสามารถตรวจสอบได้	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
2	หน่วยงานในท้องถิ่น รวมกลุ่มเยาวชนในแต่ละระดับ	1	1	0	0	1	3	0.6	ใช้ได้

ข้อ	ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน	ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือ					ผล รวม	$\bar{x}$	สรุป
		1	2	3	4	5			
3	จัดตั้งกลุ่มและพัฒนาเยาวชนในรูปแบบต่างๆ	1	1	0	0	1	3	0.6	ใช้ได้
4	จัดตั้งคณะกรรมการหนึ่งชุดโดยมาจากองค์กรที่หลากหลายร่วมรับผิดชอบเยาวชนโดยตรง	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
5	จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างไทยพุทธ - มุสลิม	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
6	นโยบายหรือหลักการทำงานของหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับเยาวชนต้องสอดคล้องกับความคิดหรือความต้องการของเยาวชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9. วิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้									
1	การพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึก จิตอาสา ให้กับเยาวชน ได้ค้นพบคุณค่าความหมายในการดำรงชีวิตของตนเอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	จัดตั้งองค์กรเฉพาะเยาวชนระดับตำบลทำหน้าที่จัดทำแผนสำหรับการพัฒนาเยาวชน กำหนดทิศทางการพัฒนาของเยาวชน และ จัดกิจกรรมต่างๆ สำหรับเยาวชน	1	1	0	0	1	3	0.6	ใช้ได้
4	ให้เยาวชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านทางเวทีประชาคมเยาวชนของแต่ละพื้นที่	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	ใช้หลักศาสนาในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	จัดตั้งกลุ่มเยาวชน กำหนดวัตถุประสงค์ วางแผนการทำงาน ปฏิบัติงาน ประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง และต้องนำเสนอผลงานของกลุ่มให้ทราบอย่างทั่วถึง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8	เน้นการทำกิจกรรม การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ต่อชุมชนและสังคม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9	การมีส่วนร่วมของครอบครัว และผู้นำชุมชนใน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน	ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือ					ผล รวม	$\bar{x}$	สรุป
		1	2	3	4	5			
	การพัฒนาเยาวชน								
10. การจัดตั้งและการพัฒนากลุ่มหรือองค์กรของเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้									
1	ให้เยาวชนจัดตั้งกลุ่มและเลือกผู้นำกลุ่ม ดำเนินงานหรือกิจกรรม และพัฒนาตามความ ต้องการของเยาวชนเอง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	ในการจัดตั้งกลุ่มของเยาวชนนั้น มีพี่เลี้ยงและที่ ปรึกษาให้คำแนะนำในการทำงาน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้/ประสบการณ์ระหว่าง กลุ่มเยาวชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	สนับสนุนและพัฒนาให้สามารถจดทะเบียนเป็น นิติบุคคลได้	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
5	หน่วยงานรับผิดชอบจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการเพิ่มทักษะความรู้ให้แก่เยาวชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ดูแลใน การจัดตั้งกลุ่ม ด้านแนวคิดรูปแบบและวิธีการ บริหารจัดการกลุ่ม	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
7	ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการเสนอโครงการและ ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
8	ส่งเสริมศักยภาพผู้นำกลุ่มเยาวชนให้มีความ หลากหลายและบูรณาการกลุ่ม เพื่อเพิ่มทักษะการ ทำงาน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
11. การจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้									
	1. ด้านการเรียนรู้								
1	เน้นการเรียนรู้จากทรัพยากรภายในท้องถิ่น อนุรักษ์ภูมิปัญญาและสามารถสร้างอาชีพได้จาก ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	มีพื้นที่ในเรื่องของการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด เคลื่อนที่ภายในชุมชน เป็นการให้ความรู้เยาวชน อีกทางหนึ่ง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน	ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือ					ผล รวม	$\bar{x}$	สรุป
		1	2	3	4	5			
3	เรียนรู้จากผู้ประสบความสำเร็จ เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง เรียนรู้จากระบบ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	สร้างกระบวนการเรียนรู้และจัดการความรู้ให้ เยาวชนอย่างเป็นขั้นตอน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	ปลูกฝัง ปลูกจิตสำนึก และพัฒนาทักษะชีวิตให้ เยาวชนสามารถพึ่งตนเองได้ และยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	ส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการศึกษานอกระบบ (ภาคชีวิต) ให้ได้มากที่สุด	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
7	พัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในการ ประกอบอาชีพ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2. ด้านสุขภาพอนามัย / กีฬา									
1	สนับสนุนให้ทุกหมู่บ้านมีลานกีฬาหรือลาน เอนกประสงค์เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	0	0	3	0.6	ใช้ได้
2	ให้เยาวชนมีความรู้ด้านสุขอนามัย การเจริญ พันธุ์ การป้องกัน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	สนับสนุนให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3. ด้านศาสนา – ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น									
1	จัดกลุ่มเรียนรู้และจัดกิจกรรม ด้านศาสนา วัฒนธรรมของประเพณีของท้องถิ่นและชาติ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	มีเวทีจัดแสดงเรื่องของวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การแต่งกาย การทำอาหารพื้นเมือง การละเล่น ต่าง ๆ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	ส่งเสริมวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ แต่ไม่ให้ขัด กับวิถีชีวิตที่ดีงาม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นแหล่ง เรียนรู้ในชุมชน	1	1	1	1	0	4	0.8	ใช้ได้
4. ด้านการพัฒนาอาชีพและเสริมสร้างรายได้									
1	สนับสนุนอาชีพเสริมในรูปแบบกลุ่ม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	จัดกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาอาชีพ เสริมทักษะ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน	ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือ					ผล รวม	$\bar{x}$	สรุป
		1	2	3	4	5			
	การทำงานตามความถนัดและความสนใจ								
3	หาตลาดรองรับ พัฒนาฝีมือแรงงานเยาวชนให้มีคุณภาพ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	จัดหาหน่วยงานสนับสนุนเรื่องงบประมาณ ทุนในการจัดตั้งกลุ่มหรือการประกอบอาชีพ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	การอบรมทักษะด้านอาชีพควรสอดคล้องกับบริบทของชุมชน ที่เยาวชนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง สร้างรายได้ให้กับตัวเองและครอบครัวได้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	ส่งเสริมกลุ่มอาชีพที่มีอยู่แล้ว ยกกระดับให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม									
1	ปลูกฝังให้เยาวชนรักสิ่งแวดล้อม รู้จักทดแทนทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายไป โดยจัดโครงการเชิงอนุรักษ์ ให้เยาวชนในพื้นที่ได้ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	จัดตั้งกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ ทำหน้าที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	ให้เยาวชนมีส่วนร่วมโดยการสอดส่องดูแลทรัพยากรในพื้นที่	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	สร้างเครือข่ายเยาวชน จัดกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	จัดทำแผนศึกษาพื้นที่ตัวอย่างในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้

ภาคผนวก ง.

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเยาวชน (รอบที่ 1)

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....สกุล.....

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน.....

ระยะเวลาในการทำงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้.....

ประสบการณ์ในการทำงานด้านการพัฒนาเยาวชน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

ข้อตกลงเบื้องต้น เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี ซึ่งอยู่นอกระบบการศึกษาและยังไม่มีครอบครัว (สมรส)

1. แนวคิดการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรจะเป็นอย่างไร

นิยาม แนวคิด คือ มุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชน

.....

.....

.....

.....

2. จุดมุ่งหมายในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรจะเป็นอย่างไร

นิยาม จุดมุ่งหมาย คือ สิ่งที่ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการให้เยาวชนได้รับการพัฒนา เพื่อแก้ปัญหาด้านความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนใต้

.....

.....

.....

.....

3. การพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรจะมุ่งเน้นด้านต่อไปนี้อย่างไร

นิยาม การพัฒนาเยาวชน คือ การพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ ความมีเหตุผล มีคุณธรรม มีวัฒนธรรมที่ดีงาม และมีพละทานามัยที่สมบูรณ์ตลอดจนมีทักษะในการประกอบอาชีพ พึ่งตนเองได้ เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

3.1 ด้านเศรษฐกิจ

.....

.....

.....

.....

3.2 ด้านสังคม

.....

.....

.....

.....

3.3 ด้านการเมือง การปกครอง

.....

.....

.....

.....

3.4 ด้านอื่น ๆ (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

4. โครงสร้างการบริหารของการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรจะเป็นอย่างไร

นิยาม โครงสร้างการบริหาร คือ รูปแบบของการจัดสรรทรัพยากร และการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อการบริหารงานนั้น ๆ บรรลุจุดมุ่งหมาย

5. องค์ประกอบของการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรจะเป็นอย่างไร

นิยาม องค์ประกอบ คือ สิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบเป็นสิ่งใหญ่ เช่น องค์ประกอบของการพัฒนาเยาวชน คือ ศูนย์เยาวชน สมาชิกศูนย์เยาวชน ฯลฯ

6. หน่วยงานหลักที่มีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรจะเป็นหน่วยงานใด เพราะเหตุใด

นิยาม หน่วยงานหลัก คือ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมในการมีบทบาทหน้าที่พัฒนาเยาวชนเป็นหลัก

7. หน่วยงานใดควรจะเป็นหน่วยงานสนับสนุนในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะเหตุใด

นิยาม หน่วยงานสนับสนุน คือ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่าง ๆ ที่มีศักยภาพให้การสนับสนุนหน่วยงานหลักในการพัฒนาเยาวชน

8. บทบาทในการพัฒนาเยาวชนของคณะกรรมการมัสยิด / วัด ควรจะเป็นอย่างไร

นิยาม บทบาท คือ การปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ของคณะกรรมการมัสยิด / วัด ในการพัฒนาเยาวชน

.....

.....

.....

9. รูปแบบการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรจะเป็นอย่างไร

นิยาม รูปแบบ คือ แบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่กำหนดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำเป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบและพัฒนา

.....

.....

.....

10. วิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรจะเป็นอย่างไร

นิยาม วิธีการ คือ วิธีปฏิบัติที่จะนำไปสู่การพัฒนาเยาวชน

.....

.....

.....

11. การจัดตั้งและการพัฒนากลุ่มหรือองค์กรของเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรจะเป็นอย่างไร

นิยาม การจัดตั้งและการพัฒนากลุ่ม คือ การส่งเสริมให้คณะกรรมการของกลุ่มเยาวชนมีการดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง และพัฒนากลุ่มให้สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

.....

.....

.....

12. การจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรจะมุ่งเน้นด้านต่อไปนี้ได้อย่างไร

นิยาม การจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุน คือ กิจกรรมที่สามารถพัฒนาทักษะ ความคิด ปัญญา และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จ

12.1 ด้านการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

12.2 ด้านสุขภาพอนามัย / กีฬา

.....

.....

.....

.....

12.3 ด้านศาสนา – ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

12.4 ด้านการพัฒนาอาชีพและเสริมสร้างรายได้

.....

.....

.....

.....

12.5 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

.....

.....

.....

12.6 ด้านอื่นๆ (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

13. แนวโน้มการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในอนาคตจะเป็นอย่างไร

นิยาม แนวโน้มการพัฒนาเยาวชน คือ การมองอนาคตว่า การพัฒนาเยาวชนจะเป็นไปในทิศทางใด เช่น อนาคตเยาวชนสามารถเป็นที่พึ่งของสังคมด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

14. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเยาวชน

นิยาม ข้อเสนอแนะ คือ การระบุความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่สามารถเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาเยาวชนต่อไป

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ.

แบบสอบถามปัญหาและความต้องการของเยาวชน งานวิจัยเรื่อง รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้

(โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา)

คำชี้แจง

แบบสอบถามปัญหาและความต้องการของเยาวชนประกอบด้วยคำถาม 3 ส่วนด้วยกัน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการของเยาวชนใน 11 ด้าน โดยในแต่ละข้อคำถาม เป็นคำถามเพื่อให้หน้าหนักในระดับความต้องการของเยาวชน โดยมีเกณฑ์ของระดับความต้องการดังนี้

ระดับคะแนน	5	หมายถึง	ต้องการมากที่สุด/เห็นด้วยมากที่สุด
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	ต้องการมาก/เห็นด้วยมาก
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	ต้องการปานกลาง/เห็นด้วยปานกลาง
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	ต้องการน้อย/เห็นด้วยน้อย
ระดับคะแนน	1	หมายถึง	ไม่ต้องการ/ไม่เห็นด้วย

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ที่เกี่ยวกับปัญหาของเยาวชน และความต้องการเพิ่มเติมนอกเหนือจากประเด็นที่มีอยู่ในแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของเยาวชน

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หรือเติมคำในช่องว่าง.....ตามความเป็นจริง

1. เพศ ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง
2. อายุ ☐ 1. 13 - 15 ปี
☐ 2. 16 - 18 ปี
☐ 3. 19 - 21 ปี
☐ 4. 22 ปีขึ้นไป
3. ศาสนา ☐ 1. อิสลาม ☐ 2. พุทธ ☐ 3. อื่น ๆ.....
4. ระดับการศึกษาที่จบ ☐ 1. ประถมศึกษา ☐ 2. มัธยมศึกษา
☐ 3. อาชีวศึกษา ☐ 4. อุดมศึกษา
5. ระบบการศึกษา ☐ 1. ในระบบโรงเรียน ☐ 2. นอกโรงเรียน/มหาวิทยาลัย
เปิด
6. ภูมิลำเนาเกิด ☐ 1. ยะลา ☐ 2. ปัตตานี
☐ 3. นราธิวาส ☐ 4. อื่น ๆ.....
7. สถานภาพของเยาวชนในปัจจุบัน
☐ 1. เป็นผู้นำกลุ่มเยาวชน ☐ 2. เป็นสมาชิกกลุ่มเยาวชน
☐ 3. ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเยาวชน
8. การมีงานทำ ☐ 1. มีงานทำ ☐ 2. ไม่มีงานทำ
9. อาชีพ ☐ 1. รับจ้างทั่วไป ☐ 2. อาชีพส่วนตัว
☐ 3. ลูกจ้างเอกชน/ราชการ ☐ 4. อื่นๆ ระบุ.....
10. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเยาวชน
☐ 1. วิทยู ☐ 2. โทรทัศน์
☐ 3. หนังสือพิมพ์ ☐ 4. อินเทอร์เน็ต ☐ 5. อื่นๆ ระบุ
11. การได้รับผลกระทบโดยตรงต่อเหตุการณ์ความไม่สงบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ตัว
เราเองหรือญาติ มีการสูญเสียต่างๆ เช่น ชีวิต ร่างกาย การถูกจับกุม)
☐ 1. ได้รับผลกระทบโดยตรง ☐ 2. ไม่ได้รับผลกระทบ

ส่วนที่ 2 ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน

ข้อ	ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
1. แนวคิดการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้						
1	การพัฒนาและดูแลเป็นพิเศษจากภาครัฐ					
2	สนับสนุนงบประมาณพัฒนาเยาวชนอย่างต่อเนื่อง					
3	กำหนดนโยบายทิศทางกรอบ/เป้าหมายในการพัฒนาเยาวชน					
4	การพัฒนาจากความต้องการ หรือแนวคิดของเยาวชนเป็นหลัก					
5	จัดตั้งกลุ่มเยาวชนและเชื่อมโยงเครือข่ายในพื้นที่สามจังหวัด					
6	การพัฒนาให้เยาวชนเข้าใจขนบธรรมเนียม ประเพณี และอื่น ๆ ควบคู่กับหลักศาสนา					
7	การพัฒนาเยาวชนให้เป็นนโยบายลำดับต้นๆ					
2. จุดมุ่งหมายในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้						
1	สร้างเยาวชนให้มีระเบียบวินัย รักประเทศชาติ มีจิตอาสา					
2	เตรียมความพร้อมด้านการพัฒนาศักยภาพเยาวชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี					
3	พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม รักษาอัตลักษณ์ของตนเอง ให้เป็นคนดี เก่งฉลาด					
4	ให้เยาวชนมีความสามัคคีกัน ห่างไกลยาเสพติด และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคม					
5	มีวิธีการจัดการความรู้ ความคิดอย่างเป็นระบบ และมีทักษะชีวิต					
6	สร้างเยาวชนให้มีความภาคภูมิใจในตนเอง เคารพตนเองและผู้อื่น					
7	ให้เยาวชน คิดเป็น ทำเป็น และสามารถพึ่งตนเองได้					
8	สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างผู้นำชุมชนประชาชนและเยาวชน โดยใช้ทรัพยากรในชุมชนสนับสนุนการพัฒนาเยาวชน					
9	สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้มีความสามารถ ทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้านได้					
3. การพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้						
1. ด้านเศรษฐกิจ						
1	การเรียนรู้ทักษะอาชีพที่แต่ละคนสนใจและความถนัด การ					

ข้อ	ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
	รวมกลุ่มอาชีพที่สามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับตนเอง					
2	สนับสนุนและส่งเสริมเยาวชนให้ยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ในการดำเนินชีวิต					
3	การติดตามผลการพัฒนาอาชีพของเยาวชนและให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง					
4	การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของท้องถิ่นในการผลิต					
5	สนับสนุนวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้ด้านการฝึกอาชีพ การออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ รวมทั้งตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ของเยาวชน					
2. ด้านสังคม						
1	การให้ความรู้แก่เยาวชนและครอบครัว เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน					
2	ปลูกฝังให้เยาวชนเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน ระหว่างไทยพุทธ - มุสลิม ในสังคม พหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติสุข					
3	สร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมโดยใช้หลักศาสนาและวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม					
4	ปลูกฝังให้เป็นเยาวชนมีจิตอาสา และอุทิศตนเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคม					
5	สร้างและพัฒนาผู้นำชุมชน เพื่อการพัฒนาเยาวชนในชุมชนของตนเองได้อย่างถูกต้องทาง					
6	จัดทำฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนพัฒนาเยาวชนที่สอดคล้องกับพื้นที่					
7	เปิดเวทีสนับสนุนการเรียนรู้ และการแสดงศักยภาพของเยาวชนทุกด้าน					
3. ด้านการเมือง การปกครอง						
1	ส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องสิทธิ เสรีภาพ บทบาทหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตยในฐานะพลเมืองที่ดีให้แก่เยาวชน					
2	เปิดโอกาสให้ตัวแทนเยาวชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และแผนงาน โครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					

ข้อ	ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
3	ปลูกฝังทัศนคติด้านการเมืองตามหลักธรรมาภิบาลแก่เยาวชน					
4. โครงสร้างการบริหารของการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้						
1	จัดตั้งสภา/กลุ่มเยาวชนหมู่บ้าน ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด เพื่อเป็นเครือข่ายการเชื่อมโยงของเยาวชนให้มีความเข้มแข็งในการนำความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ					
2	มีการรื้อฟื้นปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์เยาวชนตำบล ขึ้นมาใหม่					
3	ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงานที่รับผิดชอบ การพัฒนาเยาวชน ให้ครอบคลุมทุกระดับ					
4	สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพการทำงานของเครือข่ายเยาวชน และองค์กรภาคีให้เข้มแข็ง (4 เสาหลัก)					
5	มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ					
6	มีตัวแทนเยาวชน ทำหน้าที่เป็นผู้ขับเคลื่อน งานพัฒนาเยาวชน และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
7	การบริหารงบประมาณการพัฒนาเยาวชนควรจะดำเนินการโดยสภาเยาวชน					
8	จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนระดับจังหวัด					
9	จัดตั้งหน่วยงานหลักในการพัฒนาโดยตรง (อาจเป็นองค์กรอิสระก็ได้)					
5. องค์ประกอบของการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้						
1	มีสถานที่ งบประมาณ หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ชัดเจน					
2	มีเจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ					
3	จัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบลและมีระเบียบข้อบังคับเพื่อให้เยาวชนได้ปฏิบัติ					
4	ให้ศูนย์เยาวชนร่วมมือกับกับองค์กรทางศาสนาทุกระดับ เพื่อจัดกิจกรรมเยาวชนที่สอดคล้องกับหลักศาสนา					
5	มีกิจกรรมต่างๆ ที่พัฒนาศักยภาพของเยาวชน และเหมาะสม					

ข้อ	ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
	กับบริบทในพื้นที่					
6	ส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนจากระดับท้องถิ่น จนถึงระดับประเทศ					
7	มีศูนย์เยาวชนประจำจังหวัด					
8	มีหลักสูตรหรือชุดความรู้ ตามความต้องการของเยาวชน					
6. หน่วยงานหลักที่มีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้						
1	ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กำกับดูแลข้าราชการทุก กระทรวง					
2	สำนักงานพัฒนาชุมชน มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่					
3	พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งรับผิดชอบงานพัฒนาเยาวชนปัจจุบัน					
4	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบต. เทศบาล อบจ. ซึ่งอยู่ในท้องถิ่นใกล้ชิดกับเยาวชน					
5	กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีนายอำเภอกำกับดูแลส่วนราชการ					
6	องค์กรอิสระ ซึ่งมีการคัดเลือกจากทุกภาคส่วน					
7. บทบาทในการพัฒนาเยาวชนของคณะกรรมการมัสยิด / วัด						
1	เปิดโอกาสให้เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางวัด/มัสยิด จัดขึ้น และใช้กิจกรรมนี้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน					
2	หน่วยงานราชการที่กำกับดูแล มัสยิด/วัด ต้องกำหนดให้มีคณะกรรมการรับผิดชอบงานเยาวชนที่ชัดเจน					
3	ทราบถึงปัญหาและความต้องการของเยาวชน เพื่อคอยแนะแนว ชี้นำเยาวชนไปในทางที่ดีนอกเหนือจากการอบรมทางด้านศาสนา					
4	ผู้นำศาสนา ควรสร้างคุณธรรมแก่เยาวชน และเน้นให้น่าหลักศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต					
5	ผู้นำทางศาสนาร่วมกับผู้นำชุมชนทำหน้าที่ในการดูแลและพัฒนาเยาวชน					
8. รูปแบบการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้						
1	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกัน เพื่อเป้าหมาย					

ข้อ	ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
	การพัฒนาเยาวชน ที่ชัดเจน เช่น แผน 5 ปี แผน 10 ปี และต้องเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย และสามารถตรวจสอบได้					
2	หน่วยงานในท้องถิ่น รวมกลุ่มเยาวชนในแต่ละระดับ					
3	จัดตั้งกลุ่มและพัฒนาเยาวชนในรูปแบบต่างๆ					
4	จัดตั้งคณะกรรมการหนึ่งชุดโดยมาจากองค์กรที่หลากหลายร่วมรับผิดชอบเยาวชนโดยตรง					
5	จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างไทยพุทธ - มุสลิม					
6	นโยบายหรือหลักการทำงานของหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับเยาวชนต้องสอดคล้องกับความคิดหรือความต้องการของเยาวชน					
9. วิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้						
1	การพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน					
2	ส่งเสริมการปลูกจิตสำนึก จิตอาสา ให้กับเยาวชน ได้ค้นพบคุณค่าความหมายในการดำรงชีวิตของตนเอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น					
3	จัดตั้งองค์กรเฉพาะเยาวชนระดับตำบลทำหน้าที่ จัดทำแผนสำหรับการพัฒนาเยาวชน กำหนดทิศทางการพัฒนาของเยาวชน และ จัดกิจกรรมต่างๆ สำหรับเยาวชน					
4	ให้เยาวชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านทางเวทีประชาคมเยาวชนของแต่ละพื้นที่					
5	ใช้หลักศาสนาในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน					
6	จัดตั้งกลุ่มเยาวชน กำหนดวัตถุประสงค์ วางแผนการทำงาน ปฏิบัติงาน ประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง และต้องนำเสนอผลงานของกลุ่มให้ทราบอย่างทั่วถึง					
7	ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม					
8	เน้นการทำกิจกรรม การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม					
9	การมีส่วนร่วมของครอบครัว และผู้นำชุมชนในการพัฒนาเยาวชน					

ข้อ	ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
10. การจัดตั้งและการพัฒนากลุ่มหรือองค์กรของเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้						
1	ให้เยาวชนจัดตั้งกลุ่มและเลือกผู้นำกลุ่ม ดำเนินงานหรือกิจกรรม และพัฒนาตามความต้องการของเยาวชนเอง					
2	ในการจัดตั้งกลุ่มของเยาวชนนั้น มีพี่เลี้ยงและที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการทำงาน					
3	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้/ประสบการณ์ระหว่างกลุ่มเยาวชน					
4	สนับสนุนและพัฒนาให้สามารถจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลได้					
5	หน่วยงานรับผิดชอบจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการเพิ่มทักษะความรู้ให้แก่เยาวชน					
6	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ดูแลในการจัดตั้งกลุ่มด้านแนวคิดรูปแบบและวิธีการบริหารจัดการกลุ่ม					
7	ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการเสนอโครงการและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง					
8	ส่งเสริมศักยภาพผู้นำกลุ่มเยาวชนให้มีความหลากหลายและบูรณาการกลุ่ม เพื่อเพิ่มทักษะการทำงาน					
11. การจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้						
1. ด้านการเรียนรู้						
1	เน้นการเรียนรู้จากทรัพยากรภายในท้องถิ่น อนุรักษ์ภูมิปัญญา และสามารถสร้างอาชีพได้จากทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น					
2	มีพื้นที่ในเรื่องของการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุดเคลื่อนที่ภายในชุมชน เป็นการให้ความรู้เยาวชนอีกทางหนึ่ง					
3	เรียนรู้จากผู้ประสบความสำเร็จ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เรียนรู้นอกระบบ					
4	สร้างกระบวนการเรียนรู้และจัดการความรู้ให้เยาวชนอย่างเป็นขั้นตอน					
5	ปลูกฝัง ปลูกจิตสำนึก และพัฒนาทักษะชีวิตให้เยาวชนสามารถพึ่งตนเองได้ และยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”					
6	ส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการศึกษานอกระบบ (ภาคชีวิต) ให้ได้มากที่สุด					

ข้อ	ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
7	พัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในการประกอบอาชีพ					
2. ด้านสุขภาพอนามัย / กีฬา						
1	สนับสนุนให้ทุกหมู่บ้านมีลานกีฬาหรือลานเอนกประสงค์เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆอย่างต่อเนื่อง					
2	ให้เยาวชนมีความรู้ด้านสุขอนามัย การเจริญพันธุ์ การป้องกัน					
3	สนับสนุนให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์					
3. ด้านศาสนา – ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น						
1	จัดกลุ่มเรียนรู้และจัดกิจกรรม ด้านศาสนาวัฒนธรรมของประเพณีของท้องถิ่นและชาติ					
2	มีเวทีจัดแสดงเรื่องของวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การแต่งกาย การทำอาหารพื้นเมือง การละเล่นต่าง ๆ					
3	ส่งเสริมวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ แต่ไม่ให้ขัดกับวิถีชีวิตที่ดีงาม					
4	จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน					
4. ด้านการพัฒนาอาชีพและเสริมสร้างรายได้						
1	สนับสนุนอาชีพเสริมในรูปแบบกลุ่ม					
2	จัดกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาอาชีพ เสริมทักษะการทำงานตามความถนัดและความสนใจ					
3	หาตลาดรองรับ พัฒนาฝีมือแรงงานเยาวชนให้มีคุณภาพ					
4	จัดหาหน่วยงานสนับสนุนเรื่องงบประมาณ ทุนในการจัดตั้งกลุ่มหรือการประกอบอาชีพ					
5	การอบรมทักษะด้านอาชีพควรสอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่เยาวชนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง สร้างรายได้ให้กับตัวเองและครอบครัวได้					
6	ส่งเสริมกลุ่มอาชีพที่มีอยู่แล้ว ยกกระดับให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด					
5. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						
1	ปลูกฝังให้เยาวชนรักสิ่งแวดล้อม รู้จักทดแทนทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายไป โดยจัดโครงการเชิงอนุรักษ์ให้เยาวชนในพื้นที่ได้ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น					

ข้อ	ความต้องการในการพัฒนาเยาวชน	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
2	จัดตั้งกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ ทำหน้าที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่					
3	ให้เยาวชนมีส่วนร่วมโดยการสอดส่องดูแลทรัพยากรในพื้นที่					
4	สร้างเครือข่ายเยาวชน จัดกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ					
5	จัดทัศนศึกษาพื้นที่ตัวอย่างในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ปัญหาของเยาวชน

- 1 .....
- 2 .....
- 3 .....
- 4 .....
- 5 .....
- 6 .....
- 7 .....
- 8 .....
- 9 .....
- 10 .....

2. ความต้องการเพิ่มเติม

- 1 .....
- 2 .....
- 3 .....
- 4 .....
- 5 .....
- 6 .....
- 7 .....
- 8 .....
- 9 .....
- 10 .....

ประวัติคณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

1) ชื่อ-สกุล : ผศ.ดร. สมบัติ โยธาทิพย์

2) รหัสประจำตัวประชาชน : 3-9606-00061-16-3

3) ตำแหน่งปัจจุบัน : คณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และอาจารย์ประจำหลักสูตร
การพัฒนาชุมชน ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

4) ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 133 ต.สะเตง อ.เมือง
จ.ยะลา โทรศัพท์ 06- 2962100 E-mail : ysombat @ yala.yru.ac.th

5) ประวัติการศึกษา

ปีที่จบ	ระดับ ปริญญา (ตรี โท เอก)	อักษรย่อ ปริญญา	สาขาวิชา	วิชาเอก	ชื่อสถาบัน	ประเทศ
2527	ปริญญาตรี	ศศ.บ.	รัฐศาสตร์	การบริหารรัฐกิจ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	ไทย
2535	ปริญญาโท	ศษ.ม.	สังคมศาสตร์เพื่อ การพัฒนา	สังคมศาสตร์เพื่อ การพัฒนา	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ไทย
2540	ปริญญาเอก	Ph.D in Rural development	Rural development	Rural development	Central Luzon state University	ฟิลิปปินส์

6) สาขาวิชาการที่มีความชำนาญ (อาจแตกต่างจากวุฒิการศึกษา) : รัฐศาสตร์
การวิจัยสังคมศาสตร์ การวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม

7) งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

7.1 หัวหน้าโครงการ

- หัวหน้าโครงการวิจัย ความคิดเห็นของเยาวชนในพื้นที่ต่อการแก้ปัญหา
สถานการณ์ ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2548 (กรมประชาสัมพันธ์)

- หัวหน้าโครงการวิจัย ประเมินศักยภาพ เพื่อพัฒนากองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองทั่วประเทศ พ.ศ. 2546 (สำนักนายกรัฐมนตรี)

7.2 นักวิจัยร่วม

- วิจัย “ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ของนักศึกษาโปรแกรมการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ” ปี 2548

- วิจัยประเมินผลเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ดูแลเด็ก ต่อโครงการจัดอาหารกลางวัน และโครงการจัดอาหารเสริม (นม) ปีงบประมาณ 2549 จังหวัดนราธิวาส (กรมพัฒนาชุมชน)

- วิจัยประเมินผล ประเมินผลสัมฤทธิ์หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนากรก่อนเลื่อนระดับ 4 และ 5 ของ ศพช. เขต 9 (กรมพัฒนาชุมชน)

- ร่วมวิจัยโครงการ สค.อช. ปี 2545 (กรมพัฒนาชุมชน)

นักวิจัยร่วมคนที่ 1

1) ชื่อ-สกุล : นางศรีประไพ อุดมละมุล

2) รหัสประจำตัวประชาชน : 3 7299 00133 26 7

3) ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตรการพัฒนาชุมชน ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

4) หน่วยงานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก : 85 ถนนพิทยาพรค ตำบลสะเตง อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา โทรศัพท์ 08-1555-3717 E-mail : jaeaew@hotmail.com

5) ประวัติการศึกษา :

ปีที่จบ	ระดับปริญญา	อักษรย่อ	สาขาวิชา	วิชาเอก	ชื่อสถาบัน	ประเทศ
	(ตรี โท เอก)					
2516	ปริญญาตรี	วท.บ.	ศึกษาศาสตร์	ชีววิทยา	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ไทย
2547	ปริญญาโท	ศศ.ม.	พัฒนาสังคม	วิเคราะห์นโยบายและการวางแผน	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	ไทย

6) สาขาวิชาการที่มีความชำนาญ (อาจแตกต่างจากวุฒิการศึกษา) :
สังคมศาสตร์

7) งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว :

7.1 หัวหน้าโครงการ

ศรีประไพ อุดมละมุล. (2547) บทบาทของสตรีในการดำเนินงาน
กองทุนหมู่บ้าน : ศึกษากรณีกองทุนหมู่บ้านจังหวัดนนทบุรี, ภาคนิพนธ์ คณะพัฒนาสังคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

7.2 นักวิจัยร่วม

อุไร แฉล้ม ศรีประไพ อุดมละมุล และ ศิริดา ปานสมทรง. (2550). การ
พัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ : ศึกษากรณีอำเภอ
ปากพูน จังหวัดพัทลุง. สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์ (งบประมาณ 880,000)

นักวิจัยร่วมคนที่ 2

1) ชื่อ-สกุล : นายซูลฟีกอร์ มาโซ

2) รหัสประจำตัวประชาชน : 3 9506 00280 36 1

3) ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตรการพัฒนาชุมชน ภาควิชาสังคมศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

4) ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก : บ้านเลขที่ 22 หมู่ที่ 3 ตำบลยุโป อำเภอเมือง
จังหวัดยะลา โทรศัพท์ 08-929-94818 e-mail : sulfikor@hotmail.com

5) ประวัติการศึกษา

ปีที่จบ	ระดับปริญญา	อักษร ย่อ ปริญญา	สาขาวิชา	วิชาเอก	ชื่อสถาบัน	ประเทศ
	(ตรี โท เอก)					
2542	ปริญญาตรี	ศศ.บ.	รัฐศาสตร์	การบริหารรัฐกิจ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	ไทย
2547	ปริญญาโท	ศศ.ม.	สังคมศาสตร์เพื่อการ พัฒนา	สังคมศาสตร์เพื่อ การพัฒนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลา	ไทย

6) สาขาวิชาการที่มีความชำนาญ (อาจแตกต่างจากวุฒิการศึกษา) :
รัฐศาสตร์ การวิจัยสังคมศาสตร์ การวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม

7) งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

7.1 หัวหน้าโครงการ

7.2 นักวิจัยร่วม

ซูลฟีกอร์ มาโซและคณะ. (2542). อาหารพื้นบ้านและวัฒนธรรมการบริโภค
ในชุมชน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).(งบประมาณ 300,000 บาท)

ชูลฟีเกอร์ มาโซและคณะ. (2543). ผักพื้นบ้านเสริมความเข้มแข็งของชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) (งบประมาณ 350,000 บาท)

ชูลฟีเกอร์ มาโซและคณะ. (2545). ภูมิปัญญาในการบริหารจัดการองค์กรชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำสายบุรี (โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย ภูมิโนเวศน์ลุ่มน้ำสายบุรี) มลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืนแห่งประเทศไทย. (งบประมาณ 700,000 บาท)

ชูลฟีเกอร์ มาโซและคณะ. (2548). การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในลุ่มแม่น้ำปัตตานี. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติ กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม. (งบประมาณ 1,500,000 บาท)

ชูลฟีเกอร์ มาโซและคณะ. (2548). การพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. สำนักงานการอุดมศึกษาแห่งชาติ (สกอ.) (งบประมาณ 4,000,000 บาท)

ชูลฟีเกอร์ มาโซและคณะ. (2551). การตอบรับจากภาคประชาชนต่อการจัดตั้งศูนย์กลางอิสลามศึกษานานาชาติในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. สำนักงานการอุดมศึกษา (งบประมาณ 2,741,602 บาท)

ชูลฟีเกอร์ มาโซและคณะ. (2551). บทบาทเยาวชนระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. กระทรวงยุติธรรม (งบประมาณ 1,300,000 บาท)

นักวิจัยร่วมคนที่ 3

1) ชื่อ-สกุล : นายมารูยูกิ รานิง

2) รหัสประจำตัวประชาชน : 3969900265846

3) ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์พิเศษเต็มเวลา ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

4) ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก : บ้านเลขที่ 75 ซอยเทศบาล 6 ตำบลบางนาค

อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส 96000 โทรศัพท์ 081-6794172 e-mail : afgee@hotmail.com

5) ประวัติการศึกษา

ปีที่จบ	ระดับปริญญา (ตรี โท เอก)	อักษร ย่อ ปริญญา	สาขาวิชา	วิชาเอก	ชื่อสถาบัน	ประเทศ
2546	ปริญญาตรี	ศศ.บ.	กฎหมาย	กฎหมายอิสลาม	มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา	ไทย
2553	ปริญญาตรี	น.บ.	นิติศาสตร์	นิติศาสตร์	มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช	ไทย
2551	ปริญญาโท	รป.ม.	รัฐประศาสน ศาสตร์	รัฐประศาสนศาสตร์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	ไทย

6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญ (อาจแตกต่างจากวุฒิการศึกษา) รัฐ

ประศาสนศาสตร์ กฎหมายอิสลามนิติศาสตร์ การวิจัยสังคมศาสตร์ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ

7. งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

- หัวหน้าโครงการ

มารุยูกี รานิง (2546). การเกิดขึ้นและจุดยืนอิสลามต่อการปล้นทรัพย์.

สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.

มารุยูกี รานิง (2550). บทบาทของมัสยิดในกระบวนการสร้างความเข้ม
แข็งให้กับชุมชนเมือง กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหา
บัณฑิต วิทยาเขตหาดใหญ่.

นักวิจัยร่วมคนที่ 5

1) ชื่อ-สกุล : นางสาวดาเรศ ชูยก

2) รหัสประจำตัวประชาชน : 5 950199002684

3) ตำแหน่งปัจจุบัน : นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

4) ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก : บ้านเลขที่ 15/4 หมู่ที่ 12 ถนน ผังเมือง 4
ซอย 8 ตำบล สะเตงนอก อำเภอ เมืองยะลา จังหวัด ยะลา รหัสไปรษณีย์ 95000
โทร. 073242676 มือถือ 0813883473

5) ประวัติการศึกษา

ปีที่จบ	ระดับปริญญา	อักษรย่อ	สาขาวิชา	วิชาเอก	ชื่อสถาบัน	ประเทศ
	(ตรี โท เอก)	ปริญญา				
2536	ปริญญาตรี	ศศ.บ.	สังคมศาสตร์	ประวัติศาสตร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	ไทย
2549	ปริญญาโท	ศศ.ม.	พัฒนาสังคม	วิเคราะห์นโยบายและการวางแผน	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	ไทย

6. สาขาวิชาที่มีความชำนาญ (อาจแตกต่างจากวุฒิการศึกษา)
การพัฒนาชุมชน

7. งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว